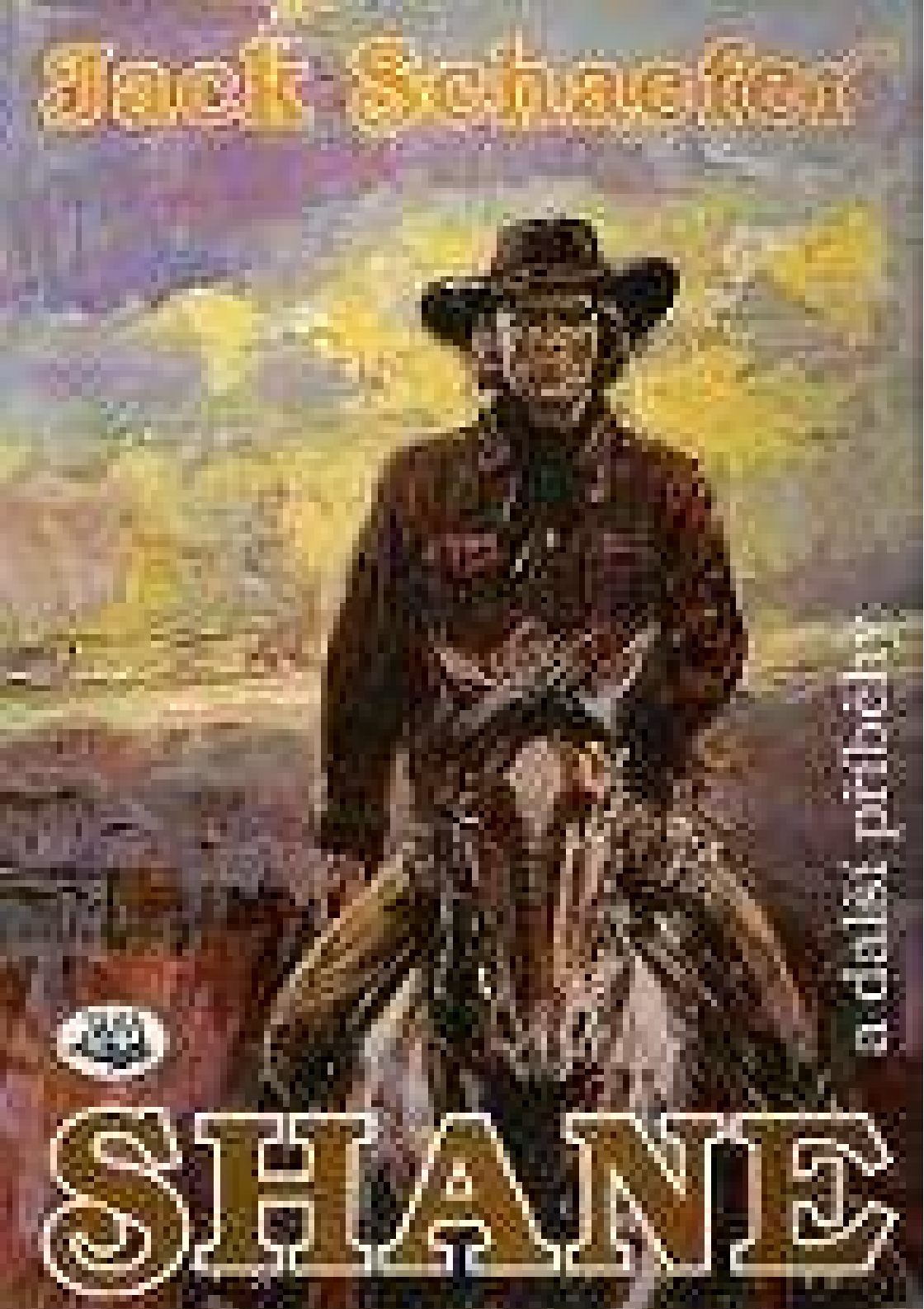

Jack Schuster

a další příběhy

SHANE

Jack Schaefer

Shane

a další příběhy

Nakladatelství
Toužimský & Moravec

© Jack Shaefer
1954, 1955, 1957, 1959

© Translation
Michael Žantovský 1988, 1997
Zlata Kufnerová 1997

© Illustrations
Gustav Krum
1997

ISBN 80-85773-77-5

OBSAH

Shane
6

Příběh Dlouhého oštěpu
131

Kůň Lysák
149

Jacob
161

Harvey Kendall
179

CARLOVI
Prvnímu synovi
první knihu

Shane

1

PŘIJEL K NÁM DO ÚDOLÍ v létě roku 1889. Byl jsem tenkrát ještě malý kluk, sotva jsem viděl přes postranici tátova starého valníku. Seděl jsem na jedné z klád, jimiž byla obehnána naše malá ohrada, a hřál se v podvečerním slunkku, když jsem ho spatřil v dálce na cestě, v místě, kde se z otevřených plání stáčela do údolí.

V průzračném wyomingském vzduchu jsem ho viděl úplně jasně, i když byl stále ještě několik mil daleko. Na první pohled na něm nebylo nic pozoruhodného, byl to jen další osamělý jezdec blížící se po cestě k několika dřevěným budovám, které tvořily naše město. Pak jsem spatřil dva honáky, kteří cválali opačným směrem, jak se zastavili, když kolem nich projel, a ohlédl se za ním s nezvyklou zvědavostí.

Jezdec jel klidně dál městečkem, aniž zvolnil tempo, až dojel k rozcestí půl míle od našeho domu. Jedna cesta se zahýbala doleva přes brod a vedla k velkým pastvinám, které patřily Luku Fletcherovi. Druhá pokračovala dál po pravém břehu řeky k místům, kde jsme si v údolí vykolíkovali v řadě za sebou pozemky my, osadníci. Krátce zaváhal, jako by rozmyšlel, kterým směrem se vydat, a pak se znovu rozjel po našem břehu.

Když se přiblížil, zaujaly mě nejdříve ze všeho jeho šaty. Měl na sobě tmavé seržové kalhoty zastrčené do vysokých jezdeckých bot a přidržované v pase širokým opaskem. Boty a opasek byly z měkké černé kůže s vytlačenými ornamenty. K sedlovému bandalíru měl jezdec připevněn úhledně složený kabát ze stejného materiálu jako kalhoty. Košili měl z jemně tkaného plátna, sytě hnědou. Kolem krku měl volně obtočený šátek z černého hedvábí. Na hlavě neměl obvyklý stetson šedé či nahnědlé barvy. Jeho klobouk byl černý a nepodobal se žádnému klobouku, jaký jsem v životě viděl. Měl

dovnitř prohnuté dýnko a širokou zvlněnou krempu, která se vpředu ohýbala dolů a chránila tvář před sluncem.

Jeho oblečení už dávno nebylo nové. Byl do něj zažrán prach dalek. Bylo obnošené a flekaté. Na košili měl několik úhledných záplat. A přesto na něm bylo něco velkolepého, co naznačovalo život a způsoby, které přesahovaly obzor mé omezené chlapecké zkušenosti.

Pak jsem se na toho člověka pozorněji zadíval a úplně jsem zapomněl na jeho oděv. Byl vysoký jen málo nad průměr, postavu měl téměř drobnou. Vedle mého ramenatého, hřmotného táty by vypadal křehce. Ale i já jsem už dokázal rozpoznat houževnatost v rysech té temné tváře a sílu, s níž se tak nenásilně a samozřejmě přizpůsoboval každému pohybu unaveného koně.

Byl hladce oholen a jeho tvář byla hubená, přísná a opálená od vysokého čela až po pevnou ostrou bradu. Jeho oči hleděly jakoby zastřeně ze stínu pod krempou klobouku. Když se ještě víc přiblížil, poznal jsem, že má obočí stažené ve výrazu neustálé a navyklé ostražitosti. Oči mu pod obočím ustavičně tékaly ze strany na stranu a před sebe, zaznamenávaly každý předmět v dohledu a vůbec nic jim neušlo. Když jsem si toho všiml, projel mnou náhle chlad, ačkoli hrál o jasné a teplé slunce. Nedokázal bych říct proč.

Jel bez námahy, seděl v sedle uvolněně, líně se opíral do třmenů. Ale i v této bezstarostnosti byl náznak napětí. Byla to bezstarostnost napjaté pružiny, nastražené pasti.

Přitáhl uzdu pár metrů ode mě. Jeho pohled mě zaregistroval, pominul mě, a přešel po našem pozemku. Náš statek nebyl nijak obrovský ani velkolepý. Ale všechno na něm bylo dobře udělané. V tom se na tátu dalo spolehnout. Ohrada byla dost velká, aby pojmula třicet kusů dobytka, pokud se trochu natlačily k sobě, a solidně ohrazená, včetně kůlů zapuštěných do země. Pastvina vzadu, která zabírala téměř půlku našeho pozemku, byla pevně oplocená. Stodola byla malá, ale pevná a na jejím konci jsme budovali seník pro vojtěšku, která rostla na severních čtyřiceti akrech. Ten rok jsme měli pěkné pole brambor a táta zkoušel pěstovat novou odrůdu

kukuřice, kterou si objednal až z Washingtonu a které se teď pěkně dařilo v čistě vypletých řádcích.

Na máminu zahrádku za domem byl utěšený pohled. Dům samotný se skládal ze tří místností, vlastně ze dvou, z velké kuchyně, kde jsme trávili většinu času doma, a z ložnice vedle. Můj pokojíček byl v přístřešku za kuchyní. Táta plánoval, že jakmile na to bude mít čas, postaví mámě obývací pokoj, který si přála.

Měli jsme dřevěné podlahy a pěknou verandu vepředu. Dům byl také natřen, bíle se zelenými okenicemi, což byla v našem kraji neobvyklá věc. Když máma přemlouvala tátu, aby dům natřel, říkala, že chce, aby jí připomínal její rodnou Novou Anglii. Ještě větší vzácností byla naše šindelová střecha. Věděl jsem, jakou práci představuje. Pomáhal jsem tátovi ty šindele štípat. Takhle pěkných a vyzdobených usedlostí bylo v těch dnech v hloubi Teritoria za hranicemi Spojených států málo.

Cizinec to všechno vnímal, usazen pohodlně v sedle. Viděl jsem, jak se očima zastavuje na květinách, které máma vysadila u schodů verandy, a jak pak spočinul pohledem na naší zbrusu nové pumpě a žlabu pod ní. Pak se vrátil očima ke mně a zase mnou náhle projela zima, aniž jsem věděl proč. Ale jeho hlas byl mírný a mluvil jako člověk, který je uvyklý trpělivosti.

„Byl bych moc vděčný, kdybyste mě s koněm mohli pustit k té pumpě.“

Pokoušel jsem se dát dohromady odpověď, ale nějak mi uvízla v hrdle a pak jsem si uvědomil, že ten jezdec nemluví ke mně, ale přese mě. Za mými zády vyšel táta a opřel se o vrata do výběhu.

„Vemte si vody, kolik potřebujete, cizinče.“

Dívali jsme se s tátou, jak jediným plynulým pohybem sesedá a jak vede koně ke žlabu. Napumpoval ho téměř plný. Nejdříve nechal koně ponořit nozdry do studené vody a teprve pak uchopil džber a nabral si pro sebe.

Sundal si klobouk, vyklepal z něj prach a pověsil ho na okraj žlabu. Rukama si oprášil šaty. Vytáhl ze sedlového bandalíru kus hadru a pečlivě si otřel boty. Odvázal si šátek z krku, vyhrnul rukávy a ponořil paže do žlabu, důkladně se drbal a šplíchal si vodu do tváře. Pak setřásl vodu z rukou a šátkem si utřel tvář do sucha. Vytáhl z

kapsy košile hřeben a přihladil si dozadu dlouhé tmavé vlasy. Všechny jeho pohyby byly hbité a jisté a stejně rychle a obratně si shrnul rukávy, znovu uvázal šátek a uchopil klobouk.

Pak se s kloboukem v ruce otočil a zamířil přímo k domu. Sehnul se k zemi, utrl jednu z máminých petúnií a zastrčil si ji za stuhu klobouku. V příštím okamžiku měl klobouk na hlavě, rychlým, bezděčným pohybem přehnul krempu dolů, elegantně se vyhoupl do sedla a zamířil k cestě.

Byl jsem uchvácen. Žádný z mužů, které jsem znal, si nedával takhle záležet na svém zjevu. Za tu chvíli se ten velkolepý dojem, který na mě udělal na začátku, změnil v cosi pochopitelnějšího. Vyzařovalo to z něj. Všechno na něm svědčilo o dlouhé a tvrdé minulosti, ale naznačovalo též jeho sílu a schopnosti. Teď už mnou mráz neprojížděl. Představoval jsem si sám sebe se stejným kloboukem, opaskem a botami.

Zastavil koně a pohlédl dolů na nás. Vypadal osvěženě a byl bych přísahal, že ty malé vrásečky, které teď měl kolem očí, u něj představují úsměv. Jeho oči netěkaly, když se díval přímo na nás. Byly nehybné a klidné a člověk věděl, že i v letmém pohledu na něj ten cizinec soustředí celou svou pozornost.

„Díky,“ řekl tiše a otočil koně k cestě, ale vtom táta promluvil svým pomalým, rozvážným způsobem.

„Nespěchejte tolik, cizinče.“

Musel jsem se pevně podržet ohrady, jinak bych do ní pozadu spadl. Jakmile táta promluvil, ten člověk i s koněm se obrátili čelem k nám jako jediná bytost a mužovy oči, jasné a hluboké ve stínu klobouku, se upřely na mého tátu. Opět mnou projelo to mrazení. Ve vzduchu mezi námi bylo něco nehmatatelného, chladného a děsivého.

Hleděl jsem s úžasem, jak se táta a ten cizinec na sebe dlouho dívají, jak poměřují jeden druhého. V jejich pohledu byla nevyslovená a společná znalost věcí, kterým jsem nerozuměl. Pak nás zalilo teplé sluneční světlo, táta se usmál a promluvil s tím protáhlým důrazem, který znamenal, že se už rozhodl.

„Říkal jsem, abyste tolik nespíchal, cizinče. Jídlo bude brzy na stole a můžete se tu dneska i vyspat.“

Cizinec tiše přikývl, jako by se už také rozhodl. „To je od vás moc pěkné,“ řekl, seskočil ze sedla a zamířil s koněm k nám. Táta s ním srovnal krok a všichni jsme zamířili ke stodole.

„Jmenuju se Starrett,“ řekl táta. „Joe Starrett. Tady tohle,“ ukázal na mě, „je Robert MacPherson Starrett. Na chlapce je to moc složité jméno. Tak mu říkám Bob.“

Cizinec znovu přikývl. „Říkejte mi Shane,“ řekl. Pak se obrátil ke mně: „Tak ty jsi Bob. Pozoroval jsi mě pěknou chvíli, když jsem přijížděl po cestě.“

Nebyla to otázka. Prostě to konstatoval. „Ano...,“ vykoktal jsem. „Ano. To jsem byl já.“

„Tak,“ řekl. „To se mi líbí. Muž, který dává pozor, co se děje kolem něj, se neztratí.“

Muž, který dává pozor... Navzdory temnému zjevu a přísnému, tvrdému výrazu tenhle Shane věděl, jak potěšit malého kluka. Koupal jsem se v té chvály, zatímco on obstarával koně, motal jsem se okolo, pověsil jsem mu sedlo, nabral seno, pletl jsem se ve vlastní horlivosti do cesty jemu i sobě. Nechal mě sejmout i uzdu. Kůň, který byl zblízka ještě větší a silnější, než jsem si původně myslel, mi trpělivě sehnul hlavu a tiše stál, když jsem pomáhal cizinci vyhrěbelcovat přischlé bláto. Jen jednou mě Shane zarazil. To když jsem sáhl po jeho sedlovém bandalíru, abych ho stáhl dolů. V okamžiku, když jsem se ho prsty dotkl, už mi ho bral a položil ho na poličku s rozhodností, která nepřipouštěla žádný odpor.

Když jsme všichni tři vešli do domu, máma už nás čekala a u stolu bylo prostřeno pro čtyři osoby. „Zahlédla jsem vás oknem,“ řekla, přistoupila k návštěvníkovi a potřásla si s ním rukou. Máma byla štíhlá a živá, měla světlou pleť, na kterou nemělo žádný vliv naše podnebí, a hřívu kaštanových vlasů, které nosila vyčesané vysoko nahoru, aby, jak říkávala, nebyla o tolik menší než táta.

„Mariano,“ řekl táta, „rád bych ti představil pana Shanea.“

„Dobrý večer, madam,“ řekl návštěvník. Vzal její ruku a sklonil se nad ní. Máma ustoupila o krok a k mému překvapení se půvabně uklonila. Nikdy předtím jsem ji neviděl nic takového udělat. Byla

nepředvídatelná. Natřeli bychom s tátou dům třeba třikrát ve všech barvách duhy, abychom jí udělali radost.

„Dobrý večer, pane Shane. Kdyby vás Joe nezavolał zpátky, udělala bych to sama. Dál v údolí už byste na slušné jídlo nenarazil.“

Máma byla pyšná na své vaření. Jak říkávala, byla to jediná z věcí, které se naučila doma, co byla k nějakému užitku v téhle pustině. Dokud dokážu uvařit kloudnou večeři, říkávala tátovi, když se věci nedařily, vím, že jsem pořád ještě civilizovaná a že máme nějakou naději se z toho dostat. Pak pevně sevřela rty a pustila se do svých speciálních a strašně dobrých vdolků a táta ji sledoval, jak se otáčí kolem plotny, a pak je snědl do posledního drobků, vstal, otřel si čelo, protáhl svou velikánskou postavu a odkráčel za svou nikdy neskončenou prací, jako by vyzýval kohokoli a cokoli, ať se mu teď zkusí postavit do cesty.

Posadili jsme se k večeři a ta byla moc dobrá. Mámě se blýskalo v očích, když viděla, jak návštěvník drží krok s tátou a se mnou. Pak jsme se všichni pohodlně usadili a já poslouchal, jak hovor plyne, skoro jako mezi starými přáteli u rodinného stolu. Ale vycítil jsem, že se řeč ubírá určitým směrem. Táta se s máminou pomocí snažil něco zjistit o tomhle Shaneovi, aniž by mu přitom kladl přímé otázky, a Shane neustále uhýbal. Byl si vědom, oč se táta s mámou snaží, a vůbec se nezlobil. Odpovídal mírně, zdvořile a pohotově. Ale vždycky je odrazil něčím, v čem se neskrývala žádná skutečná informace.

Musel cestovat už řadu dní, protože měl spoustu zpráv z měst tak vzdálených jako Cheyenne, a dokonce Dodge City i z jiných, o kterých jsem ještě nikdy neslyšel. Ale nepřinášel žádné zprávy o sobě. Jeho minulost byla ohrazena stejně neprostupně jako naše pastviny. Máma s tátou se nedozvěděli víc, než že Shane projíždí krajem, bere každý den tak, jak přijde, a nemá na mysli vůbec nic určitého, leda snad poznat část země, kde ještě nikdy nebyl.

Po večeři máma myla nádobí, já utíral a oba muži se posadili na verandu. Otevřenými dveřmi se k nám nesly jejich hlasy. Teď určoval směr rozhovoru náš návštěvník a za malý okamžik už vtáhl tátů do řeči o jeho vlastních plánech. Nebylo to nic těžkého. Táta vždycky s oblibou vykládal své nápady, když dokázal najít někoho,

kdo je byl ochotný poslouchat. Tentokrát se do toho pustil se vši vervou.

„Víte, Shane, ti chlapi, s kterýma jsem jezdíval, to ještě nevidí. Jednoho dne to pochopí. Otevřené pastviny nemůžou trvat věčně. Ploty přijdou i sem. Jezdit po otevřených pastvinách s velkými stády dobytka je dobrý obchod jen pro největší rančery a stejně to moc dobrý obchod není. Když vezmete všechny zdroje, které se na to vyplývají, je to dokonce mizerný obchod. Příliš mnoho místa a příliš malé výdělky. To nemůže vydržet.“

„No tak to je moc zajímavé,“ řekl Shane. „V poslední době jsem něco podobného slyšel mockrát, a od lidí, co měli jasno v hlavě. Možná na tom něco je.“

„Přisámboh, je na tom hodně. Poslouchejte mě, Shane. Jde o to, vybrat si vlastní místo, pořídit si půdu, vlastní půdu. Vysadit dost plodin na obživu a vydělávat na malém stádu, co nebude samá kost a kůže, ale bude vyšlechtěné na maso, bude se pást v ohradě a dostávat pořádné krmení. Nedělám to dlouho, ale už jsem vyšlechtil stádo, které dává v průměru o tři sta liber víc než ten nohatý dobytek, co pase Fletcher na druhé straně řeky, a hovězí je to lepší. A to je teprve začátek.“

Jasně, Fletcherův ranč zabírá největší kus tohohle údolí a vypadá opravdu velký. Ale on pase na mnohem větším počtu akrů, než kolik má krav, a až se sem nastěhuje víc osadníků, nebude mít ani ty akry. Je to plýtvání. Příliš velký kus země na to, co z ní dostane. On to nechápe. Myslí si, že my drobní farmáři mu jenom komplikujeme život.“

„Taky ano,“ řekl Shane, „ze svého hlediska má pravdu.“

„Jo, asi je to tak, to musím přiznat. My, co jsme tady, bysme mu tvrdě bránili, kdyby chtěl používat pastviny za námi na téhle straně řeky, jako to dělával dřív. Už jsme z nich dohromady ukrojili pěkný kus. A ještě horší je, že blokujeme část řeky a bráníme Fletcherovým stádům v přístupu k vodě. On si na to věčně stěžuje od té doby, co jsme tady. Má strach, že sem přijedou další a další a usadí se také na druhé straně řeky a on pak bude opravdu v malěru.“

Nádobí bylo umyté a já začal couvat ke dveřím. Máma mě chytla jako obvykle a odvedla mě do postele. Když mě nechala

vzadu v pokojíčku a vrátila se k mužům na verandu, pokoušel jsem se zachytit, co říkají. Mluvili ale moc tiše. Pak jsem musel na chvíli usnout, protože jsem se s trhnutím probudil a uvědomil si, že táta s mámou jsou zpátky v kuchyni. Domyslel jsem si, že náš návštěvník je už ve stodole na kavalci, který tam táta dal pro čeledína, co u nás byl pár týdnů na jaře.

„Nebylo zvláštní,“ slyšel jsem říkat mámu, „jak nechtěl mluvit o sobě?“

„Zvláštní?“ řekl táta. „No ano. Svým způsobem jo.“

„Všechno je na něm zvláštní.“ Znělo to, jako by to mámu vzrušovalo a zajímalo. „Nikdy dřív jsem takového člověka neviděla.“

„Těžko jsi mohla. Rozhodně ne tam, odkud jsi. Je to zvláštní druh člověka, jaký se občas vyskytuje tady na pláních. Pár jsem jich potkal. Když jsou zlí, jsou nebezpeční jak jed. Když jsou slušní, jsou slušní od hlavy až k patě.“

„Jak si jím můžeš být tak jistý? Vždyť nám ani neřekl, kde vyrůstal.“

„Hádal bych, že se narodil někde na východě. A pěkný kus na jih. Možná v Tennessee. Ale určitě hodně cestoval.“

„Líbí se mi.“ Máma mluvila vážně. „Je milý a zdvořilý a takový jemný. Ne jako většina mužských, co potkávám tady. Ale je v něm něco divného. Něco pod tou jemností... Něco...“ Její hlas se vytratil.

„Tajemného?“ navrhl táta.

„Ano, samozřejmě. Tajemného. Ale ještě něco víc. Něco nebezpečného.“

„Nebezpečný tedy je.“ Táta to řekl zamyšleně. Pak se zasmál. „Ale ne nám, drahoušku.“ A pak řekl něco, co mi připadalo divné. „Vlastně si myslím, že jsi v tomhle domě neškodnějšího člověka ještě neměla.“

2

Ráno jsem spal dlouho. Když jsem se probudil a ospale dovrávoral do kuchyně, našel jsem tam tátu a našeho hosta, jak zdolávají horu máminých lívanců. Táta mě místo pozdravu plácl po

zadku. Máma se na mě od plotny usmála. Náš host mi vážně pokývl od plného talíře.

„Dobré jitro, Bobe. Rychle se do toho pusť, nebo ti s ním i tvůj díl. Kuchyně tvý mámy je zázračná. Když sníš dost těch palačinek, vyrosteš ještě víc než tvůj táta.“

„Palačinky! Slyšels to, Joe?“ Máma přiběhla a prohrábla tátovi vlasy. „Určitě máš pravdu. Tennessee nebo někde poblíž. Tady jsem jim tak říkat nikdy neslyšela.“

Náš návštěvník na ni pohlédl. „Hádáte dobře, madam. Jste hodně blízko pravdy. Ale váš manžel vám pomáhal. Moje rodina pochází z Mississippi a usadila se v Arkansasu. Já jsem ale neměl doma stání a utekl jsem, když mi bylo patnáct. Od té doby jsem nejedl nic, čemu by se dalo říkat opravdová palačinka.“ Položil ruce na okraj stolu, pohodlně se opřel a malé vrásky v koutcích jeho očí byly najednou hlubší a zřetelnější. „Tedy až do dneška, madam.“

Máma ze sebe vydala něco, co by se u mladé dívky dalo nazvat zahihňáním. „Jestli vím něco o mužských,“ řekla, „tak tím naznačujete ještě něco víc.“ A odběhla zpátky k plotně.

Takové to u nás doma bylo často, takové veselé a hřejivé, plné dobré nálady. Dneska to bylo opravdu zapotřebí, protože ve vzduchu se vznášel šedivý chlad, a než mi začaly nad druhým talířem lívanců docházet síly, hnal se údolím vítr a hned za ním následovala jedna z nenadálých letních bouřek.

Náš host dojedl snídani. Snědl lívanců tolik, až jsem se začínal bát, že se opravdu pustí do mého dílu. Teď se obrátil k oknu a sevřel rty. Ale i tak odstrčil židli od stolu a začal vstávat. Mámin hlas ho usadil zpátky na židli.

„V takovém počasí nikam jet nemůžete. Počkejte chvíli, až se to vyjasní. Tyhle deště netrvají dlouho. Na plotně mám další konvici s kávou.“

Táta si zapálil dýmku. Upíral oči na kouř stoupající vzhůru. „Mariana má pravdu. Ale neřekla všechno. Tyhle deště jsou opravdu krátké. Ale na cestě nadělají pořádnou paseku. Ta cesta je nová. Ještě ani nesedla. Když je mokrá, všechno se do ní boří. Dá se po ní jet, teprve až uschne. Měl byste radši zůstat do zítřka.“

Náš host zíral do prázdného talíře, jako by to byl nejdůležitější předmět v celé místnosti. Dalo se poznat, že ta myšlenka se mu zamlouvá. A přesto mu něco na ní zřejmě dělalo starosti.

„Ano,“ řekl táta. „To je rozumné řešení. Ten váš kuň byl včera večer pěkně utahaný. Kdybych byl koňský doktor, předepsal bych mu od minuty den odpočinku. A ať visím, jestli by mně ten recept nesvědčil taky. Zůstaňte tu přes den a já se jím budu řídit. Chtěl bych vás provést kolem, ukázat vám, co s touhle usedlostí dělám.“

Prosebně se zadíval na mámu. Ta byla překvapená a měla také proč. Táta se obvykle pořád tak hrnul do práce na svých plánech, že ho s potížemi přinutila, aby si alespoň jednou týdně odpočinul a světil neděli. Když bylo špatné počasí jako dnes, obvykle přecházel a dupal po domě, jako by to považoval za osobní urážku, za trik, který mu má zabránit jít ven a pracovat. A tady najednou mluvil o tom, že si odpočine celý den. Mámu to udivilo. Ale hned se k němu přidala.

„Udělal byste nám tím laskavost, pane Shane. Nemáme tu moc často návštěvníky odjinud. Bylo by od vás moc milé, kdybyste zůstal. A kromě toho –“ Nakrčila nos, jako to dělávala vždycky, když se pokoušela získat tátu pro nějaký svůj nový plán. „A kromě toho – jenom jsem čekala na záminku, až budu moct zkusit jablečný nákyp, o kterém jsem slyšela vyprávět. Pro tyhle dva by ho byla škoda. Ti snědí všechno, co vidí, a pořádně ani nepoznají, co je dobré.“

Shane vzhlédl přímo k ní. Zahrozila mu prstem. „A ještě jedna věc. Jsem strašně zvědavá, v čem chodí ženy tam u vás v civilizaci. Jaké mají klobouky a tak, víte? Vy vypadáte na člověka, který si takových věcí všímá. Nehnete se odsud, dokud mi to všechno nepovíte.“

Shane se na židli vzpřímil. Na tváři se mu objevil výraz mírného údivu, který změkčil jinak ostré rysy. „Madam, nejsem si jistý, jestli jste mě odhadla správně. Ještě nikdo mě nepasoval za odborníka na ženskou módu.“ Natáhl se a přistrčil jí přes stůl svůj šálek. „Říkala jste něco o kávě. Ale další palačinky už opravdu nemůžu. Jsem úplně plný. Začínám si šetřit místo na ten nákyp.“

„To bych vám radil!“ Tátu jako by něco moc potěšilo. „Když se Mariana pustí do vaření, člověk zapomene, že jeho apetyt má taky

nějaké meze. Jenom jí nenasadíte do hlavy nějaké nápady o nových kloboucích, jinak začne psát do zásilkových obchodů a vyhazovat peníze za módní hlouposti. Klobouk už má.“

Máma si toho ani nevšimla. Věděla, že táta jen tak mluví. Věděla, že když něco doopravdy chce a řekne to, táta se může přerhnut, aby jí to sehnal. Přiskočila ke stolu s kávovou konvicí, dolila do šálků, pak jí zase postavila tak, aby byla v dosahu, a posadila se sama.

Myslel jsem si, že ta záležitost s klobouky je jenom žert, který si máma vymyslela, aby pomohla tátovi přesvědčit našeho hosta, ať zůstane. Ale téměř okamžitě se začala vyptávat a nutila ho, aby popisoval dámy, které viděl v Cheyenne a jiných městech, kde se nosí nová móda. On tam seděl a přátelsky jí vyprávěl, jak se nosí čepce se širokými měkkými krempami a se spoustou květin nahoře a s otvory v krempách, kterými se protahují šátky, a ty se pak zavazují na mašli pod bradou.

Takové řeči mi připadaly od dospělého člověka jako hlouposti. Ale Shaneovi to vůbec nevadilo. A táta naslouchal, jako by si myslel, že je to všechno hezké, i když ne moc zajímavé. Sledoval je po většinu času s dobromyslným klidem, jen tu a tam se je pokoušel přerušit vlastními poznámkami o plodinách a býcích a pak to vzdal a zkusil znovu a potom to vzdal definitivně a s úsměvem zavrtěl hlavou nad těmi dvěma. A déšť venku mi připadal vzdálený a nedůležitý, protože to teplo z naší kuchyně stačilo na zahřátí celého světa.

Pak začal Shane vyprávět o výročním trhu dobytka v Dodge City a tátu to začalo hrozně zajímat a máma řekla: „Koukejte, sluníčko svítí.“

A také že ano, svítilo tak jasně a mile, že člověku se chtělo vyběhnout ven a nadýchat se té zářivé svěžesti. Táta to musel cítit stejně, protože vyskočil a skoro zahulákal: „Pojďte, Shane. Ukážu vám, co tohle aprílové počasí dělá s mou vojtěškou. Roste člověku málem před očima.“

Shane šel jen o krok za ním, ale já byl u dveří první. Máma šla za námi a chvíli nás sledovala z verandy, jak odcházíme, vyhýbáme

se loužím a vyšším trsům trávy, na kterých se třpytily kapičky deště. Prošli jsme celý statek dost důkladně, táta v jednom kuse mluvil, tak nadšeně o svých plánech už dlouho nevyprávěl. Když jsme se octli za stodolou, odkud jsme měli dobrý výhled na naše malé stádečko roztroušené po pastvě, dostal se opravdu do svého živlu. Pak se najednou zarazil. Povšiml si, že mu Shane nevěnuje moc pozornosti. Chvilí stál tiše jako pěna a pak si všiml, že Shane hledí na pařez.

To byla jediná černá skvrna našeho statku. Ten pařez trčel jako stará zjizvená rána na mýtině za stodolou – velký starý pahýl, navrchu celý zubatý, zbytek velkého stromu, který musel uschnout dlouho předtím, než jsme přišli do údolí, a který nakonec porazila nějaká velká bouře. Vždycky mě napadalo, že ten pařez je dost velký, aby se na něm mohla navečeřet pěkně velká rodina, kdyby byl ovšem rovný.

Ale možné to nebylo, protože by se ti lidé ke stolu ani nedostali. Že všech stran čouhaly obrovské staré kořeny, některé silné jako já v pase, vyrážely z pahýlů a kroutily se dolů do země, jako by se tam držely věčnosti a minulosti.

Táta se s pařezem občas potýkal, osekával kořeny sekyrou už od té doby, co vztyčil ohradu. Šlo to pomalu, dokonce i jemu. Dřevo bylo tak tvrdé, že člověk na jeden náprah nezasekl sekeru víc než půl centimetru hluboko. Myslím, že to byl starý dub. Takhle hluboko v Teritoriu jich moc nerostlo, ale ty, co se tu vyskytovaly, byly vysoké a tvrdé. Železné duby jsme jim říkali.

Táta zkoušel pálit kolem pařezu roští. Ten starý pahýl se tomu jakoby vysmíval. Zdálo se, že ohořelé dřevo ztvrdlo ještě víc. A tak s ním táta musel bojovat kořen po kořenu. Ale nikdy mu na to nezbývalo moc času. Při těch zřídkačných příležitostech, kdy ho něco opravdu rozzlobilo, chodil sem a pouštěl se do dalšího kořene.

Teď k pahýlu došel a pořádně kopl do nejbližšího kořene, jak to dělal vždycky, když ho míjel.

„Ano,“ řekl, „tenhle balvan nosím na krku. To je jediná špatná věc na tomto statku, kterou jsem ještě nevyřešil. Ale jednou to udělám. Ještě nevyrostlo takové dřevo, aby odolalo chlapovi, který má sílu a vůli do něj bušit.“

Zíral na pahýl, jako by před ním vyrůstala ze země nějaká osoba. „Víte, Shane, peru se s tímhle pařezem už tak dlouho, že mám pro něj nějakou slabost. Je tvrdý. Já obdivuju tvrdost, pokud je na pravém místě.“

A pokračoval dál, slova se z něj jen hrnula a zřejmě byl šťastný, že s nimi může ven, když si opět všiml, že mu Shane nevěnuje moc pozornosti, ale naslouchá nějakému zvuku v dálce. A opravdu, po cestě se blížil kůň.

Táta a já jsme se otočili se Shanem a zahleděli se k městu. Za okamžik jsme spatřili koně, když se vynořil za hájkem stromů a vysokých keřů asi půl kilometru od nás. Byl to hnědák s dlouhou šíjí, který táhl lehký valník. Bláto mu odletovalo od kopyt, ale nijak zvlášť mu to nevadilo, našlapoval snadno a lehce. Shane úkosem pohlédl na tátu.

„Cestovat se v tom nedá,“ řekl tiše. „Starrette, vy jste ale mizerný lhář.“ Pak opět soustředil pozornost na vůz a byl zase napjatý a ve střehu, jak studoval člověka sedícího na kymácejícím se kozlíku.

Táta se Shaneově známce prostě uchechtl. „To je povoz Jakea Ledyarda,“ řekl a zamířil zpátky k příjezdové cestě. „Myslel jsem si, že by se sem tenhle týden mohl dostat. Doufám, že má ten kultivátor, co jsem chtěl.“

Ledyard byl malý člověk s hubeným obličejem, podomní obchodník, který projížděl každých pár měsíců s věcmi, které se nedaly koupit v koloniálu ve městě. Dovážel své zboží na voze taženém mezkou a řízeném starým šedovlasým černochem, který se choval, jako by se bez dovolení bál i promluvit. Ledyard pak rozvážel zboží na valníku, tvrdě smlouval o ceny a sbíral objednávky na zboží pro příští dodávku. Neměl jsem ho rád, a nejen proto, že kvůli tátovi o mně říkal pochvalné věci, které nemyslel doopravdy. Příliš moc se usmíval, ale žádné skutečné přátelství v tom úsměvu nebylo.

Než jsme došli k verandě, zabočil s koněm do našeho vjezdu a zastavil. Seskočil a halekal nám na pozdrav. Táta zamířil k němu. Shane zůstal pod verandou a opřel se o rohový sloup.

„Mám to tady,“ řekl Ledyard. „Toho krasavce, co jsem vám o něm říkal.“ Strhl plachtu, která příkrývala valník, a slunce se zalesklo na novém nablýskaném sedmiřádkovém kultivátoru, který ležel na boku na korbě. „Tohle je nejlepší kousek, jaký jsem s touhle várkou přivezl.“

„Hm-m-m,“ řekl táta. „Trefil jste to správně. Přesně tohle jsem chtěl. Ale vždycky když začnete vykládat o nejlepší koupi, znamená to spoustu peněz. Kolik za něj chcete?“

„No tak.“ Ledyard si dával s odpovědí načas. „Stál mě víc, než kolik jsem si myslel, když jsme spolu mluvili naposled. Může vám to připadat jako spousta peněz. Mně ne. Za takovýhle zbrusu nový skvostný kousek ne. Ten rozdíl se vám vrátí, než se nadějete, s tím, co vám ten kultivátor ušetří práce. Dělá se s ním tak snadno, že s tím bude za chvíli moct pracovat tenhle chlapec.“

„Nechte toho,“ řekl táta. „Na něco jsem se vás ptal.“

Ledyard teď spustil rychle. „Něco vám povím, půjdu s cenou dolů a budu na tom klidně tratit, jen abych potěšil dobrého zákazníka. Nechám vám ho za sto deset.“

Trhl jsem sebou, když jsem náhle uslyšel Shaneův hlas, tichý, vyrovnaný a jasný. „On vám ho nechá? Aby ne. Přesně takový jsem viděl v jednom obchodu v Cheyenne. Podle ceníku stál šedesát dolarů.“

Ledyard přešlápl. Poprvé se pořádně podíval na našeho hosta. Strojený úsměv mu zmizel z tváře. V hlase se mu ozval ošklivý podtón. „Prosil se vás někdo, abyste se do toho pletl?“

„Ne,“ řekl Shane stejně tiše a vyrovnaně jako předtím. „Nikdo se mě neprosil.“ Stále se ještě opíral o sloup. Nepohnul se a nic dalšího už neřekl. Ledyard se obrátil k tátovi a slova se z něj jen hrnula.

„Nevšímejte si toho, co říká, Starrette. Už vím, co je to za ptáčka. Po cestě sem jsem o něm slyšel aspoň půltucetkrát. Nikdo ho nezná. Nikdo neví, co je zač. Ale já myslím, že to vím. Obyčejný vandrák, kterého nejspíš vyhnali z nějakého města a který teď kouká, kde by se schoval. Překvapuje mě, že ho tu necháte se potloukat.“

„Byl byste překvapený ze spousty věcí,“ řekl táta a začal slova odsekávat. „A teď mi to s tou cenou řekněte na rovinu.“

„Je to, jak jsem říkal. Sto deset. Stejně na tom už vůbec nic nevydělám, takže to snížím na stovku, jestli vám na tom tak záleží.“ Ledyard zaváhal, když viděl tátův výraz. „Možná že něco v Cheyenne opravdu zahlédl. Ale poplet si to. Musel to být jeden z těch podomácku dělaných – co nic nevydrží a je sotva poloviční. To by pak odpovídalo té ceně.“

Táta neřekl nic. Díval se na Ledyarda vyrovnaným, upřeným pohledem. Na Shanea ani nepohlédl. Málem bych věřil, že ani neslyšel, co Shane říkal. Ale semkl rty v úzkou čárku, jako vždycky, když musel myslet na něco nepříjemného. Ledyard čekal a táta nic neříkal, až nakonec kramář vybuchl narůstajícím hněvem.

„Starrette! To tam budete stát a necháte toho – toho vandráka, kterého nikdo nezná, aby o mně říkal, že jsem lhář? To budete radši věřit jemu než mně? Koukněte na něj! Koukněte na ty jeho šaty! Je to jen mizerný, podvodnický –“

Ledyard se zarazil a spolkl to, co chtěl říct. Ustoupil o krok a v tváři se mu náhle objevil strach. Věděl jsem proč, ještě než jsem se otočil a podíval se na Shanea. To mrazení, které jsem, cítil den předtím, nehmatatelně a děsivě, bylo opět ve vzduchu. Shane už se neopíral o sloup verandy. Stál zpřímá, ruce při bocích měl sevřené v pěsti a upíral pohled na Ledyarda. Celé jeho tělo bylo v jediném okamžiku ve střehu a plné života.

Člověk poznal, aniž věděl jak, že každá vlekoucí se vteřina může přinést výbuch nepopsatelné, smrtící zuřivosti. Pak napětí povolilo, zaniklo v prázdnotě mlčení. Shane přestal upírat oči na Ledyarda a mně se zdálo, že se v nich z hloubi jeho duše objevila nějaká bolest.

Táta se otočil, tak aby na oba dva viděl. Pak se obrátil zpět k Ledyardovi.

„Ano, Ledyarde, věřím mu. Je to můj host. Je tu na moje pozvání. Ale to není ten důvod, proč mu věřím.“ Táta se trochu narovnal, vztyčil hlavu a zadíval se do dálky za řekou. „Vyznám se v lidech. Věřím mu každé slovo.“ Táta sklonil hlavou a jeho hlas zněl příkře a konečně. „Cena je šedesát. Přičtete si deset jako poctivý zisk, i když jste ten stroj nejspíš koupil za velkoobchodní cenu. A

dalších deset za dopravu. To dělá osmdesát. Berte to, nebo nechte být. Ať se rozhodnete jakkoli, udělejte to rychle a pak zmizte z mé půdy.“

Ledyard zíral dolů na svoje ruce a mnul si je, jako by mu byla zima. „Kde máte peníze?“ řekl.

Táta zašel dovnitř, do ložnice, kde schovával peníze v malém koženém váčku, který ležel na policice prádelníku. Vrátil se s pomačkanými bankovkami. Celou tu dobu tam Shane stál bez hnutí, v tváři měl tvrdý výraz a pozoroval tátu očima, v nichž se zračila podivná divokost, které jsem nerozuměl.

Ledyard pomohl tátovi složit pluh na zem, pak vyskočil na kozlík a odjel, jako by se nemohl dočkat, až bude pryč z našeho pozemku. Chvíli jsme se s tátou dívali, jak odjíždí, a pak jsme se otočili zpátky. Rozhlíželi jsme se po Shaneovi, ale ten nebyl nikde v dohledu. Táta udiveně vrtěl hlavou. „No tak, kde myslíš –“ začal říkat, když vtom jsme spatřili Shanea, jak vychází ze stodoly.

V ruce nesl sekyru, kterou táta používal na štípání velkých polen. Zamířil rovnou za roh domu. Hleděli jsme za ním a pořád jsme tam ještě stáli a zírali, když jsme to uslyšeli, jasný zvonivý zvuk oceli, která se zakousává do dřeva.

Nikdy bych nedokázal vysvětlit, co se mnou ten zvuk udělal. Zapůsobil na mě jako žádný jiný zvuk předtím. Přinášel s sebou hřejivé teplo, jež hned a navždy vymazalo všechny pocity náhlé a mrazivé hrůzy, které ve mně náš host vyvolával. Skrývalo se v něm cosi ostrého a tvrdého. Ale nebylo to určeno nám. Byl nebezpečný, jak říkala máma. Ale ne nám, jak zase říkal táta. A nebyl to už cizinec. Byl to člověk jako táta, kterému chlapec jako já mohl věřit s prostým vědomím, že i to, co na něm nechápe, je čisté a pevné a správné.

Pohlédl jsem na tátu, abych zjistil, co si myslí on, ale ten už zamířil ke stodole kroky tak dlouhými, že jsem se musel rozběhnout, abych mu stačil. Zašli jsme za roh a spatřili jsme Shanea, jak stojí nad největším nepřeseknutým kořenem velkého pařezu. Rozmachoval se sekyrou v pravidelném rytmu. Uhryzával z toho kořene záseky téměř stejně hlubokými, jaké dělal táta.

Táta se zastavil se široce rozkročenýma nohama a s rukama na stehnech. „Podívejte se,“ začal, „nikdo po vás nechce –“

Shane přerušil svůj rytmus jen na tak dlouho, aby na nás upřel jeden přímý pohled. „Člověk musí splácet svoje dluhy,“ řekl a znovu se rozmáchl sekyrou. Z kořene již odsekl pěkný kus.

Tvářil se tak zoufale a odhodlaně, že jsem musel promluvit. „Nedlužíte nám nic,“ řekl jsem. „Lidi u nás zůstávají na jídlo často a –“

Táta mi položil ruku na rameno. „Ne, Bobe. On nemyslel jídlo.“ Táta se usmíval, ale musel přitom několikrát zamrkat a byl bych přísahal, že má oči zamžené. Stál teď tiše a mlčky pozoroval Shanea.

Ten pohled stál za to. Stálo to za to, i když na tom starém pařezu pracoval táta. Dokázal zacházet se sekyrou výborně a bylo obdivuhodné, jak ji silou a vůlí nutí, aby se chovala, tak jak on chce, a bojovala za něj proti tvrdému starému dřevu. Tohle bylo ale něco jiného. Když Shane zjistil, proti čemu stojí, a přizpůsobil se tomu, udivoval snadností, s jakou z něj síla přecházela do každého úderu. Člověk a jeho sekýra vypadali při té práci jako partneři. Čepel sekýry vysekávala jeden zásek vedle druhého, jako by sama věděla, co má dělat, a třísky mezi záseky vyletovaly jako pevné a tenké špalíčky.

Táta ho pozoroval a já pozoroval je oba a čas plynul a pak sekýra přesekla poslední vlákna a kořen byl volný. Byl jsem si jistý, že teď toho Shane nechá. Ale on jen přistoupil k dalšímu kořenu, znovu si zešíroka stoupl a čepel opět dopadla na dřevo.

Když se Shane pustil do druhého kořene, táta sebou trhl, jako by ho někdo uhodil. Pak ztuhl, odvrátil se od Shanea a zahleděl se na ten starý pahýl. Začal přešlapovat, přenášet celou váhu z jedné nohy na druhou. Za chvíličku už obcházel pařez a zkoumal ho z různých úhlů, jako by ho nikdy v životě neviděl. Nakonec do nejbližšího kořene kopl a spěchal pryč. Za okamžik se vrátil s druhou sekyrou, tou velkou s dvojitým ostřím, kterou jsem sotva uzvedl ze země.

Vybral si kořen na druhé straně proti Shaneovi. Nebyl rozzlobený, jak obvykle býval, když se pustil do jednoho z těch kořenů. Na tváři měl jakýsi vážný a spokojený výraz. Rozmáchl se tou sekyrou, jako by to byla dětská hračka. Čepel zajela do dřeva snad celý centimetr. Při tom zvuku se Shane na své straně napřímil.

Jejich pohledy se nad pařezem setkaly a chvíli tak vydržely, ale ani jeden neřekl slovo. Pak oba zvedli sekyry a začali promlouvat k tomu starému pařezu a říkali toho hodně.

3

Že začátku to byl požitek se na ně dívat. Začali zostra a třísky odsakovaly jedna za druhou. Myslel jsem si, že každý přeseke ne jeden kořen a pak toho nechají. Ale Shane dokončil svůj kořen, pohlédl na tátu, jak pracuje, kolem úst mu zahrálo chmurné pousmání a přesunul se k dalšímu kořenu. Za pár okamžiků táta prot'al svůj kořen takovou ranou, až se čepel sekyry zabořila do země. Chvíli zápasil s topůrkem, než ho dostal ven, a pak se také pustil do dalšího kořene, ani se nezastavil, aby ze sekyry otřel hlínu. Začínalo to vypadat na dlouhé lokte, a tak jsem zamířil pryč. Právě když jsem zahýbal za roh stodoly, objevila se za ním máma.

Byl to ten nejsvěžejší a nejpěknější obrázek, jaký jsem kdy viděl. Vzala si svůj klobouk, sundala z něj starou stuhu a uvázala ji tak, jak jí o tom vyprávěl Shane. Z květin před domem si udělala na klobouku malou kytičku. Prořízla štěrbinu v krempě a stuhu z nejlepších šatů obtočila kolem dýnky, protáhla otvory a zavázala do půvabné mašle pod bradou. Vykračovala si vzosně a bylo vidět, že je na sebe moc pyšná.

Došla až k pařezu. Oba dřevorubci byli tak soustředění na svou práci, že ji vlastně nevnímali, i pokud si všimli, že tam je.

„To se na mě ani nepodíváte?“ řekla.

Oba se zastavili a koukali na ni.

„Je to tak správně?“ zeptala se Shanea. „Takhle to dělají?“

„Ano, madam,“ řekl. „Asi takhle. Jenom krempy mají širší.“ A obrátil se zpátky ke svému kořenu.

„Joe Starrette,“ řekla máma, „neřekneš mi aspoň, jestli se ti v tom klobouku líbím?“

„Podívej, Mariano,“ řekl táta, „moc dobře víš, že ať na sobě máš klobouk nebo ne, jsi pro mě to nejpěknější stvoření, jaké kdy spatřilo

světlo světa. A teď nás přestaň otravovat. Copak nevidíš, že máme práci?“ A obrátil se zpátky ke svému kořenu.

Máma zrudla. Rozvázala mašli a strhla si klobouk z hlavy. Houpal se jí v ruce, jak ho držela za konce stuhy. Vlasy měla pocuchané a byla doopravdy rozzlobená.

„Hm,“ řekla. „To dneska nějak podivně odpočíváš.“

Táta postavil sekyru na zem a opřel se o topůrko. „Možná ti to připadá podivné, Mariano. Ale je to nejlepší odpočinek, jaký jsem si užil, co se pamatuju.“

„Hm,“ řekla máma znovu. „Tak jako tak budeš muset toho odpočívání na chvíli nechat a věnovat se něčemu, čemu asi říkáš práce. Na plotně je horké jídlo, které čeká jenom na vás.“

Otočila se na podpatku a zamířila přímo zpátky k domu. Troulili jsme se za ní. Atmosféra u oběda byla rozpačitá. Máma vřdycky věřila, že člověk se má u jídla chovat slušně a zdvořile, zvláště když má společnost. A opravdu se zdvořile chovala. Byla neobyčejně milá, mluvila za celý stůl a ani jednou se nezmínila o klobouku, který ležel na židli u kamen, kam ho pohodila. Potíž byla v tom, že byla až moc zdvořilá. Příliš se snažila být milá.

Oba muži si s ní však nedělali vůbec žádné starosti, aspoň pokud se dalo poznat. Nepřítomně naslouchali jejím řečem, odpověděli, když jim položila otázku, ale jinak mlčeli. Duchem byli u starého pařezu a u toho, co pro ně začal představovat, a nemohli se dočkat, až se do něj budou moci pustit znovu.

Když odešli a já pomáhal mámě s nádobím, začala si tiše broukat a já věděl, že se nezlobí. Byla příliš zvědavá a udivená a na hněv už jí nezbývalo místo.

„Co se tam venku stalo, Bobe?“ zeptala se mě. „Co to do těch dvou vjelo?“

Já to vlastně nevěděl. Mohl jsem jí jen vyprávět o Ledyardovi a o tom, jak ho náš host přistihl při lži, když Ledyard prodával kultivátor. Asi jsem volil nesprávná slova, protože když jsem jí řekl o tom, jak Ledyard začal Shanea urážet a jak se Shane choval, celá zrůžověla rozčilením.

„Co to říkáš, Bobe? Ty ses ho bál? Vyděsil tě? To by mu táta nikdy nedovolil.“

„Nebál jsem se jeho,“ pokoušel jsem se jí vysvětlit ten rozdíl. „Prostě – prostě jsem se bál. Bál jsem se toho, co by se třeba mohlo stát.“

Natáhla ruku a pohladila mě po vlasech. „Asi ti rozumím,“ řekla tiše. „Také jsem z něj trochu měla takový pocit.“ Přistoupila k oknu a zahleděla se ke stodole. Pravidelný rytmus dvou sekyr, které zněly téměř jako jediná, doléhal slabě, ale jasně až k nám do kuchyně. „Doufám, že Joe ví, co dělá,“ zamumlala. Pak se obrátila ke mně. „Tak běž ven, Bobe. Dodělám to sama.“

Ted' už to nebyla žádná zábava je pozorovat. Zvolnili a přešli do pomalého, vytrvalého tempa. Táta mě jednou poslal pro brousek, aby si mohli nabrousit ostří, a pak zase pro rýč, aby mohl odstranit hlínu od nejspodnějších kořenů, a já si uvědomil, že budu pro něco pořád běhat, dokud budu při ruce. Vytratil jsem se, abych se podíval, jak se po dešti daří mámině zahrádce, a případně rozmnožil inventář v krabici s žížalami, které jsem sbíral na návnadu, až půjdu s chlapci z města rybařit.

Dával jsem si načas. Zatoulal jsem se dost daleko. Ale ať jsem šel kamkoli, všude ke mně z dálky doléhal zvuk sekyr. Člověka ten zvuk začínal zmáhat, ať chtěl nebo nechtěl, pouhé pomyšlení, jak pracují dál a dál, začínalo unavovat.

Někdy v polovině odpoledne jsem zašel do stodoly. Máma byla u posledního stání, vylezla na bednu a koukala z malého okénka ven. Seskočila, jakmile mě uslyšela; a přiložila si prst ke rtům.

„To je teda pohled,“ zašeptala. „V některých směrech nejsou ti dva ani tak staří jako ty, Bobe. Jeden jako druhý.“ Zamračila se na mě tak zvláštním, důvěrným způsobem, že mě to uvnitř celého zahrálo. „Ne abys jim povídal, že jsem to řekla. Ale na tom, jak se perou s tou starou příšerou, je něco nádherného.“ Prošla kolem mě a zamířila k domu tak rozhodným způsobem, že jsem šel za ní, abych se podíval, co udělá.

Chvíli se otáčela v kuchyni, a než bys řekl švec, měla v troubě celý plech vdolků. Zatímco se pekly, vzala svůj klobouk a pečlivě přišla starou stuhu zpátky na místo. „Hm,“ řekla. „Už bych měla mít víc rozumu. Tohle není Dodge City. Nestaví tu ani vlak. Je to statek Joea Starretta. A já jsem pyšná na to, že jsem odsud.“

Vdolky byly hotové. Navršila jich na talíř tolik, kolik se jich tam vešlo, jeden z těch, které zbyly, si strčila do pusy, a mně dala zbytek. Pak vzala talíř a odešla s ním za stodolu. Překročila přesekané kořeny a položila talíř na jedno celkem rovné místo na pařezu. Podívala se na oba muže, nejdřív na jednoho, pak na druhého. „Jste párek bláznů,“ řekla. „Ale neexistuje žádný zákon, proč bych nemohla být blázen taky.“ Sebrala se a odešla zpátky k domu se vztyčenou hlavou, už se po nich ani neohlédla.

Ti dva koukali za ní, dokud jim nezmizela z dohledu. Pak se otočili a koukali na vdolky. Táta zhluboka povzdychl, tak zhluboka, jako by to vycházelo až z jeho těžkých pracovních bot. Nebylo v tom nic smutného nebo lítostivého. Prostě se v něm ozvalo něco, co bylo příliš veliké, než aby se to dalo pohodlně držet uvnitř. Nechal sekyru dopadnout na zem. Naklonil se dopředu a po jednom rozdělil vdolky na dvě hromádky vedle talíře. Jeden na talíři zbyl. Ten táta postavil na pařez. Vzal sekyru, zvedl ji a nechal ji lehce dopadnout přesně doprostřed. Opřel sekyru znovu o pařez, vzal obě poloviny vdolku a přidal po jedné ke každé hromádce.

Shaneovi neřekl ani slovo. Pustil se do jedné hromádky a Shane se pustil do druhé a přitom oba hleděli jeden na druhého přes poslední nepřesekané kořeny. Žvýkali ty vdolky, jako by to byla ta nejdůležitější činnost, jaké se kdy věnovali.

Táta dojedl svou hromádku a prsty sesbíral z talíře poslední drobky. Napřímil se a rozpráhl vysoko nad hlavou ruce. Vypadalo to, že se natahuje a natahuje, až z něj byla obrovská věž plná síly, která se dotýkala podvečerního slunce. Náhle se sehnul, uchopil mísu a vrazil mi ji do ruky. A týmž pohybem uchopil sekyru a rozpráhl se s ní velkým obloukem po kořenu, na němž předtím pracoval. Přestože byl tak rychlý, Shane nezůstal o nic pozadu a společně začli opět promlouvat k tomu velikému pařezu.

Odnesl jsem ten talíř mámě. Loupala v kuchyni jablka a vesele si přitom pobrukovala. „Bedna na dřevo, Bobe,“ řekla a broukala si dál. Nosil jsem do bedny polena, až už se tam žádná další nevešla.

Pak jsem vyklouzl ven, dřív než si máma vzpomněla na nějaký další úkol.

Zkoušel jsem se zabavit u řeky házením žabek do proudu, který byl po dešti pořád ještě rozbahněný. Chvíli se mi to dařilo. Ale to pravidelné bušení sekýr v sobě skrývalo zvláštní kouzlo. Neustále mě táhlo ke stodole. Nedokázal jsem pochopit, jak to můžou vydržet celé hodiny. Nedávalo mi žádný smysl, proč by se měli tak namáhat, když vykopat ten starý pařez nebylo vlastně tak důležité. Postával jsem před stodolou, když jsem si všiml, že se rytmus bušení změnil. Už se ozývala jen jedna sekýra.

Běžel jsem dozadu. Shane se stále ještě rozmachoval a bušil do posledního kořene. Táta měl rýč a odstraňoval hlínu mezi přesekanými pahýly. Díval jsem se, jak odkládá rýč a opírá se o pařez ramenem. Pak se do něj opřel vši silou. Po tváři mu začal stékat pot. Ozval se tichý praskavý zvuk a pařez se nepatrně pohnul.

To mi stačilo. Zčistajasna jsem byl tak vzrušený, že jsem cítil, jak mi krev buší v ušních bubíncích. Chtěl jsem se vrhnout k tomu pařezu; opřít se do něj a cítit, jak se hýbe. Jenomže jsem věděl, že táta by měl dojem, že mu stojím v cestě.

Shane dosekl kořen a šel tátovi pomoci. Společně se do pařezu opřeli. Pozvedli ho o pár centimetrů. Už byla vidět skulina v zemi tam, kde se pařez zvedl. Ale jakmile povolili, klesl zase zpátky.

Znovu a znovu se do něj opírali. Pokaždé se pohnul o kousek víc. Jednou to dotáhli na půl metru, ale to bylo všechno. Dál to nešlo.

Nechali toho, těžce oddychovali a tváře měli zbrocené potůčky potu. Táta se sklonil a nahlédl pod pařez, jak nejvíc to šlo. „Musí tam být spodní kořen,“ řekl. Pokud jsem věděl, byla to jediná věta, kterou si oba za celé odpoledne řekli. Nic dalšího už táta nedodal. A Shane neříkal nic. Prostě zvedl sekýru, podíval se na tátu a čekal.

Táta začal vrtět hlavou. Vznášela se mezi nimi nějaká nevyslovená myšlenka, která mu dělala starosti. Podíval se na své velké ruce a pomalu sevřel prsty, až se začaly do obrovských pěstí. Pak přestal vrtět hlavou, napřímil se a zhluboka se nadechl. Otočil se a pozpátku vstoupil mezi dva přeseknuté konce kořene a zády se opřel o pařez. Zabořil nohy do země, aby stál co nejpevněji. Pak pokrčil kolena. Zády vklouzl pod pařez a velkýma rukama uchopil

začal zvedat. Stoupal centimetr po centimetru, až na tátově straně dosáhl hranice, ke které se jim ho podařilo zvednout předtím.

Shane se sehnul, aby viděl dospod. Strčil do otvoru sekýru a já uslyšel, jak kov naráží na dřevo. Ale Shane se mohl do otvoru dostat sekýrou jen tak, že by si klekl na pravé koleno, natáhl do otvoru levou nohu a opřel se o ni. Pak by se sekýrou mohl v nízkém úhlu při zemi rozmáchnout.

Jednou se krátce podíval na otce, který stál kousek za ním se zavřenýma očima a svaly napjatými tou velkou a trvající námahou. Pak Shane zaujal postavení, v němž mu ta strašná váha pařezu visela skoro nad celou polovinou těla, a začal se rozmachovat krátkými mocnými údery.

Náhle táta jako by uklouzl. Jenomže to nebylo uklouznutí. Napřímil se ještě víc. Pařez povyskočil o dalších pár centimetrů. Shane vylezl ven a odhodil sekýru. Chytil jeden konec kořenu a pomáhal tátovi pařez vyvrátit. Oba oddychovali, jako by běželi dlouhý kus cesty. Ale oddechli si sotva na minutu a pak se zase napřeli do pařezu. Dal se teď pozvednout snadněji a hlína se trhala všude kolem něj.

Rozběhl jsem se tryskem do domu. Vtrhl jsem do kuchyně a chytil mámu za ruku. „Pospěš si!“ vykřikl jsem. „Musíš se jít podívat!“ Nejdřív jako by se jí nechtělo a já ji musel tahat za ruku. „Musíš to vidět! Už bude venku!“ Najednou byla stejně vzrušená jako já a rozběhla se ven za mnou.

Pařez už trčel z díry v šikmém úhlu. Oba muži byli dole v jámě, jeden na každé straně, a tlačili pařez nahoru a dopředu. Ruce, kterými vzpírali spodek pařezu, měli výš než hlavy. Člověk by si myslel, že pařez se každou chvíli převrátí a vyrve ze svých prastarých základů. Ale zůstával v nich drzet. Ten poslední kousek ho nemohli přetlačit.

Máma sledovala, jak s ním zápasí. „Joe,“ zavolala, „proč trochu nemyslíš? Zapřáhni koně. Budou ho mít venku jedna dvě.“

Táta se zapřel, aby udržel pařez na místě. Otočil hlavou, aby na mámu viděl. „Koně!“ vykřikl. Celé to dlouhé a napjaté odpolední mlčení těch dvou zaniklo v tom jediném nádherném výkřiku. „Koně!

Panenko skákavá, ne! Začali jsme to sami a sami to taky přísámbůh dokončíme!“

Otočil hlavu zpátky k pařezu a sklonil ji mezi shrbená ramena. Shane naproti němu napjal svaly a společně znovu zaútočili na pařez. Ten se zachvěl a trochu zhoupł – a zůstal trčet v tom bláznivém šikmém úhlu.

Táta rozhořčeně zabručel. Bylo vidět, jak se mu do nohou, širokých ramen a velkých svalnatých paží vlévá síla. Jeho strana nakloněného pařezu se zhoupł dopředu a Shaneova strana se pohnula dozadu a celý pařez se zachvěl, jako by se chtěl převrátit a zřítit se na ně do otvoru v novém groteskním úhlu.

Chtěl jsem vykřiknout a varovat je. Ale nedokázal jsem promluvit, protože Shane rychle pohodil hlavou do strany, aby mu vlasy nepadaly do tváře, a já na okamžik zahlédl jeho oči. Planuly soustředěným chladným ohněm. Nic jiného se na něm ani nepohnulo. V tom pohledu byl on celý, celý muž, vkládající veškerou energii do jediného neuvěřitelného návalu síly. Člověk mohl úplně cítit tu zuřivou energii, která v něm náhle vzplála a prolila se jím do jediného koordinovaného náporu. Jeho strana pařezu se zhoupł dopředu s otcovou a pak celá ta obrovská hmota vyrvala poslední překážku a zřítíla se před nimi neohrabaně a poraženě na zem.

Táta pomalu vylezl z jámy. Došel k pařezu, položil ruku na kulatý kmen a poplácal ho jako starého kamaráda, jako by mu ho bylo trochu líto. Shane stál naproti němu a také rukou jemně hladil staré tvrdé dřevo. Pak oba vzhledli a jejich pohledy se dlouze setkaly, tak jako ráno, jež se teď zdálo být tak vzdálené.

To ticho mělo být naprosté. Ale nebyla, protože někdo vykřikl vysokým, neartikulovaným tónem. Uvědomil jsem si, že ten hlas je můj, a zavřel jsem pusu. To ticho bylo čisté a dobré; byl to zážitek, jaký se nedá zapomenout, ať s vámi ubíhající čas naloží jakkoli, starý pařez na boku s konci kořenů, které vytvářely zvláštní vzor proti záři slunce zapadajícího za vzdálenými horami, a dva muži, kteří na sebe přes něj hledí.

Napadlo mě, že by si měli podat ruce, které ležely na kmeni tak nedaleko od sebe. Napadlo mě, že by si přinejmenším měli něco říct. Ale stáli tiše a bez hnutí. Konečně se táta otočil a zamířil k mámě.

Byl tak unavený, že se jeho vyčerpání odráželo i v chůzi. Ale v jeho hlase žádná únava nebyla. „Mariano,“ řekl, „už jsem si odpočinul. Myslím, že žádný mužský si líp neodpočinul, co je svět světem.“

Také Shane zamířil k nám. Také on mluvil jen k mámě. „Dneska jsem se, madam, něco naučil. Na farmaření je daleko víc, než jsem si kdy myslel. Teď bych si dal kus toho nákypu.“

Máma je sledovala s očima rozšířenýma úžasem. Při jeho posledních slovech ale zděšeně vykřikla: „Ach – vy – vy – mužští! Kvůli vám jsem na něj zapomněla! Určitě se spálil!“ A rozběhla se k domu tak rychle, že si málem šlápla na sukni.

Nákyp byl doopravdy spálený. Cítili jsme ho i před domem, kde se oba muži drhli u žlabu. Máma nechala dveře otevřené, aby kuchyně vyvětrala. Zevnitř se ozývaly zvuky, jako by házela věcmi. Slyšeli jsme řinkot hrnců a nádobí. Když jsme vešli dovnitř, pochopili jsme proč. Měla prostřený stůl a dávala na něj večeři a vždycky něco chytla a pořádně s tím o stůl bouchla. Na žádného z nás se ani nepodívala.

Posadili jsme se a čekali, až si k nám sedne. Otočila se k nám zády, postavila se k nízké poličce poblíž plotny a koukala na velkou nákypovou formu a spálené jídlo uvnitř. Konečně táta trochu ostřeji řekl: „No tak, Mariano. Půjdeš se už konečně posadit?“

Otočila se a zírala na něj. Myslel jsem si, že pláče. Ale žádné slzy na tváři neměla. Její tvář byla suchá, napjatá a bledá. Hlas měla stejně ostrý jako táta: „Chtěla jsem udělat jablečný nákyp. A taky ho udělám. Žádné vaše mužské ztřeštěnosti mi v tom nezabrání.“

Sebrala formu a vyšla s ní ze dveří. Slyšeli jsme, jak schází ze schodů, a o pár vteřin později jsme zaslechli rachocení víka popelnice. Pak jsme mámu opět uslyšeli na schodech. Vešla dovnitř, zamířila k postranní lavici, kde měla dřez, a začala nákypovou formu drhnout. Chovala se, jako by nikdo z nás v místnosti nebyl.

Tátovi zrudla tvář. Vzal vidličku a chtěl začít jíst, ale pak ji zase s cinknutím pustil. Vrtěl sebou na židli a pořád na mámu vrhal úkosem pohledy. Máma domyla formu, přešla k sudu s jablky a začala plnit dřevěnou mísu těmi největšími a nejkulatějšími. Posadila se ke kamnům a začala jablka loupat. Táta zalovil v kapse a vytáhl

starý zavírací nožík. Tiše našlapuje zamířil k ní. Natáhl se pro jedno jablko, aby jí pomohl.

Ani nevzhledla. Ale její hlas ho zastavil, jako by ho přetáhla bičem. „Joe Starrette, neopovažuj se těch jablek ani dotknout.“

Zahanbeně se vrátil na židli. Pak se doopravdy rozzlobil. Chytil nůž a vidličku a pustil se do jídla, které měl na talíři. Bral si velká sousta a energicky žvýkal. Nemohli jsme se Shanem dělat nic jiného než následovat jeho příkladu. Možná to byla dobrá večere. Já o tom nic nevím. Prostě jsme si strkali jídlo do úst. A když jsme skončili, nedalo se dělat nic jiného než čekat, protože máma seděla u kamen s rukama složenýma v klíně, zírala na stěnu a čekala, až se náky p upeče.

My tři jsme ji sledovali v tichu tak napjatém, až to bolelo. Nemohli jsme si pomoci. Zkoušeli jsme se dívat jinam, ale vždycky se nám oči vrátily k ní. Zdálo se, že si nás vůbec nevšímá. Úplně jako by zapomněla, že tam jsme.

Ale nezapomněla, protože jakmile ucítila, že je náky p hotový, vyndala ho z trouby, nakrájela na čtyři velké díly a dala je na talíře. První dva postavila před oba muže. Třetí jsem dostal já. Poslední si postavila na své místo a pak se posadila ke stolu. Hlas měla stále ještě ostrý.

„Promiňte, chlapi, že jsem vás nechala čekat tak dlouho. Můžete se pustit do náky pu.“

Táta si prohlížel svou porci, jako by se bál, že ho kousne. Musel se opravdu nutit, aby vzal vidličku do ruky a donesl kousek k ústům. Přezvykoval, polykal, pak loupł očima po matce a rychle zase zpátky a požíval se přes stůl na Shanea. „To je báječný náky p,“ řekl.

Shane si kousek napíchl na vidličku. Pečlivě ho zkoumal. Vložil ho do úst a vážně žvýkal. „Ano,“ řekl. Potměšilý výraz na jeho tváři byl tak zřejmý, že se nedal přehlédnout. „Ano. Nejlepší kus pařezu, jaký jsem kdy ochutnal.“

Co mohl tenhle nesmyslný výrok znamenat? Neměl jsem čas o tom přemýšlet, protože máma s tátou se chovali hrozně divně. Oba zírali na Shanea s pusou dokořán. Pak táta ústa zavřel a rozchechtal se a chechtal se tak, až se houpal v židli.

„Přisámbůh, Mariano, on má pravdu. Tys to dokázala taky.“

Máma zírala z jednoho na druhého. Napjatý výraz jí zmizel z obličeje, tváře jí zrudověly a oči měla měkké a teplé, jak mají být, a smála se, až jí slzy tekly po tvářích. A všichni jsme se pustili do toho nákypu a svět neměl jedinou chybu až na to, že toho nákypu nebylo dost.

4

Když jsem se druhý den ráno probudil, stálo už slunce vysoko na obloze. Dlouho jsem předešlý večer usínal, protože jsem měl hlavu plnou zážitků z celého dne a změti nálad. Nedokázal jsem si srovnat v hlavě, jak se dospělí chovají, jak pro ně můžou být tak důležité věci, na kterých doopravdy tolik nezáleží.

Ležel jsem v posteli a přemýšlel o našem návštěvníkovi, který spal tam venku ve stodole na kavalci. Zdálo se nemožné, že je to tentýž člověk, kterého jsem poprvé spatřil, přísného a mrazivého v jeho temné osamělosti, jak se k nám blíží cestou. Něco v tátovi, cosi, co není slovem ani činem, ale co patří k základní podstatě lidského ducha, se k němu vztáhlo a oslovilo ho a on na to odpověděl a otevřel nám část svého nitra. Byl občas duchem nepřítomný a nepřístupný, i když stál přímo vedle mě. A přesto mi byl zároveň blíž než můj strýc, matčin bratr, který nás navštívil předešlé léto.

Přemýšlel jsem také o tom, jak Shane působí na tátu a mámu. Byli s ním najednou živější, citlivější, jako by se snažili ukázat, jací jsou. Dokázal jsem to pochopit, protože jsem se cítil stejně. Ale bylo mi záhadou, proč člověk s takovou hloubkou a vitalitou, který se bez obtíží sblíží s tátou, přijíždí po osamělých cestách z uzavřené a střežené minulosti.

S leknutím jsem si uvědomil, jak je pozdě. Dveře do mého pokojíčku byly zavřené. Máma je musela zavřít, aby mě ve spaní nic nerušilo. Zmocnila se mě hrůza, že ostatní už dosnídali a že náš host odjel a já ho zmeškal. Natáhl jsem si šaty, ani jsem se neobtěžoval s knoflíky, a rozběhl jsem se ke dveřím.

Pořád byli ještě u stolu. Táta kouřil dýmku. Máma se Shanem dopíjeli poslední kávu. Všichni tři byli klidní a tiší. Když jsem vtrhl do místnosti, zůstali na mě zírat.

„Proboha,“ řekla máma. „Vletíš sem, jako by tě něco honilo. Co se děje?“

„Jenom jsem myslel,“ vyhrkl jsem a ukázal hlavou na našeho hosta, „že možná odjel a zapomněl na mě.“

Shane slabě zavrtěl hlavou a podíval se mi přímo do očí. „Nezapomněl bych na tebe, Bobe.“ Trochu se narovnal v židli. Otočil se k mámě a v jeho hlase se ozval hravý tón. „A nezapomněl bych na vaši kuchyni, madam. Pokud vám tady začnou projíždět kolem oběda a večere takoví divní lidé, bude to proto, že jeden vděčný strážník se chlubil vašimi palačinkami po celé cestě.“

„No to je nápad,“ vmísil se táta, jako by byl rád, že může mluvit o něčem neškodném. „Přestavíme tenhle dům na penzión. Mariana bude cpát lidi svým jídlem a já si budu plnit kapsy jejich penězi. To mi připadá jako velice výhodné uspořádání.“

Máma se na něj zamračila. Ale jejich řeč ji těšila a usmívala se, když si s tou myšlenkou hráli dál a ona mi hrála snídani. Pak se do nich pustila a vyhrožovala tátovi, že ho vezme za slovo a přinutí ho trávit všechen čas loupáním brambor a umýváním nádobí. Bavili se dobře, i když se za jejich bezstarostným žertováním dala vycítit trocha napětí. Bylo také zvláštní, jak mi připadalo přirozené, že tu Shane sedí a účastní se hovoru, skoro jako by byl členem rodiny. Po rozpacích, které s sebou někteří návštěvníci vždycky přinášeli, nikde ani stopa. Přitom jsem cítil, že se před ním musím dobře chovat, že si musím dávat velký pozor na své způsoby a na pusu. Ale nebylo třeba se chovat upjatě, prostě jen tiše a přátelsky.

Konečně vstal a já věděl, že od nás odjede, a zoufale jsem toužil ho zadržet. Udělal to za mě táta.

„Vy máte pořád naspěch. Posad'te se, Shane. Chci se vás na něco zeptat.“

Táta byl najednou hrozně vážný. Shane, který už stál, se stejně náhle stáhl do obezřetného střehu. Ale posadil se zpátky na židli.

Táta se mu podíval přímo do očí. „Utíkáte před něčím?“

Shane dlouho zíral na talíř před sebou. Připadalo mi, jako by jím projel záchvěv smutku. Pak zvedl zrak a podíval se zpříma na tátu.

„Ne. Neutíkám před ničím. Aspoň ne tak, jak myslíte.“

„Výborně.“ Táta se nahnul dopředu a zabodl ukazováček do stolu, aby zdůraznil, co chce říct. „Podívejte, Shane. Nejsem rančer. Víte to sám, viděl jste můj statek. Jsem farmář. Možná tak trochu chovatel. Ale především farmář. Rozhodl jsem se, že jím chci být, když jsem přestal značkovat za peníze dobytek někoho jiného. Chci být farmářem a jsem na to hrdý. Začal jsem slušně. Tenhle statek není tak velký, jak jednoho dne doufám bude. Ale už teď je tady víc práce, než může zvládnout jeden chlap, když ji chce dělat pořádně. Ten mladík, co jsem ho najal, ode mě utekl, když se jednoho dne popral ve městě s dvěma Fletcherovými chlapci.“ Táta mluvil rychle a teď se odmlčel, aby nabral dech.

Shane ho upřeně pozoroval. Pak pohnul hlavou a zadíval se z okna přes údolí k horám na obzoru. „Je to vždycky to samé,“ zamumlal. Mluvil spíš pro sebe. „Člověk se těžko předělává.“ Podíval se na mámu a pak na mě, a když se vrátil pohledem k tátovi, zdálo se, že už si pro sebe vyřešil něco, co mu dělalo starosti. „Takže Fletcher na vás tlačí,“ řekl tiše.

Táta si odfrkl. „Já se tak snadno tlačit nenechám. Ale mám tady práci a je jí příliš mnoho pro jednoho člověka, dokonce i pro mě. A žádný z těch chlapů, co se sem zatoulají, nestojí za nic.“

„Opravdu?“ řekl Shane. V očích se mu zase blýskalo, stal se opět jedním z nás a vyčkával.

„Nezůstal byste nějaký čas a nepomohl mi dát to tady před zimou do pořádku?“

Shane vstal. Tyčil se nad stolem výš, než bych byl řekl. „Nikdy jsem si nemyslel, že se stanu farmářem, Starrette. Ještě před pár dny bych se té představě smál. Ale tak jako tak, najal jste si právě pomocníka.“ Dívali se na sebe s tátou způsobem, který naznačoval, že si říkají věci, které se nikdy nedají vyjádřit slovy. Shane to přerušil a otočil se k mámě. „A vaše jídlo budu, madam, považovat za dostatečný plat.“

Táta se plácl rukama do kolen. „Dostanete dobrý plat a taky si ho vyděláte. Ale nejdřív ze všeho byste si měl skočit do města a

pořídít si nějaké pracovní šaty. Zkuste obchod Sama Graftona. Řekněte mu, ať mi to připsí na účet.“

Shane už byl u dveří. „Koupím si je sám,“ řekl a zmizel.

Táta měl takovou radost, že nevydržel sedět na místě. Vyskočil a roztočil mámu. „Mariano, konečně vysvitlo sluníčko. Máme zase člověka, který nám pomůže.“

„Ale Joe, jsi si jistý, že víš, co děláš? Jakou práci může takový člověk zastat? Ano, já vím, že s tím pařezem nebyl o nic horší než ty. Ale to bylo něco výjimečného. Je zvyklý na pohodlný život a spoustu peněz. To se pozná. Sám říkal, že o farmaření vůbec nic neví.“

„Já o tom taky nic nevěděl, když jsem tu začínal. Co člověk zná, není důležité. Důležité je to, jaký je. Vsadím se, že tenhle zamlada značkoval dobytek a určitě byl prvotřídním honákem. Všecko, co dělá, dělá pořádně. Stačí se podívat. Za týden budu mít co dělat, abych mu stačil, anebo to tu všechno vezme do ruky.“

„Možná.“

„Jaképak možná? Všimla sis, jak na něj zapůsobilo, když jsem mu vyprávěl o Fletcherových chlapcích a mladém Morleym? To ho přesvědčilo. Ví, že mám potíže, a není to člověk, který by mě v tom nechal. Nikdo si na něj nemůže vyskakovat, nikdo ho nezastraší. Je to člověk jako já.“

„Ale Joe Starrette. Vůbec není jako ty. Je menší a šaty má jiné a jinak mluví. A poznám, že jinak žil.“

„Cože?“ Tátu to překvapilo. „O ničem takovém jsem nemluvil.“

Shane se vrátil s pracovními kalhotami, flanelovou košilí, pevnými pracovními botami a pěkným zachovalým stetsonem. Zmizel ve stodole a o chvíli později se objevil ve svých nových šatech a vedl za sebou odsedlaného koně. U branky na pastvinu mu sundal otěže, pořádně ho plácl, aby se rozběhl dovnitř, a ohlávku hodil mně.

„Když se postaráš o koně, Bobe, postará se on o tebe. Tenhle mě za posledních pár týdnů dovez přes tisíc mil.“ A odkráčel za tátou, který kopal na poli za lánem dozrávající kukuřice, kde byla půda sice dobrá, ale bažinatá a nedalo se s ní moc dělat, dokud se pořádně neodvodní. Díval jsem se, jak prochází mezi řádky mladé kukuřice,

už ne jako temný cizinec, ale jako součást tohoto místa, farmář jako táta a já.

Jenomže farmář nebyl a nikdy se jím doopravdy nemohl stát. Do tří dnů bylo jasné, že stačí tátovi v jakékoli práci. Stačilo mu ukázat, co se musí udělat, a on to dokázal a s největší pravděpodobností ještě vymyslel lepší způsob, jak to udělat. Nevyhýbal se žádné práci, ani té nejhorší. A přesto bylo nějakým těžko určitelným způsobem cítit, že je to jiný člověk.

Občas se zastavil a podíval se na hory a pak dolů na sebe a na nástroj, který zrovna držel v ruce, jako by byl mírně pobaven tím, co právě dělá. Ne že by člověk měl dojem, že Shane se nad tu práci cítí povznesený nebo že se mu nelíbí. Byl prostě jiný. Byl zkrátka perlíkem minulosti ukován pro jiné věci.

Přes svou štíhlou postavu byl řádně silný. Ta štíhlost na první pohled mátlá. Ale když ho člověk viděl zblízka v akci, poznal, že je silný, ukován z jednoho kusu, a že nemá na těle kousek zbytečného tuku, stejně jako nevynakládal žádné zbytečné úsilí ve svých plynulých, hbitých pohybech. To, co mu ve srovnání s tátou chybělo na velikosti a síle, nahrazoval rychlostí, instinktivní koordinací mozku a svalů a tou náhlou prudkou energií, která v něm vzplanula, když ho ten starý pařež málem zavalil. Ta prudkost v něm většinou dřímala, nebylo jí zapotřebí, když bez velkého úsilí zvládal každodenní úkoly. Ale když bylo třeba, dokázal vzplanout s prudkostí, která mě nikdy nepřestávala děsit.

Jak jsem se pokoušel vysvětlit mámě, neděsil mě Shane samotný, ale to, jak jsem v něm neustále narážel na skryté vlastnosti, které byly mimo mé chápání. V takových chvílích se v něm objevilo naprosté soustředění, výlučná pozornost k okamžité potřebě, která mi připadala současně nádherná a znepokojující. A pak se opět změnil v klidného, solidního člověka, který se s tátou dělil o mou chlapeckou příchynost.

V té době jsem začínal mít roupy, byl jsem na sebe pyšný, že dokážu přeprat Ollieho Johnsona z vedlejší farmy. Klukovské pračky mě moc zajímaly.

Jednou, když jsme byli s tátou sami, jsem se ho zeptal: „Dokázal bys porazit Shanea? Myslím jako ve rvačce.“

„Synku, to je těžká otázka. Kdybych musel, tak bych to možná dokázal. Ale přísámbůh, moc nerad bych to zkoušel. V některých chlapech se skrývá dynamit a on je jedním z nich. Ale něco ti povím. Nikdy jsem nepotkal člověka, kterého bych v jakémkoli maléru měl radši na své straně.“

To jsem dokázal pochopit a uspokojilo mě to. Ale na Shaneovi byly i věci, které jsem pochopit nedokázal. Když přišel k prvnímu jídlu potom, co souhlasil, že u nás zůstane, přistoupil k židli, na které vždycky sedal táta, postavil se vedle ní a čekal, až si my ostatní sedneme na zbylá místa. Mámu to překvapilo a trochu rozzlobilo. Začala něco říkat. Ale táta ji umlčel varovným pohledem. Došel k židli naproti Shaneovi a posadil se, jako by to bylo pro něj správné a přirozené místo, a poté už si se Shanem sedali vždy takhle.

Neviděl jsem pro tu změnu žádný důvod až do chvíle, kdy jeden z našich sousedů zaklepal na dveře, když jsme právě jedli, a vešel rovnou dovnitř, jak to všichni obyčejně dělávali. Pak jsem si najednou uvědomil, že Shane sedí naproti dveřím, aby přímo viděl na každého, kdo vchází. Pochopil jsem, že přesně takhle to chce. Ale nedokázal jsem pochopit proč.

I po večeri, když jsme si ospale povídali, nikdy nesedal u okna. Na verandě vždycky seděl obrácen k cestě. Měl za sebou rád stěnu, a nejen proto, aby se o ni opíral. Pokud nebyl zrovna u stolu, všude si nejdříve postavil židli zády k nejbližší stěně a teprve pak si sedl. Nedělal z toho žádné divadélko, prostě tam židli postavil a usadil se v ní jediným plynulým pohybem. Jako by si ani neuvědomoval, že je v tom něco neobvyklého. Patřilo to k jeho navyklé ostražitosti. Vždycky chtěl sledovat všechno, co se kolem něj děje.

Ta ostražitosť byla patrná i v tom, jak hlídal všechny přístupy k našemu statku, aniž si to nějak zvlášť uvědomoval. První si všiml, když se někdo blížil po silnici, a pak nechal všeho, co právě dělal, a každého projíždějícího jezdce si pozorně prohlédl.

Často jsme mívali večer návštěvu, protože ostatní osadníci považovali tátu za svého vůdce a přicházeli, aby s ním probrali své záležitosti. Byli to svým způsobem zajímaví lidé nejrůznějšího druhu. Ale Shane nijak netoužil poznávat nové lidi. Jen zřídkakdy se zúčastnil hovoru. S námi mluvil úplně otevřeně. Nějakým záhadným

způsobem jsme se stali jeho rodinou. I když jsme ho my vzali k sobě, měl člověk pocit, že on adoptoval nás. Ale k ostatním se choval rezervovaně; byl tichý a zdvořilý, ale stahoval se za čáru, kterou si vytyčil sám.

Tyhle věci mi byly záhadou, a nejen mně. Lidé z města i ti, kdo k nám pravidelně přijížděli, na něj byli všichni zvědaví. Bylo úžasné, jak rychle se všichni v údolí, a dokonce i na rančích v otevřené krajině dozvěděli, že pracuje pro tátu.

Nebyli si jisti, zda se jim zamlouvá mít ho v sousedství. Ledyard všude vyprávěl nějakou smyšlenou historku o tom, co se tenkrát u nás stalo, a lidé vrhali na Shanea ostré pohledy, kdykoli k tomu měli příležitost. Ale museli mít na Ledyarda svůj vlastní názor, protože jeho historku nebrali moc doslova. Prostě se jen nemohli doopravdy rozhodnout, co je Shane zač, a zřejmě jim to dělalo starosti.

Nejednou, když jsem šel s Oliem Johsonem k některé z našich oblíbených rybářských tůňek na opačné straně města, jsem zaslechl muže, jak se o něm prou před obchodem pana Graftona. „Je jako jedna z těch pomalu hořících zápalných šňůr,“ slyšel jsem jednou říkat starého vozku. „Hoří tiše a bez praskání. Až člověk zapomene, že hoří. Pak dohoří k prachu a dá obrovskou ránu a je malér. To je ten Shane. A malér se v tomhle údolí chystá už pěkně dlouho. Možná to dopadne dobře. Možná to dopadne špatně. Těžko říct.“ A to mi bylo také záhadou.

Největší záhadou mi ale bylo něco, nač jsem přišel až po dvou týdnech. A přesto to byla ta nejnápadnější věc ze všech. Shane nenosil revolver.

V těch dnech byly revolvery v Teritoriu stejně běžnou věcí jako jezdecké boty a sedla. V údolí se moc nepoužívaly, leda občas k lovu. Ale vidět byly všude. Většina mužů se bez revolveru necítila úplně oblečena.

My osadníci jsme užívali většinou pušky a brokovnice, když bylo zapotřebí něco zastřelit. Pistole, která mlátí do stehna, farmářům jen překážela. Ale stejně každý muž nosil nábojový pás a kolt v pouzdru, když nepracoval nebo neodpočíval doma. Táta si zapínal

svůj pás, kdykoli jel na nějakou cestu, třeba jen do města, spíš ze zvyku než z jiného důvodu.

Ale Shane nikdy revolver nenosil. A to bylo divné, protože zbraň měl.

Jednou jsem ji viděl. Našel jsem ji, když jsem byl zrovna sám ve stodole a všiml jsem si jeho sedlového bandalíru na kavalci. Musel ho tam zapomenout, protože ležel rozbalený vedle polštáře. Natáhl jsem ruku, abych si na něj sáhl – a nahmatl jsem revolver uvnitř. Nikdo nebyl poblíž, takže jsem rozepnul řemeny a rozbalil deku. A najednou přede mnou ležela nejkrásnější zbraň, jakou jsem kdy viděl. Nádherná a smrtící.

Pouzdro a plný nábojový pás byly ze stejné měkké kůže jako jezdecké boty pod kavalcem a byly zdobeny stejnými složitými ornamenty. Rozuměl jsem zbráním natolik, abych poznal, že ten revolver je jednočinný kolt, stejný jako armádní model, který byl v té době u všech mužů v oblibě a o kterém pamětníci vykládali, že to je nejlepší zbraň, jaká kdy existovala.

Tohle byl stejný model. Ale žádné armádní provedení. Byl černý, téměř uhlově černý, a ta tmavá barva nebyla žádný email, ale samotný kov. Pažba byla vzadu hladká, vpředu tvarovaná podle prstů a byly do ní řemeslně dokonale zasazené dva plátky slonoviny, jeden z každé strany.

Úplně si říkala o to, aby ji člověk vzal do ruky. Vytáhl jsem revolver z pouzdra. Šlo to tak lehce, že jsem stěží dokázal uvěřit, že ho mám v ruce. Byl těžký jako tátův, ale zacházelo se s ním nějak daleko snadněji. Stačilo ho zvednout do výše očí a on se nějak sám vyvážil v ruce.

Byl čistý, vyleštěný a naolejovaný. Když jsem uvolnil záchytku a cvrnkl do bubínku, roztočil se rychle a nehlučně. Překvapilo mě, když jsem si všiml, že revolver má úplně hladkou hlaveň bez mušky vpředu a že úderník je spilovaný do ostrého hrotu.

Proč by člověk dělal s revolverem něco takového? Proč by člověk, který má takovou zbraň, ji odmítal nosit, místo aby se s ní chlubil? Jak jsem zíral na smrtící účinnost té zbraně, projelo mnou náhle znovu mrazení a dal jsem rychle všechno zpátky na místo a vyběhl ven na slunce.

Při první příležitosti jsem o tom chtěl vyprávět tátovi. „Táto,“ řekl jsem vzrušeně, „víš, co má Shane zabalené v dekách?“

„Nejspíš revolver.“

„Ale – jak to víš? Tys ho viděl?“

„Ne. Ale věděl jsem, že ho asi má.“

Byl jsem celý zmatený. „No tak proč ho nikdy nenosí? Myslíš, že neví, jak se s ním správně zachází?“

Táta se uchechtl, jako bych řekl nějaký vtip. „Synku, nepřekvapilo by mě, kdyby dokázal vzít ten revolver a ustřílet ti knoflíky z košile na těle, a ty bys necítil nic než vánek.“

„Křindapána! Tak proč jej schovává ve stodole?“

„To nevím. Alespoň ne přesně.“

„Proč se ho nezeptáš?“

Táta se podíval přímo na mě a byl najednou nějak vážný. „To je jedna věc, na kterou se ho nikdy nezeptám. A ty mu o tom také nikdy nic neříkej. Jsou věci, na které se člověk mužského neptá. Aspoň pokud si ho váží. Má právo vymezit si sám, co pro sebe považuje za soukromé. Ale dám ti své slovo, Bobe, že když člověk jako Shane nechce nosit revolver, můžeš vsadit svou košili s knoflíkama a se vším, že k tomu má pořádně dobrý důvod.“

A to bylo všechno. Pořád jsem byl ještě zmatený. Ale když táta dal na něco slovo, nedalo se k tomu nic říct. Dělal to jen tehdy, když věděl, že má pravdu. Začal jsem se loudat pryč.

„Bobe.“

„Ano, táto?“

„Poslouchej mě, synku. Ne aby sis Shanea moc oblíbil.“

„Proč ne? Je na něm něco špatného?“

„N... ne. Na Shaneovi není nic špatného. Takhle se to říct nedá. Je na něm víc dobrého než na většině lidí, které kdy potkáš. Ale –“ Táta těžko hledal slova. „Ale nedokáže se usadit. Vzpomeň si. Sám to říkal. Jednou odjede a pak z toho budeš celý pryč, jestli si ho moc oblíbíš.“

Táta měl na mysli asi něco trochu jiného, ale mně to řekl takhle. Takže jsem se ho už na nic neptal.

Týdny ubíhaly a brzy jsem si ani nedovedl představit, že někdy existovala doba, kdy u nás Shane nebyl. Pracovali s tátou spíš jako partneři než jako šéf a zaměstnanec. Bylo neuvěřitelné, co toho dokázali za den udělat. Kopání struh, které táta plánoval na celé léto, bylo hotové ani ne za měsíc. Seník byl dokončen a první sklizeň vojtěšky pod střechou.

Měli jsme dost píce na výkrm pár dalších mladých býčků až do příštího léta, a tak táta odjel z údolí až na ranč, kde kdysi pracoval, a vrátil se zpátky s půl tuctem pěkných kousků. Byl pryč dva dny. Když přijel, zjistil, že Shane za jeho nepřítomnosti zbouřil vzadu kus ohrady a přistavěl novou část, takže Ted' byl výběh o polovinu větší.

„Příští rok to můžeme doopravdy rozjet,“ řekl Shane tátovi, který seděl na koni a zíral na ohradu, jako by nemohl uvěřit svým očím. „Měli bysme sklídit dost sena z toho nového pole, abysme uživilí stádo čtyřiceti krav.“

„Aha,“ řekl táta. „Takže my to rozjedeme. A my bysme měli sklídit dost sena.“ Měl ohromnou radost, protože se na Shanea mračil tak jako na mě, když ho něco, co jsem udělal, strašně pobavilo a nechtěl to dát znát. Seskočil z koně a rozběhl se k domu, kde na verandě stála máma.

„Mariano,“ ukázal ze všeho nejdřív na ohradu, „cí to byl nápad?“

„No,“ řekla máma, „Shane to navrhnul.“ A pak kradmo dodala: „Ale já mu řekla, ať se do toho dá.“

„Přesně tak,“ přistoupil k nim Shane. „Honila mě jako nadmutou kozu, aby to bylo dneska hotové. Je to vlastně dárek. Máte výročí svatby.“

„No to jsem blázen,“ řekl otec. „To teda máme.“ Díval se přihloupě z jednoho na druhého. Pak vyskočil na verandu a před Shaneovými očima dal mámě pusu. Přivedlo mě to do rozpaků a odvrátil jsem se – a sám jsem povyskočil o půl metru.

„Hej! Býci utíkají!“

Dospělí na ně úplně zapomněli. Všech šest býčků se toulalo po cestě a začínali se rozcházet na různé strany. Ten tichý Shane náhle

zavýskl, že to muselo být slyšet až ve městě, rozběhl se k tátovu koni, chytil se sedla a vyhoupl se do něj. Jediným skokem přivedl koně do cvalu, a ten starý tátův honácký poník vyrazil za býčky, jako by to byla zábava. Než táta došel k vratům ohrady, sehnal už Shane uprchlíky dohromady a klusal s nimi zpátky. Nahnal je dovnitř, až se jim od kopyt prašilo.

Seděl v sedle vysoký a vzpřímený, zatímco táta zavíral vrata. Shane i kůň byli trochu zadýchaní, ale oba vypadali svěže a pyšně.

„Je to deset let,“ řekl Shane, „co jsem naposled dělal něco takového.“

Táta se na něj usmál. „Shane, kdybych vás neznal, řekl bych, že jste podvodník. Je ve vás ještě pořád velký kus kluka.“

Shaneovou tvář se mihl první opravdový úsměv, který jsem u něho viděl. „Možná. Možná že je.“

Myslím, že to bylo nejšťastnější léto mého života.

Jediný stín nad naším údolím, ta stará váda mezi Fletcherem a našimi osadníky, jako by ustupoval do pozadí. Sám Fletcher byl většinou pryč. Jezdil prý do Fort Bennettu v Dakotě, a dokonce i na východ do Washingtonu, aby se pokusil získat smlouvu na dodávky hovězího pro správu velké siouxske rezervace ve Standing Rocku za pohořím Black Hills. Až na jeho předáka Morgana a několik nerudných starších mužů byli jeho zaměstnanci mladí veselí kovbojové, kteří jednou začas nadělali ve městě spoustu hluku, ale většinou nikomu neškodili, a pokud ano, tak jen z rozpustilosti. Měli jsme je rádi – pokud je zrovna Fletcher neponoukal, aby nám nejrůznějšími mazanými způsoby překáželi. Ted', když byl pryč, se drželi na druhé straně řeky a neobtěžovali nás. Někdy, když byli na druhém břehu v dohledu, nám i svým rozjařeným způsobem mávali.

Než přišel Shane, byli to mí hrdinové. Samozřejmě táta byl případ sám pro sebe. Nikdy nemohl existovat někdo, kdo by se mu vyrovnal. Chtěl jsem být jako on, přesně takový. Ale nejdřív jsem chtěl jako on jezdit po pastvinách, mít vlastní stádo poníků, cejchovat a nahánět dobytek a vjíždět na koni tryskem do cizích měst právě s takovou rozpustilou partou a s platem za celou sezónu cinkajícím po kapsách.

Ted' už jsem si nebyl tak jistý. Chtěl jsem být čím dál víc jako Shane, jako ten člověk, jakým v mé představivosti musel být v minulosti, kterou tak žárlivě střežil. Většinu z toho jsem si musel představovat. Nikdy o tom nemluvil, vůbec nikdy. I jeho jméno zůstávalo záhadou. Jenom Shane. Nic víc. Nikdy jsem se nedozvěděl, jestli to bylo jeho jméno, nebo příjmení, či jestli to jméno vůbec pocházelo z jeho rodiny. „Říkejte mi Shane,“ řekl tenkrát a to bylo všechno. Ale já si pro něj vymýšlel všelijaká dobrodružství, která nebyla svázána s žádným určitým časem nebo místem, viděl jsem ho jako štíhlou, temnou a oslnivou postavu, která chladně vzdoruje nebezpečnostvím, jež by slabšího člověka udolala.

Naslouchal jsem téměř zbožně, jak se mí dva muži, táta a Shane, dlouze a přátelsky přou o dobytčářství. Hádali se o to, jak pást a krmit býčky, aby měli co největší váhu. Ale souhlasili spolu v tom, že řízený chov je lepší než otevřená pastva a že je zapotřebí chov zušlechtit, i když to znamenalo utrácet velké peníze za dovážené býčky. A dohadovali se o tom, jestli je naděje, že do údolí jednou povede odbočka železnice, aby se dobytek mohl posílat po dráze a neztrácel zbytečně váhu cestou na trh.

Bylo zřejmé, že Shaneovi se začínaly život a práce u nás na statku líbit. Kousek po kousku se z něj vytrácelo to napětí. Byl pořád ještě ostražitý, instinktivně vnímal všechno, co se kolem něho dělo. Začínal jsem si uvědomovat, že je to vrozené, ne získané nebo naučené, že je to prostě součást jeho přirozenosti. Ale ta dodatečná ostrá hrana vědomé ostražitosti, téměř jako by očekával nějaký neznámý malér, se vytrácela.

Proč se však někdy choval tak divně, uzavřen do své vlastní tajemné zahořklosti? Jako když jsem si hrál s revolverem, který mi dal pan Grafton, starým hraničářským koltem s prasklou hlavní, který někdo nechal v obchodě.

Udělal jsem si pouzdro z kusu voskovaného plátna a opasek z provazu. Plížíl jsem se kolem stodoly a každých pár kroků jsem se bleskurychle otočil a odstřelil dalšího schovaného Indiána. Vtom jsem spatřil Shanea, jak mě sleduje od vrat stodoly. Zarazil jsem se. Vzpomněl jsem si na ten nádherný revolver pod jeho kavalcem a

dostal jsem strach, že si bude ze mě a z mé ubohé staré polámané zbraně dělat legraci. Místo toho se na mě vážně podíval.

„Tak kolik jsi jich už dostal, Bobe?“

Mohl jsem se tomu člověku vůbec někdy odvděčit? Má pistole byla najednou nablýskaná nová zbraň, má ruka pevná jako skála, když jsem zamířil na další cíl.

„Teď to dělá sedm.“

„Indiánů, nebo šedých vlků?“

„Indiánů. Velikánských.“

„Radši jich pár nech i ostatním zvědům,“ řekl mírně. „Ještě by ti záviděli. A podívej se, Bobe. Nedělaš to úplně správně.“

Posadil se na převrácenou bednu a pokynul mi, ať jdu blíž. „Máš pouzdro moc nízko. Nenechávej ho viset na celou délku paže. Měj ho hned pod pasem, abys měl pažbu asi tak v polovině mezi zápěstím a loktem, když máš ruku volně nataženou. Pak můžeš pistoli uchopit, až půjdeš rukou nahoru, a pořád budeš mít ještě dost místa, abys ji mohl vytáhnout z pouzdra a přitom ji nemuset moc zvedat.“

„Krindapána! Takhle to dělají opravdoví pistolníci?“

V očích mu zablikalo podivné světélko a pak zas zmizelo. „Ne. Všichni ne. Většina z nich má vlastní triky. Některý má rád podpažní pouzdro; jiný strká revolver za pásek kalhot. Někteří nosí dva revolvery, ale to je jenom divadlo a zbytečná přítěž. Jeden úplně stačí, když víš, jak s ním zacházet. Znal jsem jednoho člověka, který nosil těsně padnoucí pouzdro s uříznutým koncem a připevňoval ho na bok karabinkou. Nemusel revolver vůbec vytahovat. Prostě jen otočil hlavní a páčil od boku. Je to hodně rychlé pro střelbu zblízka a na velký terč. Ale není to moc spolehlivé přes deset patnáct kroků, a není to vůbec k ničemu, když se chce člověk trefit přesně tam, kam míří. To, co ti radím, je jeden z nejlepších způsobů. A další věc –“

Natáhl ruku a vzal si ode mě revolver. Najednou jsem si poprvé pořádně všiml jeho rukou. Byly široké a silné, ale ne těžké a masité jako tátovy. Prsty měl dlouhé a na koncích hranaté. Bylo zvláštní, že když se dotkl pistole, jeho ruce jako by se začaly řídit vlastním rozumem, jako by jejich pohyb nepotřeboval žádné vědomé vedení.

Pravou rukou sevřel pažbu a hned bylo vidět, že ta ruka dělá to, pro co byla stvořena. Potěžkal starý revolver a nechal ho volně ležet

na dlani. Pak se jeho prsty sevřely a palec si začal pohrávat s kohoutkem a zkoušet jeho vůli.

Zíral jsem na něj, když rychle vyhodil zbraň do vzduchu a chytil ji do levé ruky, kde se okamžitě pohodlně usadila. Vyhodil ji znovu, tentokrát vysoko, až se ve vzduchu roztočila, a když padala dolů, jeho pravá ruka vystřelila dopředu a chytila ji. Ukazováček proklouzl lučičkem a revolver se tímtež plynulým pohybem pohnul do palebného postavení. Ta stará zbraň mi v jeho ruce připadala živá, ne jako neživý a rezavějící kus kovu, ale jako součást jeho bytosti.

„Pokud ti jde o rychlost, Bobe, netříšti střelbu na jednotlivé pohyby. Nemůžeš nejdřív tasit, pak natáhnout, pak mířit a potom střílet. Natahuj kohoutek v okamžiku, kdy revolver zvedáš, a zmáčkni spoušť, jakmile máš hlaveň vodorovně.“

„Ale jak mám potom mířit? Jak dostanu terč na mušku?“

„To není zapotřebí. Už se zbraň držet tak, aby hlaveň ukazovala rovnoběžně s nataženými prsty. Nebudeš muset ztrácet čas tím, že ji budeš zvedat, abys dostal cíl na mušku. Jen s ní ukaž, nízko, rychle a plynule, jako když ukazuješ prstem.“

Jako když ukazuješ prstem. Současně se slovy mi to předvedl. Namířil starý revolver na nějaký cíl vzadu u ohrady a kohoutek dopadl na prázdný bubínek. Pak ruka svírající zbraň zbělela, prsty se pomalu otevřely a pistole dopadla na zem. Ruka mu ztuhla a neohrabaně klesla k boku. Zvedl hlavu a ústa mu v tváři vytvořila hořkou štěrbinu. Upřel oči na hory zvedající se v dálce.

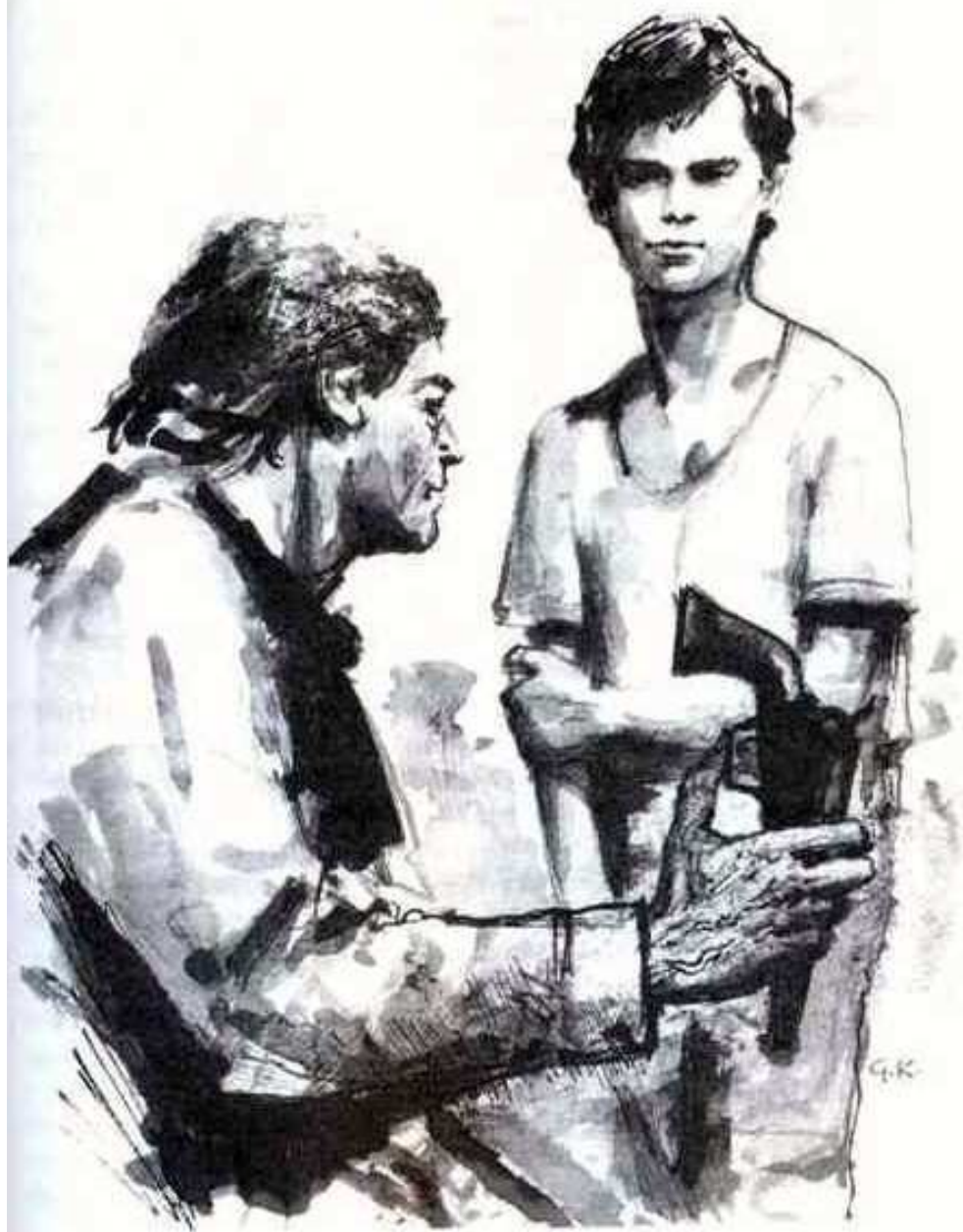
„Shane! Shane! Co se děje?“

Neslyšel mě. Vrátil se kamsi na temnou stezku minulosti.

Zhluboka se nadechl a já viděl to úsilí, k němuž se musel přinutit, aby se vrátil do současnosti a vzal na vědomí chlapce stojícího vedle něho. Ukázal mi, ať zvednu svůj revolver. Když jsem to učinil, naklonil se ke mně a vážně promluvil.

„Poslouchej, Bobe. Revolver je jenom nástroj. Není o nic lepší a o nic horší než každý jiný nástroj, než lopata, nebo sekyra, sedlo, kamna nebo cokoli jiného. Ber to vždycky takhle. Revolver je tak dobrý – a tak špatný – jako člověk, který ho nosí. To si pamatuj.“

Vstal, zamířil k polím a já věděl, že chce být sám. To, co říkal, jsem si opravdu zapamatoval, vrylo se mi to nesmazatelně do paměti.

Ale v těch dnech jsem si víc pamatoval, jak zacházel se zbraní, a jeho rady, jak ji používat. Cvičil jsem s ní a myslel na chvíli, kdy budu mít revolver, který bude doopravdy střílet.

A pak léto skončilo. Začala zase škola, dny se krátily a z hor se připlížily dolů první ostré závany chladu.

6

Skončilo nejen léto. Se slunečním teplem se vytrácelo i ovzduší přátelství v našem údolí. Fletcher se vrátil a přivezl si svou smlouvu. Vykládal po městě, že bude zase potřebovat všechny pastviny. Osadníci budou muset jít.

Dával tím svým uhlazeným způsobem najevo, že je rozumný člověk a zaplatí poctivou cenu za všechno, co osadníci na pastvinách udělali. Ale my věděli, čemu Luke Fletcher říká poctivá cena. Půda byla naše právem osídlení, které vláda zaručovala. Jenomže jsme také věděli, jak nesmírně daleko to máme k vládě z našeho údolí v hloubi Teritoria.

Nejbližší šerif byl dobrých sto padesát kilometrů daleko. V našem městě jsme žádného šerifa neměli. Nikdy k tomu neexistoval žádný důvod. Když měli lidé od nás něco, co se týkalo zákonů, museli jet do Sheridanu, který byl vzdálen téměř den cesty. Naše město bylo malé, nemělo ani městskou správu. Rozrůstalo se, ale stále ještě bylo jen větší osadou při cestě.

Prvními lidmi tu byli tři nebo čtyři zlatokopové, kteří sem přišli asi před dvaceti lety, po krachu Bighornské důlní společnosti, hledat zlato a skutečně našli stopy vedoucí k malé žíle v rozeklaných skálách, které částečně uzavíraly údolí v místech, kde přecházelo v pláň. Těžko se tomu dalo říkat naleziště, protože ti, kteří přišli po nich, byli hluboce zklamáni. Těm několika prvním se ale dařilo celkem slušně a přivedli sem své rodiny a řadu pomocníků.

Potom si osadu vybrala dostavníková a přepravní linka jako místo pro přepřahání. To znamenalo místo, kde se dá dostat pítí stejně jako koně, a zanedlouho se začali do města po večerech trousit

kovbojové z rančů na pláních a z Fletcherových pastvin v údolí. A s příchodem osadníků, téměř každou sezónu jednoho či dvou, se začala osada podobat městečku. Bylo tam už několik obchodů, sedlářská a kovářská dílna a téměř tucet domů. Minulý rok postavili lidé z města i jednotřídku.

Největší dům patřil Samu Graftonovi. Měl obchod smíšeným zbožím, s bytem o několika místnostech vzadu, a v druhé půlce rozlehlého domu hospodu s dlouhým barem, karetními stolky a židlemi. Nahoře měl pár pokojů, které pronajímal zatoulaným obchodním cestujícím a všem, kdo potřebovali přespát. Dělal nám současně poštmistra. Byl to starší člověk a zdatný obchodník, ale obchodoval poctivě. Někdy fungoval i jako jakýsi soudce a řešil drobnější spory. Žena mu umřela. Dcera Jane se mu starala o domácnost a během školního roku nám dělala učitelku.

I kdybychom šerifa měli, byl by to Fletcherův člověk. Tenkrát měl Fletcher v údolí moc. My osadníci jsme tu byli teprve pár let a lidé z města si pořád ještě mysleli, že jsme tu z jeho milosti. Pásl dobytek v celém údolí, už než sem přijeli zlatokopové, a těch pár drobných rančů, co tu byli před ním, vykoupil nebo vyhnal. Řada špatných roků, které vyvrcholily suchým létem a krutou zimou roku 1886, zdecimovala jeho stáda právě v době, kdy přišli osadníci, a proto proti nim ze začátku nic moc nenamítal. Ale teď už nás bylo sedm a ten počet vzrůstal každým rokem.

Táta říkával, že město se bude určitě rozrůstat, a bude se šířit na naši stranu. Pan Grafton to asi věděl také, ale byl to opatrný člověk, který nikdy nepřipustil, aby mu myšlenky na budoucnost překážely v současných obchodech. A ti ostatní byli spíš kam vítr, tam plášť. Fletcher byl v údolí nejdůležitější, a tak se k němu chovali s úctou a nás tolerovali. Nechali by se nejspíš přimět k tomu, aby nás pomáhali vyhnat. Kdyby nebylo Fletchera, stejně ochotně by nás přijali. A Fletcher se vrátil se smlouvou v kapse a chtěl zase všechny pastviny pro sebe.

Jakmile se ta zpráva roznesla, konala se v našem domě nahonem svolaná schůze. Náš soused na straně k městu Lew Johnson tu zprávu zaslechl v Graftonově obchodě, předal ji dál a přišel k nám první. Za

ním následoval Henry Shipstead, který měl statek hned vedle něho, nejbliž k městu. To byli první osadníci, kteří si vykolíkovali svých sto osmdesát akrů dva roky před tím velkým suchem a snášeli Fletcherovu nelibost tak dlouho, než mu zdecimované stavy dobytka přinesly jiné starosti. Byli to solidní, spolehliví lidé, rolníci starého ražení, kteří přišli na Západ až z Lowy.

Totéž už se nedalo říct o těch ostatních, kteří se přitrousili později. James Lewis a Ed Howells byli kovbojové ve středních letech, kteří začali být nespokojení se svou prací, následovali tátova příkladu a přišli za ním do údolí. Protože jim scházela jeho energie a chuť do práce, nedařilo se jim moc dobře a nechali se snadno odradit.

Frank Torrey, který žil na druhé straně údolí, byl nervózní roztěkaný člověk s hádavou ženou a tlupou špinavých dětí, která se každým rokem rozrůstala. Pořád mluvil o tom, že zvedne kotvy a přestěhuje se do Kalifornie. Ale měl v sobě kus tvrdohlavosti a také vždycky říkal, že ať ho čert vezme, jestli se bude někam vláčet jen kvůli tomu, že to po něm chce nějaký nafoukaný rančer.

Ernie Wright z posledního statku v údolí, který sousedil s Fletcherovými pastvinami, byl asi nejslabší ze všech. Ne teda fyzicky. Byl to velký, sympatický člověk s pletí tak tmavou, až se o něm říkalo, že je indiánský míšenec. Neustále zpíval a vykládal smyšlené historky. Ale jezdil na lov, když měl pracovat, a měl prudkou náturu, která ho často sváděla k nepředloženým hloupostem.

Ten večer byl stejně vážný jako ostatní. Pan Grafton říkal, že tentokrát to Fletcher myslí vážně. Dostal smlouvu na všechen hovězí dobytek, který v příštích pěti letech dokáže dohnat, a byl odhodlán té příležitosti maximálně využít.

„Ale co může dělat?“ zeptal se Frank Torrey. „Ta půda je naše, dokud na ní žijeme, a za tři roky ji získáme do trvalého vlastnictví. Někteří z vás už to dokázali.“

„Nebude dělat žádné vážné potíže,“ přidal se James Lewis. „Fletcher si na střilení nikdy nepotrpěl. Mluvit, to umí, ale řeči nám neublížej.“ Několik dalších příkyvovalo. Johnson a Shipstead si zřejmě tak jisti nebyli. Táta ještě neřekl nic a všichni se teď dívali na něj.

„Jim má pravdu,“ připustil. „Fletcher svým chlapcům nikdy nedovolil, aby se bezhlavě pouštěli do něčeho takového. Alespoň prozatím. To ale neznamená, že to neudělá, pokud mu nezbude žádná jiná cesta. Je v něm kus něčeho tvrdého. Ale nějakou dobu ještě žádnou surovost nezkusí. Myslím si, že sem před jarem ten dobytek hnát nezačne. Asi se na nás pokusí vyvinout tlak přes podzim a přes zimu a vyčerpát nás. Nejspíš začne tady. Nemá moc rád nikoho z nás. Ale na mě má spadené nejvíc.“

„To je pravda.“ Ed Howells vyjádřil nevyslovený závěr, že táta je jejich vůdcem. „Jak si myslíte, že to udělá?“

„V tomhle ohledu si myslím,“ řekl táta protáhle a chmurně se usmál, jako by věděl, že drží dobrý trumf ve vyrovnané karetní partii, „v tomhle ohledu si myslím, že se nejdřív ze všeho pokusí přesvědčit tady Shanea, že není moc zdravé pro mě pracovat.“

„Myslíte tak, jako –,“ začal Ernie Wright.

„Ano,“ přerušil ho táta. „Myslím tak, jak to udělal s mladým Morleym.“

Nahlížel jsem dovnitř dveřmi z pokojíčku. Viděl jsem Shanea, jak sedí po straně a tiše naslouchá.

Nezdál se být sebedůvěrně překvapený. Nezdálo se, že by ho sebedůvěra zajímalo, co se stalo mladému Morleymu. Já to věděl. Viděl jsem Morleyho, když se zkrvavený a zlomený vrátil z města, sebral své věci, proklel tátu, že ho kdy vůbec najímal, a potom odjel bez jediného ohlédnutí.

Ale Shane tam tiše seděl, jako by to, co se stalo Morleymu, s ním nemělo vůbec nic společného. Prostě mu to bylo jedno. A pak jsem pochopil proč. Protože to nebyl Morley. Byl to Shane.

Táta měl pravdu. Nějakým podivným způsobem se mezi lidi dostalo, že Shane je poznamenaný člověk. Soustředila se na něj pozornost, jako by představoval nějaký symbol. Tím, že ho otec najal, nějakým způsobem zvedl rukavici hozenou z ranče za řekou. To, co se stalo Morleymu, bylo varování a táta ho úmyslně ignoroval. To dlouhé nepříjemné napětí se teď po letní přestávce začalo zotřovovat. Spor o naše údolí se jasně rýsoval a dříve či později muselo dojít ke střetnutí. Pokud by se podařilo vyhnat Shanea, byly by řady osadníků prolomeny a ta porážka by znamenala víc než

ztrátu jednoho muže, přesáhla by do oblasti prestiže a morálky. Mohla by to být prasklina v hrázi, která oslabí celou stavbu a kterou nakonec vtrhne dovnitř povodeň.

Lidé ve městě hořeli zvědavostí, už ani ne tak na Shaneovu minulost, jako na to, co udělá, když proti němu Fletcher něco zkusí. Zastavovali mě a vyptávali se, když jsem pospíchal do školy nebo ze školy. Věděl jsem, že táta by nechtěl, abych něco říkal, a předstíral jsem, že nevím, o čem mluví. Ale pozorně jsem sám Shanea sledoval a žasl jsem nad tím, jak se celé to pomalu rostoucí napětí v údolí může soustředit na jediného muže a jak k tomu on může být tak lhostejný.

Samozřejmě si to uvědomoval. Nikdy mu nic neušlo. A přesto si šel po své práci jako obvykle, často se na mě usmíval, při jídle si svým zdvořilým způsobem dobíral mámu a dál se přátelsky přel s tátou o plánech na budoucí rok. Změnilo se jediné to, že na druhé straně řeky teď zřejmě začala horečná činnost. Bylo překvapivé, jak často si Fletcherovi kovbojové nacházeli záminku objevovat se na dohled od našeho domu.

Pak se jednoho odpoledne, když jsme uskladňovali druhou a poslední sklizeň sena, ulomil jeden hrot velkých vidlí, kterými jsme seno házeli nahoru na seník. „Musíme to nechat svařit ve městě,“ řekl táta znechuceně a začal zapřahat.

Shane pohlédl přes řeku, kde se jeden kovboj líně projížděl kolem stádečka krav. „Já to tam dovezu,“ řekl.

Táta pohlédl na Shanea a pak přes řeku a usmál se. „Dobrá. Je to stejně dobrá příležitost jako každá jiná.“ Zapnul poslední přezku a zamířil k domu. „Hned jsem hotový.“

„Klid'ánko, Joe.“ Shane promluvil mírně, ale táta se zarazil. „Říkal jsem, že to tam odvezu já.“

Táta se otočil proti němu. „K čertu, člověče, to si myslíš, že tě nechám jet samotného? Co když –“ Další slova spolkl. Pomalu si otřel rukou tvář a pak řekl něco, co jsem ho nikdy jinému muži říct neslyšel. „Promiň,“ řekl. „Mohlo mě to napadnout.“ Stál a tiše se díval, jak se Shane chápe otěží a vyskakuje na kozlík.

Bál jsem se, že by mě táta zadržel, takže jsem počkal, až Shane vyjede na cestu. Proběhl jsem za stodolou kolem ohrady a naskočil,

když vůz projížděl kolem mě. V témž okamžiku jsem spatřil, jak kovboj za řekou otáčí koně a rychle se rozjíždí směrem k ranči.

Shane to viděl taky a zdál se tím chmurně pobaven.

Sáhl dozadu, přitáhl mě na kozlík a posadil vedle sebe.

„Vy Starrettové se rádi do všeho pletete.“ Chvilí jsem si myslel, že mě pošle zpátky. Ale místo toho se na mě usmál. „Koupím ti zavírací nožík, až přijedeme do města.“

A také koupil, krásný velký nůž se dvěma čepelkami a vývrtkou. Když jsme dali vidle kováři a dozvěděli se, že sváření potrvá skoro hodinu, posadil jsem se na schůdky dlouhé verandy před Graftonovým domem a pustil se do vyřezávání, zatímco Shane zašel do hospody a objednal si pití. Will Atkey, Graftonův hubený prodavač a barman s posmutnělou tváří, stál za barem a několik dalších mužů lelkovalo u jednoho stolu.

Než bys řekl švec, přicválali po cestě dva kovbojové. Asi padesát metrů před hospodou zpomalili do kroku a s okatou nedbalostí dojeli až k hospodě, sesedli a uvázali koně. Jednoho z nich jsem vídal často. Byl to mladík, kterému všichni říkali Chris. Pracoval u Fletchera už několik let a byl znám svou veselou povahou a lehkomyšlnou kuráží. Toho druhého jsem neznal. Byl to bledý člověk se ztrhanými rysy, jen o málo starší než Chris. Vypadal, jako by toho v životě už hodně zažil. Musel to být jeden z těch nových kovbojů, které Fletcher přiváděl do údolí od té doby, co podepsal svou smlouvu.

Nevěnovali mi žádnou pozornost. Tiše se vkradli na verandu k oknu do hospody. Když nahlédli dovnitř, Chris přikývl a ukázal do místnosti hlavou. Nový muž ztuhl. Naklonil se dopředu, aby lépe viděl. Náhle se otočil na podpatku a prošel přímo kolem mě ke svému koni.

Překvapený Chris pospíchal za ním. Oba byli tak vzrušeni, že si ani neuvědomili, že tam jsem. Nový muž právě házel otěže svému koni přes hlavu, když ho Chris chytil za paži.

„Co to do tebe vjelo?“

„Jedu pryč.“

„Cože? Tomu nerozumím.“

„Jedu pryč. Hned teď. Navždycky.“

„Poslechni, ty toho člověka znáš?“

„To jsem neřek. Nikdo nemůže tvrdit, že bych něco takového řekl. Prostě odjíždím, to je všechno. Můžeš to vyřídit Fletcherovi. Stejně je to tu prokletý kus země.“

Chris se začal zlobit. „To jsem si moh myslet,“ řekl. „Máš strach, co? Posero.“

V pobledlé tváři nového muže se objevil ruměnec. Ale vyhoupl se na koně a otočil ho. „Říkej tomu, jak chceš,“ řekl suše a rozjel se po cestě pryč z města, pryč z údolí.

Chris stál nehybně u zábradlí a užasle vrtěl hlavou. „Dobrá,“ řekl si pro sebe, „tak si ho podám sám.“ Vystoupil na verandu a vešel do hospody.

Vběhl jsem do obchodu a přiskočil k otevřeným dveřím, které obě místnosti spojovaly. Skrčil jsem se v krámu na bednu hned za dveřmi, odkud jsem všechno slyšel, a viděl větší část druhé místnosti. Byla dlouhá a dost široká. Bar začínal u dveří z obchodu a stácel se podél příčky mezi oběma sály k zadní stěně, za níž byla místnost, kterou Grafton používal jako kancelář. Na protější straně byla řada oken, příliš vysoko, než aby někdo viděl dovnitř. Malé schodiště před nimi vedlo na jakousi zadní galérii s dveřmi do několika pokojíků.

Shane se pohodlně opíral jednou rukou o bar a v druhé držel své pití, když Chris přišel na dva metry k němu a objednal si láhev whisky a sklenici. Chris ze začátku předstíral, že si Shanea ani nevšiml. Pokývnutím pozdravil muže u stolu. Byl to párek vozků, kteří do města pravidelně přiváželi zboží pro Graftona a ostatní obchodníky. Byl bych přísahal, že Shane, který si Chrise nenápadně prohlížel, se zatvářil zklamaně.

Chris si počkal na whisky a pak si pořádně přihnul. Potom se upřeně zadíval na Shanea, jako by si ho právě všiml.

„Ahoj, farmáři,“ řekl. Znělo to, jako by neměl farmáře rád.

Shane se k němu vážně a pozorně obrátil. „Mluvíte ke mně?“ zeptal se mírně a dopil svou sklenici.

„Nikoho jinýho tu nevidím. Tu máte, napijte se.“ Chris přisunul svou láhev po baru. Shane si nalil pořádnou dávku a zvedl sklenici ke rtům.

„No to jsem blázen,“ páchnul si Chris. „Tak vy pijete whisky.“

Shane do sebe hodil zbytek sklenice a postavil ji na bar. „Pil už jsem lepší,“ řekl naprosto přátelsky. „Ale pít se to dá.“

Chris se hlasitě udeřil do kožených nohavic. Otočil se k ostatním mužům. „Slyšeli jste to? Ten farmář pije whisky! Nikdy by mě nenapadlo, že tihle uploužení a zahnojení sedláci pijou něco silnějšího než limonádu!“

„Někteří ano,“ řekl Shane stejně přátelsky jako předtím. Pak už se přátelsky netvářil a jeho hlas zněl mrazivě. „Už jste si užil zábavy a byla to pěkně klukovská legrace. Teď běžte domů a povězte Fletcherovi, ať příště pošle někoho dospělého.“ Odvrátil se a zavolal na Willa Atkeyho. „Máte nějakou limonádu? Dal bych si láhev.“

Will zaváhal, zatvářil se tak nějak podivně a odšoural se kolem mě do skladu. Za chvíličku se vrátil s lahví limonády, kterou tam Grafton schovával pro nás školáky. Chris stál tiše, řekl bych, že nebyl ani tak rozhněvaný, jako udivený. Jako by spolu hráli nějakou zvláštní hru a on si nebyl jistý příštím tahem. Chvilí se kousal do spodního rtu. Pak zamlaskal, začal se okatě rozhlížet po místnosti a hlasitě přitom potahoval nosem.

„Hej, Wille!“ zavolal. „Co se to tady děje? Smrdí to tu. Tohle není žádný čistý dobytkářský pach. To je smrad zahnojenýho chlíva.“ Podíval se upřeně na Shanea. „Vy tam, farmáři. Co to tam se Starrettem pěstujete? Prasata?“

Shane bral právě do ruky láhev, kterou mu donesl Will. Teď ji rukou sevřel a klouby mu zbělely. Pomalu, jakoby proti své vůli, se otáčel ke Chrisovi. Každý sval měl napjatý jako natažené lano, oživlý a plný nesmírné energie. Byla v něm ta strašná soustředěnost, naplňovala ho, planula mu v očích. V té chvíli pro něj v místnosti neexistovalo nic kromě toho posměváčka pár kroků od něho. Veliká místnost byla tak tichá, až to bolelo. Chris bezděčně ustoupil o krok, o dva a pak se napřímil. A pořád se nic nedělo. Úzké svaly, které měl Shane kolem brady, byly pevné jako skála.

Pak se z něj ten zadržovaný dech uvolnil a prolomil mlčení tichým zvukem, s nímž se dral z plic. Shane spustil pohled z Chrisa a hleděl za něj, přes létací dveře a střechu kůlny na druhé straně cesty do dálky, kde se zvedaly hory ve své nekonečné osamělosti. Tiše

vykročil se zapomenutou lahví limonády v ruce, prošel tak těsně kolem Chrise, že se o něj málem otřel, a přitom ho zřejmě ani nevnímal, prošel dveřmi a zmizel.

Uslyšel jsem vedle sebe, jak si někdo s úlevou oddychl. Odkudsi za mými zády se vynořil pan Grafton. Pozoroval Chrise s podivným ironickým úšklebkem v koutcích úst. Chris se snažil, aby nevypadal příliš potěšen sám sebou. Ale když šel ke dveřím, aby se přes ně podíval, pyšně si vykračoval.

„Viděls to, Wille,“ zavolal přes rameno. „On přede mnou utek.“ Frajersky si pošoupl klobouk do týla, zhoupł se na podpatcích a rozesmál se. „A ještě ke všemu s lahví limonády!“ Pořád se ještě smál, když vyšel ze dveří, a pak jsme slyšeli, jak odjíždí.

„Ten chlapec je hlupák,“ zamumlal pan Grafton.

Will Atkey se k němu přisouval. „Nikdy bych nečekal, že Shane udělá něco takového.“

„Měl strach, Wille.“

„Jo. To na tom právě bylo tak divné. Byl bych si myslel, že na Chrise stačí.“

Pan Grafton se na Willa podíval tak, jak to dělával často, jako by mu ho bylo trochu líto. „Ne, Wille. Neměl strach z Chrise. Měl strach sám ze sebe.“ Pan Grafton byl zamyšlený a možná trochu smutný. „Čeká nás malér, Wille. Nejhorší malér, jaký jsme kdy měli.“

Pak si uvědomil mou přítomnost. „Radši běž, Bobe, za svým kamarádem. Nebo si myslíš, že tu láhev limonády kupoval pro sebe?“

Shane mě s ní skutečně čekal u kovářské dílny. Byla to třešňová limonáda, moje nejoblíbenější. Ale nedokázal jsem ji vychutnat. Shane byl najednou nemluvný a zamračený. Vrátil se do té temné nálady, v níž byl, když se poprvé objevil na cestě u našeho domu. Neodvažoval jsem se nic říkat. Promluvil ke mně jen jednou a já věděl, že nečeká, že mu budu rozumět či odpovídat.

„Proč by měl člověk dostat natlučeno jenom proto, že má odvahu a dělá, co se mu řekne? Život je svinstvo, Bobe. Ten chlapec

byl docela sympatický.“ A znovu se stáhl dovnitř se svými vlastními myšlenkami a zůstal tam, dokud jsme nenaložili vidle na vůz a neujeli pěkný kus cesty. Čím více jsme se pak blížili domovu, tím byl veselejší. Když jsme zabočili ke stodole, byl už takový, jakého jsem ho chtěl mít, přimhuřoval na mě oči a vážně si mě dobíral kvůli Indiánům, které skalpuje svým novým nožem.

Táta vyběhl ze stodoly tak rychle, až se dalo poznat, že už se nemohl dočkat. Hořel zvědavostí, ale nechtěl se Shanea na nic přímo ptát. Místo toho se obrátil na mě.

„Viděls ve městě některého z těch tvých kovbojských hrdinů?“

Shane promluvil dřív než já. „Jeden z Fletcherovy party se přihnál, aby nám složil poklonu.“

„Ne,“ řekl jsem, pyšný na své vědomosti. „Byli dva.“

„Dva?“ řekl Shane. Tátu to nepřekvapilo. „Co dělal ten druhý?“

„Šel na verandu, kouknul se oknem dovnitř, uviděl tě, seběhl dolů a odjel.“

„Zpátky na ranč?“

„Na druhou stranu. Říkal, že odjíždí nadobro.“

Táta se Shanem na sebe rychle pohlédli. Táta se usmíval. „O jednoho míň, a ani jsi to nevěděl. Co jsi udělal s tím druhým?“

„Nic. Říkal něco o farmářích. Já se vrátil do kovárny.“

Táta to opakoval, odsekával slova, jako by se v mezerách mezi nimi mohlo skrývat něco významného. „Ty – ses – vrátil – do kovárny.“

Bál jsem se, že si bude myslet totéž jako Will Atkey. Pak jsem pochopil, že nic takového by ho nikdy ani nenapadlo. Otočil se ke mně. „Kdo to byl?“

„Chris.“

Táta se opět usmíval. Nebyl při tom, ale celá věc mu už byla jasná. „Fletcher věděl, proč posílá dva. Mladíci jako Chris musí jezdit na lov v páru, jinak by si mohli ublížit.“ Pobaveně se uchechtl. „Chris musel být pořádně překvapený, když ten druhý zmizel. A ještě víc, když jsi odešel. Škoda že ten druhý tam nezůstal.“

„Ano,“ řekl Shane. „To byla škoda.“

Řekl to takovým způsobem, že táta vystřízlivěl. „Na to jsem nepomyslel. Chris je dost namyšlený, aby si to špatně vykládal. To může způsobit velké nepříjemnosti.“

„Ano,“ řekl Shane znovu, „to může.“

7

Bylo to přesně tak, jak táta se Shanem říkali. Příběh, který vyprávěl Chris, se donesl ke všem uším v údolí dřív, než druhý den zapadlo slunce, a celá historka se vyprávěla čím dál barvitěji. Fletcher teď byl ve výhodě a snažil se ji co nejrychleji využít. On i jeho předák Morgan, obr se širokými rameny, rozpláclou tváří a maličkou hlavou v poměru k šíři mohutných ramen, byli v takových věcech zběhlí a ponoukali své lidi, aby nám osadníkům znepríjemňovali život při každé příležitosti.

Začali používat horního brodu hned nad statkem Ernieho Wrighta a jezdili kolem našich usedlostí, kdykoli měli nějakou záminku k cestě do města. Projížděli kolem pomalu, všechno si s drzým zájmem prohlíželi a vyměňovali si poznámky na náš účet.

Ještě týž týden, snad za tři dny, právě když táta osazoval vrata do ohrady novými panty, jich kolem projížděla celá tlupa. Chovali se, jako by byli příliš zaměstnání prohlížením naší půdy, než aby si všimli, že táta stojí opodál.

„Kdepak má asi Starrett ty svoje čuníky?“ řekl jeden z nich. „Nikde žádné prase nevidím.“

„Ale cítit jsou!“ vykřikl jiný. Nato se všichni začali smát, výskat a pokřikovat. Pak odcválali a nechali za sebou spoustu zvířeného prachu a na tátově tváři napjatý výraz, který tam předtím nebyl.

Nevybírali si, koho svou pozorností oblaží. Rozdávali lichotky všude, kde se jim naskytla příležitost. Ale nejraději byli, když byl na doslech táta a mohli se do něj strefovat sarkastickými poznámkami.

Bylo to hrubé a primitivní. Připadalo mi hloupé, aby se takhle chovali dospělí lidé. Ale bylo to účinné. Shane, který byl stejně soběstačný jako hory, to mohl ignorovat. Táta si to dokázal nepřipouštět, i když ho to hnětlo. Ale ostatní osadníci si nedokázali

pomocť a dávali najevo, že je to rozčiluje a uráží. Lezlo jim to na nervy, hněvalo je to, zneklidňovalo. Neznali Shanea tak jako táta a já. Nebyli si jisti, jestli na těch Chrisových řečech něco není.

Začalo to být tak zlé, že nemohli ani zajít ke Graftonovi do obchodu, aniž jim někdo neobjednal limonádu. A kamkoli se hnuli, rozhovor se vždycky nějakým záhadným způsobem stočil na prasata. Bylo cítit, jak jimi lidé z města začínají pohrdat, i ti, co původně nestáli na ničí straně.

Projevovalo se to i v tom, jak se změnil postoj našich sousedů k Shaneovi. Byli nesví, když přišli za tátou a Shane byl při tom. Vadilo jim, že ho lidé spojují s nimi. A v důsledku toho začali měnit i názor na tátu.

Právě to nakonec Shanea vyprovokovalo. Bylo mu jedno, co si osadníci myslí o něm. Od svého výstupu s Chrisem jako by získal jakýsi vnitřní klid. Byl stejně pozorný a ve střehu jako předtím, ale objevila se v něm jakási vyrovnanost, která zcela zatlačila dřívější napětí. Myslím si, že mu bylo jedno, co si o něm kdo myslí. Ovšem kromě nás, jeho rodiny. A o nás věděl, že ho jednou provždy počítáme mezi sebe.

Ale záleželo mu na tom, co si ostatní myslí o tátovi. Jednoho večera stál tiše na verandě a poslouchal, jak se Ernie Wright a Henry Shipstead přou s tátou v kuchyni.

„Já už to moc dlouho nesnesu,“ říkal Ernie Wright. „Víš, kolik jsem měl potíží s těmi zatracenými kovboji, co mi podřezávali plot. Dneska dva přijeli a pomohli mi ho opravit. Pomáhali mi, k sakru! Počkali, až budeme hotovi, a pak řekli, že Fletcher nechce, aby mi utekla prasata a pletla se mu mezi dobytek. Prasata! V celém tomhle údolí není jediný prase a oni to vědí. Dělá se mi z toho nanic.“

Táta ještě přilil oleje do ohně tím, že se zasmál. Bylo to takové neveselé uchechtnutí, ale uchechtnutí to bylo. „Vypadá to na Morganův nápad. Je chytrý. Zlý, ale –“

Henry Shipstead ho nenechal dokončit. „To není nic k smíchu, Joe. Ty seš ten poslední, kdo by se měl smát. Člověče, já začínám pochybovat o tvém úsudku. Nikdo z nás už pomalu nemůže vystrčit hlavu. Před chvilkou jsem byl u Graftona v krámě a Chris tam

vykládal na celou hospodu, že ten tvůj Shane musí mít asi hroznou žízeň, když se tak bojí, že v poslední době si nebyl ve městě ani pro limonádu.“

Pustili se teď do táty oba. Ten neříkal nic, jenom seděl, poslouchal je a čím dál víc se chmuřil.

„Nemůžeš to popřít, Joe.“ To promluvil Wright. „Může za to ten tvůj člověk. Můžeš nám to vysvětlovat celou noc, ale fakta nezměníš. Chris ho vyzval a on uhnul – a na nás padla ta smradlavá prasata.“

„Víš stejně dobře jako já, co Fletcher dělá,“ zavrčel Henry Shipstead. „Využívá toho proti nám a nepovolí, dokud toho jeden z nás nezačne mít dost a neudělá nějakou hloupost. Pak se do toho Fletcher vloží a dorazí nás.“

„Hloupost nehloupost,“ řekl Ernie Wright. „Mám toho už víc než dost. Až se příště jeden z těch –“

Táta ho umlčel vztyčenou rukou. „Poslouchejte. Co je to?“ Byl to kůň nabírající rychlost. Mířil z našeho vjezdu na cestu. Táta byl jediným skokem u dveří a vykoukl ven.

Ostatní mu běželi v patách. „Shane?“

Táta přikývl. Něco si pro sebe mumlal. Ze dveří pokojíčku jsem viděl, že oči má jasné a blýskavé. Nadával Shaneovi, tiše a mnohohlavně ho proklínal. Vrátil se na židli a zašklebil se na ty druhé dva. „To byl Shane,“ řekl jim a v těch slovech bylo víc, než mohli chápat. „Teď nám nezbývá než čekat.“

Byla to hodně tichá společnost, když čekali. Máma, která jako obvykle něco šila v ložnici a poslouchala, vstala, přišla do kuchyně, udělala konvici kávy a pak se všichni posadili, upíjeli horký nápoj a čekali.

Nemohlo uplynout o moc víc než dvacet minut, když jsme zaslechli koně znovu, jak se rychle blíží a v plné rychlosti zatáčí do našeho vjezdu. Na verandě se ozvaly rychlé kroky a ve dveřích stál Shane. Prudce oddychoval a tvář měl jako z kamene. Ústa mu v bledém obličejí tvořila úzkou linku a oči měl hluboké a temné. Podíval se na Shipsteda a Wrighta a nijak se nesnažil skrývat pohrdání v hlase.

„Vaše prasata jsou mrtvá a pohřbená.“

Když se obrátil k tátovi, jeho výraz změkkl. Ale v hlase se mu stále ozývala hořkost. „Je jich o dalšího méně. Chris hned tak někoho otravovat nebude.“ Otočil se a zmizel a my slyšeli, jak odvádí koně do stáje.

V tichu, které následovalo, se v dálce ozvala kopyta jako ozvěna. Zvuk zesílil a do našeho vjezdu přicválal další kůň a zastavil. Ed Howells seskočil na verandu a rozrazil dveře.

„Kde je Shane?“

„Ve stáji,“ řekl táta.

„Řek vám, co se stalo?“

„Moc nám toho nevyprávěl,“ řekl mírně táta. „Říkal jen něco o pohřbívání prasat.“

Ed Howells se svalil na židli. Vypadal trochu omámeně. Slova z něj ze začátku lezla pomalu, jak se pokoušel předat ostatním své dojmy. „V životě jsem něco takového neviděl,“ řekl a pak nám o tom vyprávěl.

Právě kupoval pár věcí u Graftona, ale nechtělo se mu jít do hospody, protože tam seděli Chris a Zrzoun Marlin, další z Fletcherových kovbojů, na večerní partičce pokeru. Vtom si všiml, jak celá hospoda najednou ztichla. Nahlédl dovnitř a spatřil Shanea, jak klidně a bezstarostně přistupuje k baru, jako by místnost byla prázdná a on byl jediný člověk široko daleko. Chris a Zrzoun Marlin neřekli ani slovo, i když by si člověk myslel, že mají právě výbornou příležitost uplatnit své sžíravé poznámky. Stačilo pohlédnout na Shanea a člověk hned věděl, proč kovbojové mlčí. Klidný a bezstarostný, to Shane opravdu byl. Ale pohyboval se zvláštní plynulou rychlostí, že si člověk uvědomil, aniž na to musel myslet, že v téhle chvíli je nejrozumnější mlčet.

„Dvě láhve limonády,“ zavolal na Willa Atkeyho. Opřel se o bar a jakoby s přátelským zájmem sledoval partii pokeru, než Will přinesl láhve ze skladu. Nikdo jiný se ani nepohnul. Všichni ho sledovali a byli zvědaví, co se chystá. Vzal obě láhve, došel ke stolu, postavil jednu na něj a s druhou se natáhl a postavil ji před Chrise.

„Když jsem tu byl posledně, koupil jste mi pití. Teď je řada na mně.“

Ta slova jako by zůstala viset ve vzduchu. Ed Howells měl dojem, že Shane mínil přesně to, co říkal. Prostě chtěl koupit Chrisovi něco k pití. Chtěl, aby si Chris tu láhev vzal, usmál se na něj a napil se s ním.

Určitě by bylo slyšet špendlík upadnout, když Chris pravou rukou opatrně položil karty na stůl a natáhl se po láhvi. Pak ji uchopil a mrštil jí přes stůl po Shaneovi.

Shane se pohnul tak rychle, vyprávěl Ed Howells, že láhev byla pořád ještě ve vzduchu, když uhnul, vrhl se dopředu, chytil Chrise za košili a vytáhl ho ze židle přes stůl k sobě. Chris se snažil postavit na nohy, ale Shane ho pustil a vrazil mu tři ostré a pálivé facky. Ruka se mu míhala sem a tam tak rychle, že nebyla ani vidět, a ty úderly zněly jako výstřely z pistole.

Shane ustoupil a Chris zůstal stát, trochu vrávoral a potřásal hlavou, aby se vzpamatoval. Měl kuráž a byl rozlíčený do morku kostí. Vrhhl se dopředu a začal kolem sebe bušit pěstmi. Shane ho nechal přijít k sobě, vklouzl mu mezi rozmachující se paže a zasadil mu tvrdý spodní úder do žaludku. Když Chris zalapal po dechu a sklonil hlavu, Shane vymrštil pravou paží a otevřenou dlaní udeřil Chrise přímo do úst, zvrátil mu hlavu dozadu a přejel mu dlaní nos a obočí.

Síla toho úderu vyvedla Chrise z rovnováhy, až se nebezpečně zapotácel. Rty měl rozseknuté. Krev z rozbitého nosu mu přes ně kapala na zem. Oči měl zarudlé a plné vody, že skoro neviděl. Jeho tvář, říkal Ed Howells a trochu se přitom otrásl, vypadala, jako by po ní přejel kůň. Ale vyrazil znovu vpřed a divoce se rozmáchl pažemi.

Shane se před Chrisovými pěstmi sehnul, chytil ho za jedno zápěstí, zkroutil mu paži tak, aby ji Chris nemohl ohnout, a vrazil mu jedno rameno do podpaždí. Pak prudce za zápěstí trhl a přehodil Chrise přes sebe. Když tělo letělo vzduchem, Shane paži nepustil, ale cuknul s ní stranou a nechal na ni dopadnout váhu Chrisova těla. V okamžiku, kdy Chris přistál na podlaze, se ozvalo zapraštění kostí.

Chris vydal dlouhý nářikavý vzdech, který vzápětí odumřel, a v místnosti se rozhostilo hrobové ticho. Shane se na zhroucenou postavu ani nepodíval. Stál vzpřímeně, hrozivě a tiše. Každý sval v jeho těle byl plný života a energie. Ale on stál bez hnutí. Jen očima

pohnul a zapátral v ostatních tvářích kolem stolu. Jeho pohled se zastavil na Zrzounu Marlinovi a Zrzoun jako by se snažil udělat na židli co nejmenší.

„Možná,“ řekl Shane tiše a z toho tichého hlasu přeběhl Edu Howellsovi mráz po zádech, „možná máte chuť něco říct o limonádě nebo prasatech.“

Zrzoun Marlin seděl tak tiše, jako by se pokoušel ani nedýchat. Na čele se mu objevily malé kapičky potu. Měl strach, možná poprvé v životě, a ostatní to věděli a on věděl, že to vědí, a bylo mu to jedno. A nikdo z nich se mu vůbec nedivil.

Pak viděli, jak ten oheň v Shaneovi skomírá a hasne. Jako by se stáhl zpátky do sebe. Zapomněl na všechny a otočil se ke Chrisovi, který ležel v bezvědomí na podlaze. Jako by se Shanea zmocnil nějaký smutek, který se nedal setřást, říkal Ed Howells. Shane se sklonil, vzal ležící tělo do náručí a donesl ho k volnému stolu. Opatrně ho tam složil. Chrisovy nohy bezvládně visely dolů přes hranu stolu. Shane přešel k baru, vzal utěrku, kterou Will bar utíral, vrátil se ke stolu a jemně setřel Chrisovi krev z tváře. Opatrně ohmatával zlomenou paži a přikývl pro sebe, když našel, co hledal.

Celou tu dobu neřekl nikdo ani slovo. Nikdo by si s tím člověkem nic nezačal za všechny peníze na světě. Pak Shane promluvil a jeho hlas se nesl přes místnost k Zrzounu Marlinovi. „Dovezte ho domů a nechte mu tu ruku ošetřit. A pořádně se o něj starejte. Mohl by z něj vyrůst slušný člověk.“ Pak na ně všechny zase zapomněl, podíval se na Chrise a pokračoval v hovoru jakoby k tomu bezvládnému tělu, které ho nemohlo slyšet. „Máš vlastně jedinou vadu. Jsi mladý. Ale to je taky jediná vada, kterou čas dokáže napravit.“

To pomyšlení ho zbolelo, zamířil k létacím dveřím a zmizel za nimi ve tmě.

Tak nám to Ed Howells vyprávěl. „Celá ta věc,“ končil, „netrvala ani pět minut. Od chvíle, kdy chytil Chrise, do okamžiku, kdy Chris ležel v bezvědomí na podlaze, uplynulo tak třicet sekund. Podle mého názoru je Shane tak nejnebezpečnější člověk, jakého jsem kdy viděl. Jsem rád, že pracuje tady pro Joea, a ne pro Fletchera.“

Táta vrhl na Henryho Shipsteada vítězný pohled. „Tak co, udělal jsem chybu?“

Než mohl někdo jiný něco říct, promluvila máma. Překvapilo mě to, protože byla rozčilená a její hlas zněl pronikavě. „Nebyla bych si tak jistá, Joe Starrette. Myslím, že jsi udělal velkou chybu.“

„Mariano, co to do tebe vjelo?“

„Podívej, co se stalo jenom proto, žes ho přemluvil, aby tady zůstal a zapletl se do toho sporu s Fletcherem!“

Táta se začínal hněvat taky. „Ženy tyhle věci nikdy nechápou. Podívej, Mariano. Chris bude zase v pořádku. Je mladý a zdravý. Jakmile mu ruka sroste, bude zase jako nový.“

„Ach Joe, copak nechápeš, o čem je řeč? Já nemluvím o tom, co jste udělali Chrisovi, ale o tom, co jste udělali Shaneovi.“

8

Tentokrát měla máma pravdu. Shane se změnil. Snažil se, aby mezi námi bylo všechno dál jako předtím, a na povrchu skutečně zůstalo všechno při starém. Ale ztratil ten vnitřní klid z léta. Už s námi tolik nevysedával a nepovídal jako předtím. Zmocnil se ho neklid, jakési hluboko ukryté zoufalství.

Občas, když ho to trápilo nejvíc, se toulal sám po našem statku, a zřejmě to jediné ho dokázalo uklidnit. Vídával jsem ho, když si myslel, že se nikdo nedívá, jak přejíždí rukama po kládách ohrady, kterou sám zbudoval, zkouší rukou pevnost kůlů, které zasadil, přechází kolem stodoly a dívá se na plný seník, či chodí do vzrostlé kukuřice, nabírá rukama sypkou hlínu a nechává si ji proklouzávat mezi prsty.

Opíral se o plot pastviny a zkoumal naše malé stádečko, jako by pro něj představovalo víc než líné býčky, které vykrmujeme pro trh. Občas tiše hvízdal a jeho kůň, který přibral a bylo na něm teď vidět, jaké je to ušlechtilé zvíře a jak se pohybuje s tichou jistotou a silou, která připomínala Shanea samotného, doklusal k plotu a otíral se o Shanea nozdrami.

Hned po večeři se Shane často vytrácel z domu. Několikrát, když jsem pomohl s nádobím a podařilo se mi proklouznout kolem

mámy, jsem ho našel samotného s koněm vzadu na pastvině. Stál tam, jednu ruku měl položenou na hladkém oblouku koňského krku, prsty jemně drbal koně za ušima a díval se přes náš pozemek tam, kde poslední odlesk slunce, které již bylo pod obzorem, ozařoval vzdálená úbočí hor a vrhal do údolí mystické šero.

Část té jistoty, se kterou přijel, zmizela. Jako by měl pocit, že se musí ospravedlňovat i přede mnou, před chlapcem, který mu chodil za patami.

„Naučil bys mě přehodit někoho tak, jak jsi přehodil Chrise?“ zeptal jsem se ho.

Čekal tak dlouho; až jsem myslel, že neodpoví. „Takové věci se člověk neučí,“ řekl konečně. „Prostě je zná a to je všechno.“ Pak ke mně začal rychle mluvit a v jeho hlasu se ozývala úpěnlivá prosba. „Snažil jsem se. To přece vidíš, Bobe, ne? Nechal jsem se od něj urážet a dal jsem mu šanci. Člověk si může zachovat sebeúctu, aniž ji cpal druhému do chřtánu. To přece chápeš, Bobe, ne?“

Nechápal jsem to. Pokoušel se mi vysvětlit něco, co bylo tenkrát mimo mé chápání. A nenapadlo mě nic, co bych řekl.

„Nechal jsem to na něm. Nemusel mě podruhé napadnout. Mohl toho nechat a nezadal by si. Mohl to dokázat, kdyby byl dost mužský. Copak to nechápeš, Bobe?“

Pořád jsem to nechápal. Ale řekl jsem, že ano. Byl tak hrozně vážný a tak si přál, abych to pochopil. Trvalo moc a moc dlouho, než se mi to podařilo, a to už jsem byl sám dospělý a Shane tam nebyl, abych mu to mohl říct...

Nebyl jsem si jistý, jestli si máma s tátou uvědomují, jak se změnil. Nemluvili o tom, alespoň pokud jsem byl v doslechu. Ale jednou odpoledne jsem zaslechl něco, co dokazovalo, že máma o tom ví.

Přiběhl jsem ze školy, oblékl si staré šaty a zamířil ven, abych se podíval, co dělá táta se Shanem na kukuřičném poli, když mě napadl trik, který už několikrát účinkoval. Máma byla přísně proti tomu, aby se jedlo mezi jídly. To bylo hloupé. Měl jsem spadeno na sušenky, které schovávala v plechovce na policičce vedle kamen. Máma seděla na verandě s plnou mísou brambor na loupání, a tak jsem obešel

dům, vklouzl oknem svého pokojíčku dovnitř a po špičkách došel do kuchyně. Právě když jsem opatrně stavěl židli pod policičku, uslyšel jsem mámu, jak volá na Shanea.

Musel právě jít pro něco do stodoly, protože v příštím okamžiku byl pod verandou. Vykoukl jsem oknem vepředu a uviděl ho tam stát s kloboukem v ruce. Tvář měl obrácenu mírně vzhůru, aby viděl na mámu, která se nakláněla v židli dopředu.

„Chtěla jsem s tebou mluvit, až tu Joe nebude.“

„Ano, Mariano.“ Oslovoval ji stejně jako táta, důvěrně, ale s úctou, a také se na ni díval s něhou v očích, která patřila jen jí.

„Děláš si starosti, vid', s tím, co se může stát v té věci s Fletcherem? Myslel sis, že půjde jenom o to, nenechat se od něj vyšťvat a pomoci nám v těžké době. Nevěděl jsi, že to dojde až tak daleko. A teď ti dělá starosti, co bys mohl udělat, kdyby došlo k dalším pranicím.“

„Jsi vnímavá žena, Mariano.“

„A ještě něco jiného ti dělá starosti.“

„Ty jsi moc vnímavá žena, Mariano.“

„A napadlo tě, že bys možná měl jet dál.“

„Jak jsi na to přišla?“

„Protože bys to měl udělat. Kvůli sobě. Ale já tě prosím, abys to nedělal.“ Máma mluvila naléhavě a vážně. Světlo jí prozařovalo vlasy a vypadala tak hezky, jako snad nikdy. „Nejezdi, Shane. Joe tě potřebuje. Teď víc než kdy jindy. Víc, než by kdy přiznal.“

„A ty?“ Shane sotva pohnul rty a já si těmi slovy nebyl úplně jistý.

Máma zaváhala. Potom vztyčila hlavu. „Ano. Je poctivé to přiznat. Já tě potřebuju taky.“

„Ta-a-k,“ řekl tiše a slovo mu uvízlo na rtech. Vážně ji pozoroval. „Víš, co po mně chceš, Mariano?“

„Vím. A také vím, že jsi natolik muž, aby ses s tím vyrovnal. Svým způsobem by i pro mě bylo snadnější, kdybys odjel z tohoto údolí a už se nevrátil. Ale nemůžeme v tom Joea nechat. Spoléhám na tebe, že mě k tomu nikdy nebudeš nutit. Protože ty musíš zůstat, Shane, bez ohledu na to, jak je to pro nás dva těžké. Joe tenhle statek bez tebe nikdy neudrží. Sám na Fletchera nestačí.“

Shane mlčel a mně se zdálo, že je v duchu ustaraný a bezradný. Máma mluvila přímo k němu, pomalu, hledala slova a hlas se jí začínal chvět.

„Joea by snad zabilo, kdyby o tenhle dům přišel. Je příliš starý na to, aby začínal znovu a někde jinde. Nějak bysme se protloukli a možná že by se nám i dařilo dobře. Koneckonců je to Joe Starrett. Je to celý chlap a dokáže udělat, co se udělat musí. Ale slíbil mi tenhle statek, když jsme se brali. Celé ty první roky si na něj myslel. Pracoval za dva, aby vydělal dost peněz na věci, které budeme potřebovat. Když byl Bob už dost velký, aby mohl chodit a trochu mi pomoci, a Joe nás mohl nechat samotné, odjel sem, vykolíkoval si svůj zábor a postavil tenhle dům vlastníma rukama. A když nás sem dovedl, měli jsme najednou domov. Nikde jinde už by to takové nebylo.“

Shane se zhluboka nadechl a pak pomalu vzduch vypustil. Usmál se na ní, a přesto mě srdce bolelo, když jsem se na něj díval. „Joe může být pyšný, že má ženu, jako jsi ty. Už si s ničím nedělej starosti, Mariano. O tenhle domov nepřijdete.“

Máma se opřela v židli. Její tvář, kterou jsem z okna viděl, zářila. A pak začala jako správná žena mluvit sama proti sobě. „Ale ten Fletcher je zlý a záludný člověk. Jsi si jistý, že to dobře dopadne?“

Shane už mířil ke stodole. Zastavil se, otočil a znovu na ni pohlédl. „Řekl jsem, že o tenhle domov nepřijdete.“ Dalo se poznat, že má pravdu; podle způsobu, jakým to řekl, a protože to vůbec řekl.

9

V našem údolí nastalo další období klidu. Od večera, kdy Shane vrazil do hospody, přestali Fletcherovi kovbojové používat cestu kolem usedlosti. Přestali nás obtěžovat a jen tu a tam se za řekou objevil v dohledu jezdec. Měli dobrou záminku k tomu, aby nás nechali na pokoji. Pilně opravovali budovy na ranči a stavěli novou velkou ohradu, aby byli připraveni na jarní dodávku čerstvého dobytka, kterou Fletcher plánoval.

Přesto jsem si všiml, že táta začal být stejně obezřetný jako Shane. Ti dva pracovali pořád společně. Už se nerozdělovali a nepracovali každý sám v různých částech statku. Pracovali spolu a spolu jezdili i do města, když bylo něco zapotřebí. A táta začal nosit revolver po celý den, dokonce i na poli. Připnul si ho hned po snídani druhý den po rvačce s Chrisem a já spatřil, jak tázavě pohlédl na Shanea, když si zapínal přezku. Ale Shane zavrtěl hlavou a táta přikývl, přijal Shaneovo rozhodnutí a oba bez jediného slova vyšli ven.

Byly to překrásné podzimní dny, jasné a vzrušující. Ve vzduchu byl chlad, který člověka právě jen ovanul, ale nebyl to ten krutý mráz, který se měl brzy přihnat z hor. Nezdálo se možné, aby v této době sklizně, která povznášela ducha a zasytila tělo, vypuklo násilí tak náhle a nečekaně.

V sobotu večer jsme se všichni vmáčkli na lehký pracovní valník, táta s mámou si sedli na kozlík a já se Shanem jsme houpali nohama vzadu, a rozjeli jsme se do města. Na tuhle přestávku v pravidelném pracovním rozvrhu jsme se těšili celý týden.

V Graftonově krámu bylo vždycky plno a chodila tam spousta lidí, které jsme znali. Máma nakupovala zásoby na týden dopředu, dávala si přitom načas a bavila se s ostatními ženami. S oblibou si s manželkami ostatních osadníků vyměňovaly recepty a používaly k tomu právě obchod. Táta dával panu Graftonovi objednávku na zboží, které chtěl, a pak se rovnou pustil do pošty. Nechával si z Washingtonu posílat katalogy zemědělských strojů a spoustu letáků. Prolistoval vždy katalogy a rychle přečetl dopisy a pak se posadil na sud a otevřel si noviny. Ale většinou se brzy s někým zapletl do sporu o to, které plodiny je v Teritoriu nejlepší pěstovat, a noviny zůstaly Shaneovi.

Já jsem objevoval věci v obchodu, cpal jsem se sušenkami z otevřeného sudu na konci prodejního pultu a hrál jsem si na schovávanou s Graftonovou velkou, starou a moudrou kočkou, která mistrně ovládala chytání myší. Měkkrát se mi podařilo vyhnat z prázdných krabic několik tučných chlupatých myší, po kterých hned

mohla skočit. Když byla máma v dobré náladě, měl jsem v kapse i pytlík s bonbóny.

Tentokrát jsme měli k tomu, abychom zůstali déle než obvykle, zvláštní důvod, který se mi nijak nezamlouval. Naše učitelka, Jane Graftonová, poslala mámě domů lístek, aby se u ní zastavila na kus řeči. Kvůli mně. Odjakživa jsem na učení moc nebyl. A vzrušení kolem toho, co se dělo na velkém ranči a co to pro nás mohlo znamenat, mému prospěchu nijak nepomáhalo. Slečna Graftonová mě asi přinejlepším taktak snášela. Ale doopravdy se rozčilila a napsala mámě až kvůli počasí. Nikdo přece nemůže očekávat od kluka, který má v sobě kousek podnikavého ducha, že se nechá zavřít v učebně, když bylo tak nádherné počasí. Ten týden jsem dvakrát přemluvil Ollieho Johnsona, aby se mnou o polední přestávce vyklouzl ven podívat se, jestli ryby v našem oblíbeném rybníčku za městem pořád ještě berou.

Máma vyřídila poslední položku na svém seznamu, ohlédla se na mě, trochu povzdychla a napřímila ramena. Věděl jsem, že se chystá jít do bytu za obchodem, aby si promluvila se slečnou Graftonovou. Zavrtěl jsem se a předstíral, že ji nevidím. V obchodě už bylo jen pár lidí, i když v sousední hospodě bylo rušno. Máma přistoupila k tátovi, který listoval v katalogu, a poklepala mu na rameno.

„Pojď, Joe, měl bys to také slyšet. Říkám ti, že už na toho chlapce sama nestačím.“

Táta se rychle rozhlédl po obchodu a chvíli naslouchal hlasům z vedlejší místnosti. Celý večer jsme nikoho z Fletcherových lidí nezahlédli, a to tátu uklidnilo. Podíval se na Shanea, který skládal noviny.

„Nebude to trvat dlouho. Za chvíli jsme zpátky.“

Když prošli dveřmi vzadu, Shane zamířil ke vchodu do hospody. Ohlédl svým rychlým a nenápadným způsobem celou místnost a vstoupil dovnitř. Šel jsem za ním. Ale protože jsem tam měl zakázáno chodit, zastavil jsem se u vchodu. Shane stál u baru a s vážnou tváří říkal Willovi Atkeymu, že dnes si asi limonádu nedá. V hospodě byla různorodá společnost. Většina lidí byla z města a znal

jsem je alespoň od vidění. Ti, co stáli Shaneovi nejbliž, trochu poodstoupili a zvědavě si ho prohlíželi. Jako by si toho ani nevšiml.

Zvedl sklenici s pitím a vychutnával její obsah, opřen jedním loktem o bar. Nijak se nevnucoval do všeobecné zábavy, ale nijak se ani neuzavíral. Byl připraven chovat se přátelsky, když si to někdo bude přát, či nepřátelsky, když by někdo stál o to.

Rozhlížel jsem se po místnosti a pokoušel se k obličejům přiřadit jména, když jsem si všiml, že jedna polovina létacích dveří je pootevřená a dovnitř nahlíží Zrzoun Marlin. Shane to viděl také. Ale nemohl vidět, že na verandě jsou další muži, protože stáli při stěně budovy na straně, kde byl obchod. Rozeznal jsem je oknem, které bylo za mnou, jako velké stíny v temnotě. Dostal jsem takový strach, že jsem se nemohl ani pohnout.

Ale musel jsem. Musel jsem přestoupit mámin zákaz. Rozběhl jsem se do hospody směrem k Shaneovi a vydechl jsem: „Shane! Je jich venku spousta!“

Přišel jsem příliš pozdě. Zrzoun Marlin už byl vevnitř, další se hrnuli za ním a rozestupovali se tak, aby odřízli vchod do obchodu. Jedním z nich byl zachmuřený a odhodlaný Morgan, jehož ramena téměř zaplnila otvor dveří, když vcházel dovnitř. Za ním šel kovboj, kterému říkali Kudrnáč kvůli jeho rozčuchané hřívě. Byl hloupý a pomalý, ale mohutný a silný a pracoval již několik let bok po boku s Chrisem. Za ním šli dva další, které jsem neznal, muži s tvrdými výrazy starých a zkušených honáků.

Byla tu ještě kancelář vzadu, jejíž druhé dveře se otvíraly na boční verandu a do zadní uličky. Kolena se mi třásla, tahal jsem Shanea za rukáv a pokoušel jsem se mu to říct. Rozhodným gestem mě zarazil. Tvář měl jasnou, oči mu svítily. Byl jakýmsi způsobem šťastný. Ne že by ho to těšilo nebo že by mu bylo do smíchu, ale byl šťastný, že má čekání za sebou a že to, co se má stát, je tady, že to vidí, uvědomuje si to a je na to připravený. Položil mi ruku na hlavu a jemně mi prohrábl vlasy.

„Bobby, to bys chtěl, abych utíkal?“

Projel mnou příval lásky k tomuto člověku, to horko se mi vlilo do nohou a dodalo jim sílu a já byl tak pyšný na to, že tam s ním jsem, že jsem se neubránil slzám v očích. Věděl jsem, že má pravdu,

a byl jsem ochotný ho poslechnout, když řekl: „Běž odsud, Bobe. Tohle nebude nic pěkného.“

Ale došel jsem jenom ke svému místečku za dveřmi, odkud jsem viděl větší část místnosti. Byl jsem v té chvíli jak přikovaný, ani mě nenapadlo běžet pro tátu.

Morgan teď postupoval v čele a jeho muži se rozestoupili za ním. Došel na půl cesty k Shaneovi a zastavil se. V místnosti bylo ticho, až na zvuk kroků, jak muži u baru a nejbližších stolů pospíchali ke vzdálenější zdi. Někteří vyběhli i dveřmi. Shane ani Morgan jim nevěnovali pozornost. Soustředovali se pouze jeden na druhého. Dokonce se ani neohlédli, když pan Grafton, který dokázal vycítit na míle daleko, že se v jeho podniku schyluje k nějakému maléru, vstoupil z obchodu, odstrčil Willa Atkeyho a pevným krokem došel za bar. Na tváři měl odevzdaný výraz. Sáhl pod pult a jeho ruce se vynořily s krátkou brokovnicí. Položil ji před sebe na bar a řekl tichým, znechuceným hlasem: „Žádné střelení nebude, pánové. A všechny škody musíte zaplatit.“

Morgan krátce přikývl, aniž přitom spustil oči ze Shanea. Přistoupil blíž a opět se zastavil ve vzdálenosti o trochu větší než délka paže. Hlavu vystrčil dopředu. Velké pěsti sevřel u boků.

„Nikomu neprojde, když zřídí jednoho z mých chlapců. My tě odsud z údolí vyvezem na kládě, Shane. Nejdřív tě trochu zmalujem a pak tě vyženem a ty už se tu neobjevíš.“

„Pěkně jste si to naplánovali,“ řekl Shane tiše. Současně však už byl v pohybu. Stěží se dalo uvěřit tomu, jak bleskurychle začal jednat. Chytil svou poloprázdnou sklenici z barového pultu a mrštil ji i s obsahem Morganovi do tváře, a když Morgan natáhl paže, aby ho uchopil nebo udeřil, Shane ho chytil za zápěstí a strhl ho s sebou dozadu. Při pádu na podlahu se stočil, skrčil nohy a zasáhl chodidly Morgana pod pás, až Morgan přeletěl přes něj, groteskně se rozplácl na podlaze a jel po prknech dál a přitom s sebou vzal několik židlí a stůl.

Zbylí čtyři se na Shanea vrhli. Ve stejném okamžiku se Shane bleskurychle otočil na rukou a kolenou, vyskočil za nejbližší stůl a převrhl ho proti nim. Zatímco uskakovali a uhýbali, rychle a lehce

obešel stůl a pustil se do posledního z nich, jednoho z těch nových, k němuž to teď měl nejbliž. Přijímal klidně rány mířené na něj, aby se tomu muži dostal na tělo, a já spatřil, jak vyrazil kolenem dopředu a zabořil je tomu druhému do rozkroku. Z jeho protivníka se doslova vydral vysoký výkřik a pak se ten muž zhroutil na podlahu a začal se plazit ke dveřím.

Morgan byl opět na nohou, potácel se, přejížděl si rukou přes tvář a mžoural očima, jako by se znovu pokoušel zaostřit pohled na místnost před sebou. Ostatní tři doráželi na Shanea a snažili se ho dostat mezi sebe. Bušili do něj a snažili se proniknout tím vírem jistého a rychlého pohybu. Bylo to neuvěřitelné, ale nedokázali mu doopravdy ublížit. Bylo vidět, jak údery dopadají, bylo slyšet, jak klouby tvrdě narážejí na jeho tělo. Ale nemělo to žádný účinek. Pouze jako by tím přilévali oleje do ohně. Pohyboval se mezi nimi jako vítr, vyrážel z chumlu, otáčel se a vrhal se zpátky, ten jediný člověk ve skutečnosti tísnil tři. Vybral si teď druhého z nových kovbojů a soustředil se výhradně na něj.

Pomalý a neohrabaný Kudrnáč vztekle zabručel a vrhl se na Shanea, aby ho stiskl a udržel mu paže dole. Shane přikrčil jedno rameno, a když ho Kudrnáč zmáčkl, vrazil mu rameno do brady tak silně, že to Kudrnáče odmrštilo.

Teď už si dávali pozor a nikdo z nich neměl chuť se k němu moc přibližovat. Pak se na něj Zrzoun Marlin vrhl z boku a přinutil ho, aby se otočil proti němu. Současně ten druhý nový kovboj udělal podivnou věc. Vyskočil vysoko do vzduchu jako divoký králík, když větrí, a hrozivě vymrštil jednu vysokou botu směrem k Shaneově hlavě. Shane viděl, jak se ten úder blíží, ale nemohl mu zabránit, a tak jen trochu uhnul hlavou a kopanec se mu svezl po tváři. Otřásl o jím to, ale nezabránilo mu to v tom, aby okamžitě zareagoval. Jeho ruce se vymrštily dopředu, uchopily útočnickovu nohu a muž se zřítíl na zem a dopadl přímo na kostrč. V témž okamžiku mu Shane zkroutil celou nohu a přenesl na ni svou váhu. Muž se na zemi vzepjal, jako když přerazíte hada, ostře zasténal a vlekl se pryč. Nohu táhl za sebou a chuť do boje z něj zcela vyprchala.

Ale jak se Shane skláněl k té noze, nastavil záda Kudrnáčovi, který se teď na něj vrhl. Sevřel Shanea a přišpendlil mu paže k tělu. Zrzoun Marlin přiskočil, aby mu pomohl, a oba Shanea pevně stiskli.

„Držte ho!“ To byl Morgan, který se blížil s výrazem nenávisti v očích. I v té chvíli by se z toho byl Shane dostal. Se vší silou, kterou mohl vložit do krátkého rozmachu, dupl okovaným podpatkem těžké pracovní boty na Kudrnáčovu bližší botu. Kudrnáč vyhekl, prudce stáhl nohu dozadu a ztratil tak rovnováhu. Shane napjal celé své tělo v mocném oblouku a bylo vidět, jak paže útočníků kloužou a povolují sevření. Morgan, který kroužil kolem, to viděl také. Chytil láhev, která stála na pultě, a zezadu jí praštil Shanea do hlavy.

Shane poklesl v kolenou a byl by upadl, kdyby ho ti dva nedrželi. Když se Morgan postavil před něj, aby na něj viděl, vlil se Shaneovi život zpátky do žil a zvedl hlavu.

„Držte ho!“ řekl Morgan znovu. S rozmyslem vymrštil obrovskou pěst Shaneovi do tváře. Shane se pokusil uhnout, pěst minula jeho bradu, sjela mu po tváři a těžký prsten na Morganově ruce mu do ní vyryl hlubokou rýhu. Morgan se rozmáchl k dalšímu úderu. Nikdy už se však k němu nedostal.

Byl bych řekl, že nic na světě nedokáže odtrhnout mou pozornost od těch mužů. Ale zaslechl jsem vedle sebe jakýsi přidušený vzlyk, podivný a zároveň povědomý, který mě přiměl se okamžitě otočit.

Ve dveřích stál táta!

Byl velký a strašlivý a díval se přes převržený stůl a převrácené židle na Shanea, na temnou rudou ránu na Shaneově temeni a na krev, která mu stékala po tváři. Nikdy jsem takhle tátu neviděl. Nebyl jen rozhněvaný. Byl naplněn zuřivostí, která jím téměř neovladatelně cloumala.

Nikdy bych nevěřil, že se umí tak rychle pohybovat. Byl u nich dřív, než si uvědomili, že je v místnosti. Vrazil do Morgana s takovou silou, že se obr odpotácel pozadu přes celou místnost. Táta vztáhl jednu mohutnou ruku, chytil Kudrnáče za rameno, a bylo vidět, jak se mu prsty zaryly do masa. Druhou rukou uchopil Kudrnáče za opasek, odtrhl ho od Shanea a košile se mu na zádech

roztrhla a velké svaly zauzlily a vyboulily, když zvedl Kudrnáče přímo nad hlavu a odmrštil zmítající se tělo od sebe. Kudrnáč proletěl vzduchem, divoce přitom mával rukama a zřítíl se na stůl při protější stěně. Stůl se pod ním prolomil a zhroutil se v troskách a Kudrnáč i se zbytky stolu narazil na stěnu. Pokusil se zvednout, vzepřel se na rukou na podlaze a pak padl zpět a nehýbal se.

Shane musel přejít do útoku v téměř okamžiku, kdy táta odtrhl Kudrnáče, protože teď se ozval jiný zvuk. Zrzoun Marlin se zkroucenou tváří naletěl na barový pult a chytil se ho, aby neupadl. Zapotácel se, a když nabyl znovu rovnováhu, rozběhl se přímo ke dveřím. Utíkal překotně, bezhlavě. Rozrazil lítací dveře, a přitom ani nezpomalil. Dveře se za ním rozkmitaly se svištivým zvukem a já se rychle vrátil pohledem k Shaneovi, protože ten se smál.

Stál tam, vzpřímený a nádherný, krev se mu na tváři leskla jako odznak a smál se.

Byl to tichý smích, tichý a jemný. Nesmál se Zrzounu Marlinovi ani nikomu jinému. Smál se z radosti nad tím, že je naživu a že se konečně nemusí přemáhat a může se řídit instinkty vlastního ducha a těla. Ta hbitá energie v něm, tak odlišná od tátovy hrubé síly, zpívala v každé žilce jeho těla.

Morgan stál vzadu v rohu, tvář měl zamračenou a znejistělou. Táta, jehož zuřivost poněkud polevila po tom ohromném úsilí, s nímž hodil Kudrnáče přes místnost, se předtím ohlédl, aby viděl, jak Zrzoun Marlin prchá, a teď zamířil k Morganovi. Shaneův hlas ho zastavil.

„Počkej, Joe. Tenhle je můj.“ Stál po tátově boku a položil mu ruku na paži. „Radši je odsud odved’.“ Pokývl směrem ke mně a já si překvapeně uvědomil, že vedle mě stojí máma a dívá se. Musela jít za tátou a být tu celou dobu. Rty měla pootevřené, oči jí svítily a vnímaly celou místnost, ne jednotlivé osoby či věci, ale celou místnost.

Táta se zatvářil zklamaně. „Morgan je spíš moje váha,“ zabručel. Neměl o Shanea strach. Hledal záminku, aby se mohl pustit do Morgana sám. Ale dál už nezašel. Podíval se na muže stojící při stěně. „Tohle je Shaneova věc. Jestli se do toho někdo z vás zkusí plést, bude mít co dělat se mnou.“ Tónem naznačoval, že se na ně

nehněvá, že je ani doopravdy nevaruje. Dělal prostě jen ve věci jasno. Pak přistoupil k nám a pohlédl na mámu. „Počkejte u vozu, Mariano. Morgan si o tohle už dlouho koledoval a nebude to žádná podívaná pro ženu.“

Máma zavrtěla hlavou a nespouštěla oči ze Shanea. „Ne, Joe. Je jedním z nás. Zůstanu tu do konce.“ A všichni tři jsme tam zůstali společně a bylo to správné, protože on byl Shane.

Postupoval proti Morganovi, stejně hbitý a elegantní jako ta stará kočka v obchodě. Zapomněl na nás, na pomlácené muže na podlaze, ty, co se stáhli ke stěně, i na pana Graftona a Willa Atkeyho, kteří se krčili za barem. Soustředoval se celou bytostí na velkého muže před sebou.

Morgan byl vyšší, o polovinu širší a měl v údolí pověst vynikajícího rváče. Ale tohle se mu vůbec nelíbilo a byl z toho zoufalý. Věděl, že nemůže čekat. Vyřítel se proti Shaneovi, aby menšího muže přemohl svou váhou. Shane před ním ustoupil, a když se Morgan řítí kolem, zasadil mu tvrdý úder do žaludku a další hák do brady. Byly to krátké a rychlé údery, následovaly za sebou tak rychle, že vypadaly jako jediný rozmazaný pohyb. A přesto se pokaždé v okamžiku, kdy rána dopadla, celá Morganova mohutná postava otřásla a na zlomek vteřiny se zastavila v pohybu, než ji setrvačnost hnala dál. Znovu a znovu se Morgan vrhal dopředu a bušil kolem sebe pěstmi. A pokaždé Shane uhnul a odpověděl těmi krátkými tvrdými údery.

Morgan se zastavil. Těžce oddychoval a začínal chápat marnost přímého boje. Vrhł se teď na Shanea s rozpaženými rukama a pokoušel se ho sevřít a stáhnout k zemi. Shane byl na to připravený, neuhnul a nechal ho dojít až k sobě, jako by nebral na vědomí paže, které se natahovaly, aby ho sevřely. Zvedl otevřenou pravou dlaň, přesně tak, jak nám to vyprávěl Ed Howells, a jeho ruka dopadla na Morganova ústa a sjela mu po tváři vzhůru, Morgan na ni celou vahou naletěl, až se mu hlava zvrátila dozadu, a odpotácel se.

Morganova tvář byla oteklá a posetá rudými skvrnami. Vyrázil jakýsi šílený výkřik a chytil židli. Držel ji nohama dopředu a rozehnal se s ní po Shaneovi, ale ten elegantně uhnul. Morgan to

čekal, náhle se zastavil a rozmáchl se židlí krátkým obloukem, aby jí plnou silou zasáhl Shanea ze strany. Židle se o Shanea roztříštila a ten ztratil rovnováhu. Na člověka, který stál obvykle tak pevně na nohou, náhle překvapivě uklouzl a spadl na zem.

Morgan zapomněl na veškerou opatrnost a skočil po něm – a Shane ohnul nohy a zachytil Morgana svými těžkými pracovními botami. Obr odletěl a narazil na bar tak prudce, až se pult otrásl po celé délce.

Shane vyskočil a vrhl se po Morganovi, jako by měl tam na zemi pod sebou péra. Otevřenou dlaní levé ruky udeřil Morgana do čela, až se mu hlava zvrátila dozadu, a pravou pěst vrazil Morganovi do krku. Bylo vidět, jak Morgan zkroutil bolestí tvář a jak se mu strachem rozšířily oči. A Shane teď vložil celou váhu těla do pravé pěsti, použil jí jako kyje a udeřil Morgana za uchem do krku. Ozval se ošklivý, tupý zvuk, Morgan ukázal bělma očí, život mu vypřchal z těla a obr se tváří napřed pomalu zhroutil na podlahu.

10

Po Morganově pádu se v hospodě rozhostilo znovu takové ticho, že v něm bylo jasně a hlasitě slyšet zašustění, když se Will Atkey začal narovnávat za barem. Will se v rozpacích a trochu vyděšeně zarazil.

Shane se nepodíval na něj ani na muže, co stáli při stěně. Díval se jen na nás, na tátu, na mámu a na mě, a připadalo mi, jako by trpěl tím, že nás tam vidí.

Zhluboka se nadechl, hrud' se mu vzedmula a pak zadržel dech; držel ho dlouho a namáhavě a potom hlasitě vydechl. Najednou si člověk uvědomil, že mlčí a nehýbá se. Bylo vidět, jak je pomlácený a zkrvavený. Ještě před chvíličkou člověk vnímal pouze krásu pohybu, plynulou, krutou krásu síly v akci. Jako by Shane byl neunavitelný a nezranitelný. Ted', když se přestal pohybovat a oheň v něm skomíral a hasnul, bylo vidět, a nikdy na ten pohled nezapomenu, že zaplatil krutou daň.

Líмец košile měl tmavý a zmáčený. Vpíjela se do něj krev, která pocházela jen zčásti z řezné rány na líci. Daleko víc jí vytékalo zpod splených vlasů; kam ho udeřila Morganova láhev. Bezděčně si tam sáhl rukou a odtáhl ji zkrvavenou a lepkavou. Chmurně si ji prohlížel a pak si ji otřel o košili. Trochu se zapotácel, a když zamířil k nám, vlekl za sebou nohy a málem upadl.

Jeden muž z města, pan Weir, příjemný člověk, kterému patřila přepravní stanice, se odlepil od stěny a soucitně pomlaskával, jako by chtěl Shaneovi pomoci. Shane se s námahou napřímil. Podíval se na pana Weira tak, že ten zůstal na místě jak přikován. Najednou stál Shane nádherně vzpřímeně, ani se nezachvěl, když krácel k nám, a bylo zřejmé, že ta vnitřní energie ho dokáže nést samotného na jakoukoli vzdálenost a navzdýcky.

Ale nebylo toho zapotřebí. Jediný muž v našem údolí, a troufám si tvrdit, jediný muž na světě, od něhož byl ochoten přijmout pomoc, ne že by se k němu o pomoc obracel, ale od něhož byl pomoc ochoten přijmout, stál tam a byl připraven. Táta mu vykročil v ústřety a položil mu velkou ruku na rameno. „Tak dobrá, Joe,“ řekl Shane tak tiše, že to těžko někdo jiný mohl zaslechnout. Zavřel oči a opřel se o tátovu paži, celé jeho tělo se uvolnilo a hlava mu klesla na stranu. Táta se sehnul, položil druhou ruku Shaneovi pod kolena a zvedl ho, jako zvedal mě, když jsem zůstal vzhůru příliš dlouho a začal být tak ospalý, že mě musel odnést do postele.

Držel Shanea v náručí a přes jeho tělo pohlédl na pana Graftona. „Buďte tak hodný, Same, spočítejte tu škodu a připište mi ji na účet.“

Pan Grafton, který vždy trval na placení účtů a vždycky rád ušetřil, mě překvapil. „Dávám to na Fletcherův účet. A dohlídnu na to, aby ho zaplatil.“

Pan Weir mě překvapil ještě víc. Promluvil vzápětí, a s ještě větším důrazem. „Poslechněte, Starrette. Je nejvyšší čas, aby tohle město ukázalo trochu hrdosti. Možná je taky načase, abychom se k vám osadníkům začali chovat trochu sousedštěji. Uspořádám na zaplacení škody sbírku. Styděl jsem se už od chvíle, kdy to dneska začalo, že jsem tu jen stál a připustil, aby jich na toho vašeho člověka šlo pět najednou.“

Tátu to potěšilo. Ale věděl, co chce. „To je od vás moc pěkné, Weire. Jenže váš spor to není. Kdybych byl vámi, nedělal bych si starosti s tím, že jste se do toho nepletl.“ Pohlédl dolů na Shanea a pýchou se úplně nadmul. „Vlastně bych řekl, že síly byly dneska skoro vyrovnané i beze mě.“ Znovu se obrátil k panu Graftonovi. „Fletcher na tohle nedá ani pětník. Platím to já.“ Pohodil hlavou. „Kdepak, přísámbůh. Platíme to my. Já a Shane.“

Došel k létacím dveřím a otočil se k nim bokem, aby je mohl otevřít. Máma mě vzala za ruku a vyrazili jsme za ním. Vždycky poznala, kdy má mluvit a kdy ne, a tak neřekla ani slovo, když jsme se dívali, jak táta zvedá Shanea na kozlík a nasedá vedle něho. Jednou rukou ho objal a zvedl ho do sedu a druhou se chopil opratí. Will Atkey vyběhl s našimi věcmi a naložil je na vůz. Sedli jsme si s mámou dozadu, táta pobídl koně a vyjeli jsme k domovu.

Pěknou chvíli se neozýval žádný zvuk kromě klapotu kopyt a slabého vrzání kol. Pak jsem uslyšel zepředu smích. To byl Shane. Studený vzduch ho vzpamatoval a on se posadil zpříma a pohupoval se s pohybem vozu. „Co jsi udělal s tím tlust'ochem, Joe? Měl jsem plné ruce práce s tím zrzavým.“

„Ale, jen jsem ho trochu odstrčil z cesty.“ Táta to nechtěl rozvádět. Zato máma ano.

„Zvednul ho jako – jako pytel brambor a hodil ho přes celou místnost.“ Neříkala to Shaneovi ani nikomu jinému. Říkala to noci, voňavé temnotě kolem nás a oči jí zářily ve světle hvězd.

Zastavili jsme před domem a táta nás zahnal dovnitř a sám šel vypřáhnout koně. V kuchyni máma postavila vodu na plotnu a hnala mě do postele. Uložila mě pod peřinu, ale sotva se otočila zády, už jsem stál za dveřmi a nakukoval do kuchyně. Máma vzala několik čistých hadrů, odstavila vodu z plotny a začala Shaneovi ošetřovat hlavu. Dělal to co nejněžněji a celou tu dobu jako by pro sebe tiše usykávala. Když se horká voda dostala do rány pod splepenými vlasy a když máma omývala sraženou krev Shaneovi z tváře, muselo ho to hrozně bolet. Ale zdálo se, že jí to bolí ještě víc, protože se jí v nejhorších momentech ruka třásla a vždycky sebou trhla, zatímco on tam tiše seděl a povzbudivě se na ni usmíval.

Táta vešel dovnitř, posadil se ke kamnům a pozoroval, jak máma Shanea ošetřuje. Vytáhl dýmku a zdlouhavě ji začal nacpávat a zapalovat.

Máma skončila. Shane si nechtěl nechat hlavu obvázat. „Vzduch je nejlepší lék,“ řekl. Máma se musela spokojit s tím, že rány pořádně vyčistila a zastavila všechno krvácení. Pak byl na řadě táta.

„Sundej tu košili, Joe, je vzadu úplně roztržená. Zkusím ti ji spravit.“ Rozmyslela si to, než se stačil zvednout. „Ne. Necháme ji tak, jak je. Jako památku na dnešní večer. Byl jsi báječný, Joe, jak jsi toho chlapa odtrhnul a –“

„Houby,“ řekl táta. „Dostal jsem prostě vztek, že drží Shanea, aby do něj Morgan mohl mlátit.“

„A ty, Shane.“ Máma stála vprostředku kuchyně a dívala se z jednoho na druhého. „Ty jsi byl také báječný. Morgan byl tak obrovský a hrozný, a přitom neměl vůbec šanci. Byl jsi tak chladnokrevný a rychlý a – a nebezpečný a –“

„Taková podívaná není pro ženy,“ přerušil ji Shane a myslel to vážně. Ale máma mluvila dál.

„Ty myslíš proto, že je to brutální a ošklivé a není to jen zápas, aby se vidělo, kdo je lepší, ale je to hnusná a krutá rvačka, v které jde o to, vyhrát za každou cenu, ale vyhrát? Samozřejmě že máš pravdu. Ale tys nezačal. Tys to nechtěl dělat. Alespoň dokud tě k tomu nepřinutili. Udělal jsi to, protože jsi musel.“

Hlas jí stoupal, přeskakovala pohledem z jednoho na druhého a přestávala se ovládat. „Měla kdy jedna žena dva takovéhle mužské?“ A pak se od nich odvrátila, poslepu zatápala po židli, klesla do ní, složila hlavu do dlaní a slzy jí začaly téct po tvářích.

Oba muži hleděli na ni a pak jeden na druhého s jakousi dospělou moudrostí, která byla mimo mé chápání. Shane se zvedl a přistoupil k mámě. Něžně jí položil ruku na hlavu a já opět ucítil jeho prsty ve svých vlasech a ten přival teplá. Tiše došel ke dveřím a zmizel v noci.

Táta zatáhl z dýmky, ale ta vyhasla. Nepřítomně si ji zapálil. Vstal, došel ke dveřím a vyšel na verandu. Matně jsem ho viděl ve tmě, jak se dívá přes řeku.

Máma pomalu přestávala vzlykat. Zvedla hlavu a setřela si slzy z tváře.

„Joe.“

Táta se otočil, zamířil k ní, ale zůstal stát u dveří. Máma vstala. Natáhla k němu ruce a on přiskočil k ní a vzal ji do náručí.

„Copak si myslíš, že to nevím, Mariano?“

„Ale ty to nevíš. Doopravdy ne. Nemůžeš to vědět. Protože já to nevím sama.“

Táta zíral přes její hlavu na stěnu kuchyně a nic tam neviděl. „Bud' klidná, Mariano. Jsem dost mužský, abych poznal lepšího, když mi zkříží cestu. Ať se stane cokoli, já to přijmu.“

„Ach Joe... Joe! Polib mě. Pevně mě drž a nikdy mě nepouštěj.“

11

To, co se ten večer stalo v naší kuchyni, přesahovalo můj obzor. Ale nedělalo mi to starosti, protože táta řekl, že to bude v pořádku, a nikdo, kdo ho znal, nemohl pochybovat o tom, že se postará, aby to tak bylo.

A Fletcherovi lidé nás úplně přestali obtěžovat. Z našeho domu se málem ani nepoznalo, že na druhé straně řeky je velký ranč, který se táhne přes celé údolí a na naší straně hraničí se statkem Ernieho Wrighta. Nechávali nás úplně na pokoji a ani v městě se skoro neobjevovali. Od dětí ve škole jsem se dozvěděl, že Fletcher už zase odcestoval. Odjel dostavníkem do Cheyenne a možná ještě dál a nikdo zřejmě nevěděl proč.

Ale táta s Shanem byli ještě opatrnější než předtím. Drželi se ještě víc pohromadě a netrávili na poli víc času, než museli. Už jsme si nepovídali večer na verandě, i když byly večery tak chladné a krásné, že si přímo říkaly o to, aby člověk vyběhl ven a usedl pod blikajícími hvězdami. Drželi jsme se doma a táta trval na tom, aby všechny lampy byly dobře zastíněné, a naleštil si pušku a nabitou ji pověsil na dva hřebíky u kuchyňských dveří.

Všechna ta opatrnost mi nedávala smysl. A tak jsem se asi za týden při večeři zeptal: „Přihodilo se zase něco nového? Ta záležitost s Fletcherem je přece vyřízená, ne?“

„Vyřízená?“ řekl Shane a pohlédl na mě od šálku kávy. „Bobby, ta teprv začala.“

„Přesně tak,“ řekl táta. „Fletcher už zašel příliš daleko, než aby mohl couvnout. Ví, že musí jednat teď, nebo nikdy. Když nás dokáže vyhnat, nebude mít dlouhou dobu žádné starosti. Jestli to nedokáže, bude jen otázkou času, než z tohoto údolí vystřadíme my jeho. Tři nebo čtyři muži, kteří si to sem loni přijeli obhlédnout, jsou připraveni osekát kolíky a nastěhovat se sem, jakmile to budou považovat za bezpečné. Fletcher má určitě pocit, že chytil za ocas medvěda, a ze všeho nejradši by byl, kdyby ho mohl pustit.“

„Proč teda něco neudělá?“ zeptal jsem se. „Připadá mi, že v poslední době je tady velký klid.“

„Připadá ti to, co?“ řekl táta. „Mně připadá, že jsi na nějaké velké připadání ještě moc mladý. Jen neměj strach, synku. Fletcher něco chystá. Kam on šlápne, tam tráva neroste. Byl bych daleko klidnější, kdybych věděl, co má za lubem.“

„Víš, Bobe,“ Shane ke mně promluvil tak, jak jsem to měl rád, jako bych byl skoro dospělý a chápal všechno, co říká, „tím, že se Fletcher tak naparoval a zkoušel to na nás silou, z toho udělal buď, anebo. Jako by kopnutím do kamene uvolnil lavinu, a teď mohl jenom doufat, že se po ní sveze a přistane dole celý. Možná si to ještě neuvědomuje. Ale myslím, že ano. A nenech se oklamat tím, že je všude klid a ticho. Když je randál, člověk ví, kam se podívat, a pozná, co se děje. Ale nejopatrnější musíš být, když je ticho.“

Máma povzdychla. Dívala se na Shaneovu tvář, na níž se rána hojila v jizvu, která běžela od koutku úst jako tenká čára. „Asi máte vy dva pravdu. Ale to budou ještě nutné nějaké další rvačky?“

„Jako tenkrát večer?“ zeptal se táta. „Ne, Mariano, asi ne. Fletcher už je chytřejší.“

„Je chytřejší,“ řekl Shane, „protože už ví, že tak nic nepořídí. Jestli je takový, jako si myslím, tak to věděl už od chvíle, kdy na mě poštlal Chrise. Pochybuju, že tenkrát večer to byl jeho nápad. Spíš

Morganův. Fletcher bude hledat nějaký rafinovanější způsob – a také definitivnější.“

„Hm-m-m,“ řekl táta trochu překvapeně. „Nějakou právníckou kličku, co?“

„Možná. Jestli nějakou najde. Jestli ne –“ Shane pokrčil rameny a zahleděl se z okna. „Existují i jiné způsoby. Člověk, jako je Fletcher, si takovou věc nedá hned tak líbit. Záleží na tom, jak daleko je ochotný jít. Ale ať udělá cokoli, jakmile bude připravený, udělá to rychle a energicky.“

„Hm-m-m,“ řekl táta znovu. „Jak tě tak poslouchám, máš asi pravdu. To se Fletcherovi podobá. Vsadil bych se, že už jsi na pár takových narazil.“ Když Shane neodpovídal, jen hleděl dál z okna, táta pokračoval „Chtěl bych s tím mít takovou trpělivost jako ty. Nemám tohle čekání rád.“

Ale nemuseli jsme čekat dlouho. Hned příští den, v pátek, právě když jsme dojídali večeři, nám Lew Johnson a Henry Shipstead přinesli čerstvé zprávy. Fletcher byl zpátky a nevrátil se sám. Přijel s ním další muž.

Lew Johnson je viděl, když vystupovali z dostavníku. Mohl si cizince dobře prohlédnout, když ten člověk čekal s Fletcherem před zastávkou, až jim přivedou z ranče koně. Protože se začínalo stmívat, Johnson nemohl důkladně prozkoumat cizincovu tvář. Ale světlo dopadající oknem stanice stačilo k tomu, aby poznal, co je to za člověka.

Byl vysoký, poměrně široký v ramenou a štíhlý v pase. Nesl se tak trochu nafoukaně. Nosil knírek a jeho oči, když na ně dopadlo světlo z okna, byly studené a byl v nich jakýsi lesk, který Johnsona znepokojil.

Cizinec si podle všeho potrpěl na švihácký oděv. To samo o sobě ještě nic neznamenalo, ale když se obrátil, kabát, ušitý ze stejné látky jako kalhoty, se mu rozhrnul a Johnson viděl, co bylo předtím napůl skryté. Cizinec nosil dva revolvery, velké a účinné pětačtyřicítky, v pouzdrech zavěšených nízko a vepředu. Pouzdra

měl dole přichycená k stehnům tenkými koženými pásky. Johnson viděl i malé přezky, když se na nich zablýsklo světlo.

Ten člověk se jmenoval Wilson. Fletcher ho tak oslovil, když z ranče přijel kovboj se dvěma koňmi. Křestní jméno měl podivné. Stark. Stark Wilson. A to nebylo všechno.

Zneklidněný Lew Johnson zašel do Graftonova obchodu za Willem Atkeym, který vždycky věděl víc než kdo jiný o lidech přijíždějících po cestě, protože neustále získával informace z hovoru mužů, kteří se stavili v hospodě. Will tomu nejdřív nechtěl věřit, když mu Johnson řekl to jméno. Co by tady dělal, opakoval pořád Will. A pak vyhrkl, že ten Wilson je mizera, zabiják. Je to pistolník, který střílí stejně dobře oběma rukama a tasí tak rychle jako málokdo. Přijel do Cheyenne z Kansasu, tvrdil Will, a provázela ho pověst, že tam zabil tři muže, a nikdo neví, kolik dalších postřílel v jihozápadních teritoriích, kde se vyskytoval předtím.

Lew Johnson vykládal dál a dál a přidával detaily, jak mu přišly na jazyk. Henry Shipstead seděl zhrouceně na židli u kamen. Táta se mračil s dýmkou v ústech a nepřítomně šátral v kapse po sirkách. Ale Shane přerušil Johnsona s prudkostí, která nás ostatní překvapila. Hlas měl ostrý a jasný, jako by práskal ve vzduchu bičem. Člověk cítil, jak ovládl místnost a všechny, kdo byli v ní.

„Kdy přijeli do města?“

„Včera večer.“

„A to jste čekal až doteď, než jste nám to přišel říct!“ V Shaneově hlase se ozvalo znechucení. Jste pravý farmář, Johnstone. Nikdy nic jiného nebudete.“ Prudce se otočil k tátovi. „Rychle, Joe. Kdo má horkou hlavu? Kdo se dá nejsnadněji vyprovokovat k nějaké hlouposti? Torrey? Anebo Wright?“

„Ernie Wright,“ řekl táta pomalu.

„Hněte sebou, Johnstone. Sedněte na koně a pospíchejte k Wrightovi. Přivezte ho sem. Vemte i Torreyho. Ale nejdřív seberte Wrighta.“

„Na to bude muset jet do města,“ řekl Henry Shipstead těžce. „Potkali jsme je oba cestou sem.“

Shane vyskočil. Lew Johnson se neochotně šoural ke dveřím. Shane ho odstrčil, zamířil ke dveřím sám, prudce je otevřel a vykročil ven. Pak se zastavil, naklonil se dopředu a naslouchal.

„Klid, člověče,“ bručel Henry Shipstead, „kam tak spěcháte? Řekli jsme jim o Wilsonovi. Zastaví se tady na cestě zpátky.“ Najednou zmlkl. Ted' jsme to slyšeli všichni, dusot cválajících koňských kopyt na cestě.

Shane se otočil zpátky do místnosti. „Tady máte odpověď,“ řekl hořce. Chytil nejbližší židli, postavil ji ke stěně a posadil se. Oheň, který v něm ještě před chvílí plál, pohasl. Stáhl se do svých vlastních myšlenek, a byly to myšlenky temné a nepříjemné.

Zaslechli jsme, jak kůň před domem prudce zastavil. Ten zvuk byl tak jasný, že člověk úplně viděl, jak se přední nohy napjaly a kopyta zaryla do země. Frank Torrey vrazil do místnosti. Byl bez klobouku a vlasy mu divoce vlály. Hrudník se mu zvedal a klesal, jako by to byl utíkal on, a ne jeho kůň. Opřel se rukama o zárubeň dveří, aby se udržel na nohou, a hlas mu vyšel z úst jako chraplavý sípot, i když se snažil na tátu přes celou místnost křičet.

„Zastřelili Ernieho. Zabili ho!“

Při těch slovech jsme všichni vyskočili a zůstali na něj zírat. Všichni kromě Shanea. Ten se ani nepohnul. Člověk by si myslel, že ho Torreyova slova ani nezajímají.

Táta vzal situaci do svých rukou. „Pojď dál, Franku,“ řekl tiše. „Ted' už Erniemu stejně nepomůžeme. Posad' se a vyprávěj a na nic nezapomeň.“ Dovedl Franka Torreyho k židli a posadil ho na ni. Zavřel dveře a vrátil se na svou židli. Vypadal zestárlý a unavený.

Franku Torreymu trvalo pořádnou chvíli, než se sebral natolik, aby mohl souvisle vyprávět, co se stalo. Byl vyčerpán. Strach v něm uvázl hluboko a on se kvůli tomu styděl sám za sebe.

Vyprávěl nám, že on a Ernie Wright se byli v dostavníkové kanceláři zeptat na balíček, který Ernie čekal. Před cestou zpátky se zastavili na jednu u Graftona. Protože byl v poslední době všude takový klid, neočekávali žádné potíže, i když Fletcher s tím novým člověkem, Starkem Wilsonem, hráli u velkého stolu poker. Ale Fletcher a Wilson zřejmě čekali na přesně takovou šanci. Složili karty a přešli k baru.

Fletcher byl samá zdvořilost, pokývl Torreyemu a pak se soustředil na Erniero. Řekl, že ho to moc mrzí, ale že doopravdy potřebuje tu půdu, kterou si Ernie nechal zaknihovat. Říkal, že je to ideální místo na zimoviště pro nové stádo, které brzy přizene. Ví, že se Ernie na té půdě ještě moc neosvědčil, ale stejně je mu ochotný zaplatit slušnou cenu.

„Dám vám tři sta dolarů,“ řekl, „a to je víc, než je cena dřeva na těch vašich budovách.“

Ernie do statku investoval daleko víc peněz. Odmítl Fletcherovy nabídky už třikrát nebo čtyřikrát předtím. Rozzlobil se, tak jako vždycky, když Fletcher začal s těmi svými úlisnými řečičkami.

„Ne,“ řekl příkře. „Neprodám. Teď ani nikdy jindy.“

Fletcher pokrčil rameny, jako by udělal všechno, co bylo v jeho silách, a pokradmu pokývl Starku Wilsonovi. Ten se na Erniero pousmál, ale v očích žádný úsměv neměl, vyprávěl Frank Torrey.

„Být vámi, rozmyslel bych si to,“ řekl Erniemu, „pokud ovšem vůbec dokážete myslet.“

„Vy se do toho neplet'te,“ vyštěkl Ernie. „Nic vám do toho není.“

„Vidím, že jste ještě nic neslyšel,“ řekl Wilson tiše. „Jsem novým obchodním zástupcem pana Fletchera. Převzal jsem jeho obchodní záležitosti. Jednání s takovými tvrdohlavými pitomci, jako jste vy.“ Pak řekl něco, co dokazovalo, že ho naváděl Fletcher. „Jste hlupák, Wrighte. Ale co se taky dá čekat od míšence?“

„To je lež!“ vykřikl Ernie. „Moje máma nebyla žádná Indiánka!“

„Cože?“ řekl Wilson rychle a ostře. „Vy zahnojenej pancharte, vy mi budete říkat, že lžu?“

„Říkám vám, že jste ničemnej lhář!“

V hospodě se rozhostilo ticho tak naprosté, vyprávěl Frank Torrey, že bylo slyšet tikání starého budíku na polici za barem. Dokonce i Ernie si v okamžiku, kdy domluvil, uvědomil, co udělal. Ale byl rozzlobený do morku kostí a hleděl na Wilsona upřeně a nebojácně.

„Tá-á-k,“ řekl Wilson spokojeně a tiše a hrozivě to slovo protáhl. Odhrnul přední pravý cíp kabátu a odkryl pouzdro s pažbou revolveru těsně u své ruky.

„Tohle odvoláte, Wrighte, nebo se odsud poplazíte po bříše.“

Ernie poodstoupil krok od baru a ruce mu ztuhle visely při bocích. Hněv ho udržoval zpříma, když se snažil potlačit hrůzu, která se ho zmocňovala. Věděl, co to znamená, ale postavil se tomu tváří v tvář. Svíral už pažbu pevně v ruce a vytahoval revolver z pouzdra, když ho zasáhla první Wilsonova kulka a vyvedla ho z rovnováhy. Druhá jím napůl otočila, na rtech se mu objevila pěna, z jeho tváře zmizel všecken výraz a padl na zem.

Zatímco Frank Torrey vyprávěl, přišel Jim Lewis a za pár minut po něm i Ed Howells. Špatné zprávy se šíří rychle a oni jako by už věděli, že se něco stalo. Možná zaslechli ten divoký cval, protože zvuk se v nehybném nočním vzduchu nese daleko. Byli teď všichni v naší kuchyni a byli vyděšenější a strážlivější, než jsem je kdy viděl.

Tisknul jsem se k mámě a byl jsem jí vděčný za její ruce, které mě objímaly. Všiml jsem si, že ostatním mužům nevěnuje skoro žádnou pozornost. Sledovala Shanea, který s hořkým výrazem tiše seděl na druhé straně místnosti.

„Takže je to jasné,“ řekl táta chmurně. „Musíme se tomu podívat do očí. Buď prodáme statky za Fletcherovu cenu, nebo pustí z řetězu toho svého nájemného vraha. Zkoušel Wilson něco na tebe, Franku?“

„Podíval se na mě.“ Při pouhé vzpomínce na to se Torrey otrásl po celém těle. „Podíval se na mě a řekl: ‚Velká škoda, pane, že si to Wright nerozmyslel, co?‘“

„A pak co?“

„Zmizel jsem odtamtud, jak nejrychleji to šlo, a rozjel se sem.“

Jim Lewis poposedával na židli a byl čím dál tím nervóznější. Teď vyskočil a skoro vykřikl: „Joe! Přece nemůže jen tak pro nic za nic střílet lidi!“

„Drž hubu, Jime,“ zavrčel Henry Shipstead. „Copak nevidíš, jak to, navlíkli? Wilson vyprovokoval Ernieho, až se Ernie sám dostal do

situace, kdy mu nezbývalo nic jiného než jít po revolveru. Wilson může tvrdit, že střílel v sebeobraně. Zkusí to samé na nás na všechny.“

„Správně, Jime,“ přidal se Lew Johnson. „I kdybysme se pokoušeli přivolat šerifa, nemohl by Wilsona zatknout. Viděla to spousta lidí a většině z nich to bude připadat jako poctivý boj, v němž vyhrál ten rychlejší. A stejně by se sem šerif nedostal včas.“

„Ale my to musíme nějak zarazit!“ Ted’ už Lewis doopravdy křičel. „Jakou šanci má kdokoliv z nás proti Wilsonovi? Nejsme pistolníci. Jsme jenom banda starých honáků a farmářů. Říkejte si tomu jak chcete, ale pro mě je to vražda.“

„Ano!“

To slovo projelo vzduchem jako nůž. Shane byl na nohou a tvář mu ztvrdla, jak mu vystoupily ostré hrany na bradě. „Ano. Je to vražda. Dá se to vydávat za sebeobranu a vykládat o poctivé hře o to, kdo dokáže rychleji tasit, ale pořád je to vražda.“ Podíval se na tátu a bolest se mu zračila hluboko v očích. Ale když se obrátil k ostatním, měl v hlase jen pohrdání.

„Vás pět může zalézt zpátky do svých nor. Zatím nemusíte mít strach. Jestli na to přijde, můžete statky vždycky prodat a utéct. Fletcher se teď s takovými jako vy nebude babrat. Chce všechno a ví, jak na to jít. Vybral si Wrighta, aby mohl ukázat karty. To už se stalo. Ted’ půjde přímo po jediném opravdickém mužském v tomhle údolí, po muži, který vás tady držel a který se vás tu bude pokoušet držet dál a uchovat vám, co je vaše, pokud bude žít. V tomhle okamžiku stojí mezi vámi a Fletcherem a Wilsonem a měli byste být vděční, že jednou začas se v téhle zemi narodí muž, jako je Joe Starrett.“

A muž, jako je Shane... Ozvala se mi ta slova pouze v mysli, anebo jsem je zaslechl šeptat mámu? Dívala se na něj a pak na tátu a byla současně vystrašená a pyšná. Táta se zaobíral dýmkou, nacípával ji a dával si na tom záležet, jako by vyžadovala všechnu jeho pozornost.

Ostatní se neklidně vrtěli. To, co Shane říkal, je uklidnilo a současně tím byli zahanbeni. A nelíbil se jim způsob, jakým to říkal.

„Zdá se, že toho o takových špinavostech víte spoustu,“ řekl Ed Howells a v hlase se mu ozval slabounký nádech zášti.

„To vím.“

Shane nechal ta slova dopadnout tak, jak byla, krátce, jasně a ošklivě. Tvář měl přísnou a pod tvrdým výrazem skrýval smutek, který se dral na povrch. Ale zadíval se upřeně na Eda Howellsa, až ten sklopil oči a odvrátil hlavu.

Táta zabafal z dýmky. „Možná že je to pro nás ostatní velké štěstí,“ řekl mírně, „že tady Shane trochu zná, co svět obnáší. Může nám jasně říct, o co jde. Ernie mohl být ještě naživu, Johnsonsone, kdybyste měl dost rozumu, abyste nám o Wilsonovi řekl hned. Ještě štěstí, že Ernie neměl rodinu.“ Obrátil se k Shaneovi. „Co udělá Fletcher teď, když ukázal karty?“

Bylo očividné, jak příležitost se čímkoli zabývat, i jen hovořit o problému, který nás tísní, ulevila Shaneově hořkosti.

„Hned zítra ráno obsadí Wrightův statek. Od téhle chvíle bude mít na naší straně řeky spoustu lidí, nejspíš nažene za statky nějaký dobytek, abyste všichni ucítili ten tlak na vlastní kůži. Jak rychle zkusí něco na tebe, Joe, záleží na tom, jak tě má přečteného. Jestli si myslí, že bys mohl povolit, počká a nechá na tobě pracovat to, co se stalo Wrightovi. Jestli tě doopravdy zná, nepočká víc než den nebo dva, abys měl čas si to rozmyslet, a pak využije první příležitosti, aby na tebe poštal Wilsona. Stejně jako ve Wrightově případě bude chtít, aby se to stalo někde na veřejném místě, kde bude spousta svědků. Když mu k tomu nedáš příležitost, pokusí se nějakou vyrobit.“

„Hm-m-m,“ řekl táta střízlivě. „Byl jsem si jistý, že mi to řekneš na rovinu, a tohle vypadá věrohodně.“ Chvilí potahoval z dýmky. „Myslím si, chlapci, že budeme muset příštích pár dní čekat. Žádné bezprostřední nebezpečí stejně nehrozí. Grafton se dneska večer postará o Erniero tělo. Zítra ráno se sejdem ve městě a obstaráme mu pohřeb. Potom se radši budeme držet mimo město a tak blízko při domovu, jak to půjde. Navrhuji, abyste o tom všichni přemýšleli a stavili se tu zase zítra večer. Možná na něco přijdem. Rád bych nejdřív zjistil, jak se k tomu staví v městě, než se pro cokoli rozhodnu.“

Byli ochotni nechat to tak. Byli ochotni nechat to na tátovi. Byli to slušní lidé a dobří sousedé. Ale ani jeden z nich by se teď Fletcherovi nepostavil, kdyby rozhodnutí záleželo na něm. Byli ochotni tu zůstat tak dlouho, dokud tu je táta. Když by byl táta z cesty, mohl by si Fletcher dělat, co by chtěl. S těmito pocity zamumlali něco na rozloučenou a společně vyšli ven ke svým domovům.

Táta stál ve dveřích a díval se, jak odcházejí. Když se vracel ke své židli, kráčel pomalu a vypadal ztrhaně a unaveně. „Někdo bude muset zítra dojít na Erniero statek,“ řekl, „a vzít jeho věci. Má příbuzné někde v Iowě.“

„Ne.“ Shaneův hlas nepřipouštěl žádnou diskusi. „Ani se k tomu místu nepřiblížíš. Fletcher by na to mohl spoléhat. Může to udělat Grafton.“

„Ale Ernie byl můj přítel,“ řekl táta prostě.

„Ernie už přátele nepotřebuje. Povinnosti máš vůči živým.“

Táta se podíval na Shanea a ten pohled ho vrátil do přítomnosti a trochu rozveselil. Souhlasně přikývl a obrátil se k mámě, která se s ním překotně začala přít.

„Copak to nechápeš, Joe? Když se dokážeš vyhýbat všem místům, kde bys mohl potkat Fletchera a – a toho Wilsona, všechno dobře dopadne. Nemůže si držet člověka, jako je Wilson, v tomhle maličkém údolí navždycky.“

Mluvila rychle a já poznal proč. Nepokoušela se ve skutečnosti ani tak přesvědčit tátu, jako se pokoušela přesvědčit sama sebe. Táta to poznal také.

„Ne, Mariano. Člověk nemůže zalézt někam do díry a schovat se, pokud má nějakou hrdost.“

„Tak dobrá. Ale nemůžeš zachovat klid, neodpovídat mu na urážky a nenechat se od něj vyprovokovat k souboji?“

„To také nepůjde.“ Táta byl zachmuřený, ale cítil se líp, když se mohl podívat pravdě do očí. „Člověk dokáže snášet spoustu ústrků, když musí. Zvláště když k tomu má své důvody.“ Krátce spočinul pohledem na mně. „Ale jsou věci, které muž snášet nemůže, pokud má vydržet sám se sebou.“

Trhl jsem sebou, když Shane najednou vtáhl vzduch do plic dlouhým, přerušovaným nádechem. Bojoval s něčím v sobě, s tím skrytým zoufalstvím, a jeho oči vypadaly v bledé tváři temně a zmučeně. Jako by se na nás nedokázal podívat. Zamířil ke dveřím a vyšel ven. Slyšeli jsme, jak se jeho kroky ztrácejí směrem ke stodole.

Pak mě překvapil tátův výraz. Také on dlouze a přerušovaně dýchal. Vstal a začal přecházet sem a tam. Když se obrátil k mámě a spustil na ni hlasitě a málem divoce, uvědomil jsem si, že si té změny v Shaneovi všiml a že ho to vědomí trápí už řadu týdnů.

„To je jediná věc, kterou nedokážu snést, Mariano. To, co děláme jemu. Na tom, co se stane se mnou, tak nezáleží. Nechám se vždycky slyšet a nijak se nepodceňuju. Ale ať to vážíš jakkoli, nevyrovnám se mu a vím to. Kdybych mu byl tenkrát rozuměl, jako mu rozumím teď, tak bych ho nikdy nepřemlouval, aby tady zůstal. Ale netušil jsem, že Fletcher půjde tak daleko. Shane vyhrál svůj boj už předtím, než přišel do tohoto údolí. Už tak je to pro něj dost těžké. A to by teď měl prohrát jen kvůli nám? Ať je po Fletcherovu. Prodáme statek a odstěhujeme se.“

Nepřemýšlel jsem. Jenom jsem cítil. Z nějakého neznámého důvodu jsem cítil Shaneovy prsty ve svých vlasech, cítil jsem, jak mi jemně kolébá hlavou. Nedokázal jsem se ovládnout a vykřikl jsem přes celou místnost: „Táto! Shane by nikdy neutek! Neutek by před ničím na světě!“

Táta přestal přecházet a oči se mu překvapením zúžily. Zíral na mě, aniž mě doopravdy viděl. Naslouchal mámě.

„Bob má pravdu, Joe. Nemůžeme Shanea zklamat.“ Bylo zvláštní poslouchat ji, jak říká tátovi totéž, co řekla Shaneovi, tutéž věc, jenom jméno se změnilo. „Nikdy by nám neodpustil, kdybychom před tímhle utekli. A to bychom udělali. Nejde už jen o to, postavit se Fletcherovi. Nejde jen o to, udržet si kus půdy, kterou chce Fletcher na pastvu. Musíme být těmi lidmi, za jaké nás Shane považuje. Bob má pravdu. Před ničím takovým by Shane neutekl. A z toho důvodu nemůžeme ani my.“

„Koukni, Mariano, přece si nemyslíš, že chci utíkat. Ne. Na to mě znáš líp. Všechno ve mně se proti tomu bouří. Ale co je má

hloupá hrdost a tenhle statek a všechny naše plány ve srovnání s člověkem, jako je on?“

„Já vím, Joe. Ale nevidíš dost daleko.“ Oba mluvili vážně, nepřerušovali se navzájem, vždycky vyslechli toho druhého a ze všech sil se snažili o to, aby se vyjádřili jasně. „Nedokážu to vlastně vysvětlit, Joe. Ale vím, že jsme se dostali do něčeho, co je větší než my všichni, a že nejhorší ze všeho by bylo, kdybychom utekli. Pak už by před námi nic doopravdy nezůstalo, před nikým z nás, možná ani před Bobem, co bychom živi byli.“

„Hm,“ řekl táta. „Torrey by to dokázal. I Johnson. Všichni ostatní. A ani by jim to tak moc nevadilo.“

„Joe! Joe Starrette! Ty mě snad chceš rozzlobit. O nich nemluvím. Mluvím o nás.“

„Hm,“ řekl táta tiše, jako by uvažoval pro sebe. „Už by to za nic nestálo. Bylo by to všechno bez chuti. Vlastně by to nemělo už moc smysl.“

„Ach Joe! Joe! Právě to se pokouším říct. A vím, že se z toho nějak dostaneme, i když netuším jak. Ale dostaneme se z toho, když se tomu postavíme čelem a budeme věřit jeden ve druhého. Nějak se z toho dostaneme. Protože jinak to nejde.“

„To je ženská úvaha, Mariano. Ale zčásti máš pravdu. Dohrajeme tu hru do konce. Bude zapotřebí dávat dobrý pozor a hodně přemýšlet. Ale možná přinutíme Fletchera, aby ho přešla trpělivost a udělal něco neuváženého. Městu se ta záležitost s Wilsonem zamlouvat nebude. Lidi, jako je ten Weir, mají svou vlastní hlavu.“

Táta už byl veselejší, když se mu v hlavě rozjasnilo. Povídali si tiše s mámou v kuchyni ještě dlouho potom, co mě poslali do postele, a já ležel ve svém pokojíčku a pozoroval oknem hvězdy putující kdesi daleko v nebeských temnotách, až jsem konečně usnul.

Ranní slunko prosvětlovalo náš dům a celý svět. Měli jsme dobrou snídani a táta i Shane si dávali načas. Předtím si přivstali, aby udělali

doma, co bylo zapotřebí. Ted' se chystali do města. Zanedlouho osedlali koně a odjeli a já lelkoval před domem, protože se mi do žádného hraní nechtělo.

Když máma skončila s nádobím, všimla si mě, jak tam stojím a koukám na cestu, a zavolala mě na verandu. Vytáhla starou otlučenou hrací desku na člověče, nezlob se a provokovala mě, ať ji zkusím porazit. V takových hrách nebylo nad ni. Byla vzrušená jako malé dítě, při šestce vždycky vypískla, a když posunovala své figury dopředu, počítala nahlas a pyšně.

Když jsem vyhrál tři hry za sebou, odklidila hrací desku a přinesla dvě šťavnatá jablka a mou nejoblíbenější knihu z těch, které jí zůstaly z dob, kdy učila ve škole. Ukusovala z jablka, četla mi, a než jsem se nadál, byly stíny krátké, máma musela odběhnout dovnitř, aby připravila oběd, a táta se Shanem se zastavili u stodoly.

Vešli dovnitř, když dávala jídlo na stůl. Posadili jsme se a bylo to téměř jako svátek, nejen protože se nepracovalo, ale protože dospělí se vesele bavili. Byli odhodláni nenechat si tou Fletcherovou záležitostí zkazit zábavu. Táta byl potěšen tím, co se dělo ve městě. „Jo, panečku,“ říkal, když jsme dojídali. „Ernie měl opravdu moc pěkný pohřeb. I jemu by se byl líbil. Grafton měl hezký projev a přísambůh, jsem přesvědčený, že to, co říkal, myslel doopravdy. Ten Weir nařídil svému pomocníkovi, ať stluče opravdu fajnovou rakev. A nechtěl za to vzít ani cent. A Sims z lomu udělá pěkný náhrobek. Taky si nechce nic vzít. A taky mě překvapilo, kolik přišlo lidí. Nikdo z nich neřekl o Fletcherovi dobré slovo. A to tam muselo být aspoň třicet lidí.“

„Třicet čtyři,“ řekl Shane. „Já je počítal. A nepřišli jenom vzdát úctu Wrightovi, Mariano. Kvůli tomu by tam někteří z těch, co jsem viděl, nešli. Dávali najevo, co si myslí o jednom člověku jménem Starrett, který sám přednesl docela obstojný projev. Ten tvůj muž se stává velmi váženým občanem v tomhle kraji. Jakmile se město rozroste a zorganizuje, dotáhne to Joe asi daleko. Dopřej mu čas a bude starostou.“

Máma zadržela dech a slabě vzlykla. „Dopřej... mu... čas,“ řekla pomalu. Pohlédla na Shanea a v očích se jí zračila panika.

Dobrá nálada byla tatam, a než mohl kdokoli říct něco dalšího, zaslechli jsme koně, jak zabočují na náš dvůr.

Vrhl jsem se k oknu a vykoukl ven. Připadalo mi divné, že Shane, který byl obyčejně tak ve střehu, tam nebyl přede mnou. Místo toho odsunul židli od stolu a stále ještě vsedě řekl: „To bude Fletcher, Joe. Slyšel, jak to město přijalo, a ví, že musí jednat rychle. Musíš zachovat klid. On už bojuje s časem, ale tady si nic nedovolí.“

Táta Shaneovi pokývl a zamířil ke dveřím. Když předtím přišel, sundal si opasek s pistolí a teď kolem něj jenom prošel a z hřebíku na stěně sejmul pušku. Vzal ji do pravé ruky hlavní k zemi, otevřel dveře a vyšel na verandu až ke schůdkům. Shane ho tiše následoval a opřel se o veřeje, uvolněný a pozorný. Máma stála vedle mě u okna, zírala ven a muchlala si v rukou zástěru.

Byli čtyři, Fletcher a Wilson vepředu, dva kovbojové za nimi. Zastavili asi deset kroků od verandy. Viděl jsem Fletchera poprvé téměř po roce. Byl to vysoký člověk, který musel být kdysi hezký v těch pěkných šatech, které vždycky nosil, s arogantním vystupováním a ostře řezanou tváří, nakrátko zastřiženým černým plnovousem a jasnýma očima. Teď jeho rysy nějak ztěžkly a tělo mu začínalo tučnět a ochabovat. Ve tváři měl zchytralý výraz a jakési zoufalé odhodlání, kterého jsem si nikdy předtím nevšiml.

Stark Wilson, navzdory šviháckému zjevu, o němž se zmínil Frank Torrey, se zdál štíhlý a v dobré kondici. Seděl líně v sedle, ale to byla jenom póza. Neměl kabát a oba revolvery volně visely všem na očích. Byl si jistý sám sebou, vyzařoval klid a hrozivost. Ohrnutý ret pod knírkem vyjadřoval současně důvěru v sebe sama a pohrdání námi.

Fletcher byl usměvavý a bodrý. Byl si jistý, že má v ruce všechny trumfy a může je vynášet, jak bude chtít. „Nezlobte se, že vás obtěžuji, Starrette, tak brzy po té nešťastné včerejší příhodě. Mrzí mě, že se to muselo stát. Opravdu ano. Střílení je v těchto věcech tak zbytečné, jen kdyby lidé měli rozum. Ale Wright neměl tady panu Wilsonovi nikdy říkat, že je lhář. To byla chyba.“

„To byla,“ řekl táta úsečně. „Jenže Ernie vždycky věřil na to, že se má říkat pravda.“ Všiml jsem si, jak Wilson ztuhl a stiskl rty. Táta se na něj nedíval. „Vysypte, co máte na srdci, Fletchere, a pak se klid'te z mé půdy.“

Fletcher se pořád ještě usmíval. „Nemá smysl, abychom se hádali, Starrette. Co se stalo, stalo se. Doufejme, že už se nic takového nebude muset opakovat. Pracoval jste s dobyt看em na velickém ranči a dokážete pochopit mou situaci. Od téhle chvíle budu potřebovat všechny pastviny široko daleko. A i kdyby toho nebylo, nemůžu dovolit, aby se mi sem nastěhovala banda usedlíků a odřízla mě od napajedel.“

„O tom už jsme mluvili mockrát,“ řekl táta. „Co si o tom myslím, víte. Jestli chcete ještě něco říct, tak to řekněte, ať je to vyřízené.“

„Dobrá, Starrette. Tady je můj návrh. Líbí se mi, jak si vedete. Máte pár podivných představ o dobyt看ářství, ale když se do něčeho pustíte, vezmete to od podlahy a uděláte to pořádně. Vy a ten váš člověk jste dvojice, jaká by se mi hodila. Chci vás mít na své straně. Zbavuji se Morgana a chci, abyste převzal jeho místo předáka. A podle toho, co jsem slyšel, ten váš člověk by byl prvotřídní šéf honáků. Může to místo mít. Protože jste se tady osvědčil, koupím ten statek od vás. Jestli tu chcete bydlet dál, dá se to zařídit. Jestli si chcete hrát s tím vaším stádečkem, i to se dá zařídit. Ale chci, abyste pracoval pro mě.“

Tátu to překvapilo. Něco takového vůbec neočekával. Promluvil tiše k Shaneovi, stojícímu za ním. Neobrátíl se a nespustil oči z Fletchera, ale jeho hlas se nesl jasně.

„Můžu mluvit i za tebe, Shane?“

„Ano, Joe.“ Shaneův hlas byl stejně tichý, ale také se nesl jasně a byla v něm nepatrná stopa pýchy. Táta se ještě víc vzpřímil na okraji verandy. Podíval se Fletcherovi přímo do očí. „A ostatní?“ řekl pomalu. „Johnson, Shipstead a další. Co bude s nimi?“

„Ti budou muset odejít.“

Táta vůbec nezaváhal. „Ne.“

„Dám vám za tenhle statek, jak stojí a leží, tisíc dolarů, a to je moje poslední nabídka.“

„Ne.“

Ve Fletcherově tváři se objevila potlačovaná zuřivost a začal se v sedle otáčet k Wilsonovi. Pak se ovládl a opět se přinutil k tomu vychytralému úsměvu. „Nemá žádný smysl se unáhlovat, Starrette. Zvýším cenu na dvanáct set. To je o hodně lepší než to, co by se mohlo stát, kdybyste byl dál tvrdohlavý. Teď od vás odpověď nepřijmu. Dám vám čas do večera, abyste si to rozmyslel. Až dostanete rozum, čekám na vás u Graftona.“

Otočil koně a zamířil pryč. Oba kovbojové se rozjeli za ním a u cesty ho dohnali. Wilson hned neodjel. Naklonil se v sedle dopředu a výměšně se na tátu podíval.

„Ano, Starrette. Rozmyslete si to. Přece byste nechtěl, aby si někdo jiný užíval váš dům – a tu paničku támhle v okně.“

Zvedal jednou rukou otěže, aby otočil koně, ale náhle je pustil a ostražitě ztuhnul. Zřejmě to způsobil výraz v tátově tváři. My s mámou jsme ho neviděli, protože k nám táta stál zády. Ale viděli jsme, jak rukou pevněji sevřel pušku při svém boku.

„Ne, Joe!“

Shane stál vedle táty. Pak proklouzl kolem něj, klidně seběhl po schůdcích dolů, zamířil z pravé strany k Wilsonovi a zastavil se ani ne dva metry od něj. Wilson znejistěl, trhl pravou rukou a pak znehybněl, když Shane zůstal stát. Wilson viděl, že Shane nemá revolver.

Shane k němu vzhlédl a pohrdání v jeho hlase šlehlo jako bič. „Myslíte si, že jste chlap, protože nosíte ty nablýskané bouchačky. Odložte je, a bude z vás malý kluk.“

Wilson byl na okamžik zcela ohromen tou neslýchanou opovázlivostí a pak prořízl ticho tátův hlas. „Shane! Nech toho!“

Temný mrak z Wilsonovy tváře zmizel. Pochmurně se na Shanea usmál. „Vy fakt potřebujete, aby vás někdo vodil za ručičku.“ Prudce otočil koně a tryskem vyrazil za Fletcherem a ostatními, kteří se vzdalovali po cestě.

Teprve v té chvíli jsem si uvědomil, že máma mi svírá ramena, až to bolí. Z verandy jsme slyšeli tátu se Shanem.

„Byl by tě provrtal, Joe, než bys tu pušku stačil zvednout a natáhnout.“

„A co ty, ty bláznivý hlupáku?“ Táta zakrýval své pocity předstíraným rozhořčením. „Nechal by ses od něj odprásknout, jen abych měl příležitost ho dostat.“

Máma vyskočila. Odstrčila mě stranou. Ze dveří se na ně obořila. „A oba jste se chovali jako blázni jen kvůli tomu, co řekl o mně. Vemte laskavě na vědomí, že když to musí být, dokážu snášet urážky stejně dobře jako vy.“

Vykoukl jsem za jejími zády a spatřil je, jak na ni oba užasle hledí. „Ale Mariano,“ namítl táta mírně a zamířil k ní. „Jaký lepší důvod by muž mohl mít?“

„Ano,“ řekl Shane tiše. „Jaký lepší důvod?“ Nedíval se jenom na mámu. Díval se na ně na oba.

13

Nevím, jak dlouho by byli stáli na verandě a hřáli se v teple té chvíle. Vyrušil jsem je otázkou, která mi připadala zcela prostá, dokud jsem ji nevyslovil. Pak teprve mi došel její význam.

„Táto, co dneska večer Fletcherovi řekneš?“

Nedostal jsem žádnou odpověď. Nebylo toho zapotřebí. Asi jsem začínal být dospělý. Věděl jsem, co řekne Fletcherovi. Věděl jsem také, že bude muset jít ke Graftonovi a říct to, protože to byl táta. A pochopil jsem, proč už se nedokáží podívat jeden na druhého a proč je vánek přicházející z prosluněných polí najednou tak mrazivý a neradostný.

Nedívali se jeden na druhého. Neřekli si ani slovo. A přesto jsem si uvědomil, že v tom tichu na verandě mají k sobě blíž než kdykoli předtím. Znali se a každý z nich věděl, že ti druhí celou situaci dokonale chápou. Věděli, že Fletcher si rozdál nejvyšší trumfy, že zatáhl tátu do hry, které se táta nemůže vyhnout, protože se jí prostě nevyhne. Věděli, že žádné řeči nemají smysl, když už

společné vědomí existuje. Ticho je poutalo dohromady, jak by to žádná slova nikdy nedokázala.

Táta se posadil na nejhořejší schůdek verandy. Vytáhl dýmku a zatáhl z ní tak mocně, až se sirka, kterou si dýmku zapaloval, divoce rozhořela, a pak upřel oči na obzor k horám daleko za řekou. Shane si vzal židli, na které jsme s mámou hráli člověče, nezlob se. Postavil ji ke stěně domu, usadil se na ni s tím povědomým bezděčným gestem a také on se zahleděl do dálek. Máma se vrátila do kuchyně a začala sklízet ze stolu, jako by si ani neuvědomovala, co dělá. Pomohl jsem jí s nádobím, ale ta stará radost, kterou jsem vždy měl, když jsme pracovali spolu, zmizela a v kuchyni se neozýval žádný zvuk, až na kapání vody a cinkot talířů narážejících o sebe.

Když jsme skončili, šla máma za tátou. Sedla si vedle něho na schůdek, položila ruku na dřevo mezi nimi a on jí položil svou ruku na její a jednotlivé chvíle se slily v pomalém a loudavém proudu času.

Zmocnil se mě pocit osamělosti. Bezcílně jsem procházel domem a nenacházel nic, co bych mohl dělat, a pak jsem zase vyšel na verandu, prošel kolem těch tří a zamířil ke stodole. Chvilí jsem hledal, až jsem našel starou násadu od lopaty a začal z ní vyřezávat nožem šavli. Plánoval jsem to už několik dní. Teď pro mě celý ten nápad ztratil půvab. Dřevěné odřezky padaly na podlahu stodoly a zanedlouho jsem na ni nechal dopadnout i tu násadu od lopaty. Všechno, co se stalo dosud, se zdálo být hrozně daleko, málem jak v jiném životě. Teď záleželo jenom na délce stínů plížících se přes dvůr, jak slunce putovalo odpolední oblohou.

Vzal jsem motyku a šel na máminu zahrádku, kde ztvdla půda kolem tuřínů, jediné zeleniny, kterou jsme ještě nesklidili. Ale moc chuti do práce jsem neměl. Vydržel jsem to pár řádek a pak mi motyka upadla a já ji nechal ležet. Šel jsem před dům a našel jsem je, jak tam pořád ještě sedí.

Sedl jsem si o schod níž, než seděli táta s mámou, mezi jejich nohy, a udělalo se mi o trochu líp. Ucítil jsem na hlavě tátovu ruku.

„Není to pro tebe lehké, Bobe.“ Ke mně mluvit mohl, protože jsem byl ještě dítě. Ve skutečnosti mluvil k sobě.

„Nevím přesně, jak to skončí. Ale je mi jasné tohle. Když se zbavíme Wilsona, tak je konec. Fletcher bude vyřízený. Město se o to postará. Nedokážu tasit rychleji než Wilson. Ale v tomhle mém neohrabaném těle je pořád ještě dost síly, aby mě udržela na nohou, než ho taky dostanu.“ Máma se pohnula a pak znehybněla a tátův hlas pokračoval: „Mohlo by to být i horší. Člověk se cítí líp, když ví, že kdyby se mu něco stalo, jeho rodina bude v ještě lepších rukou, než jsou ty jeho.“

Za našimi zády se na verandě ozval ostrý zvuk. Shane vstal tak rychle, že jeho židle narazila na stěnu domu. Ruce měl pevně sevřené v pěsti a paže se mu chvěly. Tvář měl bledou úsilím, s kterým se snažil ovládnout. Zmítala jím duševní muka, v jeho očích se odrážela bolest způsobená myšlenkami, jimž nemohl uniknout, bylo to na něm jasně vidět a bylo mu to jedno. Zamířil ke schodům, sestoupil kolem nás a zahrnul za roh domu.

Máma vyskočila a rozběhla se bezhlavě za ním. Na rohu domu se najednou zastavila, chytla se dřevěné stěny a nerozhodně oddechovala. Pak se obrátila a pomalu šla zpátky s předpaženými rukama. Jako by se snažila zabránit pádu. Opět se posadila na schod k tátovi a on ji k sobě velkou paží přivinul.

Ticho narůstalo a naplnilo celé údolí a po dvoře se plížily stíny. Dotkly se cesty a začaly tmavnout, což znamenalo, že daleko za domem zapadá slunce za hory. Máma se napřímila, a když vstala, vstal táta taky. Uchopil ji za obě ruce a držel ji před sebou. „Spoléhám na tebe, Mariano, že mu pomůžeš znovu vyhrát. Jestli to může někdo dokázat, tak jsi to ty.“ Pousmál se podivným posmutnělým úsměvem, a když se vztyčil nade mnou, byl to největší člověk na celém světě. „Nebudu teď večeřet, Mariano. Stačí mi šálek tvé kávy.“

Kde byl Shane? Spěchal jsem ke stodole. Byl jsem už téměř u ní, když jsem ho spatřil stát u pastviny. Zíral přes ni a přes pasoucí se býčky na velké osamělé hory, nad nimiž se vznášela zlatistá zář zapadajícího slunce. Díval jsem se, jak Shane vztahuje paže vzhůru, natahuje se prsty co nejvýš a dosahuje dál a dál, jakoby až k té zlaté nádheře na obloze.

Prudce se otočil a zamířil přímo zpátky. Kráčel dlouhými klidnými kroky a s hlavou vysoko vztyčenou. Byla v něm jakási nová a neotřesitelná jistota. Když se přiblížil, viděl jsem, že má tvář mírnou a klidnou a že mu v očích tancují malá světélka.

„Běž domů, Bobby. A usměj se trochu. Všechno bude zas dobré.“ Prošel kolem mě, aniž zpomalil, a vešel do stodoly.

Ale já domů jít nemohl. A neodvažoval jsem se ho sledovat, když mi řekl, abych běžel. Čekal jsem u verandy, pozoroval dveře stodoly a cítil, jak se ve mně zvedá divoké vzrušení.

Uběhlo deset minut, soumrak zhoustl a v okně kuchyně se objevilo světlo rozsvícené lampy. A já pořád čekal. Pak Shane rychle vyšel přímo proti mně a já koukal a koukal a najednou jsem se otočil, rozběhl se do domu a krev mi bušila ve spáncích.

„Táto! Táto! Shane má revolver!“

Shane šel těsně za mnou. Táta s mámou měli sotva čas vzhlednout od stolu, a on už se tyčil ve dveřích. Měl na sobě stejné šaty jako ten první den, kdy vstoupil do našich životů, tu temnou a obnošenou nádheru, od černého klobouku se širokou zvlněnou krempou až po černé boty z měkké kůže. Ale nejvíc udeřil do očí ten jediný bílý záblesk, vnější slonovinový plátek na pažbě revolveru, který se jasně a ostře rýsoval proti tmavé látce kalhot. Zdobený nábojový pás mu seděl na levém boku a klesal směrem k pravému stehnu tak, aby pouzdro drželo těsně u něj, přesně tak, jak Shane říkal, s pažbou asi v polovině vzdálenosti mezi zápěstím a loktem pravé paže, která se uvolněně a pohotově pohupovala poblíž.

Pás a pouzdro a revolver... Nebyly to věci, které měl na sobě. Patřily k němu, byly součástí toho muže, celé té nedělitelné síly, kterou Shane představoval. Bylo vidět, že tenhle člověk, který žil s námi, je poprvé úplný, poprvé sám sebou, celou svou osobností.

Teď, když už na sobě neměl hrubé pracovní šaty, připadal mi opět štíhlý, téměř drobný, tak jako ten první den. Ale ta změna byla ještě hlubší. To, co na něm připadalo jako železo, se stalo opět ocelí. Ta štíhlost byla štíhlostí kalené čepele s ostřím jako břitva. Jak tam stál, štíhlý a temný, jako by vyplňoval celý rám dveří.

Tohle nebyl náš Shane. A přitom byl. Vzpomněl jsem si, jak Ed Howells říkal, že to je ten nejnebezpečnější muž, jakého kdy viděl. A

současně jsem si vzpomněl, jak táta říkal, že je to ten nejneškodnější člověk, jakého jsme kdy doma měli. Uvědomil jsem si, že měli pravdu oba a že tohle je konečně ten pravý Shane.

Stál teď v místnosti a hovořil k nim oběma tím lehkým tónem, který obvykle používal jen s mámou. „To jste mi pěkní rodiče. Ještě jste ani nenakrmili Boba. Dejte mu pořádnou večeři. A sami se najezte také. Musím vyřídit jednu maličkost ve městě.“

Táta se na něj upřeně díval. Naděje, která se mu náhle objevila ve tváři, stejně rychle zmizela. „Ne, Shane. To nejde. Už jen to, že tě to napadlo, je ta nejkrásnější věc, jakou kdy pro mě někdo udělal. Ale já ti to nedovolím. Je to můj problém. Fletcher jde po mně. Nedá se tomu uhnout. Je to moje věc.“

„V tom se právě mýlíš, Joe,“ řekl Shane tiše. „Je to moje věc. Je to moje práce. Moc rád jsem dělal farmáře. Dal jsi tomu slovu pro mě nový smysl a jsem hrdý, že jsem to snad nějakou dobu zvládal. Ale jsou věci, které farmář nezvládne.“

Napětí dlouhého odpoledne se na tátovi začínalo projevovat. Zvedl se od stolu. „Pro boha živého, Shane, měj rozum. Nedělej mi to ještě těžší. Tohle prostě nemůžeš udělat.“

Shane přistoupil blíž k hraně stolu a hleděl na tátu přes roh stolu. „Jen klid, Joe. Beru to za své.“

„Ne. To ti nedovolím. Dejme tomu, že dokážeš Wilsona vyřídit. Tím se nic nevyřeší. Bude to jen půjčka za oplátku a věci pak budou ještě horší než předtím. Pomysli, co to bude znamenat pro tebe. A co bych pak dělal já? Nemohl bych se už ani podívat lidem do očí. Řekli by, že jsem se tomu vyhnul, a měli by pravdu. Nemůžeš to udělat a tím to končí.“

„Že ne?“ Shaneův hlas byl ještě mírnější než předtím, ale ozýval se v něm tichý nepoddajný tón, jaký jsem od něj nikdy neslyšel. „Na světě není člověk, který by mi mohl říct, co můžu a nemůžu udělat. Dokonce ani ty ne, Joe. Zapomínáš, že existuje i jiný způsob.“

Mluvil, aby upoutal tátovu pozornost. Současně se v jeho ruce objevil revolver, a než se táta stačil pohnout, Shane se rychle a ostře rozmáchl a udeřil hlavní tátu do hlavy, nad ucho těsně za spánkem. V té ráně byla síla, zaduněla tupě o kost a táta se zhroutil na stůl, který se pod jeho váhou převrátil. Na podlaze zarachotily šálky od kávy.

Shane tátu zachytil dřív, než ten dopadl na zem, zvedl jeho bezvládné tělo do židle a narovnal převržený stůl. Tátovi se hlava zvrátila dozadu a Shane ji podepřel a pomohl jí dopředu, až spočívala na stole tváří dolů mezi bezvládnými pažemi.

Shane se vzpřímil a pohlédl přes stůl na mámu. Ta se nepohnula od chvíle, kdy se objevil ve dveřích, dokonce ani když táta padl a stůl se jí pod rukama převrátil. Dívala se na Shanea s krkem prohnutým v překrásné hrdé lince, s rozšířenýma očima, z nichž zářilo laskavé teplo.

Nad údolím se setmělo a oni se na sebe dívali přes stůl. Jediné světlo pocházelo z lampy, která se nad nimi slabě pohupovala a zalévala je stejnoměrnou září. Prožívali spolu sami okamžik, který patřil jenom jim. Ale když promluvíli, bylo to o tátovi.

„Bál jsem se, že to tak vezme,“ zamumlal Shane. „Nemohl to vzít jinak, a zůstat přitom Joem Starrettem.“

„Já vím.“

„Trochu si odpočine, a až se probere, bude ho možná bolet hlava, ale jinak bude v pořádku. Řekni mu to, Mariano. Řekni mu, že žádný člověk se nemusí stydět za to, že prohrál se Shanem.“

To jméno zaznělo podivně, když ho vyslovil on sám. Nikdy nebyl tak blízko vychloubání. A pak člověk pochopil, že po vychloubání v tom nebyla ani stopa. Shane prostě konstatoval fakt, stejně prostý a živelný, jako byla síla, která v něm dřímala.

„Já vím,“ řekla znovu. „Nemusím mu to říkat. On to ví také.“ Vstala, vážně a naléhavě. „Ale musím vědět něco jiného. Spolkli jsme všechno, co jsme si mohli říct, a to bylo správné. Ale teď mám právo to vědět. Jde také o mě. A co udělám, záleží na tom, co mi teď řekneš. Děláš to jen kvůli mně?“

Shane dlouhou dobu váhal. „Ne, Mariano.“ Jeho pohled se rozšířil a objal nás všechny, mámu, nehybného tátu i mě schouleného v židli u okna, a jakýmsi způsobem i místnost a dům a celý statek. Pak se zas díval jenom na mámu a neviděl nic kromě ní.

„Ne, Mariano. Jak bych si tě mohl v duši oddělit od všeho ostatního a zůstat potom mužem?“

Odtrhl od ní oči a zahleděl se do noci za otevřenými dveřmi. Tvář mu ztvrdla a v myšlenkách se přenesl k tomu, co ho čekalo ve

městě. Tiše a lehce, až si člověk sotva uvědomil, že se hýbe, zmizel v temnotě venku.

14

Nic na světě by mě ten večer nedokázalo udržet doma. Nemyslel jsem na nic jiného než na to, jak se vydat za Shanem. Sotva jsem se odvažoval dýchat, když se máma dívala, jak odchází. Čekal jsem, až se máma obrátí k tátovi a skloní se k němu, a pak jsem vyklouzl dveřmi na verandu. Na okamžik jsem měl pocit, že si toho všimla, ale nebyl jsem si jistý a máma mě nevolala. Tiše jsem seběhl po schodech a zmizel ve tmě.

Shane nebyl nikde v dohledu. Držel jsem se v nejtemnějším stínu, rozhlížel se a konečně jsem ho spatřil, jak znovu vychází ze stodoly. Ostrý a jasný srpek měsíce stál nízko nad horami. Jeho světlo stačilo k tomu, abych zřetelně viděl Shaneův obrys. Nesl si sedlo. Pak mnou náhle projel záchvěv bolesti, když jsem si všiml, že Shane nese i sedlový bandalír. Zamířil k brance na pastvu, ani pomalu, ani rychle, prostě jen pevně a vyrovnaně. V každém jeho pohybu byla kočičí jistota, tichá, nevyhnutelná hrozivost. Slyšel jsem ho, jak u branky tiše zapískal, a jeho kůň se vynořil ze stínu na vzdáleném konci pastviny. V hluboké trávě nevydávala jeho kopyta žádný zvuk, byl to temný a mocný stín s obrysy vyrytými měsíčním světlem, který klouzal přes pole přímo k Shaneovi.

Věděl jsem, co musím udělat. Plížil jsem se podél plotu ohrady a držel se těsně u něj, dokud jsem se nedostal na cestu. Jakmile jsem došel za roh ohrady a mezi mnou a pastvinou byla stodola, rozběhl jsem se k městu, jak nejrychleji jsem uměl. Moje chodidla vydávala v silné vrstvě prachu na cestě tichý mlaskavý zvuk. Chodil jsem tou cestou každý školní den, a nikdy mi nepřipadala dlouhá. Teď se přede mnou natahovala, prodlužovala, jako by se mi chtěla vysmívat.

Nemohl jsem připustit, aby mě zahlédl. V běhu jsem se pořád ohlížel přes rameno. Když jsem ho spatřil, jak zabočuje na cestu, byl jsem už kus za Johnsonovým statkem, skoro za Shipsteadovým a zatáčel jsem na poslední otevřený úsek vedoucí k okraji města.

Seběhl jsem z cesty a skrčil se za trsem borůvkových keřů. Lapal jsem po dechu a čekal, až Shane projede kolem. Zvuk koňských kopyt mi duněl v uších a mísil se s divokým bušením mého vlastního srdce. V mé představivosti kůň divoce cválal a byl jsem si jistý, že mě už minul. Ale když jsem rozhrnul keře a vykoukl ven, uviděl jsem, že jede docela pomalu a není ještě ani u mě.

Uprostřed cesty vypadal Shane strašně vysoký a hrozivý, tyčil se jako obr v tom mystickém polosvitu. Byl to onen člověk, kterého jsem spatřil ten první den, temný a nepřístupný cizinec na osamělé cestě z neznámé minulosti, zcela opuštěný ve svém nepoddajném a instinktivním vzdoru. Byl symbolem všech mých mlhavých a beztvarych představ o nebezpečí a hrůzách v té neprobádané oblasti lidských možností, která zůstávala mimo mé chápání. Náhle jsem si uvědomil, jakou hrozbu představuje, a zasáhlo mě to jako rána.

Nemohl jsem si pomoci. Vykřikl jsem, zakopl a upadl. Seskočil z koně, byl u mě, než jsem se mohl narovnat, a zvedl mě. Jeho sevření bylo pevné a uklidňující. Podíval jsem se na něj se slzami v očích a strachem v duši a moje hrůza zmizela. Nebyl to žádný cizinec. To byl jen nějaký trik, který se mnou hrály stíny. Byl to Shane. Jemně mnou zatřepal a usmál se na mě.

„Bobby, v tuhle hodinu nemáš co dělat venku. Běž domů a pomoz mámě. Říkal jsem ti, že všechno bude zase dobré.“

Pustil mě, pomalu se otočil a zadíval se přes celou šířku údolí ozářeného měsíčním světlem. „Podívej na to, Bobe. Takhle si to uchovej v mysli. Je to krásná země, Bobe. Správné místo pro chlapce, místo, kde může vnitřně vyrůst, aby byl tak rovný, jak má muž být.“

Sledoval jsem jeho pohled a spatřil naše údolí jakoby poprvé a ten cit byl silnější než já. Slova mi uvázla v hrdle a vztáhl jsem k Shaneovi ruce, ale on tam nebyl.

Vyskočil do sedla a oba stíny, stín muže a stín koně, splynuly v jeden, který zamířil po cestě k žlutým čtvercům světla v oknech Graftonova podniku asi čtvrt míle odsud. Chvilí jsem váhal, ale to nutkání bylo příliš silné. Bezhlavě jsem se za ním rozběhl prostředkem cesty.

Ať už mě slyšel, nebo ne, jel pořád dál. Na dlouhé verandě u dveří do hospody sedělo několik mužů. Zrzoun Marlin se dal snadno rozpoznat podle vlasů. Napjatě sledovali cestu. Když se v obdélníku světla z velkého výkladu vedlejšího obchodu objevil Shane, všichni ztuhli. Zrzoun Marlin s poplašeným výrazem na tváři rychle zmizel ve dveřích.

Shane zastavil, ne u břevna na uvazování koní, ale u schodů na straně, kde byl obchod. Když sesedl, nepřehodil otěže koni přes hlavu, jak to kovbojové vždy dělávali. Nechal je na hrušce sedla a kůň jako by věděl, co to znamená. Stál bez hnutí těsně u schodů se vztyčenou hlavou a čekal, připraven okamžitě vyběhnout, kdyby to bylo zapotřebí.

Shane přešel po verandě ke dveřím hospody a krátce se zastavil u dvou mužů, kteří tam zůstali.

„Kde je Fletcher?“

Podívali se jeden na druhého a pak na Shanea. Jeden z nich otevřel ústa. „Fletcher nechce –“ Shaneův hlas ho zarazil. Práskl vzduchem jako bič, tiše, ale s ostrím, které se zařezávalo přímo do mozku. „Kde je Fletcher?“

Jeden z nich ukázal rukou ke dveřím. Když se pohnuli, aby mu nestáli v cestě, jeho hlas je zastavil.

„Jděte dovnitř. Jděte rovnou až k baru a neotáčejte se.“

Zůstali na něj koukat, pak se rozpačitě zavrtěli a současně zmizeli ve dveřích. Když se veřeje létacích dveří vrátily zpátky, Shane uchopil každou rukou jednu, otevřel je doširoka a pak zmizel mezi nimi.

Měl jsem tak naspěch, že jsem se ve své neohrabanosti málem přerazil. Vyškrábal jsem se po schodech na verandu a vběhl jsem do obchodu. Byli tam jen Sam Grafton a pan Weir a oba tak pospíchali ke vchodu do hospody, že si mě ani nevšimli. Ve vchodu se zastavili. Připlížil jsem se za ně a vylezl na své oblíbené místo na bedně, odkud jsem přes ně viděl.

Velká místnost byla plná. Byli tam skoro všichni muži, které jsem pravidelně vídal ve městě, všichni kromě našich farmářských sousedů. Byla tam i spousta dalších, které jsem neznal. Stáli loket

vedle lokte téměř po celé délce barového pultu. Stoly byly obsazené a další muži postávali u zadní stěny. Velký kulatý karetní stůl v zadu mezi schodištěm na balkón a dveřmi do Graftonovy kanceláře byl plný sklenic a hracích známek. Bylo divné, že u zadního oblouku stolu je volná židle, když všude stálo tolik lidí. Někdo v té židli musel sedět, protože před ní ležely na stole žetony a nedokouřený doutník, z něhož ještě stále stoupal kouř.

Mrzoun Marlin se opíral o zadní stěnu za židlí. Když jsem se podíval jeho směrem, všiml si kouře z doutníku a trochu sebou trhl. Snažil se vypadat co nejnenápadněji, když vklouzl na židli a vzal doutník do ruky.

Nade všim se u stropu vznášel oblak řídnoucího kouře, vytvářejícího složité obrazce kolem zavěšených lamp. Tak vypadala Graftonova hospoda večer, když byl provoz nejrušnější. Ale něco bylo v nepořádku, něco scházelo. Namísto horečného ruchu, změti hlasů, kterou by člověk očekával a která patřila k tomuto výjevu, panovalo v místnosti ticho, které působilo silnějším dojmem než jakýkoli hluk. Pozornost všech lidí v místnosti se slévala v jediný proud a soustředila se na temnou postavu, která se zády lehce dotýkala létacích dveří.

To byl ten Shane ze všech dobrodružství, která jsem si pro něj vysnil, chladnokrevný a dokonalý. Stál proti místnosti plné mužů v té prosté osamělosti, v té své vlastní neporazitelné dokonalosti.

Očima přešel po místnosti. Zastavily se na muži, který seděl s kloboukem staženým do čela u malého stolku v předním rohu. S překvapeným úlekem jsem si uvědomil, že je to Stark Wilson a že si Shanea prohlíží se zmateným výrazem na tváři. Shaneův pohled jel dál a zaznamenával každou osobu. Zastavil se opět na jedné postavě u stěny. V Shaneových očích se objevil náznak úsměvu a téměř neznatelně pokývl. Byl to vytáhlý Chris s rukou v pásce. Když mu Shane pokývl, Chris se trochu začervenal a přesunul váhu z jedné nohy na druhou. Pak napřímil ramena a na tváři se mu pomalu objevil úsměv, vřelý a přátelský, úsměv člověka, který konečně ví, co chce.

Ale Shaneův pohled se už pohyboval dál. Jeho oči se zúžily, když se zastavily na Zrzounu Marlinovi. Pak přeskočily na Willa Atkeyho, který se snažil udělat za barem co nejmenší.

„Kde je Fletcher?“

Will mačkal utěrku v ruce. „Já – já nevím. Před chvílí tady byl.“ Willa tak poděsilo, když se v naprostém tichu ozval jeho hlas, že upustil utěrku, chtěl se pro ni sehnout a pak se zarazil a chytil se rukama za vnitřní okraj barového pultu, aby neupadl.

Shane slabounce zaklonil hlavu, aby viděl přes okraj klobouku. Pátral očima po balkónu nad zadní stranou místnosti. Balkón byl prázdný a všechny dveře zavřené. Shane vykročil dopředu, aniž si všímal mužů u baru, a prošel kolem nich po celé délce místnosti. Vešel do dveří Graftonovy kanceláře a zmizel v polotmě za nimi.

Napjaté ticho stále trvalo. Pak se Shane znovu objevil ve dveřích kanceláře a jeho oči se zabodly do Zrzouna Marlina.

„Kde je Fletcher?“

Ticho bylo napjaté a nesnesitelné. Něco ho muselo přerušit. Nakonec to byl zvuk z protějšího předního rohu místnosti, kde se vztyčil Stark Wilson. Přes místnost se přenesl jeho líný a drzý hlas.

„Kde je Starrett?“

Ta slova ještě visela ve vzduchu a Shane už byl na cestě dopředu. Ale i Wilson byl v pohybu. Zamířil k létacím dveřím a zaujal postavení hned vlevo od nich, pár stop od stěny. Z této pozice ovládal širokou uličku mezi barovým pultem a stoly, kterou se k němu blížil Shane.

Shane se zastavil ve třech čtvrtinách cesty, asi pět metrů od Wilsona. Zaklonil hlavu, aby mohl vrhnout ještě jeden letmý pohled na balkón, a pak už se díval jen na Wilsona. Situace se mu nelíbila. Wilson měl přední stěnu a on zůstal uprostřed místnosti. Pochopil tu skutečnost, zhodnotil ji a přijal.

Stáli proti sobě v uličce a muži při barovém pultu vráželi jeden do druhého, jak spěchali, aby se dostali na druhou stranu místnosti. Na Wilsonově tváři byla bezohledná arogance, byl si jistý sám sebou i tím, že je pánem situace. Ne že by mu ušel význam Shaneovy štíhlé zlověstnosti. Ale mám pocit, že ještě ani v té chvíli nemohl uvěřit, že by se mu kdokoli v našem údolí dokázal s rozmyslem postavit.

„Kde je Starrett?“ řekl znovu. Pořád se ještě Shaneovi vysmíval, ale tentokrát v tom byla i skutečná otázka.

Slova prošla kolem Shanea, jako by nebyla vyslovena. „Chtěl jsem Fletcherovi říct pár věcí,“ řekl tiše. „To počká. Vy si rád začínáte, Wilsons, a tak si myslím, že vám vyjdu vstříc.“

Wilsonova tvář vystřízlivěla a v očích mu studeně blýsklo. „Proti vám nic nemám,“ řekl bezvýrazně, „i když jste Starrettův člověk. Když nebudete dělat žádné potíže a půjdete odsud, nechám vás jít. Nechci vás, ale Starretta.“

„Mezi tím, co chcete, Wilsons, a tím, co dostanete, je veliký rozdíl. S tím vaším zabijáctvím je konec.“

Ted' to Wilson dostal. Bylo vidět, jak mu to dochází. Tenhle tichý člověk ho provokoval, tak jako on provokoval Erniero Wrighta. Když si Shanea změřil, vůbec se mu nezamlouvalo, co viděl. Na tváři se mu objevilo cosi, co nebyl strach, ale jakýsi údiv a zmatená váhavost. A pak mu už nezbyl žádný únik, protože ten mírný hlas ho přibil k bezprostřední a neodvolatelné přítomnosti.

„Čekám, Wilsons. To vás musím nutit, abyste sáhnul po bouchače?“

Čas se zastavil a na celém světě neexistovalo nic kromě dvou mužů hledících do věčnosti v očích toho druhého. A místnost se náhle zhoupla v neuvěřitelně rychlém pohybu, tak rychlém, že byl téměř nezřetelný, a výstřely se slily v jediné dlouhé zaburácení. A Shane stál pevně na nohou jako hluboko zakořeněný dub a Wilson se zapotácel, pravá paže mu zůstala bezvládně viset při těle, stružka krve mu začala vytékat zpod rukávu nad zápěstím a revolver mu vyklouzl z ochablých prstů.

Couvl ke zdi a tvář mu zkroutil hořký a nevěřící výraz. Ohnul levou paži, vytáhl druhý revolver a Shaneova kulka ho zasáhla do prsou. Kolena se mu podlomila a pomalu klouzal po stěně dolů, až ho váha mrtvého těla převalila na podlaže na bok.

Shane zíral do prostoru mezi sebou a stěnou. Když zasouval zbraň zpátky do pouzdra, jako by zapomněl na všechno ostatní. „Dal jsem mu šanci,“ zamumlal z hlubin velkého smutku. Ale ta slova pro mě neměla žádný význam, protože jsem si povšiml temně hnědé skvrny na jeho košili těsně nad přezkou opasku a ta temná skvrna se

postupně šířila. Pak si toho povšimli i ostatní, místnost zašuměla a začal se do ní vracet život.

Ozvaly se hlasy, ale nikdo jim nevěnoval pozornost. Pak je useklo zaburácení výstřelu zezadu. Rukávem Shaneovy košile jako by se prohnal vítr a spodní tabulka okna na verandu, před kterým Shane stál, se roztříštila.

Pak jsem to spatřil.

Ten okamžik patřil jenom mně. Ostatní se otáčeli a zírali dozadu. Já měl oči upřené na Shanea a viděl jsem to. Viděl jsem toho muže, celou jeho bytost, v jediném bleskurychlém pohybu. Viděl jsem, jak hlava vede tělo a tělo se otáčí za ní, a viděl jsem, jak síla exploduje v nohou. Viděl jsem, jak se paže vymrštila a ruka bleskem uchopila revolver. Viděl jsem, jak se hlaveň napřimuje jako – jako namířený prst – a jak z ní vyrazí plamen v okamžiku, kdy samotné tělo se ještě pohybovalo.

A tam na balkóně Fletcher, zasažený ve chvíli, kdy mířil druhou ránu, zavrával na podpatcích a padl dozadu do otevřených dveří za sebou. Zachytil se rámu a odrazil se dopředu. Potácel se k zábradlí a pokoušel se zvednout revolver. Ale síla z něj vyprchala a on padl na zábradlí, vyvrátil ho a zřítíl se s ním dolů do místnosti.

Uprostřed užaslého a oněmělého ticha v místnosti přicházel Shaneův hlas jakoby z velké dálky. „Tímhle to asi končí,“ řekl. Bezděčně, aniž pohlédl dolů, vysunul bubínek revolveru a vložil do něj nové náboje. Skvrna na jeho košili byla větší, vějířovitě se rozrůstala nad pasem, ale on jako by si toho nevšímal, či jako by mu na tom nezáleželo. Jen jeho pohyby byly pomalé, brzděné jakousi nevyslovitelnou únavou. Ruce měl jisté a pevné, ale pohybovaly se pomalu a revolver mu klesl do pouzdra vlastní vahou.

Plouživými kroky ustupoval k létacím dveřím, dokud se jich nedotýkal zády. Světlo v jeho očích blikalo jako skomírající svíčka. A pak, jak tam stál, se přihodila zvláštní věc.

Jak by se to dalo popsat, ta změna, která se s ním udála? Z tajemných rezerv jeho vůle se vrátil život. Vracel se postupně, jako příliv síly, která jím stoupala, střetávala se s únavou a setřásala ji. Ta síla vzplála v jeho očích, a ty byly opět živé a obezřetné. Vzedmula

se v něm, zalila opět celé jeho tělo tou povědomou energií, až se rozezpívala v každé jeho žilce.

Pohlédl na místnost plnou mužů, všechny je odhadl jediným všeobjímajícím pohledem a promluvil k nim tím mírným, tichým hlasem, který nepřipouštěl žádný odpor.

„Ted' odjedu. A nikdo z vás mě nebude sledovat.“

Obrátil se k nim lhostejně zády s tou naprostou jistotou, že udělají, co říká. Jeho vzpřímená a nádherná silueta se rýsovala ve dveřích proti temné noci. V příštím okamžiku se dveře s tichým zasvištěním zavřely.

Místnost náhle oživila. Muži se nahrnuli kolem těl Wilsona a Fletchera, tlačili se k baru a vzrušeně hovořili. Žádný z nich se však příliš nepřibližoval ke dveřím. Kolem nich zůstával volný prostor, jako by tam někdo nakreslil čáru, za niž je přístup zakázán.

Bylo mi jedno, co dělají nebo říkají. Musel jsem za Shanem. Musel jsem se k němu dostat včas. Musel jsem se něco dozvědět a on byl jediný, kdo mi to mohl říct.

Vyrazil jsem ze dveří obchodu a přišel jsem včas. Seděl na koni a právě odjížděl od schodů.

„Shane,“ zašeptal jsem zoufale, tak hlasitě, jak jsem se odvažoval, aby mě muži vevnitř neslyšeli. „Ach Shane!“

Uslyšel mě, otočil koně a já se k němu rozběhl. Zastavil jsem se u třmenu a pohlédl vzhůru.

„Bobby! Chlapče! Co ty tady děláš?“

„Byl jsem tu celou dobu,“ vyhrkl jsem. „Musíš mi to říct. Byl ten Wilson –“

Poznal, co mě trápí. Vždycky to poznal. „Wilson,“ řekl, „byl moc rychlý, rychlejšího jsem nezažil.“

„To je mi jedno,“ řekl jsem a slzy mi začaly stékat po tvářích. Je mi jedno, jestli byl nejrychlejší na světě. Nikdy by tě nedokázal postřelit, že ne? Dostal bys ho první ranou, že – kdybys nevyšel ze cviku?“

Chvilí váhal. Díval se na mě a do mě a pochopil. Pochopil, co se děje v hlavě malého kluka a co mu může pomoci, aby zůstal čistý v těch mlhavých, zašpiněných letech dospívání.

„Určitě. Určitě, Bobe. Ani by ten revolver nedostal z pouzdra.“

Sklonil se ke mně a natáhl ruku k mé hlavě. Ale bolest jím projela jako rána bičem a ruka skočila zpátky k pasu a pevně ho stiskla. Trochu se zakymácel v sedle.

Cítil jsem nesnesitelnou bolest. Tupě jsem na něj zíral, a protože jsem byl bezmocný chlapec, odvrátil jsem se a zabořil tvář do pevného a teplého koňského boku.

„Bobe.“

„Ano, Shane.“

„Člověk je takový, jaký je, a nedá se předělat. Pokoušel jsem se o to, a nešlo to. Ale asi to bylo v kartách od té chvíle, co jsem spatřil pihatého kluka na plotě u cesty a za ním opravdového chlapa, o kterého se ten kluk může opřít a mít šanci, kterou jiný kluk nikdy neměl.“

„Ale – ale, Shane –“

„Od zabíjení není žádná cesta zpátky, Bobe. Ať jsi v právu, nebo ne, ten cejch ti zůstane a už se nemůžeš vrátit. Teď to záleží na tobě. Vrať se domů k mámě a tátovi. Musíš vyrůst v silného a čestného člověka a postarat se o ně. O oba.“

„Ano, Shane.“

„Už pro ně můžu udělat jen jedinou věc.“

Ucítil jsem, jak se kůň pohnul. Shane se díval na cestu a na otevřenou pláň a kůň poslouchal tichý povel otěží. Shane odjížděl a já věděl, že žádné slovo ani myšlenka ho nezadrží. Ten velký, trpělivý a silný kůň přešel do pravidelného tempa, které ho přivedlo do našeho údolí, a oba, muž i kůň, vyjeli z dosahu světla dopadajícího z oken a vytvořili jediný temný stín na cestě.

Namáhal jsem si oči, abych ho zahlédl, a pak jsem v měsíčním světle rozeznal nezaměnitelný obrys jeho postavy mizející v dáli. Ztracen ve své opuštěnosti jsem se díval, jak se vzdaluje po cestě tam, kde se vinula do otevřené krajiny za městem. Na verandě za mnou se objevili muži, ale já si uvědomoval jen ten temný stín, který se zmenšoval a ztrácel obrysy v dálce na cestě. Přes měsíc přešel mrak a stín se slil se stíny všude okolo a už jsem ho neviděl. Když mrak minul, cesta byla jen prázdná tenká stužka na obzoru a Shane byl pryč.

Zavrával jsem pozpátku ke schodům a složil hlavu do dlaní, abych zakryl slzy. Hlasy mužů kolem mě byly zvuky beze smyslu v šedivém a prázdném světě. Pan Weir mě odvedl domů.

15

Táta s mámou seděli v kuchyni, skoro přesně tak, jak jsem je opustil. Jen máma si přitáhla židli blíž k tátovi. Byl už při vědomí, tvář měl unavenou a ztrhanou a na spánku se mu jasně rýsovala ošklivá červená modřina. A nešli nám naproti. Nehybně seděli a dívali se, jak vcházíme dovnitř.

Dokonce mi ani nevynadali. Máma natáhla ruce, přivinula mě k sobě a dovolila mi, abych si jí sedl na klín, což už jsem neudělal tři roky nebo ještě déle. Táta jen zíral na pana Weira. Neodvažoval se promluvit první.

„Vaše potíže skončily, Starrette.“

Táta přikývl. „Přišel jste mi říct,“ řekl vyčerpaně, „že zabil Wilsona, než ho dostali. To vím. Byl to Shane.“

„Wilsona,“ řekl pan Weir. „A Fletchera.“

Táta sebou trhl. „Fletchera také? Vlastně ano, přísámbůh. Dělal všechno z gruntu.“ Pak táta povzdechl a přejel si prstem po modřině na hlavě. „Dal mi najevo, že tuhle věc chce vyřídit sám. Můžu vám říct, Weire, že tohle čekání byla nejtěžší práce, jaká mě kdy potkala.“

Pan Weir se podíval na modřinu. „Myslel jsem si to. Poslouchejte, Starrette. V tomhle městě není jediný člověk, který by nevěděl, že jste tu nezůstal z vlastní vůle. A těžko byste našel někoho, kdo by nebyl rád, že to byl Shane, kdo dneska večer přišel do hospody.“

„Měls ho, táto, vidět,“ vyhrkl jsem. „Byl – byl –,“ nejdřív jsem to správné slovo nemohl najít. „Byl – báječný, táto. A Wilson by ho byl vůbec nezasáhl, kdyby nevyšel ze cviku. Sám mi to řekl.“

„On ti to řekl!“ Táta vyskočil tak prudce, že převrhl stůl. Chytil pana Weira za klopý kabátu. „Můj bože, člověče! Proč jste mi to neřekl? On žije?“

„Ano,“ řekl pan Weir. „Ovšem že žije. Wilson ho zasáhl. Ale toho člověka žádná kulka zabít nemůže.“ Panu Weirovi přelétl přes tvář udivený, tak trochu nepřítomný výraz. „Někdy si nejsem jistý, jestli by ho vůbec něco dokázalo zabít.“

Táta jím zacloumal. „Kde je?“

„Je pryč,“ řekl pan Weir. „Odjel sám a nikdo ho nesledoval, tak jak si to přál. Odjel z údolí a nikdo neví kam.“

Táta ho pustil. Opět klesl na židli. Vzal do ruky dýmku a ta mu praskla v prstech. Nechal kousky padnout na podlahu a zůstal na ně zírat. Pořád na ně ještě zíral, když se na verandě, ozvaly nové kroky a do kuchyně vstoupil další člověk.

Byl to Chris. Pravá paže mu visela v pásce, oči měl nepřírozeně jasné a na tváři ruměnec. V levé ruce nesl láhev červené višňové limonády. Zamířil přímo ke stolu a narovnal ho rukou, v níž držel láhev. Pak postavil láhev na desku a jako by byl překvapený hlukem, který to způsobilo. Byl v rozpacích a hlas úplně neovládal. Ale promluvil pevně.

„Tohle jsem přines Bobovi. Jsem mizerná náhrada, Starrette. Ale jakmile se tahle ruka uzdraví, poprosím vás, abyste mě u sebe nechal pracovat.“

Tátův obličej se zkřivil a jeho rty se pohnuly, ale žádná slova z nich nevyšla. Musela to říct máma. „To by se Shaneovi líbilo, Chrisi.“

A táta pořád neříkal nic. To, co viděli Chris a pan Weir, když se na něho dívali, jim muselo ukázat, že všechno, co mohou udělat nebo říct, není vůbec nic platné. Otočili se a společně vyšli ven dlouhými a rychlými kroky.

Seděli jsme s mámou a dívali se na tátu. Ani my jsme nemohli nic udělat. Tohle bylo něco, s čím musel zápasit sám. Byl tak nehybný, až se zdálo, že vůbec nedýchá. Pak se ho zmocnil náhlý neklid, vyskočil a začal bezcílně přecházet. Zíral na stěny, jako by ho dusily, a pak vyrazil ze dveří na dvůr. Slyšeli jsme za domem jeho kroky, jak se vzdalují do polí, a pak jsme neslyšeli nic.

Nevím, jak dlouho jsme tam seděli. Vím, že knot v lampě dohořival a chvíli blikal a pak zhasl a ta temnota pomáhala a utěšovala. Konečně máma vstala. Pořád mě ještě držela v náručí, a to

jsem byl pořádný kus kluka. Překvapila mě její síla. Pevně mě k sobě přitiskla, odnesla mě do mého pokojíčku a pomohla mi svléknout se v matném odlesku měsíčního světla, které pronikalo dovnitř oknem. Strčila mě pod peřinu, posadila se na pelest postele a teprve potom mi zašeptala: „Tak teď mi to, Bobe, všechno vyprávěj. Přesně tak, jak jsi to viděl.“

Vyprávěl jsem jí to, a když jsem skončil, jenom tichounce zamumlala „Děkuju“. Podívala se z okna a zamumlala to slovo znovu, jenomže tentokrát nebylo určeno mně, a dál a dál se dívala z okna přes pole na velké šedivé hory, až jsem nakonec usnul.

Musela u mě zůstat celou noc, protože když jsem se probudil, pronikaly oknem první záblesky úsvitu a postel byla teplá tam, kde předtím ležela. Zřejmě mě probudil její pohyb, když odcházela. Vylezl jsem z postele a nakoukl do kuchyně. Máma stála v otevřených dveřích na verandu.

Natáhl jsem na sebe šaty a po špičkách šel do kuchyně za ní. Vzala mě za ruku a já se přitiskl k její ruce a věděl jsem, že to tak má být, že máme být spolu a společně máme jít hledat tátu.

Našli jsme ho u ohrady, na jejím zadním konci, který Shane přistavěl. Slunce se začínalo zvedat v průrvě mezi horami za řekou, nevrhalo ten oslnivý polední jas, ale čerstvou narudlou září časného jitra. Táta se opíral rukama o horní břevno ohrady a hlavu měl složenou na nich. Když se otočil k nám, opřel se o břevno zády, jako by potřeboval oporu. Oči měl zarudlé a měl v nich trochu zdivočelý výraz.

„Mariano, už se na tohle údolí a na nic, co je v něm, nemůžu ani podívat. Kdybych se tu teď snažil zůstat, už bych do toho nedával celé srdce. Víím, že je to pro tebe a pro chlapce těžké, ale budeme muset zvednout kotvy a postěhovat se jinam. Možná do Montany. Slyšel jsem, že je tam dobrá volná půda.“

Máma ho vyslechla až do konce. Pustila mi ruku a postavila se zpříma. Byla tak rozzlobená, že jí z očí šlehaly blesky a brada se jí chvěla. Ale vyslechla ho až do konce.

„Joe! Joe Starrette!“ Její hlas práskl jako bič a neozýval se v něm jen hněv, ale celá směsice citů. „Tak ty Shaneovi utečeš, když tu konečně zůstal natrvalo?“

„Ale Mariano, ty to nechápeš. Shane odjel.“

„Neodjel. Je tady, přímo tady, na tomhle statku, který nám dal. Je všude kolem nás a v nás a bude tam nadosmrti.“

Rozběhla se k vysokému rohovému kůlu, který zasadil Shane. Začala do něj bušit rukama. „Pojď sem, Joe. Rychle. Chyť ten kůl a vytáhni ho ze země.“

Táta na ni užasle zíral. Ale poslechl ji. Nikdo jí v té chvíli nemohl odporovat. Objal ten kůl a zatáhl. Zavrtěl hlavou, rozkročil se a začal ho tahat ven vši silou. Veliké svaly na ramenou a zádech se mu zauzlily a vyboulily, až jsem si myslel, že praskne i tahle košile. Břevna zavržala, kůl se nepatrně pohnul a země kolem něj vějířovitě popraskala. Ale břevna držela a kůl stál dál.

Táta se otočil. Korálky potu mu tekly po tváři a ve ztrhaném obličejí se mu objevil záblesk světla.

„Vidíš, Joe. Teď vidíš, co myslím. Máme tu teď kořeny, které nikdy nedokážeme vytáhnout.“

A jítro se objevilo v tátově tváři, rozzářilo se v jeho očích, obdařilo je novou barvou, nadějí a pochopením.

16

To je tak asi všechno. Lidé ve městě a děti ve škole si rádi vyprávěli o Shaneovi, vymýšleli si historky a spekulovali, kdo vlastně byl. Já to nikdy nedělal. Ty večery u Graftona se v našem údolí staly legendou a k jejich líčení se přidávalo nekonečné množství detailů, jak ta legenda rostla, stejně jako naše město rostlo a rozlézalo se po obou březích řeky. Ale já se toho nikdy nezúčastňoval, ať se ty historky stávaly neustálým opakováním sebepodivnější. Shane patřil mně, tátovi, mámě a mně, a nic na světě to nemohlo zkazit.

Protože máma měla pravdu. Shane zůstal u nás. Zůstal na našem statku a v nás. Kdykoli jsem ho potřeboval, byl tam. Stačilo zavřít

oči, a najednou byl se mnou, jasně jsem ho viděl a slyšel ten mírný hlas.

Myslel jsem na něj a na každou z těch chvil, které mi odhalily, kdo skutečně je. Nejživěji jsem si ho představoval v tom jediném bleskovém pohybu, kdy se otočil a sestřelil Fletchera z balkónu Graftonovy hospody. Opět jsem viděl tu energii a půvab té nevyslovitelně krásné, koordinované síly. Viděl jsem muže a jeho zbraň spojené v jediném nerozdělitelném smrtícím momentu. Viděl jsem muže a jeho nástroj, dobrého muže a dobrý nástroj, jak dělají, co se musí udělat.

A vždycky jsem se v mysli nakonec vracel ke chvíli, když jsem ho spatřil z keřů u cesty na okraji města. Viděl jsem ho tam na cestě, vysokého a strašlivého v měsíčním světle, jak jede zabíjet nebo se nechat zabít a jak zastavuje, aby pomohl chlapci, který sotva stál na nohou, a aby se podíval na zemi, na tu krásnou zemi, kde ten chlapec má šanci prožít dětství a vnitřně vyrůst, aby byl tak rovný, jak má muž být.

A když jsem slyšel muže ve městě, jak si mezi sebou vyprávějí a pokoušejí se mu přiřknout nějakou konkrétní minulost, usmíval jsem se tiše sám pro sebe. Jeden čas se klonili k názoru, vzniklému z řečí jednoho projíždějícího cizince, že to byl nějaký Shannon, který se proslavil jako pistolník a hazardní hráč v Arkansasu a Texasu a pak zmizel, aniž kdokoli věděl proč a kam. Když tenhle příběh zapadl, objevil se jiný, poskládaný z útržků informací od lidí, kteří městem projížděli. Ale když jsem to slyšel, jenom jsem se usmíval, protože jsem věděl, že Shane nemohl být žádným z těch lidí.

Byl to muž, který přijel do našeho malého údolí ze samotného srdce velkého žhnoucího Západu, a když vykonal svou práci, vrátil se tam, odkud přijel, a jmenoval se Shane.

Příběh Dlouhého oštěpu

BYL TO VELKÝ TÁBOR, lovecký tábor pozdního jara s více než čtyřiceti vigvamy, usazenými v širokém údolí podél řeky. Stály tu ve velikém kruhu, a mezera v něm tvořila vjezd do prostranství uprostřed. Ten směřoval k východu slunce. Vigvamy byly rozestaveny jako číslice na hodinách na obě strany od vjezdové cesty, podle běžného zvyku, jímž se kmen členil na deset oddílů nebo rodů. Každý čejenský tábor měl tuto podobu, dokonce i velký tábor, ve chvatu postavený pro oslavy slunovratu, kdy se lidé ze všech vesnic a osad v okolí sjížděli na osm dní hodování, tanců a kmenových zvyků na počest každoročního znovuzrození jara, obnovy země a života na ní.

Byl to velký tábor. Spal v údolí, přitulený k zemi pod bezměsíčnou nocí dotýkající se hvězd, na náhorních planinách v srdci Severní Ameriky. A na opačné straně nekonečných plání se ukládali na noc i buvoli, roztroušení v malých stádech, aby si odpočinuli na své pomalé pouti směrem na severozápad vstříc jarnímu větru, přinášejícímu sotva patrné poselství o nové trávě.

Na východní obloze se začal šířit první mdlý náznak svítání. Na opačné straně, na západě, kde stály v oblouku vigvamy tábora Hev-a-ian-ia, Mužů s lasem, kteří užívali lana spletená z vlasů místo obyčejných lan ze surové kůže, se na svém loži začal protahovat starý válečník Silná levice. Ohlédl se. Dveře vigvamu zely dokořán, a proto i uvnitř začalo svítat. Uprostřed místnosti u vyhloubeného ohniště klečela jeho žena Vzprímená vrba, u nízké hromádky roští a zatápěla. To tedy byla žena. Pravá Čejenka. Matka urostlých synů, žena s upracovanými rukama a tváří rozrytou hlubokými vráskami, dosud však statná, čilá a nezávislá, dokonalá paní svého vigvamu i jeho postavení v táboře. On se vždycky probouzel s prvním úsvitem, ale ona bývala vzhůru pokaždé ještě před ním, aby splnila svou povinnost i výsadu hospodyně a zažehla doma oheň. Od té doby, co se oženili tři synové, dva skuteční a jeden schovanec, a žili s

kmenem svých manželek, jak se patřilo, už u nich nebylo těсно. Rodová a kmenová příslušnost totiž přecházela na děti vždy přes matku. Avšak vigvam, v němž žije Vzprímená vrba, nikdy nepůsobil a taky nebude působit opuštěně.

Silná levice na svou ženu promluvil, přičemž ji oslovil jedním z oněch pošetilých jmen, která používal kdysi v dávných dobách jejich společného života, a ona, aniž vzhledla, mu jako vždycky řekla, že je líný povaleč. Zasmál se, čímž vytvořil příjemné ovzduší, vstal, zahalil se do příkrývky a prošel kolem ní ven do ranního vzduchu. Byl to příjemný, svěží a čistý vzduch, a po východní obloze se šplhala nahoru barva úsvitu. Také z ostatních vigvamu se začínalo kouřit. Vycházeli z nich muži i chlapi a mířili k řece na ranní koupel, již všichni mužští Čejenové dodržovali, měli-li vodu nablízku, a to po celý rok, dokonce i tehdy, když si museli prosekát silný led.

Vzprímená vrba přidala na oheň větší větve a chopila se dvou nádob z buvolí kůže. Protáhla se kolem něho ve dveřích a přidala se k ostatním ženám, které vykročily nahoru proti proudu nad místo, kde plavali muži, aby nabraly čerstvou vodu. Žádná Čejenka by nepoužila mrtvou vodu, která stála přes noc, měla-li možnost nabrat čerstvou.

Silné levici pokývl na pozdrav Býčí hřbet a zazubil se na něj od ucha k uchu. Včera provdal prostřední dceru. Přicházel z nového vigvamu jejího novomanžela, před nímž dosud stála dcera a mávala mu. Býčí hřbet mluvil rychle. Mladí muži, kteří včera večer navštívili jeho novopečeného zete, ještě spali. Dlouho s novomanželi slavili a zůstali přes noc, aby ráno s nevěstou posnídali při její první snídani v roli vdané ženy, jak bylo zvykem. Byli to opravdu líní povaleči. Naskýtala se jim možnost leccos podniknout jako za starých časů. Ale to by museli být chlapi, kteří mají už něco za sebou. Chlapi jako Silná levice.

Silná levice se vrátil domů a odložil příkrývku na lůžko. Pak vyšel ven, oděn jen mužským bederním pásem. Spěchal k novému obydlí novopečeného zete Býčího hřbetu, přičemž cestou popadl dlouhý silný klacek. Zastavil se u vchodu a krátce a kvapně jim

vypověděl příběh o statečnosti tak jasným a silným hlasem, že ho mladí muži nemohli přeslechnout.

„Mluví Silná levice. Když jsem cestoval podél Žluté řeky, potkal jsem tam muže z kmene Vran na dobrém koni. Prchal. Dohonil jsem ho, vyrazil mu kopí, srazil jsem ho na zem a koně jsem mu vzal.“

Mladíci se mezitím probudili. Věděli, co se dá čekat. Divoce vyrazili ze dveří jako králíci z nory, a Silná levice do nich bušil klackem. Uháněli a kličkovali k řece, ale on běžel za nimi a mlátil je, dokud nenaskákali do vody. Mladíci přitom řvali a protestovali, že to s tím bitím přehání, ale Silná levice stál na břehu a jen se smál. Proč by je šetřil. Koneckonců ještě nebyl tak starý. Pěkně je vyplatil a taky jim stačil v běhu. Teď odhodil klacek stranou, skočil do vody, potopil se a pak se s cákáním opět vynořil. Mladíci čeřili vodu hned vedle, vesele ho zdravili a uhýbali mu z cesty podle čejenského vžitého zvyku, že starší má přednost.

Když se Silná levice vrátil do vigvamu, aby se oblékl do kalhot a košile a vzal si čerstvou borovou smůlu, která by mu udržela pohromadě chomáče vlasů splývajících po zádech, Vzprímená vrba už na ohni vařila. O výprasku jí nemusel říkat. Podle způsobu, jak se po něm podívala, poznal, že o tom ví. Bylo až ohromující, jak se každá žena v táboře vždycky tvářila, že ví téměř všechno, sotva se něco semlelo. Stejně si byl jistý, že ona takové věci schvaluje. Přísně se držela starých zvyků, přísněji než on, to ženy obvykle dělávají. Pocházela z rodu Suhtai a dokonce ještě dnes nosila šaty delší než většina zdejších žen, na pravé straně nabrané, a vlasy si dosud česala do copů propletených jelení kůží a s ozdobou na temeni hlavy, nikoli podle nové módy na pěšinku uprostřed.

Silná levice nechal ženu vařit a vyšel ven za tábor, kde se scházeli i ostatní muži a čekali na chlapce, kteří šli shánět koně. V táboře přes noc ponechávali jen pár koní, ty nejcennější, každý vlastník měl toho svého uvázaného u vigvamu. Ostatní se popásali na svazích, kde rostla dobrá tráva.

Koně právě klusali přes poslední val před táborem a chlapci za nimi. Silná levice na nich ulpěl chladným, téměř bezmyšlenkovitým pohledem indiána z prerie. Ten když jednou viděl koně, dokázal ho

neomylně poznat kdykoli a kdekoli. Bylo tu šest jeho koní. Včera ráno jich měl osm. Jenže Býčí hřbet byl jeho bratranec a včera vdával dceru, proto bylo prostě v pořádku, že Silná levice připojil dva své koně k darům, které Býčí hřbet předával ženichově rodině. Ve stádu měla dvanáct koní také jeho žena. Velice se jimi pyšnila, snad až příliš. Pokud jde o koně, byla nejbohatší ženou v táboře. Také uměla zhotovovat nejlepší příkrývky. Ale to bylo něco jiného. Ty dělala a rozdávala jako dárky. Těšilo ji, že novomanželé spí pod jejími příkrývkami. K příkrývkám měla jiný vztah než ke koním.

Silná levice přelétl koně jediným pohledem, ale přicházejícímu chlapci, svému synovci a synu bratra, který se jmenoval Přítel sovy, nic neřekl. Ten chlapec mu teď pásal koně, co jeho vlastní synové odrostli. I pro chlapce bylo užitečné, když se mohl cítit důležitý.

„Jsou tu všichni, prcku?“

„Všichni, strýčku.“

„Není některý chromý?“

„Ten černý s dvěma bílými skvrnami trochu kulhal, ale měl jen kamínek v kopytě. Vyndal jsem mu ho.“

„Ty žes ho vyndal? A on ti stál?“

„Ano, strýčku.“

„Z tebe bude šikovný chlapík ke koním, ty můj vybírači kamínků.“

Skřivan, polekaný dusotem koní v trávě, se zvedl a s trylkováním vzlétl kolmo vzhůru, do žhavé barvy vycházejícího slunce, a srdce Silné levice poskočilo s ním. Bylo to už dávno, kdysi v mládí, v době, kdy na jednom kopci držel hladovku, a na úsvitu třetího dne se z trávy vznesl do vycházejícího slunce trylkující skřivan, a on měl vidění. Spatřil sama sebe s vlasy řídkými a šedivými, a v tu chvíli pochopil, že bude dlouho žít a hodně toho zažije. A od té doby vždycky, kdykoli se mu v blízkosti vznesl nahoru skřivan a zatrylkoval jemu i ránu, míval dobrý den. Čistý, sladký vzduch tohoto rána opájel jako silný nápoj.

„Ty malý ošetřovateli koňských kopyt, poslouvej, co ti strýc poví. Uvážeš u mého stanu šedáka, který je hbitý a rychlý, a také silného velkého grošáka. Dnes vyrazíme na lov. Ostatní koně půjdou se stádem. Dobře se postaráš o vraníka, protože od téhle chvíle je

tvůj. Pamatuj si, co říkám. Můžeš si s ním dělat, co ti přikáže otec. A teď utíkej.“

Chlapec uháněl a poskakoval jako kobyłka, protože se nemohl dočkat, aby to zvěstoval ostatním chlapcům, zatímco Silná levice zamířil k svému vigvamu a vzpomínal, jak jeho vlastní strýc, po němž měl jméno, mu taky daroval jeho prvního koně. I on tehdy uháněl a poskakoval jako kobyłka. Nyní byl sám muž a válečník, měl velké syny a sám obdarovával koňmi dychtivé synovce. Tak se života běh nekonečně opakoval. Stále vyrůstali mladí, kteří dospívali a potom stárli, a tak to bylo dobře, neboť skřivan se s trylkováním vznesl do ranního slunka, aby mu pověděl, že tak je to správné.

Když se vrátil domů, jídlo už bylo hotovo. Vzpřímená vrba vzala jeden kousek z kotlíku s vařenou zeleninou a další kousek z druhého kotlíku, kde dusila maso, zvedla je vysoko k nebi, aby obětovala Heammawihiovi, Moudrému tam nahoře, a pak je položila na zem vedle ohniště. Zde ty dva kousky měly ležet, dokud nebude zametat příbytek. Když už se jednou obětovaly, byly jakoby snědeny, tudíž neexistovaly. Pak naložila více jídla do dvou dřevěných misek. Ona i Silná levice potom usedli se skříženými nohama u ohně a jedli ozdobnými lžícemi, které udělal z rohů prvního buvola, jehož zabil po jejich svatbě. Tiše spolu rozmlouvali a mezi řečí naslouchali. Starý vyvolavač totiž právě objížděl tábor a vykřikoval, co je nového.

Náčelníci (v tomto loveckém táboře byl jeden ze čtyř náčelníků kmene a tři z výboru čtyřiceti náčelníků, tvořeného vždy čtyřmi z každého z desíti rodů) pravili, že tábor ještě řadu dní setrvá na stejném místě... Dnes večer budou tančit Liščí bojovníci... Všichni muži by měli pamatovat na to, co bylo řečeno včera, že se totiž dnes jde na lov... Z tábora Žlutého měsíce, ležícího dva dny cesty na východ, se sem doneslo, že Velké koleno, náčelník Rudých štítů z Býčích bojovníků, se zavázal uspořádat letošní slavnost Velkého medicinmana, a že se ta slavnost bude konat v první dny měsíce Hivi-uts-i~i-shi (tedy července, měsíce buvolí říje), kdy bude tráva vysoká a listy topolů plně rozvité...

Velké koleno? To je tedy chlap. On a Silná levice se znali už jako chlapci. Nyní byli oba Býčí bojovníci a patřili k Rudým štítům.

To o sobě nemohlo prohlásit mnoho mužů. K Býčím bojovníkům se člověk nemohl jen tak připojit. Musel být dospělý a zkušený, a museli ho pro to vybrat. To Silná levice přispěl k tomu, aby přemluvili Velké koleno, že se letos ujme vedení. Vzpomíná si ještě Vzprímená vrba na ty časy, kdy on a Velké koleno...?

Co že to říkal starý vyvolavač? Psí bojovníci v táboře vyzvali Býčí bojovníky k závodům ve vyprávění příběhů o statečnosti, které se mají konat dnes večer. Jsou pošetilí; dobří mladíci, ale pošetilí. Nejspíš si myslí, že mohou zvítězit, protože jich je v táboře víc. Však uvidí. Býčích bojovníků je ovšem méně, ale zato to jsou skuteční válečníci, mající věk i zkušenosti. Každý to může zjistit podle mnoha červených pásků na pažích jejich žen při obřadních tancích.

Ach, ta soutěž, to bude fajnová záležitost. Silná levice toho může navyprávět spoustu. Jeho nejmladší syn, Dlouhý oštěp, bude mít taky příležitost vyprávět svůj první příběh o statečnosti. Patřil k Psím bojovníkům. Právě před čtyřmi dny se vrátil s ostatními, kteří se vydali s náčelníkem Psích bojovníků, zvaným Mnoho per, na sever, aby přepadli Vrány. Vydali se pěšky, když se rozhodli, že výpravu uskuteční, ale vrátili se na koních, další před sebou hnali a ještě nesli dva skalpy. Nekonal se však žádný tanec se skalpy ani se nic nevyprávělo, protože jednoho z nich Vrány zabili. Dlouhý oštěp by o tom mohl vyprávět, ale slovem se nezmínil, neboť pravý Čejen nevykládá o svých mrtvých. Zmiňuje se o nich jen při vyprávění příběhů o statečnosti, ale to prostě konstatuje fakta. Je na ostatních, aby mnoha hezkými slovy pověděli, co vykonal. A ostatní také vypověděli, co Dlouhý oštěp dokázal.

Našli tábor Vran. S prvním ranním rozbřeskem se připlížili blíž a začali odhánět jejich stádo koní. Každý z nich jednoho koně chytil, nasedl na něj a všichni rychle uháněli pryč, když někdo, nejspíš skrytá hlídka, již neviděli, udělal poplach, a tak za nimi vyrazili vraní válečníci na koních, které měli v táboře. Bylo to dlouhé pronásledování, Vrány je doháněli. Mladí Čejeni se jim postavili. Bylo jich sice pár proti mnoha, ale měli svou hrdost a dali to svým nepřátelům rychle a jasně najevo, a tak Vrány, kteří už byli blízko, zpomalili tempo a zaváhali, ale Čejeni se ocitli mezi nimi, uhodili na ně a rozprášili je. Náčelník Mnoho per je vedl, což bylo v pořádku.

Náhle ho však do ramene ranil šíp, on spadl z koně, a tu jeden odvážný chlapík z Vran seskočil a rozběhl se k náčelníkovi. V ruce točil kyjem. Dlouhý oštěp, který jel za náčelníkem Mnoho per, vyrazil kupředu, aby ho chránil, ale v tom kvapu ho málem předhlonil. Protože by už nestihl včas otočit koně, seskočil z něho, vletěl rovnou na vraního indiána a srazil ho k zemi. Vraní indián se pak sebral a pelášil pryč, další otočil koně a vzal ho na hřbet, a tak se Vrány rozprchli a uháněli pryč kromě dvou, kteří už jet na koni nemohli. Náčelník Mnoho per nedbal zranění, vyskočil a křikl na své muže, aby se vrátili a přestali Vrány pronásledovat, protože koně se jim začali plašit. Většinu koní shromáždili a uklidnili, společně se dali do pohybu, a tu náhle zpozorovali, že jim jeden muž chybí. Mnoho per vybral Dlouhý oštěp, aby se vrátil s ním, a tu našli tělo. Uložili mrtvého na nízké skryté místo hlavou k východu, aby jeho duch, který se nedaleko vznáší, našel duchovní cestu, která je pro všechny stejná. Nechali ho tady, neboť bylo správné, aby se tělo muže, padlého v boji daleko od domovské osady, stalo potravou ptáků a jiných dravců, kteří jeho kosti roznesou po zemi, z níž vzešlo to, co z něho zbylo poté, když ho opustil duch. Pak uviděli Vrány. Vraní indiáni se znovu shromáždili a hnali se za nimi, a proto si oba Býcí bojovníci pospíšili za ostatními. Všichni si vybrali odpočaté koně ze stáda a rychle vyrazili. Vrány neměli odpočaté koně a ani příliš nedychtili po další srážce s Čejeny, a tak za nimi jeli jen do pozdního odpoledne, kdy se stáhli a pak už je nikdo nespátřil.

Silná levice mluvil a mluvil o jejich synovi. Vzpřímená vrba spíš jen poslouchala, ale pak ho gestem ruky zarazila. „My z něho máme radost. Proč tedy není šťastný taky on? Jen se podívej.“

Silná levice vyhlédl ze dveří svého obydlí. Na východním oblouku táborového kruhu, kde stály chaty O-missis, Jedlíků, nazývaných tak proto, že to byli dobří lovci a měli vždycky dost potravy v zásobě, seděl jejich syn na zemi před svým, ještě novým vigvame. Lovecké zbraně odložil vedle sebe, koně uvázal nedaleko a sám dřepěl s rukama na kolenou a se skloněnou hlavou. Zmocnil se ho smutek.

Silná levice odložil misku a vstal. Když uviděl syna zasmušilého, měl dojem, že se nad ním vznáší stín, zápolící s ranním

svitem. Obrátil se ke Vzprímené vrbě: „Možná je něco v nepořádku s ním a jeho ženou. Zatím spolu nejsou moc dlouho. Drž se dneska blízko ní, třeba ti něco poví.“ Ten stín však odehnal z mysli, protože nastal čas lovu. Vzal si velký luk vyrobený z rohu horské ovce, luk, který málokterý z ostatních mužů dokázal napnout, a toulec s dvaceti výbornými šípy, které si udělal z pevných výhonků červené vrby, opatřil je špičkou z ostré kosti a důkladnými pery. Vzal si ohlávku a lehké sedlo, které používal na lov, a vydal se ke svým koním.

V táboře nyní panoval klid. Lovci se scházeli, ženy a starší dívky už vyrazily s motykami hledat brambory, rostoucí na některých svazích. Jiné ženy se vydaly pěšinou po toku řeky, kde topolový lesík lákal ke sběru dříví. Malé děti se shromáždily kolem dvou starců, kteří se jim chystali vyprávět příběhy ze starých časů o dávném putování jejich kmene. Starší chlapci se přebrodili přes řeku s luky nad hlavou na druhý břeh. Pak zamířili dozadu k bažinám, kde se měli cvičit ve střelbě na pernatou zvěř a pokud možná přinést i něco k jídlu.

Vzprímená vrba vyšla z domova s šicími potřebami v ruce. Nesla si kostěné sídlo, jímž dělala dírky do vydělané kůže, hrst nití, různé kousky vláken ze šlach, táhnoucích se po zádech buvola. Její spolek švadlen se sešel, aby pomohl jedné z žen udělat nový vlgvam. Vzprímená vrba zahlédla Silnou levici, jak se vyhoupl po indiánském způsobu na koně. „Co kdybys mi přinesl nepoškozenou bizoní kůži? Mám v úmyslu ušít nové oblečení.“ Podíval se na ni a věděl, že tím chce říci, že by jeho šípy měly jen zpívat a že by se k ní měl vrátit se zdravou kůží, a v duchu jí slíbil toho největšího buvola z dnešního lovu. Vyjel na šedákovi, připojil se k ostatním lovcům, k nimž patřili všichni schopní muži z tábora, a pak se skupina dala do pohybu přes planinu.

Při jízdě si povídali a smáli se, neboť to byli Čejeni, veselí a povídaví lidé, ale nepřeháněli to, neboť nejeli za zábavou, jakou jsou třeba souboje, tady šlo o nejdůležitější mužskou práci, obstarávání jídla a materiálu na oblečení, na vlgvamy a vůbec všeho, co je třeba ke každodennímu životu. Na tom, jak budou úspěšní při lovu v těchto příznivých dnech, bude záviset blaho celého kmene za dlouhých zimních měsíců, až všechno pokryje sněh.

Silná levice se držel poblíž svého nejmladšího syna, protože si s ním chtěl promluvit. Nechtěl na něj nijak naléhat, protože dospělý Čejen se neplete do myšlenek a představ druhého. Hovoří o takových věcech, jen když i ten druhý o tom chce mluvit a žádá o radu. Ale jeho syn teď právě jel před ním, mlčenlivý a uzavřený.

Lovci se už dostali daleko přes planinu, a tu se Mnoho per, který měl tento den službu, zastavil a vydal pokyny. Zvědové oznámili, že za příštím kopcem je stádo bizonů. V tichosti tedy přesedli na lovecké koně, kdežto těžší nosiče nákladů svěřili do opatrování jednomu z mladíků. Potom se podle pokynů Mnoha per rozdělili na menší skupinky a rozptýlili se, aby obklíčili stádo ze všech stran.

Slunce po obloze stoupalo, vanul věčný vítr a ticho na planině rušilo jen šelestění bizonů v trávě, když občas některý krátce zafuněl nebo říhl. Náhle se ze vzdálenější strany začal šířit hluk a Mnoho per se s družinou přehoupl přes poslední kopec, který je dělil od buvolů. Ti začali hlasitě frkat, ohlíželi se po těch, kteří je vyrušili, zvedli hlavy a pak se obrátili a dali se na útěk. Zpočátku moc nespíchali, ale pak to vzali svým zdánlivě nemotorným klusem, jemuž však stačili jen ti nejlepší koně.

Proti prchajícímu stádu se však objevila jiná skupinka mužů na koních, křičeli a mávali rukama, a tak buvoli uhnuli stranou, ale tam se vynořili další lovci. Bizoni frkali a klusali, ocasy strachem vztyčené, ale stále před nimi halasili muži na koních. Zmatená zvířata tedy běhala ve velkém kruhu pořád dokola, v domnění, že se během mohou zachránit.

Mnoho per na znamení zamával ve výšce lukem, načež se lovci začali vrhat na běžající buvoly. Byli to znamenití jezdci, jimž na světě není rovno, a jejich smrtonosné šípy zpívaly v rozvířeném prachu pohřební píseň. Zvířata vrávorala a padala, jiná přes ně klopýtala, a co chvíli se některé poplašené zvíře snažilo prorazit kruh dusajících koní, ale koně, rychlí a hbití, uskakovali a otáčeli se, dokud šíp nevykonal své dílo a buvol nepadl k zemi.

Silná levice se držel blízko, neplýtvat šípy a stále vyhlížel ten největší kus. Toho chtěl zabít sám. Dvě krávy a mladého buvola už skolily šípy velkého luku, který jen málokdo dokázal napnout. Ano,

v levé paži, která jej napínala, měl Silná levice obrovskou sílu, a také podle ní dostal jméno.

V rozvířeném prachu nejasně zahlédl, jak se jeden kůň propadl nohou do zvířecí nory a jak jeho jezdec vylétl směrem ke kroužícímu bizonovi, velkému starému samci s očima podlitýma krví, a ten se teď na muže hnál.

Vrhl se tam jiný kůň, jehož jezdec se sklonil, aby zvedl toho, který spadl, ale buvol se otočil, velkou hlavou zajel koni pod břicho, šíje se napjala a krátké silné rohy trhly vzhůru. Nastal zmatek. Kůň řičel, bil kolem sebe nohama a na zemi se váleli dva muži.

Hnali se k nim další, Silná levice mezi prvními. Nebyl čas správně napnout luk, a tak jeho šíp zasáhl buvola příliš vpředu na šíji a nepronikl hluboko, protože ho zbrzdila srst a silná kůže. Přesto to buvola zarazilo, zastavil se, hrabal kopyty a potřásal velkou hlavou. Ale kruh lovců se nyní otevřel, a tak zvířata vyrazila mezerou a pádila napříč planinou.

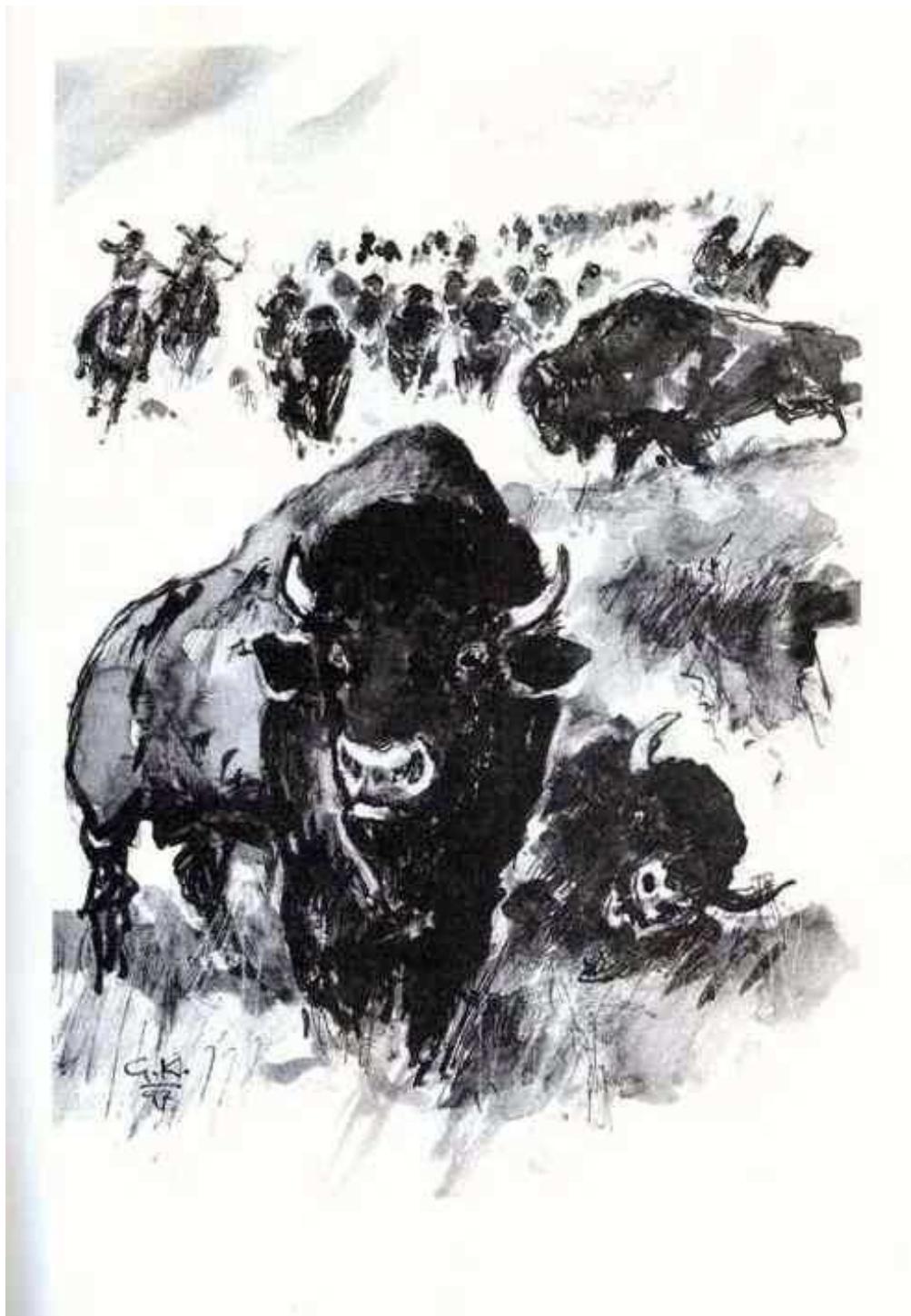
Začalo pronásledování, namáhavá jízda za prchajícími buvoly. Ta honička však netrvala dlouho, lovci už pro dnešek zabili dost zvířat a také jim téměř došly šípy. A když se vraceli z pronásledování, ležel tam ten velký starý buvol a hluboko v boku měl další ze šípů Silné levice.

Skončil vzrušující lov a nastala těžká dřina, krvavá práce, která měla zabrat i velkou část příštího dne. Čekalo je stahování kůže, porcování a nakládání masa na pomalejší a statnější koně, a pak trpělivé hledání šípů pro další lov. Jen jednou byli vyrušeni, to když je jeden válečník upozornil, že zahlédl chlapíka za vedlejším kopcem. Náčelník Mnoho per vyslal dva muže, aby obhlédli okolí, zatímco ostatní stáli připraveni u koní se zbraní v ruce. Ti dva se vrátili a přivedli kluka s černým koněm, který měl dvě bílé skvrny.

Silná levice se musel usmát, když viděl přicházet vlastního synovce. Avšak Přítel sov, jeho bratr a chlapcův otec, vystoupil s přísnou tváří kupředu. „Co tady děláš?“

„Chci se podívat na lov, otče.“

„A taky se projet na novém koni. Neřekl jsem ti, že sem můžeš přijít.“

Chlapec sklopil zrak, ale Přítel sov se na něj náhle usmál. „Nejsi větší než jezevec, ale jednoho dne z tebe bude dobrý lovec.“ Vzal chlapce za ruku a dovedl ho k náčelníkovi se slovy: „Tady je malý muž, který si myslí, že je lovec.“

Také náčelník Mnoho per se tvářil vážně. „Tohle je první lov, který jsi viděl?“

„Ano, můj náčelníku.“

„A víš, co se napoprvé musí udělat?“

Chlapec na něj jen hleděl a Mnoho per se usmál. Sklonil se k zabitému buvolovi, pravici omočil v louži krve, pak ji nechal okapat a krví chlapci pomazal obličej. „Takhle cítíš, jak je dosud teplá od života, a víš, jak voní a chutná. Z obličeje si ji nesmíš otřít, dokud neprijdeš domů. Teď je čas na práci. Vezmi si tenhle nůž, který je odedneška tvůj, a dělej, jak ti ukážu, odděluj kůži od dobrého masa.“

Slunce už bylo nízko na západě a vysílalo dlouhé stíny do údolí, když se lovci vraceli do tábora a vedli koně s nákladem. Cestou míjeli mnoho chlapců, kteří si na planině hráli s pruty a obručemi, ale jakmile lovce zahlédli, rozběhli se za nimi. Poblíž tábora se lovci setkali s navracející se skupinou starších dívek, které venku vykopávaly kořínky a teď jich přinášely celé svazky a pokřikovaly na lovce. Někteří mladíci požádali chlapce, aby se ujali jejich koní, a pak se rozběhli za děvčaty. Dívky rychle odložily kořeny, daly se do sbírání klacíků, uschlého buvolího trusu i kusů drnů, a jedna na zemi motykou vyryla kolem nich kruh. Tato čára byla jejich opevněním, přes něj mohl přejít jen ten muž, který pověděl příběh o statečnosti při střetech s nepřáteli. Mladíci se kolem kruhu naparovali, poskakovali, smáli se a uhýbali všemu, co po nich dívky házely. Jeden vstoupil dovnitř, pověděl svůj příběh, a tak musely dívky ustoupit stranou a nechat ho, aby si z otýpek kořenů vybral. On jich ale popadl spoustu, hodil je i ostatním a všichni se pak vydali ke svým koním, žvýkali kořínky a dělali si z děvčat legraci. Byli to mladíci jaksepatří, a tak po celodenní práci vůbec nebyli unavení a chtělo se jim poskakovat a smát. Dlouhý oštěp však mezi nimi nebyl. Ten seděl na koni se svěšenou hlavou, vážný a mlčenlivý.

V táboře se skupina lovců rozešla, každý zamířil ke svému vigvamu. Silná levice postavil své unavené koně před vigvam a

zamířil k řece, aby se důkladně umyl. Vzprámená vrba, která předtím zaskočila na kus řeči k sousedce, spěchala domů složit náklad z grošáka. Většinu masa odnesla a zakryla. Od zítřka bude mít spoustu práce na mnoho týdnů, aby toto maso i zásobu z jiných lovů nakrájela na proužky a lupínky, aby je na zimu usušila na slunci a vyudila. Ostatní ženy čeká stejná práce, a tak budou společně klevetit kolem sušáků. Byly tu také tři kůže, podíl Silné levice z denního úlovku, a ona je odnesla a upevnila na zemi, aby se daly oškrabat. Potom zavedla grošáka k řece smýt buvolí krev a nečistotu, která se mu přilepila na hřívu. Vykasala si sukni, vkročila do vody i s koněm a zručnými rukama ho omývala. Přitom se přes koňský hřbet ohlédla na Silnou levici, který si na chvíli tiše sedl na břeh a odpočíval v pozdním slunci.

„Je to dobrá, velká, opravdu velká buvolí kůže,“ řekla, a on věděl, že tím říká mnohem víc. Skřivan měl ráno pravdu, byl to dobrý den. Ale pak na něj opět padl stín kvůli nejmladšímu synovi, Dlouhému oštěpu, který se pomalu a smutně vlekl podél řeky.

Také Vzprámená vrba si ho všimla. „Jeho žena nic neví. Takový je prý od té doby, co se vrátil s těmi koňmi. Ale ona nic neví.“

Silná levice se vrátil do vigvamu, vzal svazek vrbových výhonků, posadil se na okraj lůžka a začal je ořezávat a ostřit na šípky, zatímco Vzprámená vrba rozdělala oheň a dala se do vaření. Tuhle dobu míval rád, když byli tak pospolu v tichém partnerství, které se upevnilo za dlouhá léta, dobrá i špatná, se vším, co k životu patří. A nebýt toho stínu, který ho trápil, byl by to jeden z nejlepších dní.

Měli dobré jídlo, jak se slušelo na večeři po úspěšném lovu. Byla spousta masa a v celém táboře se hodovalo. Brzy se nad krajinou snesla tma a v táboře se rozžehlo tajemné světlo z mnoha ohňů. Uprostřed kruhu, kde už brzy měli začít svůj tanec Liščí bojovníci, vzplál mohutný oheň.

Silná levice vytáhl dýmku a nacpal si ji směsí tabáku a sušené kůry z červené vrby. Držel ji u misky a troubelem ukazoval k obloze a k zemi, čímž obětoval Otci Duchu nahoře a Matce Zemi dole. Pak ukázal troubelem do čtyř hlavních směrů kolem sebe, a tak obětoval duchům, v těch oblastech přebývajícím. Z ohně vzal hořící klacík, zapálil si dýmku a spokojeně pokuřoval. Vzprámená vrba seděla u

ohně a s pohodou ho pozorovala. Jakmile se totiž kouřila dýmka, nikdo nesměl v obydlí přecházet.

Táborem se rozlehla hudba. U velkého ohně zazněly bubny a písně. Z nedalekého vigvamu se sem neslo rychlé živé tempo hráčské písně. Silná levice odložil dýmku a vzal si svůj velký rudý štít, štít Býčích bojovníků, z nejsilnější býčí kůže, potažený jelenicí, s krkavčími pery kolem, štít, na němž byla namalována býčí hlava. Vyšel ven a uviděl, jak se k jeho vigvamu scházejí ženy. Usmál se. Vzpřímená vrba bude mít aspoň společnost. Vykročil k velkému provizornímu stanu, který během dne v táborovém kruhu postavily ženy Psích bojovníků. Většina ostatních mužů se tam už shromáždila.

Uvnitř na levé straně seděli Psí bojovníci, jeho syn Dlouhý oštěp mezi nimi. Ti se dnes večer jaksepatří předvedou. Byli mezi nimi věrní staří veteráni, přičemž dva z nich byli ti, kteří si do bitvy brávali lano z černého psa, jehož kožené smyčky jim visely z ramenou k podpaží, a k nim měli připevněná lana se špičatými kolíky na konci. Když takový muž seskočil z koně, aby s nepřítelem bojoval tvář v tvář, musel ten kolík zarazit do země jako záruku, že neustoupí z místa. A pak nesměl kolík vytáhnout, bez ohledu na to, v jaké byl tísní, jinak by byl navždy zostuzen. Pouze jiný z jeho skupiny ho mohl uvolnit, jen druhý směl vytáhnout kolík. Takový muž se buď stával hrdinou a mohl vyprávět mnoho příběhů, nebo zemřel na místě.

Na pravé straně seděli Býčí bojovníci, těch bylo méně, ale co do zkušenosti a cti si nezašli. A docela vzadu, za ohněm plápolajícím uprostřed, seděl muž, který měl předsedat, jako vždy stařec, nepatřící ani k jedné ze soutěžících skupin. Vybrali ho dobře. Byl to Vytrvalý los, v mladších letech dvojnásobný náčelník Losích bojovníků, nyní jeden z nejváženějších mužů kmene. Byl moudrý a spravedlivý a věděl, jak to zařídit, aby soutěž nebyla rozvláčná a zůstala až do konce vzrušující. Vytrvalý los měl na sobě košili ze skalpů.

Jen tři muži v celém kmeni vlastnili košili ze skalpů. Takovou košili mohl zhotovit jen ten, který ji sám již měl. Nosit ji mohl jen velmi statečný muž, oddaný svému lidu. Kdykoli ji oblékl, musel být první v boji a poslední na ústupu. Jestliže byl jeho druh sražen z koně

nebo spadl, nesměl hledět na nebezpečí a musel mu pomoci. Vždycky musel jednat, jak jedná náčelník, povznášet se nad osobní zlobu a hádky, nesměl se rozčilovat, když mu utekla žena nebo ji někdo unesl, musel zachovat klid, když mu ukradli koně, nikdy se nesměl osobně mstít. Jeho povinností bylo pečovat o vdovy a sirotky, krmit hladové a pomáhat bezmocným. Někteří muži sice vlastnili košili ze skalpů, ale po čase ji odložili, kdežto Vytrvalý los ji nosil mnoho let a vždycky se ctí.

Silná levice podle ustáleného zvyku čekal, až mu Vytrvalý los ukáže místo, které mu přidělili. Zamířil tam, prošel mezi ostatními, přičemž dával pozor, aby se nezachoval tak nezdvořile, že by prošel mezi některým z mužů a ohněm. Svůj velký štít opřel o stěnu stanu za svým místem a posadil se před něj. Přišli ještě další dva muži a mohlo se začít. Vytrvalý los požádal jednoho z mladíků, aby zavřeli vchod. Vedle sebe měl hromádku malých naostřených kolíků. Dýmku s miskou položil na zem před sebou směrem k jihu, coby symbol pravdomluvnosti. V přítomnosti tohoto symbolu by žádný opravdový Čejen nezalhal.

Vytrvalý los předal jeden kolík prvnímu ze Psích bojovníků. „Který z vás svedl boj na nohou proti nepříteli na koni?“ Psí bojovník předal kolík dalšímu muži, a tak ten kolík putoval, dokud se nedostal k tomu, který mohl na otázku odpovědět. Ten pak svůj příběh o statečnosti pověděl. Kolík se vrátil k Vytrvalému losovi a on ho zarazil do země na straně Psích bojovníků. Pak poslal do řady Psích bojovníků další kolík, ale ten se mu vrátil, aniž se ho někdo ujal. Vyslal ho tedy k Býčím bojovníkům a hned další za ním, takže ti teď měli na své straně dva.

Vytrvalý los kladl otázky. Byl to moudrý stařec. Znal osudy každého ze zdejších mužů, a proto své otázky formuloval tak, aby dal každému příležitost promluvit o statečnosti a držel stav vyrovnaný. Chatu naplňovaly dobré pocity a vzpomínky na statečné činy, které v novém vyprávění stále ožívaly. Mladý Dlouhý oštěp seděl mezi Psími bojovníky zamlklý a hlava mu klesala stále níž. Každý již promluvil aspoň jednou, uběhlo mnoho času a kolíky měli na obou stranách. Vytrvalý los se podíval na mladíka jménem Dlouhý oštěp, potom na Silnou levice, a ve starých očích mu zajiskřilo. „Tenhle je

poslední. Který z vás seskočil z koně rovnou na Vraního válečníka, aby vlastním tělem zachránil život svému náčelníkovi?“

Mezi Psími bojovníky to zašumělo, ozval se chichot, a pak kolík rychle poslali do ruky Dlouhému oštěpu. Dlouhý oštěp ho svíral, ale mluvit nebyl schopen. A pak náhle zvedl hlavu a promluvil tím nejsilnějším hlasem, jak jen Čejen dokáže. Učinil prohlášení. „Povídám vám, že jsem to neudělal. Nevěděl jsem, že náčelník Mnoho per spadl z koně. Ani jsem neviděl Vraního válečníka. Mému koni se v tlamě přetrhl řemínek, a tak jsem se předklonil, abych ho popadl za chřípí a vedl ho. Jenže kůň klopýtl a shodil mě, a já jsem tak spadl na Vránu. To nebyla moje zásluha.“ Dlouhý oštěp hodil kolík do ohně a opět sklonil hlavu.

Srdce Silné levice zaplesalo. Už se nad ním nevznášel stín, třebaže v tom velkém stanu bylo temno. Jeho syn je statečný chlapík, natolik statečný, že nepředstírá falešnou statečnost. Ale na něm nebylo, aby teď promluvil. To byla záležitost Vytrvalého losa. Ve stanu se rozhostilo ticho, všichni čekali.

A tu vzal Vytrvalý los, jemuž v starých očích zajiskřilo ještě víc než předtím, další kolík. „Který z vás měl kdy koně, který ví, kdy klopýtnout a vrhnout svého jezdce na nepřítele?“

Chatou se rozlehl smích a ve vzduchu se náhle rozhostila dobrá nálada. Kolík putoval po řadě až k Dlouhému oštěpu. Ten se ho chopil, zvedl hlavu, ve světle plamenů mu tvář zářila, a začal: „Tohle je příběh jen pro tenhle večer, a proto Rudé štíty musí pro mé bratrské bojovníky uspořádat slavnost. Od téhle chvíle odevzdávám svůj příběh náčelníkovi Mnoho per jako žertovnou historku.“

Tábor utichal, ve většině vigvamu už byla tma, jen zbytky velkého ohně dohořivaly, když se Silná levice vrátil domů. Ve tmě slyšel, jak Vzprímená vrba na lůžku klidně a pravidelně oddechuje. Odložil štít a dřepl si u ženina lůžka, aby Vzprímené vrbě pověděl o jejich synovi, protože...

Pak vstal. Ještě se mu nechtělo spát. Tiše tedy vyšel ven a kráčel hvězdnatou tmou z tábora nahoru na první svah. Za ním v táboře blikotal dohořívající oheň ve vigvamu, kde se dosud hrálo. Vždycky se našlo pár mužských, kteří to vydrželi tak dlouho, dokud měli co vsadit do hry. Nyní hráli šeptem, aby nerušili ostatní. Jediný zvuk,

který k němu z tábora občas dolehl kromě toho, že tu a tam zahrabal kopyty kůň nebo se ve spánku zavrtěl pes, byla jemná, roztoužená milostná píseň na flétnu, již některý zamilovaný hrál své milé kdesi na druhém konci táborového kruhu. A vlastně to ani nebyl skutečný zvuk, spíš něžné pulzování ticha.

Stál na svahu s rukama vzepjatýma a vyzařoval tiché díkůvzdání rannímu skřivanovi za dobrý den. Děkoval tím Velkému tajemství, jehož symbolem se pro něj skřivan stal. Usedl na zem. Lehký noční vánek povíval trávou, všude kolem něho i v něm se rozprostírala průzračná sladká tma, a on byl součástí země dole i oblohy nahoře, jež udržovaly předivo života. A tak to bylo dobře.

A proč si v tom okamžiku náhle vzpomněl na starého Vytrvalého losa? To byl tedy muž. A kmen takové muže potřeboval. Ti šli příkladem mladým a dokonce i starším, kteří už vychovali vlastní syny. Silná levice vstal a tiše se vrátil domů. Svlékl si košili i kalhoty, zul si mokasíny a ulehl na lůžko. Řekl tiše: „Ach, má ženo.“

Zaslechl, jak se na lůžku pohnula. „Co je, můj manželi?“

„Ráno donesu dýmku Vytrvalému losovi. Ponechám si šedáka a grošáka pro lov, ale ostatní tři koně a taky toulec s šípy mu dám jako obětinu. Požádám ho, aby mi udělal košili ze skalpů.“

Ve vigvamu bylo ticho. Silná levice si tiše povzdechl. Pro Vzprímenou vrbu to bude těžké, pro ni to bude znamenat víc práce a těžší časy, až on bude nosit tu košili. Znovu slyšel, jak se pohnula. „Můj manželi. Vytrvalý los je velký muž našeho kmene. Měl bys mu toho dát víc. Vezmeš taky polovinu mých koní. Ostatní se nám hodí, až budeš nosit tu košili.“

Silná levice se nadechl tak zhluboka, až měl pocit, že se mu roztrhnou plíce. A v srdci mu zpíval skřivan.

Kůň Lysák

TOHO KONĚ NE, PANE. Jen ne to velké štíhlé zvíře. Vezměte si kteréhokoli jiného nebo třeba všechny ostatní, já prodávám celé stádo. Jen tohohle ne. Vlastně bych ho měl prodat. Pro mě už není. Je to nejlepší kůň, jakého asi kdokoliv z nás viděl, ale pro mě už není. Nebo spíš já pro něj. Ale přesto ho nechci prodat...

Udělejte něco, pane. Promluvte na něj. Jmenuje se Lysák... Vidíte, jak zastříhal ušima? Všimněte si, jak vás pozoruje, jak sleduje, co uděláte. Takhle by se zachoval každý kůň. Každý, který je na světě rád a ví, jak se jmenuje. Všiml jste si ale, jak se nechce podívat na mě? Dřív býval zvyklý zastříhat ušima a ohlédnout se, kdykoli zaslechl můj hlas. Ale teď už ne. Teď ví, že o něm právě mluvím, a přesto se na mě nechce podívat. Už je to skoro deset měsíců, ale pořád mě ignoruje.

Ten kůň i já jsme byli asi o pět nebo šest let mladší, když to všechno začalo. Pracoval jsem na jednom ranči na Dalekém západě a vystupoval jsem na rodeu. Trochu jsem jezdil, trochu házel lasem. Nebylo to nic zvláštního, ale stačilo to, abych se občas předvedl. Jednou jsem byl takhle ve městě pro poštu, a tu poštovní vystrčil hlavu z okna, uchichtl se a povídá, že je na stanici něco pro mě, ale že je to kapánek větší, proto se to nevejde do schránky. Sešel jsem dolů, ale úředník tam nebyl. Bloumal jsem kolem, až jsem ho našel u ohrady blízko skladu, s partou chlapíků se tam opíral o plot a lelkoval. Zamířil jsem rovnou k němu, a tam uvnitř stál ten kůň. Byl sám a byl to ten nejničemnější kůň, jakého jsem kdy viděl. Stejně jako všichni ostatní jsem jezdil na menším koníkovi, zatímco tenhle kůň mi připadal obrovský jako kolohnát a šíleně nemotorný. Zrovna ho svedli dolů z krytého nákladního vozu. Ještě měl na sobě chuchvalce slámy, ale stál klidně a věřil. Na první pohled vypadal spíš jako karikatura koně, jako obrázek, který nakreslilo dítě,

příšerně velký, s přehnaně dlouhýma a mohutnýma nohama, nesmírným trupem a dlouhým krkem. Mužští kolem si z něho utahovali, jestli je to prý slon, nebo žirafa, s čímž jsem souhlasil, a tu jsem si všiml, jak se ten kůň pohnul. Udělal několik volných kroků a pak se dal do klusu. Hnal se kupředu, jako když se z kopce valí voda. Svaly se mu pod kůží nijak nenapínaly, ale hladce splývaly, a dlouhé nohy bez námahy hltaly vzdálenost. Ve stejném tempu oběhl v ohradě dvakrát kolem, přičemž všechno pozorně sledoval. Nehledal cestu ven, jen se chtěl trochu rozhýbat a podívat se, kde je a a co se kolem děje. Viděl nás, jak tam stojíme podél plotu, ale příliš pozornosti nám nevěnoval. Zastavil se na opačné straně ohrady, stál a díval se přes ni. Když jsem ho viděl v pohybu, už mi nepřipadal neohrabaný. Byl velký a trochu hrubě stavěný, ale nemotorně nevypadal, ani když tam teď klidně stál. Nikdo nepromluvil slovo. Všichni ti chlapíci se v koních vyznali, a tak viděli to, co jsem viděl já. „Hergot,“ pravil jsem. „To je ale kůň.“ Úředník se otočil, aby se podíval, kdo to mluví. „Jsem rád, že si to myslíte,“ prohodil. „Je to totiž váš kůň. Tohle přišlo s ním.“ A vrazil mi do ruky nějaký papír.

Opravdu, stálo tam moje jméno. Poslal to jeden muž ze státu New York. Měl tam cosi jako továrnu a říkal mi, myslím, že dělá boty. Pravidelně jezdíval na ranč, ne proto, aby si zahrál na západáka, jen si zkrátka jednou ročně přijel zatábořit, a já ho míval řadu let na starosti. Ale dlouho to netrvalo. Říkalo se, že prý ho měli v práci doktoři a pak mu poradili, aby už na koni nejezdil, a tak svou stáj zavřel. Všechno prodal, ale myslel si, že by tenhle Lysák měl přijít jinam, někam, kde je větší prostor než tam na Východě. Chtěl prostě, abych se ho ujal a staral se o něj.

Zastrčil jsem tu cedulku do kapsy a prolezl plotem. „Lysáku,“ křikl jsem, na druhé straně ohrady kůň zastríhal ušima a velká hlava se po mně ohlédla. „Lysáku,“ zavolal jsem na něj znovu. Kůň se obrátil, popošel ke mně, zdvihl hlavu a podíval se na mne. Vzal jsem ze sloupku stočené lano a udělal na něm smyčku, zatímco on mě pozoroval s nastraženýma ušima a hlavou ke straně. Popošel jsem blíž k němu, chtěl jsem mu smyčku hodit přes hlavu, ale on tam náhle nebyl. Najednou stál vlevo, o třicet stop dál, a já bych za to dal krk, že to zvládl jedním skokem. Tu smyčku jsem se mu pokoušel

hodit na hlavu snad tucetkrát, ale neměl jsem šanci. Chlapi u plotu si ze mne začali utahovat. Jejich poznámky mi nijak nelichotily. Pak jsem si všiml, že kůň nepozoruje mě, ale lano, a najednou jsem pochopil. Byl totiž zvyklý na ohlávku. To nebyl kůň ze západního ranče, ale jeden z oněch mohutných východních kříženců, mezi nimiž se našla spousta plnokrevníků, jak jsem slyšel. Vypadal, jako by ještě nikdy předtím nebyl na laně. Hodil jsem tedy lano k plotu a šel jsem k němu. Chřípí se mu dmulo a díval se na mě. Zastavil jsem se na pár kroků od něho a ani jsem se nepokusil chytit ho za ohlávku. Díval se na mě a viděl mě skutečně tak, jak může kůň vidět člověka, byl jsem někdo, kdo teď, když ho vyhnali ze tmy vozu, zná jeho jméno. Natáhl svůj dlouhý krk a očenichal mi košili. Chytil jsem ho za ohlávku, a to bylo přesně to, co bylo třeba udělat...

To byl začátek mé výchovy. Ano, pane, to já se musel učit, ne ten kůň. Příští lekce se konala, když jsem se poprvé pokoušel na něm vyjet. Přemýšlel jsem, jaké to je velké zvíře a co je v něm síly, kterou musím ovládat, a tak jsem si vzal španělské udidlo, které by zabralo, kdyby šlo do tuhého. On si je nechtěl vzít, musel jsem ho k tomu donutit. Totéž bylo se sedlem. Použil jsem dvojité se zdviženou zadní rozsochou, ale on frkal a uhýbal, a po celou dobu, co jsem utahoval sedlové řemeny, jančil. Když jsem naskakoval do sedla, stál klidně, ale sotva jsme vyrazili, utrpení začalo. Sedlo na něj bylo malé, sedělo mu na hřbetě příliš vysoko. Pořád se snažil sklonit hlavu a otřít si tlamu o nohy. Nakonec si odfrkl povolil a poměrně klidně vykročil. Zřejmě usoudil, že jsem v určitém ohledu úplný trouba a že to bude muset chvíli vydržet, zatímco já jsem si myslel, že mě tak právě akceptuje jako svého pána. Pobídl jsem ho tedy, a on okamžitě pochopil, že se má dát do pohybu, a taky vykročil. Vyjeli jsme. Z kroku přešel do klusu jediným prudkým, ale plynulým pohybem, a mne udržela v sedle jen ta zdvižená rozsocha. Řeknu vám, pane, to teda je něco, když pod sebou cítíte ty pružně pracující svaly a vidíte, jak vám pod kopyty ubíhá cesta.

Pak jsem si uvědomil, že se ani nijak nenamáhá. Ujížděl jsem rychleji, než se mi kdy na koňském hřbetu poštěstilo, ale on se

vlastně jen loudal, ani nebylo vidět, že se nějak štvě. Ten kůň měl pohyb prostě rád. Nikdy jsem nepoznal jiného, který by ho tak miloval. Pohyb byl pro něj tím, čím je pro chlapa alkohol, chtěl pořád víc. A právě tak se teď choval. Cítil jsem, jak přidává, jako stroj, když mechanik otevře ventil, a já jen uvažoval, jak ho zastavit. Věděl jsem, že když se dopředu žene dvanáct set liber živé váhy, je to něco jiného, než když člověk jede na koníkovi, který má těch liber osm set. Měl jsem pravdu. Maloučko jsem mu přitáhl uzdu a on zpomalil, ale jen trochu, a tak jsem zatáhl víc, on jen pohodil hlavou s udidlem, a tak jsem prudce škulb a on se zastavil. Ano, pane, opravdu se zastavil. Jenže on nepovolil v bocích a neklesl na zadek, jak to udělá malý kůň. Několikrát poskočil a pak se prudce zarazil, jako by mu nohy vrostly do země, a já přeletěl kupředu po břicho jemu přes hlavu a zůstal jsem viset hlavou dolů s nohama zaklesnutýma kolem jeho krku. Lysáka to překvapilo stejně jako mne, ale pak se o mě postaral. Zvedl hlavu a stál pevně jako skála, takže jsem se mu mohl po krku vyšplhat do sedla. Připadal jsem si jako cvok. Pobídl jsem ho ostruhami a přitáhl otěže, abych ho nasměroval k domovu, a to mu dodalo. Měl toho prostě dost. Shodil mě ze hřbetu, jako když někdo shodí pytel fazolí. Ani se mě neptejte jak. Už jsem jezdil na spoustě koní a dovedl jsem si poradit s pěknými neurvalci. Jenže Lysák si zamluvl, že mě už nechce, a tak mě shodil. Ale pak vůbec nevyrazil k obzoru. Poodešel asi tak na dvacet stop ode mne, stál tam a pozoroval mě.

Já jsem se na zemi posadil a díval se zase na něj. Byl jsem hloupý, ale začínal jsem se učit. Připomněl jsem si pocit, když jsem ho měl pod sebou, jak mě nesl a vůbec se mě nechtěl zbavit. Vzpomínal jsem, jak se po celou tu dobu choval, a všechno jsem promýšlel. V tom koni nebylo ani zrno podlosti. Jen zkrátka nechtěl, aby ho někdo ovládal a poroučel mu. Dovolil mi, abych nasedl a odjel na něm do staniční ohrady. Nechtěl však být na laně a nechat sebou sem a tam škubat. Byl ochoten mi dovolit, abych na něm jezdil, a připraven předvést mi, jak uhání opravdový kůň. Ale nechtěl se nechat nutit a trestat, nechtěl sebou nechat manipulovat, to neměl rád. Byl to zatraceně pěkný kousek koně, věděl to a byl na to pyšný, a měl v sobě taky značnou dávku sebeúcty. Prostě se nechtěl nechat

honit kolem. To jsem pochopil a byl jsem na to hrdý. Šel jsem k němu, on počkal, a já věděl, že počká. Co nejmrštněji jsem se vyšvihl do sedla, a on stál s hlavou pootočenou, aby mě mohl pozorovat. Lano jsem nechal volně, řídil jsem ho jen patami. Tak jsme se vraceli na ranč. Tam jsem seskočil a sňal jsem mu západácké sedlo i španělskou uzdu. Pak jsem ve stodole hledal tak dlouho, až jsem našel stíhlové udidlo, očistil je a ukázal Lysákovi. Tentokrát se nebránil a přijal je. Taky jsem mezi krámy vystrachal největší ze tří anglických sedel, která jsme měli pro návštěvníky z Východu, protože v jiných nedokázali sedět. Já je vždycky považoval za pěkně pitomou věc. To sedlo jsem mu ukázal a když jsem je na něj hodil a upínal sedlový řemen, stál klidně. „Lysáku,“ řekl jsem, „vůbec nevím, jak na téhle opičárně sedět, a taky jsem trochu potlučený. Jeďme tedy klidně.“ Pane, ten kůň věděl, co povídám. A tak jsem zažil dosud nejfajnější jízdu...

Víte, co mám na mysli, když říkám, že to je ten nejlepší kůň, jakého jsme kdy viděli? Kdepak, myslím, že vy to nemůžete ocenit. Ne docela. To byste s ním musel žít den po dni a pamatovat si všechnu tu spoustu drobností, které se přihodily. Pak byste pochopil stejně jako já, co je ten kůň za směs spolehlivého chlapa a nezbedného malého kluka. A kromě toho má vytříbený smysl, kdy každou z těchto vlastností uplatnit. Jestliže ho vezmete na seriózní cestu, bude si přísně hledět svého, zdolá každý terén a vyvine rychlost, jakou si jen budete přát. Ani ta nejtvrďší túra mu nevadí. Je stavěn, aby zdolal i příkrý výstup na útes. Budete mít pocit, že se o to pokusí, když to na něm skutečně budete chtít. Ale když ho jen tak necháte bloumat a nedáte mu nic na práci, začne slídit jako kočka, strčí nos do každého koutu, aby se podíval, jakou čertovinu by mohl zase provést. Nic vážného, jen si tak hraje. Così ho ponouká, aby za vámi chodil, když děláte svou práci, všude nastrkuje tu svou velkou kostru, na všechno frká nebo k vám přijde tiše zezadu a zafuní vám za límec. Dejte mu vědro, a můžete si koupit nové, protože z něho moc nezbude, až si s ním pohraje. Strčí do něj tlamu a odhodí ho, a tak to bude dělat pořád dokola, jako by trénoval na rekord ve vrhu na

dálku, a bude ten kbelík honit kopyty. A nebude-li právě poblíž nikdo, kdo by vás viděl, jak blbnete, s chutí si zahrajete s ním. Má rád, když se mu schováte a pak na něj hvízdnete. Bude běhat, natahovat dlouhý krk a hledat vás i v těch nejneuvěřitelnějších místech. A až vás najde, vítězně zafrká. Ano, pane, ten kůň je rád na světě, a když jste s ním, prospěje to i vám.

A pokud jde o práci? Tenhle kůň se dokázal dřít jako blázen. Ne, nic bláznivého na tom nebylo. Na ranči se dosud pěstoval hovězí dobytek a on předtím na skot nebyl zvyklý. Neuměl to tak jako naši malí koníci, když přišlo na věc, a taky to věděl. Ale snažil se to vyrovnat vlastním vtipem, nelitoval času a dřel víc než všichni ostatní. Pozoroval koníky a snažil se odkoukat, co a jak dělají, a pak to napodoboval sám. Někdy se tolik snažil, že mě až bolelo, když jsem pod sebou cítil tu jeho dychtivost. Samozřejmě nikdy nedokázal být jako oni. Byl příliš mohutný. Příliš se do všeho hnal. Potřeboval kolem sebe moc prostoru. Nedokázal vklouznout mezi houf dobytka a oddělit ten pravý kus tak, aby moc nevyplašil ostatní. A taky nebyval právě dobrý pro práci s lasem, i když mi dovolil, abych používal západácké sedlo, jakmile pochopil, že to má smysl. Když jsem nějaké zvíře chytil do smyčky, vyrazil tvrdě a byl schopen je porazit. Časem by se možná naučil, jak si správně počínat, jenže k tomu nedostal příležitost. Předák si všiml, že jsme jednomu býčkovi málem srazili vaz, a tak nám nařídil, ať toho necháme. Ale při shánění stáda ten kůň neměl konkurenci. Dokázal nadběhnout uprchlému býkovi dřív, než ten se pořádně rozběhl. Uměl prohledávat křoví a vyčenichat zatoulané kusy jako lovecký pes. Dovedl přidat do kroku a hlídat své území po celý den tempem, které by většina koní nepřežila, a když se vrátil, vypadal zatraceně čiperně, skoro tak čilý, jak ráno vyběhl. Myslel jsem si o sobě, že jsem odolný a něco vydržím, ale ten kůň mě dokázal vyhodit ze sedla a dal mi tak najevo, že mě má za bačkoru.

Jenže já ho nejspíš nepochopil. Ten kůň byl prostě skrz naskrz poctivec. Ne, to není ten správný výraz. Takových koní je plno. On byl o něco víc. Fér, to je ono. Byl zkrátka fér ve všem, co dělal, a jak se díval na život. Měl rád jasno, všechno na rovinu. Byl to můj kůň a věděl to. Prohlašuju to s pýchou: určitou dobu to byl skutečně můj

kůň a dával mi to najevo. Ale to taky znamenalo, že jsem k němu patřil a měl jsem za něj jistou odpovědnost. Nebyl jsem jeho pán, který rozkazuje, byl jsem jeho partner. On nebyl někdo, koho můžu vlastnit, někdo, kdo by dělal to, co chci já. Byl to můj partner a vykonával svou práci, protože to chtěl a protože věděl, že to tak mezi mužem a koněm má být. Konec jako on. Dokud jsem se k němu choval dobře, choval se stejně i on ke mně. Když jsem se však zachoval hanebně nebo hloupě, měl jsem s ním patálie a dostal jsem další lekci. Bylo to po nějakém čase, asi tak druhý nebo třetí týden, kdy jsem se v tom anglickém sedle cítil už jistější a zapomněl jsem, že pod sebou nemám nějakého ochočeného koníka. Z jakéhosi důvodu jsem chtěl, aby prudce přidal, a pobídl jsem ho ostruhami. Byl jsem tak zvyklý od jiných koní, proto jsem zpočátku vůbec nechápal, co se stalo. Najednou jsem seděl na zemi, třel si tu část těla, na kterou jsem dopadl, a civěl na něj, jak mě sleduje ze vzdálenosti asi dvaceti stop. A tu jsem pochopil. Odepnul jsem ostruhy a zahodil je. Už jsem ten krám nikdy nepoužil, nikdy a u žádného koně...

Jo, pane, já se ohromně pyšnil, že mám takového koně, ale taky jsem byl ještě trouba, protože jsem dosud nepochopil, čím je ten kůň zvláštní. Musel mi to sám ukázat. Bylo to takhle na podzim, když se sháněl dobytek. Měli jsme doma v ohradě stádo býčků, vybraných k odvozu na trh. Něco je vyděsilo, a oni začali vyvádět a zahnali mě na Lysákovi do rohu. Natlačili se k plotu. Věděl jsem, že musíme udělat pár šikovných manévrů, abychom z jejich obklíčení prorazili. Zřejmě jsem zacházel s uzdou dost nervózně, protože ten kůň se chopil činu sám. Odpoutal se od těch býčků, vyrazil k blízkému plotu a přeskočil ho. Krátkým obloukem se obrátil, zastavil se a ohlédl se na býčky, kteří se pořád ještě tlačili v rohu, a já se jen držel v sedle a lapal po dechu, který ze mě vyrazil. Měl jsem to vědět. Byl to skokan. Kůň, kterému tam na Východě říkají lovec. Možná to byl cvičený kůň, překážkář. Ten čtyři stopy vysoký plot totiž zdolal skoro bez rozběhu, jako když dítě skáče přes švihadlo. Řeknu vám, pane, v příštích dnech jsem s ním pak skákal přes všechno, co bylo v

dohledu. A když jsem si byl jistý v sedle, dovolil jsem mu, aby mi ukázal, co opravdu umí, a on to bral jako hru, jako moc zajímavou hru. Byly to nervy, a když to se mnou vzal přes prázdný vůz, to jsem doslova ztuhl. Ale jednu věc nechtěl dělat. Nechtěl skákat přes stejnou překážku znovu a znovu. Považoval to za nesmysl. Chápal, že to může zkusit dvakrát, možná i třikrát, ale když jsem ho nutil, aby to opakoval dál, chladně se zastavil, pohodil hlavou a podíval se na mě tak, že jsem schlípl a zastyděl se...

Měl jsem tedy v těch končinách něco nového, koně skokana, který se k tomu narodil a byl na to stavěný, koně s pevnou kostrou a silou, která mu umožňovala dělat to dobře. Měl jsem hřebce, který by mi mohl vydělat na rodeu pořádné peníze. Nechtěl jsem zavodit o ceny, ale mohl jsem s ním předvádět různé kousky. Dal jsem se dohromady s několika starými kamarády, co se v tom vyznali, a připravili jsme číslo, při kterém se diváci bavili. Předváděli jsme Lysáka tak, aby lidi viděli, jaký je to kus, a on chodil kolem na konci lana, koulel očima a potířasal hřívou. Vyhazoval a hrabal kopyty, bil kolem sebe hlava nehlava jako ten nejhorší zabiják, jakého kdy chytili. Byla to samozřejmě všechno legrace, protože on byl ten nejmírnější kůň, s jakým člověk přišel do styku, a kdo se na něj podíval zblízka, mohl si všimnout, že se kopyty nedotkne ničeho kromě vzduchu. Ale on věděl, o co tady jde, a uměl to hezky sehrát. Honáci se ho jako snažili dostat do vypouštěcí ohrádky a předstírali, že s ním zápasí. Opatrně ho zvenčí obcházeli, přes tyčky se mu snažili nasadit ohlávku a osedlat ho a tvářili se, že z něho mají strach. Já jsem vyšplhal na horní trám a spustil se do sedla. Taky jsem se tvářil vyděšeně, ale zároveň jako bych byl odhodlán srazit si vaz, jen abych se na té ďábelské vyhazující obludě mohl projet. Vyrázili jsme z ohrádky jako dělová koule a zamířili rovnou proti vysokému plotu na opačné straně arény. Všichni diváci, kteří to nikdy předtím neviděli, se zvedali ze sedadel, protože čekali, že narazíme na ohradu, až se všechno zatřese. Lysák se však v posledním okamžiku vzepjal a přenesl se přes plot čistým a elegantním skokem. Já jsem stál ve třmenech, mával kloboukem a křičel, a dav šílel.

Po nějaké už době většina lidí věděla, co je čeká. Číslo tak přišlo o moment překvapení, a tak jsme toho museli nechat. Připravili jsme však jiný výstup, u něhož divákům nevadilo, že ho vidí víckrát. Nikdy jsem to neměl moc rád, jenže jsem se příliš naparoval, jak ten kůň umí skákat, a někdo se toho chytil. A jak jsem do toho byl celý žhavý a tvrdil, že to určitě dokáže, už se nedalo couvnout. Ani on to neměl nikdy moc rád, ale dělal to kvůli mně. Možná věděl, že si žiju nad poměry a že ty prachy potřebuju. Zkrátka a dobře jsme to nacvičili, ale než jsme se do toho pustili doopravdy, vyžadovalo to spoustu důkladného tréninku s pomalým starým býkem. Jen tak jsem se projížděl na Lysákovi po aréně, zatímco druzí tam jezdili na býcích. Sledoval jsem situaci a vybral okamžik, kdy některý býk jezdce shodil a skákal kolem, nebo uháněl pryč. Pobídl jsem Lysáka podpatky a on plnou silou vyrazil. Uháněli jsme k býkovi, kličkovali a těsně před čelní srážkou jsme se vznesli, hladce jsme ho přeskočili a obloukem přistáli před hlavní tribunou, kde jsme sklidili obrovský aplaus.

Když jsem o tom později přemýšlel, mnohokrát jsem se zastyděl. Dobře vím, že se lidé na to nechodili dívat proto, aby uviděli proklatě dobrého koně, jak dělá zatraceně dobrou práci. Oni totiž vždycky doufali, že se něco stane. Pokaždé tu byla možnost, že býk udělá kličku, vyvede nás z tempa a opravdu se srazíme. Nikdy se taky nedalo vyloučit, že zvedne rohy příliš vysoko, my se o ně zachytíme a budeme se válet po zemi. Ale tenkrát jsem na tohle nemyslel. Šlo mi jen o peníze, pochvalu a ovace na konci. A pak se to stalo...

Ne to, co si možná myslíte, pane. To tedy ne. Ten kůň nikdy žádný skok nezkazil a taky nezkazí. Tenkrát jsme předvedli náš výstup, provedli jsme ho dokonale a čistě, přeskočili obrovského býka s dostatečnou rezervou a právě jsme mířili k výjezdu. Vůbec jsme se nestarali, jestli je brána otevřená. V aréně pobíhal další býk, takový pořizek, prohnaná potvora, která právě po potyčce shodila svého jezdce a vířila teď opravdu bláznivě prach. Oba pomocníci na ponících dělali co se dalo, aby se jezdec dostal do bezpečí, a snažili se zahnat býka do výběhu. Už si mysleli, že ho tam mají, a chtěli si v sedlech odpočinout, když ten divoch vyrazil zase a hnál se do

otevřené arény. Hledal osamoceného pěšáka, do kterého by se pustil. A zatímco oba pomocníci k němu klusali, býk cosi zahlédl u postranního plotu a rychle k tomu zamířil. Já to zahlédl taky a pěkně mě zamrazilo. Nějaká pitomá ženská nedávala pozor na svého kluka, snad tři nebo čtyři roky mu mohly být a ještě nechápal, o co jde, a to dítě prolezlo mezi prkny ohrady a bylo už nějakých dvacet stop uvnitř v aréně. Slyšel jsem, jak na něj lidi křičí, a viděl, jak tam ten capart zaraženě stojí a býk se na něj žene, zatímco pomocníci jsou ještě daleko. Podpatky jsem Lysáka pobídl a vyrazili jsme, jak jen kůň může vyrazit. Musel jsem se mu položit na krk, jinak by byl pode mnou ujel. Už nebyl čas mířit na býka ani se pokoušet to dítě sebrat. Už nebyl čas vůbec na nic. Dalo se udělat jen jedno. Proletěli jsme rovnou k mohutnému pohybujícímu se cíli, já vši silou přitáhl uzdu, aby Lysák nemohl zvednout hlavu a skočit, ale v posledním zlomku vteřiny jsem dokázal myslet jen na to, abych se mezi ta dvě těla nedostal. Seskočil jsem proto bokem do prachu arény, zatímco kůň uháněl dál sám a narazil do býka hned za jeho velkými zakroucenými rohy.

Sebrali mě ze země napůl bez sebe s bolavou hlavou a mnoha odřeninami a uložili na pár otepí slámy ve stáji, dokud se na mě nepodívá doktor. Lysáka zavedli do jednoho stání. Měl na boku velkou ránu od býkova rohu a oteklý kloub. Bolelo ho to tak, že kulhal po třech a ani se nepokoušel na poraněnou nohu našlápnout. Býka svázali provazy, dokud se po tom souboji neuklidnil, a potom ho pustili. Nikdy jsem se nedozvěděl, co se stalo s tím capartem, až na to, že se zachránil. O nic jsem se nestaral. Nečekal jsem na doktora, vyhrabal se z otepí a šel do stání za koněm. Ale Lysák se na mne vůbec nechtěl podívat.

Tak to je, pane. Tohle se stalo. Ale nechci, abyste si o tom udělal špatnou představu. Nerad bych, abyste mi jako někteří lidi vykládal, že ten kůň se mnou skoncoval, protože jsem ho donutil, aby do toho býka narazil. To vůbec tak není. On mi nemá za zlé, že si natrhl šlachy v kloubu, což ho při špatném počasí bude bolet až do smrti. Tenhle kůň ne. Celou tu věc jsem promýšlel pořád dokola. Dokážu si vybavit každou maličkost těch šílených okamžiků v aréně, vzpomínám si na věci, které jsem si v té chvíli vůbec neuvědomoval.

Tenhle kůň vyrazil kupředu, ještě než jsem ho pobídl podpatky. Vůbec se nepokusil zvednout velkou hlavu ani napnout mohutné svaly pode mnou ke skoku, když jsem mu přitáhl uzdu. On to viděl. Věděl, co se musí udělat. Ten kůň se mnou skoncoval, protože jsem se v posledním okamžiku podělal strachy a nechal ho, aby to provedl sám. Myslí si, že jsem nedorostl na partnerství. Došel k názoru, že jsem zdrhl a nechal jsem ho v tom samotného.

Dokonce i teď by mi dovolil, abych se na něm projel, ale já toho nechal, už to není ono. I když se opravdu rozběhne, když je teplo a kloub ho nebolí, když se žene do dálky a raduje se z větru, je sám. Já jsem jen něco, co nese na hřbetě, a ani se na mě nepodívá...

Jacob

TYHLE MOKASÍNY? Ty jsou moje. I když jsem si je nikdy neobul. Měl jsem je jen jednou, abych zkusil, jestli mi padnou. A padly. Byly mi trochu těsné, ale dokázal jsem je obout.

Nedotýkej se jich. Kůže je stará a vyschlá a šití nejspíš zpuchřelo. Visely tam hrozně dlouho. Podívej se na ně zblízka a uvidíš, jaká je to řemeslná práce. Ta nejlepší. To jsou mokasíny indiánů kmene Nez Percés. Všimni si znaku na kůži. Už je nezřetelný, ale neodstraníš ho. Nevím, jak to dělají, ale indiáni kmene Nez Percés skutečně dovedou s kůží pracovat. Jeden profesor, který tyhle věci studoval, mi kdysi řekl, co tenhle znak znamená. Prý je to určeno pro náčelníka, když provádí nějaké obřady. Così jako jeho sváteční obutí. Tvrdil, že tenhle znak může používat jen náčelník. A tady je. Právě na těchhle mokasínech.

Ano. Jsou malé. Chlapecké číslo. To proto, že jsem byl tenkrát kluk. Ale i tak to jsou náčelnické mokasíny. Schovávám je tady celá léta, protože jsem na ně pyšný. A protože mi připomínají jednoho muže. Měl rudou kůži. Ta barva se spíš podobala mědi. Špinavé mědi. A já ho viděl jen jednou. Ale byl to opravdový chlap.

Událo se to daleko odsud. Hodně daleko. Pokud jde o léta i o míle. Bylo mi tenkrát deset, možná jedenáct nebo dokonce dvanáct, nějak tak kolem, už se přesně nepamatuju. Nejpresněji to dokážu umístit do konce sedmdesátých let. Je to zvláštní, jak se vám docela určité věci, třeba jako data nebo místa, ztrácejí v mlze, zatímco jiné, úplně náhodné věci, třeba jak se člověk v jisté době cítil nebo jak ochutnal poprvé lesní jahody, vám utkví v paměti naprosto jasně a přesně. Žili jsme tenkrát – naši, můj starší bratr a já – v městečku ve východní Montaně. Nic zvláštního. Jen malá osada u železniční trati, která vlastně nebyla k ničemu, až na to, že tam byla natažená druhá kolej, takže vlak, který jel v jednom směru, mohl uhnout, aby projel

druhý. Otec byl výhybkář. Staral se o trať a obsluhoval výhybku na západním konci. Proto jsme tam taky žili.

V té době byli ve vzduchu ještě pořád cítit indiáni. Dnešní lidi tady kolem by vůbec nevěděli, co to obnášelo. Znamenalo to prostě povědomí, že nedaleko jsou svobodní indiáni, kteří můžou kdykoli zopakovat nájezd. Žili sice na vykázaném území a počítalo se s tím, že tam zůstanou. Ale oni se neustále kvůli něčemu bouřili. Třeba kvůli tomu, že jim usedlíci lezou do jejich loveckých revírů, že jim někdo krade proviant, nebo zase že vláda zapomíná dodržovat dohodnuté platby. Člověk nikdy nevěděl, kdy si usmyslí, že jsou zatlačeni až příliš daleko, kdy zažehnou v kopcích poradní ohně a pak se náhle tiše připlíží a budou dělat potíže. Uplynul teprve rok nebo dva od Custerovy aféry na Little Big Horn jihozápadně od místa, kde jsme byli. Nikdo, kdo v těchhle věcech neměl zkušenost, nečekal, že to se smlouvou, která tu záležitost měla skončit, potrvá tak dlouho.

Nechápejte mě špatně. My jsme indiány za křovinami nehledali, ale protože se zdržovali poblíž, v noci jsme se báli útoků. Nejbližší rezervace byla sice na skok od nás, ale kdyby něco začalo, věděli bychom o tom dávno předtím, než by se k nám dostali, pokud by se jim to vůbec podařilo. A ve skutečnosti se to taky nikdy nestalo. Na tom území jsem vyrostl a ani jednou jsem nezažil nějakou patálii s indiány, která by opravňovala jakákoli ochranná opatření. Bojujícího indiána jsem nikdy dokonce ani neviděl, až na ten jeden případ, o kterém vyprávím, ale pak už nebojovali. Tenkrát to přímo viselo ve vzduchu, jakési tušení, že může každou chvíli nastat nějaká patálie. Když jsem byl kluk, indiáni bývali hlavním tématem hovorů, večer se toho o nich vždycky spoustu navykládalo.

Říkáte si, že jsem toho vyslechl asi tolik jako každý jiný kluk v naší osadě. Kdepak, já toho slyšel asi víc. Můj otec se ocitl uprostřed vzpoury Siouxů v Minnesotě na počátku šedesátých let a viděl věci, které dokážou chlapa otužit. „Dobrej indián je jen mrtvej indián,“ říkával. Ano. Takhle bez obalu se v knížkách pro děti právě nepíše. Ale bývali chlapi, kteří to opravdu říkali. A já tomu věřil. Jedním z nich byl právě můj táta. Prohlašoval to a byl o tom přesvědčen a opakoval to tak často, v průměru několikrát týdně, že jsme tomu my

kluci samozřejmě taky uvěřili. Nechci tvrdit, že tomu někdo chce věřit ještě dnes. Jen vyprávím, co se přihodilo mně.

Když jsme my kluci z okolí takové řeči pořád poslouchali, přemýšleli jsme o tom, co jsou ti indiáni vlastně zač. Ale můžu mluvit jen za sebe. Někdy jsem vídal indiány, jak projíždějí vlakem nebo jak se potulují ve městě, když jsem tam párkrát s kamarády zašel, ale ty nepočítám. Ti byli mírní. Většinou bývali vychrtlí a okouněli tam, kde se zdržovali běloši, s něčím kšeftovali a žebrali o alkohol, když si ho sami nemohli koupit. Nebyli nebezpeční a už vůbec ne zajímaví. Nezáleželo na nich víc než na mulách nebo psech nebo na čemkoli jiném, co se toulalo po kraji. Mně ležela v hlavě ta jejich divokost, válečnický způsob života, jakým vždycky žili, a jak chodili po válečných stezkách, že přinutili vládu, aby vyslala vojsko a podepsala s nimi dohody. Už si nemůžu přesně vzpomenout, jak jsem si je představoval, ale v mé fantazii bývali velcí, divocí a nebezpeční, rádi podpalovali chatrče novousedlíků, přivazovali lidi ke kolům vozů a zaživa je opékali nad mírným ohněm. Právě to přinutilo odvážné muže, aby je šli lovit a dívali se na ně hledím své zbraně. V těch dnech jsem horečně plánoval, jak se stanu bojovníkem s indiány, až vyrostu. V pozdním odpoledni, než nastaly večerní povinnosti, jsem zkoumal okolí s ruce klackem, který jsem používal jako pušku. Když jsem pak objevil větev škumpy, trčící nad křovím, zalehl jsem na břicho do trávy, doplazil se do úkrytu, pušku prostrčil křovím a zamířil. Prst jsem položil na suk klacku, který mi sloužil za spoušť, a bedlivě jsem pozoroval okolí. Občas jsem jakoby vystřelil, pak jsem se posadil a udělal jsem do klacku další zárez. Měl jsem pro to svůj vlastní název: říkal jsem tomu „dělat dobré indiány“.

A co to má společného s těmi mokasíny? Mnoho asi ne. Ale vypovím vám to po svém. Tohle všechno mi totiž táhne hlavou, když tak sedím a chvíli se na ty mokasíny dívám.

Rok, o kterém vám tady vykládám, byl klidný, pokud jde o Siouxy, ale přesto byly s indiány patálie, hlavně během podzimu a taky trochu dál, nahoře na území kmene Nez Percés v Idahu. Začalo to docela nevinně, jak se u takových záležitostí často stává. Jejich tlupa žila v údolí, říkalo se, že jich může být všech dohromady kolem

sedmi set, včetně žen a dětí. Podle nejspolehlivějších odhadů, jak jsem slyšel, tam měly být tři stovky válečníků, myslím tím muže schopné bojovat. Nemůžu si vzpomenout, jak se to údolí jmenovalo, i když bych měl. Usadil se tam totiž můj bratr. Ale můžu vám říct, jak se jmenoval náčelník. Toho si pamatuju. A nikdy ho nezapomenu. Ne jeho indiánské jméno, protože bylo směšně dlouhatánské, ale to, co znamenalo. Horský los. Není to přesně ono. Jmenoval se Velký-jelen-chodící-po-horách. Horský los se tomu dost podobá. Ale lidi mu tak neříkali. Většina indiánů měla krátké jméno, ke kterému nějak přišli. Jemu říkali Jacob. Znělo směšně, když jsem je slyšel poprvé, ale pak jsem si na to zvykl.

Jak už jsem povídal, ty potíže začaly docela jednoduše. Doslechli jsme se o tom od telegrafisty z osady, který k nám chodil na stravu. Získával informace ze zpráv, které přenášel svým telegrafním klíčem. Novinky všeho druhu, i vojenské zprávy. Kolem Jacobova údolí se zřejmě usazovali noví přistěhovalci, a ti začali brzy pokukovat po tamější půdě. Byla tam voda, a to je pro tyhle končiny důležité. Někteří tam pronikli, ale Jacob je se svými chlapíky zase vytlačil. Začaly stížnosti, stále více lidí se tam chtělo přestěhovat, a všeobecně se říkalo, že ta půda je pro indiány stejně příliš dobrá, protože ji nevyužívají správně, jak by to dělali běloši. A když tam vzniklo pěkné napětí, přišel za Jacobem člověk od vlády a navrhoval, že by pro Jacobovy lidi bylo lepší usadit se v nějaké jiné rezervaci. Sliboval, že dostanou pravidelné příděly a bude se o ně starat vládní agent. Ne, prohlásil Jacob, on a jeho lidi dělají všechno správně. Jsou tam teprve krátce a hodlají zůstat a žít, jak žili. Pravil, že děkuje Velkému bílému náčelníkovi za to, že na ně myslí, ale oni že žádnou pomoc nepotřebují. A tak po určité době tlak zesílil a přišel další vládní úředník. Nabídl, že zemi odkoupí a je velkoryse přestěhují do rezervace. Ne, řekl Jacob, on a jeho děti – nazýval všechny svými dětmi, i když jemu samotnému nebylo moc přes třicet – on a jeho děti tuhle zemi milují a nemají zájem ji prodat. Jejich otcové se v minulosti vzdávali půdy až příliš lehce a byli donuceni ke kočování, ale pak našli tohle místo, které nikdo nechtěl. Bylo to dobré místo a oni se tu usadili. Většina z těch, co tu žijí, se tu narodila a také tu chce zemřít, a tak to je.

Zkrátka a dobře, tlak narůstal, tu a tam kolem údolí docházelo k rozmíškám, další osadníci se tam snažili přestěhovat, a tu skupina mladých bojovníků sáhla k násilí a pár bělochů zabila. A tak přišel další vládní úředník, tentokrát s vojenským doprovodem. Neztrácel čas vysvětlováním ani vyjednáváním, prostě Jacobovi oznámil, že Velký bílý náčelník vydal nařízení, podle něhož bude celý kmen k tomu a tomu dni přestěhován. Budou-li se chovat mírumilovně, zařídí jim dopravu a dobré příděly. Budou-li se však dále bouřit, přijdou vojáci, kteří je přestěhují, a to nebude pro nikoho nic dobrého. Ne, souhlasil Jacob, to nebude nic dobrého, ale nebude to taky on, kdo to udělal. Nebude to on a jeho děti, kdo vyvolá bouři, ale až se přiznají, oni se jí postaví. Tak řekl a tak to je.

Čas plynul, až se přiblížil určený den, což bylo onoho podzimu, o kterém vyprávím. Jacob a jeho lidé se na stěhování nepřipravili. Úředník, pověřený provedením celé operace, si myslel, že Jacob blufuje. Týden předem, než se měla akce uskutečnit, poslal do údolí kolem čtyř stovek vojáků vedených plukovníkem, jenže Jacob s ostatními, celá tlupa, vesnici opustili a stáhli se do hor nad údolím. Plukovník za nimi poslal výzvědné skupiny, ale těm se nepodařilo s nimi navázat kontakt. Nevěděl, co si v té situaci počít, a tak nechal v údolí postavit tábor, že budou prostě čekat, až jednou v noci některý z Jacobových indiánů kmene Nez Percés sejde z hor dolů, aby odehnal dobytek. Koneckonců měl své nové rozkazy a v předpokládaný den stěhování je vydal. Prikázal svým mužům, aby vesnici zničili, a oni ji srovnali se zemí. Hned příští den časně zrána se ostře bojovalo na horní vykolíkované hranici, přičemž plukovník, dříve než stačil přesunout na bojiště oddíl, přišel o pár mužů.

To byl začátek. Vláda chtěla údolí použít k přidělování půdy novousedlíkům, nejdříve se však musela postarat o Jacoba. O to se právě pokusil ten plukovník. Pronásledoval Jacoba a jeho tlupu do hor a myslel si, že nebude těžké je zajmout, protože ženy a děti Jacoba zdržovaly. Jenže Jacob je všechny někde ukryl a pouze se svými bojovníky se pohyboval snáze. Vodil plukovníka tou drsnou krajinou pěkným tempem, několikrát se mu ztratil a nedal jeho vojákům jedinou pořádnou šanci, až se plukovník stáhl, protože na opravdové válečné tažení neměl vybavení. Když se pak vrátil, totiž

ten plukovník, zjistil, že Jacob ho vlastně porazil, ale než zase zmizel, pěkně zatopil těm, co hájili tábor. Mezitím si vláda uvědomila, co se vlastně děje. Odvolala plukovníka a snad i toho, kdo byl nad ním, pověřila tím úkolem generála – snad brigádního – a začala připravovat skutečné tažení.

O tom, co se tenkrát odehrálo, jsme toho později slyšeli hodně, ne zrovna od našeho telegrafisty, ale od mého bratra. Ten totiž právě v těch dnech vyrostl z klukovských kalhot, chtěl se pustit do pořádné práce, a tak se nechal najmout dopravní společností, která dostala kontrakt na zásobování vojenských oddílů. Žádný z těch střetů neviděl, ale několikrát byl velice blízko a psal domů o všem, co se dělo. Slíbil, že bude psát jednou týdně, a taky to docela dodržoval. Své dopisy posílal, kdykoli se nějaký z vozů vracel, a když došly, matka je otci i mně předčítala. Moc dobře si vzpomínám najeden objemný dopis, který odeslal, když dorazil do prvního tábora a uviděl Jacobovo údolí. Kolik toho jen navyprávěl o bujně zelené trávě, o říčce valící se do jezírka a zase klidně vytékající, o krásných stromech na vzdálených svazích a o horách, které se na všech stranách zvedaly do nekonečných výšin. Nutí to prý člověka k tomu, aby tam vstoupil tiše a vzpřímil se jako ty stromy. Myslím si, že bratr taky proto té práce nechal brzy poté, co skončily potíže, a vykolíkoval si tam vlastní hranici.

Já vím, k těm mokasínům máme ještě daleko. Pořád ještě jsem v Idahu v Jacobově údolí. Jenže já se prostě rozpomínám a pak zase zapomínám, kdežto vás možná všechny vedlejší podrobnosti toho, co jsem vám začal vyprávět, ani nezajímají. Pokusím se to vzít zkrátka.

Jak už jsem řekl, vláda vyslala proti Jacobovi skutečnou výpravu. Brigádního generála a nějakých tisíc mužů. Nemá smysl vykládat o všem, co se stalo, snad s výjimkou toho, že tahle výprava nedosáhla o moc víc, než dokázal ten plukovník se svými muži. Pronásledovali Jacoba dál a dál, několikrát ho téměř obklíčili a zabili přitom spoustu jeho bojovníků, dozvěděli se, kde ukryl ženy a děti, donutili ho, aby je odsunul dál do hor, ale ony unikly na poslední chvíli a ani si toho nemohly s sebou moc vzít. Ale neznamenalo to, že Jacoba chytili a přinutili ho, aby se svými bojovníky zastavil svou malou válku proti všem bílým vůbec a proti oddílům zvláště. Potom

nastoupil další generál a další tisícovka vojáků s ním, a vedli tuhé boje na pár stovkách mil. Pak nastala zima a Jacob byl poražen. Nikoli vládou, jejími vojáky a jejich puškami, ale zimou. On a bojovníci, kteří mu zbyli, zaměstnávali dva generály a skoro dva tisíce vojáků po celé čtyři měsíce, bojovali s nimi na území tří států, ale pak je porazila zima. Jacob přišel k tomu druhému generálovi ve chvílce příměří v tom, co zbylo z jeho náčelnické parády, členku položil na zem a promluvil. Řekl, že jeho děti jsou roztroušeny v horách, trpí zimou, mají jen pár pokrývek a žádné jídlo. Některé z těch prcků našli zmrzlé. Ode dne slunovratu už Jacob nebojoval. Dají-li mu prý nějaký čas, aby našel a shromáždil své děti, odvede je kamkoli, kam si Velký bílý náčelník bude přát.

Jo, už jsem docela blízko u těch mokasínů, i když jsem pořád ještě nahoře v Idahu. Ne. Myslím, že to bylo v západní Montaně, kde se Jacob vzdal tomu druhému generálovi. No a vláda se rozhodla, že kmen Nez Percés pošle na Smetiště, jak lidé říkali indiánskému území, kam vyklidili všechny kmeny, jejichž půda sice nebyla přímo zabrána, ale stejně je odsunuli. Znamenalo to, že Jacoba a jeho lidi, všechny, co zbyli, asi tak tři stovky včetně žen a dětí, naložili do zvláštního vlaku a poslali je po železniční trati, která vedla naší osadou. Tihle indiáni kmene Nez Percés měli projet kolem našeho domku, co by kamenem dohodil, a my bychom tak měli příležitost zahlédnout je aspoň oknem. A kdyby bylo třeba posunovat, vlak by zastavil a my bychom všechno dobře viděli.

Nevím, jestli dokážete pochopit, co to všechno znamenalo pro nás kluky z osady a okolí. A nejdůležitější to možná bylo pro mne. To nebyli žádní krotcí indiáni. To byli divoši. Bojovníci, snad nejbojovnější ze všech indiánů. Jistě, Siouxové to nandali Custerovi. Jenže v té mele bylo o mnoho víc Siouxů než vojáků. Tihle Nez Percésové se velice dobře drželi proti pořádné části armády celých Spojených států oněch dnů. Vládních byla taková přesila, že to pro ně vlastně měla být hračka. Ať počítáte, jak počítáte, na jednoho indiánského bojovníka připadalo šest nebo sedm vojáků, a přitom tihle bojovníci nebyli zpočátku ani dobře vyzbrojeni a museli sbírat pušky a munici po vojácích, které zabili. Někteří z nich bojovali až

do samého konce jen šípy. Nedělám si legraci, když vám říkám, že po celou dobu, co jsem slyšel o těch dlouhotrvajících bojích v horách, představoval jsem si je vždycky větší a strašnější. Nyní jsem si dělal na svém klacku zářezy za indiány kmene Nez Percés, a už to samotné mě velice vzrušovalo.

Nadešel den, kdy ten vlak měl projet. Podle prvních zpráv to mělo být pozdě odpoledne a my všichni kluci z osady jsme okouněli kolem telegrafistovy boudy. Bylo chladno, třebaže kolem neleželo moc sněhu. Proklouzli jsme do boudy, kde hrála kamna, a tam jsme čekali, dokud telegrafistu nenaštvalo naše žvanění a nevyhodil nás. Myslím, že já jsem toho nažvanil nejvíc, protože to svým způsobem byli moji indiáni. Můj bratr měl přece co do činění s výpravou, která je chytila. Nemyslete si, že se ostatním klukům líbilo, jak jsem se vytahoval. Jenže slunce zapadalo, my se měli rozejít domů na večeri, ale vlak nejel. Později se někteří z nás vrátili do boudy a čekali dál, zatímco telegrafista nadával, protože tam musel tvrdnout a čekat na zprávu. A jak pro nás chodili naši otcové, jednoho po druhém nás vyhazoval. Ale vlak pořád nejel.

Bylo něco po půlnoci a já jsem šel konečně spát, když tu jsem z postele vyskočil, protože někdo zabušil na dveře. Nakoukl jsem do kuchyně. Táta v noční košili právě otvíral venkovní dveře. Na prahu stál telegrafista a nadával. Prý dostal zprávu, že vlak přijíždí a může tu být za půl hodiny, že ho mají odšíbovat na druhou kolej a zdržet ho, dokud neprojede noční vlak na západ. Také táta začal klít, natáhl si kalhoty, holínky, oblékl si teplý kabát a zažehl lucernu. Zatímco se on oblékal, přichystal jsem se taky. Matka se probudila a měla nějaké řeči, ale táta ji uklidnil. „Bláznívej kluk,“ usoudil, „pořád má plnou hlavu indiánů. Jen ať se pořádně podívá, co to je za zlodějskou pakáž.“ A tak jsem šel s tátou. Mezitím vyšel měsíc, takže jsme snadno viděli na cestu. Čekali jsme v boudě s telegrafistou. Táta pak vyšel ven, aby dal signál a přehodil výhybku. Asi tak po dvaceti minutách vlak přijel, odbočil na druhou kolej a zastavil se.

Telegrafista vyšel z boudy a dal se do řeči s brzdařem. Já jsem stál ve dveřích boudy a klepal se jako v horečce. Nebyl to velký vlak. Jen lokomotiva, tendr s uhlím a čtyři staré vagony. Žádné služební vozy. Většina nákladních vlaků tou dobou mívala služební vozy, kde

bylo několik brzdařů. Potřebovali je, aby tahali za ruční brzdy. Brzdař, se kterým mluvil telegrafista, byl v tomhle vlaku jediný. Asi proto, že bylo tak pozdě. Myslím, že dráhy neplývaly na tenhle vlak vybavením ani personálem a pouštěly ho na trať, jen když byla volná.

Stál jsem tam, celý se třásl, lokomotiva supěla, strojvůdce a topič obcházel pomalu a unaveně kolem a dělali zmatek s olejem a kolomazí. To byl taky jediný projev života, který jsem kolem celého vlaku zpozoroval. V každém vagonu svítila jen jedna lampa, od které nebylo světla víc než od měsíce venku, takže se okna leskla a já jsem neviděl dovnitř. Až na tu šupějící lokomotivu vypadal vlak na koleji jako unavená, ospalá, ba dokonce i mrtvá obluda. Pak jsem si všiml, jak někdo vystupuje z prvního vagonu a v měsíčním světle se protahuje. Byl to voják, kapitán, vypadal unaveně, ospale a znechuceně, sebou i celým světem. Vytáhl z kapsy doutník, opřel se o vagon, zapálil si a pomalu vypouštěl obláčky kouře. Když jsem viděl, že je docela lhostejný a chová se normálně, přestal jsem se třást, vyběhl ven, blíž k vagonu, loudal se kolem a snažil se zjistit, z jakého úhlu by se okna neleskla, abych mohl nahlédnout dovnitř. Pak jsem se zarazil. Ten kapitán se totiž na mě díval. „Proboha,“ promluvil otráveně. „Proč na ně chce kdekdo čumět? Dokonce i děti?“ Dlouze zatáhl z doutníku a vypustil několik kroužků hustého kouře. „Ty teda máš nápady,“ dodal. „Takhle pozdě. Tak běž a podívej se.“ Zíral jsem na něj a byl jsem vyděšený dvojnásob. Báł jsem sejít tam, kde jsou indiáni, ale zároveň jsem se bál nejít, když mi řekl, že můžu, a současně nařídil, že mám. „Tak utíkej,“ pobídl mě. „Kluky oni nežerou. Jen holky. A to k obědu.“ Nakonec mi došlo, že si dělá legraci, že je všechno v pořádku, a tak jsem vylezl po schůdkách na přední plošinu a nakoukl dovnitř.

Indiáni. Bojovní indiáni kmene Nez Percés, kteří si s vojáky Spojených států hráli na krvavou honičku po horách tří států. Velcí a divocí rudokožci, kteří ve vysokohorských průsmycích líp vyzbrojené vojáky mnohokrát přinutili ke klidu zbraní. Ale oni vůbec nebyli velcí a vůbec nebyli divocí. Byly to schoulené postavičky, sedící po dvou na jednom sedadle ve dvou řadách, bojovníci, ženy a děti, jeden jako druhý, zaprášení a unavení. Krčili se k sobě, ospale

mlčeli anebo spali opření o parapety oken či opěradla sedadel. V tom chabém světle vypadali přesně jako ti zkrocení indiáni, které jsem vídal dřív. Zdálo se, že se pod mým pohledem choulí a krčí ještě víc, a já jsem v té chvíli necítil nic jiného než zklamání. A když jsem si pak všiml spících vojáků na prvních sedadlech blízko mne, napadlo mě, že ten vlak žádný doprovod nejspíš vůbec nepotřeboval. Nebylo tu ani potuchy po nějakém nebezpečí. Být ve vlaku nebo venku bylo naprosto jedno, až na to, že člověk stál ve vagonu, nikoli na zemi. Ani brvou jsem nepohnul, když jsem vykročil uličkou.

Dokážu to popsat jedinečně tak, že jsem byl v jakémsi transu z rozčarování, chtěl jsem všechno vidět, a tak jsem šel uličkou a rozhlížel se kolem. Ale indiáni se chovali, jako bych tam vůbec nebyl. Totiž ti, kteří byli vzhůru. Každý někam upíral zrak, hleděl z okna nebo na podlahu nebo na nějaký bod před sebou, a ani se nepohnul. Věděli, že tam jsem. To můžu tvrdit. Cítil jsem to, jako by mě svrběla kůže. Ale oni se na mě nechtěli dívat. Byli kdesi mimo, v jakémsi vlastním světě, a nebyli ochotní dovolit mi, abych se přiblížil a vešel tam s nimi. Nebo mi aspoň dávali najevo, že pro nejsem mimo tento svět. Až na jednoho. Byl to kluk jako já, snad o pár let ještě mladší, krčil se vedle spícího bojovníka – snad to byl jeho otec – a malými očky, černě se lesknoucími v matném světle, mě pozoroval. Otáčel po mně hlavu, když jsem procházel kolem, a já jsem ty oči cítil v zádech, dokud je nezakrylo opěradlo sedadla.

Stále ještě ve stavu vytržení jsem vešel do dalšího vagonu, prošel do třetího a tak dál až do posledního. Všude to bylo stejné. Vojáci zhroutení ve spánku, tísňící se postavy indiánů v různých pozicích, natažené i skrčené, ale pořád totéž. A pak, na konci posledního vagonu, jsem ho uviděl. Měl sedadlo sám pro sebe a čelenka s rudými pery visela na polici nad sedadlem. Spal s hlavou na ruce, položené na okenním rámu. Zastavil jsem se a prohlížel si ho. Chabé světlo lampy na konci vagonu mu ozařovalo měděnou tvář a holou kůži na hrudi, jež vykukovala pod záhyby pokrývky, do které se zabalil. Cítil jsem se podvedený a vnitřně prázdný. Ani Jacob nebyl veliký nebo divoký. Dokonce nebyl ani tak vysoký jako můj táta, ale docela malý. Snad zavalitý a trochu obtloustlý, ale ne moc. Tak akorát. Tvář měl klidnou a –jak bych to řekl – prostě

mírumilovnou. Zíral jsem na něj a pak jsem pokročil, protože on nespál. Trochu se mu zachvělo víčko. Okamžitě jsem věděl, že spánek jen předstírá. Tvářil se, že spí, a proto nemusel vědět, že někdo přišel a okukuje ho. V tu chvíli jsem se zastyděl, utíkal jsem zpátky na plošinu, abych vyskočil z vlaku, ale v tom šeru jsem brkl o spícího vojáka a vylekal jsem ho. Pak jsem rychle slezl dolů.

Tak začalo to, co se semlelo potom. A za to skutečně můžu já. Kdybych totiž nespěchal a neprobudil toho vojáka, nejspíš by se to nestalo. Ten o mně neměl potuchy. Byl strašně rozespálý a nejdříve ani nevěděl, co ho probudilo. Zatímco jsem stál ve stínu vagonu a bál se vyjít na světlo, ten voják vstal, protáhl se, sešel po schůdkách, aniž by si mě povšiml, a obešel vlak do většího stínu na druhé straně. Všiml jsem si, že vytahuje z kapsy láhev. Znovu jsem se cítil v bezpečí, proto jsem se otočil, abych se ještě jednou podíval do vlaku. Světlo bylo příhodné, proto jsem taky viděl dovnitř oknem u posledního sedadla. Jacob vstal. Hlavou mi táhly nejrůznější divoké nápady a stál jsem jako přimražený. Jacob se náhle objevil ve dveřích na zadní plošině. Nebál jsem se, protože jsem nebyl schopen cítit cokoli, ale taky jsem se nedokázal pohnout. Zdálo se mi, že se zastavil čas. Pak jsem pochopil, že Jacob nic nedělá a že se ani nechystá něco udělat. Možná o mně vůbec nevěděl, a pokud ano, byl jsem mu dočista fuk, zahlédl mě a zase mě pustil z hlavy. Tiše stál u zadního zábradlí, přikrývku nechal uvnitř, a tak mu noční vzduch chladil holou hrud' nad koženými kalhotami, ale on to zřejmě necítil. Díval se dozadu po železných kolejích na světélko, to byla tátova lampa u západní výhybky. Stál tam klidně a tiše, taky já byl jako do země vrostlý a pozoroval jsem ho. Ani se nepohnul a hleděl na koleje vedoucí na západ. Tak jsme tam oba stáli, Jacob a já, když se voják vracel od konce vlaku.

Když jsem o tom později uvažoval, nemohl jsem tomu vojákově dávat velkou vinu. Nejspíš dostal rozkaz, aby držel indiány na sedadlech, nedovoloval jim vycházet na plošinu a tak podobně. Možná měl strach z toho, že pije ve službě, a nechtěl, aby ho někdo přistihl, když z něho čpěl alkohol. Možná taky, že trochu přebíral. Když však zahlédl Jacoba, rozhodně byl překvapen a dostal vztek. Nejdřív natáhl ruku a sebral cosi z plošiny, já jsem pak rozeznal, že

to je ručnice. Potom vyskočil nahoru a začal do Jacoba šťouchat hlavní pušky, aby ho dostal ke dveřím. Jacob se na něj podíval, pomalu se otočil a šel, jenže vojákovi se zřejmě zdálo, že se příliš loudá, protože otočil pušku a pažbou ho jako klackem uhodil do zad. Neviděl jsem, co se přesně stalo, protože k té rvačce došlo velice nečekaně a rychle. Voják náhle spadl z plošiny na zem blízko mě a puška žuchla hned vedle. Byl tak rozzuřený, že se snažil rychle dostat na nohy a šátral po pušce. Pak na Jacoba namířil a chtěl vystřelit, jenže zád' hlavně se nějak ucpala, a tak ji musel vyčistit, aby fungovala.

A Jacob stál na plošině, už zase tichý a klidný, shlížel na vojáka, holou hrud' nastavenou pušce. V měsíčním svitu jsem viděl jeho jasné černé oči, zářící v měděné nehybnosti tváře. Ani se nepohnul a já jsem náhle pochopil, že čeká. Nehybně čekal na kulku. V tu chvíli jsem poskočil kupředu, chytil jsem hlaveň pušky a odklonil jsem ji, až se voják zapotácel. „Ne!“ vykřikl jsem. „Takhle ne!“ Voják upadl, oba jsme se váleli na zemi, a tu na nás někdo zařval. Když jsem se postavil na nohy, viděl jsem, že to je kapitán. Voják taky vstal, stál jako strnulý, tak trochu nemístně v pozoru. „Zatracenej indián,“ zavrčel. „Chtěl zdrhnout.“ Kapitán se podíval na Jacoba a viděl, jak tam stojí, a když poznal, kdo to je, lekl se. „Nechtěl,“ ozval jsem se. „Jen tam tak stál.“ Kapitán se podíval na vojáka a zavrtěl hlavou. „Kristepane,“ zhrozil se, „vždyť jsi mohl zastřelit tohotohle.“ Znovu zavrtěl hlavou, tak trochu znechucený a unavený z toho všeho a možná dokonce i ze života. „K čemu to všechno je,“ řekl jakoby pro sebe. Pak luskl prsty na vojáka. „Seber si tu pušku a běž dopředu.“ Voják odběhl, zatímco kapitán se díval na Jacoba a ten hleděl na něj. Ani brvou nepohnul. „Blbci se najdou ve všech rasách,“ prohodil kapitán. Jacobovi zablesklo v očích, jako by tomu rozuměl. Byl jsem přesvědčen, že to pochopil, protože jsem slyšel, že rozumí anglicky, když chce. Kapitán mávl rukou. „Stůj si tu na té pitomé plošině, jak dlouho chceš,“ řekl. Uvědomil si, že drží v ruce doutník, a tak ho odhodil na zem, otočil se a zamířil k přední části vlaku. Chtěl jsem jít za ním, ale nemohl jsem, protože Jacob se teď díval na mne.

Shlížel dolů dlouho, jak se mi zdálo, pak mi pokynul, jako by chtěl, abych pokročil blíž do světla. Vyhověl jsem mu a on se

předklonil a upřeně na mne hleděl. Pak ke mně natáhl ruku dlaní dolů a cosi řekl ve svém jazyce. Na okamžik jsem byl jen s ním, ve zcela jiném světě, ale on pak opět ustoupil zpátky k zábradlí a já jsem si uvědomil, že jsem zase mimo, že mě nevnímá stejně jako všechno ostatní kolem. Stál tam znovu sám a hleděl po kolejkách do dálky. Pochopil jsem, že se dívá mnohem dál než na světélko tátovy lucerny, dál, kde osamělá kolej běžela kupředu podél zvolna se zvedající krajiny k obzoru a mýjela pohled na mohutné hory. Díval se zpátky na tu železnou kolej, která ho i s jeho lidmi odvážela daleko od údolí, kde se člověku chtělo vstoupit na půdu a vzpřímit se, a dopravovala je na neznámé místo, kde už nebudou sebou samými, ale jen skupinou mezi mnoha kmeny a jazyky, a všichni budou závislí na štědrosti zapomnětlivé vlády. V té chvíli to nebyl indián, kterého jsem tam už nikdy nespatřil. Byl to člověk. To nebyl Jacob, mírný náčelník, na něhož mohou civět i ztřeštěné děti. Byl to Horský los, Velký-jelen-chodící-po-horách. Velký, opravdu velký, a jeho posláním bylo chodit po horách.

Stál tam, díval se na koleje, a tu zaduněl noční nákladní vlak, přijíždějící z východu a pokračující na západ, se hřmotem projel kolem, a Jacob stál a díval se za ním. Jeho vlak se pohnul, pomalu se plazil k východu, a já jsem ho sledoval, dokud jsem viděl Jacoba, jak tam tiše a klidně stojí a pozoruje koleje za sebou.

Tak to by bylo. Už jsme skoro tam, kam jsem mířil. Teď už to je k mokasínům jenom krok. Druhý den jsem se snažil povědět o tom ostatním klukům, ale nejspíš jsem se při líčení té události moc vytahoval, a tak mi nechtěli věřit. Že jsem viděl indiány, to mi uvěřili. Museli. Telegrafista totiž potvrdil, že jsem tam byl. Dokonce i to, že jsem vlezl do vlaku. Ale ostatní mi věřit nechtěli. A protože se tvářili skepticky, omílal jsem to pořád dokola. A tím jsem se jim musel pěkně zprotivit. Ale Jacob mě zachránil, třebaže jsem ho už nikdy nespatřil. Jednou jsme takhle s partou kluků hráli nějakou hru za telegrafní boudou a náhle jsme si všimli, že se k nám kdosi přiblížil a pozoruje nás. Byl to indián. Vypadal docela normálně a neškodně, ale pozorně si nás prohlížel, pak si vybral mě a zamířil ke

mně. Natáhl ruku s dlaní obrácenou dolů, cosi mi řekl jazykem indiánů, ukázal do dálky na východ a jih, pak opět na mne, sáhl do staré přikrývky, kterou měl kolem sebe obtočenou a připevněnou opaskem, vytáhl balíček zabalený ve špinavém hadru a položil mi ho k nohám. Pak se otočil a zmizel za boudou. Když jsem ten balíček rozbálil, byly tam tyhle mokasíny.

Zvláštní věc. Potom se mi už nikdy nechtělo obcházet kluky a vnucovat jim svůj příběh. Nebylo třeba. Už mi bylo jedno, jestli mi věří, nebo nevěří, protože jsem měl tyhle mokasíny. Tak jsem se stal jedním z Jacobových dětí. A nezapomínám, že mi to v těžkých chvílích občas pomáhalo.

Harvey Kendall

MŮJ OTEC MĚL DVA PÁRY holínek. Měl taky pár polobotek, ale ty obouval, jen když ho k tomu donutila matka, v neděli do kostela, na pohřby a tak. Právě holínky patřily k jeho normálnímu oblečení. Jedny byly obyčejné, hrubé, skutečné prastaré kovbojské holínky, sahající skoro až ke kolenům, z nepoddajné hovězíny s plátěnými poutky, jimž jsme říkali oslí uši, protože mu při chůzi po obou stranách plandaly. Ty nosil do práce ve všední den. Byl inspektorem přes hovězí dobytek na místním obchodním dvoře, kam rančeři ze širokého okolí přiváděli své kusy na kontrolu a vážení, než je nakládali k odvozu. Ráno vstal a přecházel po domě jen v ponožkách, případně, když na něj matka dohlédla, vklouzl do pantofli, které mu koupila. Tak chodil, než se nasnídal, potom se posadil na okraj židle a potýkal se s holínkami, dokud je neobul. Pracovní kalhoty si zastrčil dovnitř, vstal, vzpřímil se a prohlásil: „Další den, další dolar,“ což nebylo právě výstižné, protože on vydělával víc než dolar denně. Potom vykročil ze dveří a oslí uši mu plandaly.

Bydleli jsme nedaleko města. Na obchodní dvůr, který byl za nádražím, od nás asi půl míle daleko, chodíval v těch holínkách někdy pěšky, jindy osedlal koně, popojížděl na něm od chlěva ke chlěvu a pomáhal obchodníkům s dobytkem, třebaže to dělat nemusel, protože mu za to neplatili. „Toho koně Lysáka přece nemůžu nechat zlenivět a ztloustnout,“ říkával, ale byly to jen takové řeči. Pravda vypadala tak, že toho koně prostě rád cítil pod sebou, znovu a znovu, líbilo se mu, když ho šimral v nose prach, zvedající se vysoko nahoru k muži v sedle, rád zaháněl býčky do ohrady. Připomínalo mu to dávné doby, kdy býval potulným pasákem krav, jehož jediným domovem, než ho matka zahнала do jedné ohrady s kazatelem a připoutala ho rodinnými povinnostmi, bylo právě sedlo.

Tyhle kovbojské holínky byly zkrátka všední boty do práce. Ty druhé, to bylo něco docela jiného. Nesahaly tak vysoko, ale měly vysoké úzké podpatky prohnuté dozadu, byly z měkké teletiny, která přiléhala k noze a kotníku jako rukavice a pak se rozšiřovala, aby se do ní vešly pečlivě složené nohavice. Nahoře měly po stranách kožená poutka, skrytá uvnitř, celý vršek ze zvláštních kusů teletiny, tmavší než spodek, a ozdobnou výšivku ve tvaru smyčky provazu. Tyhle holínky si brával v neděli, když se vrátil z kostela, a taky při zvláštních příležitostech jako byly schůze sdružení obchodníků nebo když jel na starém Lysákovi v předních řadách o každoroční přehlídce ke čtvrtému červenci. Připomínaly mu nejlepší dny těch starých časů, doby, kdy na prvních rodeích dokazoval, jaký je pašák, a předváděl ostatním pašákům ze širokého okolí, co člověk dokáže s dobrým koněm a dobrým lasem.

Když si táta obul tyhle holínky z teletiny, brával si také opasek, který k nim patřil. Byl také z teletiny a tak široký, že mu matka musela do každých nových kalhot, které mu koupila, všívat zvláštní poutka. Ten opasek měl velkou stříbrnou sponu, v jejímž kovu byly vyryty tři řádky písmen. První řádek říkal „První cena“, ve druhém stálo „Vrhání lasa“ a ve třetím „Cheyenne 1893“. Když tenhle opasek s přezkou obepínal jeho boky nad holínkami z teletiny, připomínal mu to nejlepší, co za starých časů dokázal, den, kdy dosáhl rekordu ve zkrocení a spoutání býka. Tenhle rekord mu vydržel celých sedm let, než ho jiný překonal, a ten to dokázal jen proto, že zmenšili arénu a trochu změnili pravidla, čímž splnění tohoto obtížného úkolu usnadnili.

Každý, kdo má ponětí o dětech, taky ví, který z těch otcových párů bot jsem měl rád. Čistit a leštit tyhle dva páry mazadlem na sedla, aby kůže zůstala vláčná, patřilo k mým pravidelným úkolům každou neděli před mší. Vzal jsem mazadlo a mokrý hadr, a pokud táta nebyl poblíž a nedíval se, ty staré holínky z hovězí jsem jen tak olízl a pak se dal pořádně do práce na těch telecích, i když moc péče nepotřebovaly, protože je táta nijak často nenosil. Většinou jsem neudělal nic víc, než že jsem hadrem rychle přešel ty staré hovězí, v naději, že si toho táta nevšimne, a pak jsem je nechal, protože stará kůže byla stejně hrubá a tvrdá i po vyčištění. Potom

jsem se věnoval holínkám z teletiny, ale tvářil jsem se, jako by mě to nijak zvlášť nebavilo. Když jsem pak náhle vzhlédl, viděl jsem, že mě táta pozoruje přimhouřenýma očima. „Poslechni, chlapče,“ řekl, „jednoho krásného dne ty boty prodřeš. Ty druhé potřebují změkknout, aby mě v nich netlačily nohy. Koukej se do nich dát, než tě nakopnu.“

Zmínka o kopancích byla možná jednou z příčin, proč jsem o ty hovězí holínky nepečoval rád. Kdykoli jsem něco zkazil, kdykoli jsem porušil některé z pravidel, která mi byla vštípena, táta mě potrestal. Když jsem popletl něco, co jsem už měl umět, přistoupil ke mně zezadu, poskočil na levé noze, špičku pravé nohy vytočil ven a vnitřní stranou chodidla mě prudce nabral. Takhle mě nakopl jednou, dvakrát nebo třikrát, podle toho, jak moc jsem se prohřešil, ale než našel správnou míru, srazil mě někdy až na zem. Pokaždé, když mě takhle trestal, měl na sobě ty staré holínky z hověziny, ale s mými pocity k nim to asi nemělo mnoho společného. Po tom výprasku jsem totiž nikdy nemíval pocit trpkosti ani jsem se nezlobil. Táta mě trestal, jen když to muselo být, a vždycky to provedl rychle a důkladně a taky mi vysvětlil proč. Když bylo po všem, okamžitě na to zapomněl a řekl mi, abych se po večeři držel poblíž. To jsme pak osedlali starého Lysáka, táta mě posadil do sedla a cvičil mě v házení lasem na tyčku plotu, dokud se nesetmělo.

Fakt je, že jsem ty staré hověžinové holínky nerad čistil, protože byly tuhé a tvrdé, že se s nimi nedalo nic dělat, a taky staromódní a rozbité. Zkrátka pro mne nic neznamenal. Zato ty druhé jsem obdivoval. Pulíroval jsem tu měkkou tmavě se lesknoucí kůži a v duchu jsem sám se sebou pyšně rozmlouval. Není moc kluků, jejichž táta je šampión ve vrhání lasem, a ještě ke všemu v zemi, kde používání lasa bylo důležitou součástí živobytí. Člověk to musel s lasem zatraceně umět, chtěl-li dostat i docela obyčejnou práci na ranči. Žádný jiný kluk neměl tátu, který v tom dosáhl rekordu, držel ho sedm let a držel by ho dosud, kdyby se nezměnila pravidla. Pracoval jsem na té kůži a v duchu jsem viděl to, co jsem na vlastní oči nikdy nespatrił, protože se to všechno odehrálo, ještě než jsem se narodil. A tak jsem si představoval: tátu na starém Lysákovi, tenkrát mladého, vzpřímeného v sedle, s lasem, které mu v rukou ožívá; tátu

a mladého Lysáka při společné práci, jak krotí toho nejdivočejšího a nejprohnanějšího býka rychlým a zručným způsobem, o němž vždycky říkal, že je ten nejlepší. Viděl jsem každý pohyb, jak mi o tom často vyprávěl; mladého Lysáka, jak nabírá rychlost, aby býka předhlonil, jak v každém okamžiku i beze slova a bez doteku ostruh ví, co má dělat; tátu, jak lehce a uvolněně sedí v sedle, jak se mu pod pravici tvoří smyčka, ta smyčka letí dopředu, uvolňuje se a dopadá na široké rohy; Lysáka zpomalujícího tempo, když táta povolil uzdu a utáhl smyčku, Lysáka opět uhánějícího s uzdou povolenou natolik, aby mohl přeskočit laso k býkově pravému boku, a pak Lysáka ženoucího se ze všech sil doleva, aby laso napjal, stočil býkovi hlavu obloukem ven a aby mu současně podtrhl zadní nohy a srazil ho k zemi. Týmž pohybem se Lysák otočil čelem k býkovi a držel laso napjaté, zatímco táta využil tenhle obrat k tomu, aby pružně vyskočil ze sedla a běžel podél napjatého lasa, v ruce smyčku, kterou hbitě obtočil kolem tří býkových nohou a stáhl ji; Lysák zatím dával pozor, držel laso napjaté, připraven trhnout a zkrotit býka, kdyby se plašil. Kůň pak laso trochu uvolnil, aby táta mohl povolit smyčku a všem ukázat, že úkol splnil, a vrátit se klidně k Lysákovi, aniž by býkovi věnoval jediný pohled. Jako by chtěl říct jen tak mimochodem, že to je všechno a že býk je připraven ke značkování nebo k čemukoli jinému, co by s ním chtěl kdo dělat.

Víte, to, co vám o těch časech povídám, má hodně společného právě s těmi holínkami a opaskem, a taky s mým tátou a se starým Lysákem, ale hlavně s tátou. Začalo to ten večer předtím, než byl v našem městečku zahájen trh spojený s rodeem. Výbor, který to organizoval, měl k dispozici nějaké peníze navíc, a tak pomocí telegramu přemluvil Cala Benetta, aby si přijel pro cenu. Pak celé městečko polepili plakáty, na nichž stálo, že přijede špičkový šampión ve vrhání lasem, aby předvedl své umění. Všichni o tom celé dny hovořili. Právě jsme dovečeřeli, otec, matka a já. Už jsem to nevydržel, a tak jsem se nakonec ozval: „Táto,“ povídám, „můžu si vzít zítra tvůj opasek? Aspoň na chvíli?“

Otec se opřel v židli a podíval se na mne: „Co tím chceš říct, chlapče? To musíš mít za lubem něco zvláštního.“

„Strašně mě štve,“ přiznal jsem se, „co ostatní kluci pořád vykládají o Calu Benettovi. Je tu taky jeden nový kluk, a tomu jsem říkal, že jsi kdysi udělal rekord, ale on mi nechce věřit.“

Táta se na mne pořád ještě díval a zamračil se. „Tak on tomu nechce věřit?“

„Jo,“ přikývl jsem. „Kdybych si ten opasek mohl vzít a ukázat mu ho, musel by to přece uznat.“

„Hádám, že uvěří,“ pravil táta a zaklonil se v židli, jak to dělával, když se dobře najedl, a napolo žertem dodal: „Hádám, že uvěří, zvlášť kdybych zítra vyšel na plac, roztočil laso, jak se to dělá při krocení býka, a všem kolem pár triků předvedl.“

A to se máma dala do smíchu. Smála se tak, že jí málem zaskočilo, a my jsme na ni s tátou jen zírali. „Proboha,“ ozval se otec, „co je na tom tak legračního?“ Máma spolkla poslední sousto. „Ty přece,“ odpověděla. „Vždyť už je to jedenáct let, co jsi něco takového dělal. Celou tu dobu tady dřepíš, stárneš, roste ti břicho, a teď vykládáš o tom, že nastoupíš proti mladíkům, kteří to dělají celou tu dobu a dneska by tě dokázali převálcovat.“

„Ty myslíš, že by to opravdu dokázali?“ zamračil se otec ještě víc.

„A ten tvůj kůň taky,“ dodala matka a uchichtla se. „S tím je to zrovna tak. Stárne, tloustne a je čím dál tím línější. Už by to nedokázal.“

„Že ne?“ rozhorlil se táta. „Přesvědčím tě, že mládí a drzost není ještě všechno, jak ty si myslíš. Hlava a zkušenosti taky něco znamenají, a právě to má ten kůň a mám to i já. To se nedá zapomenout, stejně jako se nedá zapomenout jezdit na kole.“

Myslel to nanejvýš vážně, a máma si to uvědomila a taky zvážněla. „No dobře,“ řekla, „ale ty to zkusíš nebudeš. A to je moje poslední slovo.“

„Hergot,“ zahřímal táta a praštil pěstí do stolu tak, že až poskočilo nádobí. „Tohle jsou celé ženské, jen rozkazovat! Člověka srážejí a táhnou ho dolů jako mlýnskej kámen, chtějí, aby bylo po jejich a umanou si to zrovna ve chvíli, kdy si člověk myslí, že by mohl ještě něco dokázat.“

„Harveyi Kendalle,“ řekla máma, „ted’ mě poslouchej. Ještě před svatbou jsem mockrát viděla, jak sis při těch svých vylomeninách málem srazil vaz. Proto jsem ti to zarazila. Nechci, aby se ti něco stalo.“

Nasupeně se na sebe dívali přes stůl. Po chvíli si táta povzdechl, sklopil zrak a začal točit hrnkem od kávy, což dělal vždycky, když se dostali do sporu. „Dejme tomu, že máš pravdu,“ prohodil, znovu si povzdechl a pak pokračoval mírněji: „Byl to jen takovej nápad. Nemá cenu, abychom se kvůli tomu hádali.“ Obrátil se ke mně: „Vezmi si ten opasek,“ řekl. „Ber si ho, kdykoli budeš chtít. A pokud máš dost velké nohy, můžeš si vzít i holínky.“

Ráno otec nešel do práce, protože ten den byl místní svátek, a tak jsme snídali později, on seděl u stolu tiše a v hlavě si přebíral, co se předchozí den po večeri odehrálo. Pak si natáhl teletinové holínky, třebaže v nich bez opasku vypadal trochu nezvykle, vyšel ven, osedlal starého Lysáka a vyrazil do města, aby tam pomohl s přípravami. Já jsem s ním nemohl jít, protože mi těsně před odchodem nakázal, abych se držel u mámy a dával na ni pozor. Což byla v podstatě jenom záminka, protože ve skutečnosti ona dávala pozor na mne. Byl to prostě jeho obvyklý trik, jak mě udržet doma, abych se nemohl někde potloukat a vyvádět neplechy. Sotva odešel, vzal jsem si jeho opasek. Obtočil jsem ho kolem sebe skoro dvakrát, ale přezku jsem se mi podařilo umístit tak, že byla uprostřed, jak má být. Pak jsem se postavil na židli a kochal se sám sebou v zrcátku, které táta používal při holení. Chvíli jsem čekal, zatímco máma si chystala sváteční šaty s krajkou a vůbec dělala to, co ženské dělají, když se chtějí vyparádít. Pak jsme se my dva, máma a já, vydali na půlmílovou cestu do městečka, abychom se taky podíleli na tom, co se tam bude dít.

Zastavili jsme se u všech stánků a prohlíželi, kdo dostal cenu za marmelády a džemy, za pěstování zeleniny a podobně. Nějaký čas jsme věnovali prohlídce malých ohrad, kde byl oceněný dobytek určený na prodej. Netrpělivě jsem přešlapoval a žvýkal melasové bonbony, až mě huba bolela, zatímco se máma bavila tu s jednou ženou, tu s dalšími. A tak jsem neměl možnost se producírovat a pochlubit se opaskem, protože mě prakticky v jednom kuse hlídala.

Třikrát nebo čtyřikrát jsme narazili na tátu, který tam čiperně pobíhal coby znalec dobytka a jeden z těch, kteří vítali návštěvníky odjinud. Zastavil se s námi na kus řeči a pak zase spěchal dál. Bavilo ho to, na těchhle akcích byl vždycky ve svém živlu, žertoval s mužskými a smekal klobouk před ženami, a celý zářil, protože tu a tam vypil s dalšími členy vítacího výboru nějakou tu sklenku.

Zašel s námi do místního hotelu na rychlý oběd. Byl v dobré míře a utahoval si ze mne, že se v tom opasku napůl ztrácím, a sotva jsme dojedli, už nás hnal ven k provizorní tribuně, postavené podél jedné strany dobytčí ohrady, abychom našli dobrá místa pro nastávající rodeo. Obsadil místa ve třetí řadě, odkud, jak vždycky říkal, je vidět nejlíp, a posadil se doprostřed mezi mámu a mne. Netrvalo dlouho a oba se dali do řeči s lidmi kolem nás, a tak jsem měl možnost se vytratit, proklouznout konstrukcí tribuny a vyhledat další kluky, jimž bych se mohl pochlubit opaskem. Pídl jsem se po nich celý nedočkavý a pyšný, a taky jsem je našel, ale snad už po pěti minutách jsem jako šílený uháněl skoro s brekem zpátky pod tribunu. Podle tátových bot jsem poznal, kde vylézt nahoru, a on ucítil, jak mu prolézám pod nohama, protože tribuna byla už plná, proto mě popadl a vytáhl na sedadlo vedle sebe. „Tak už dost, chlapče,“ napomenul mě, „přece nechceme, aby máma věděla, že jsi takhle zdrhl.“ Ohlédl se směrem k ní, viděl, jak je zabraná do hovoru se svou sousedkou, pak se obrátil ke mně a podíval se mi do tváře. „Sakra, chlapče, co je s tebou?“ zeptal se.

„Táto,“ povídal jsem, „on tomu o tobě nevěří.“

„Kdo tomu nevěří?“ zeptal se. „Ten nový kluk,“ já na to.

„A ukázal jsi mu ten opasek?“

„Jo, ale on se jen smál a říkal, že to je švindl. Že jsi ho prý buď někde našel, nebo sehnal ve vetešnictví.“

„Našel?“ nechápal táta. Zase se zamračil, až se mu obočí spojilo, ale lidé kolem začali hlučet a v ohradě, která ten den sloužila jako aréna, se začínalo něco dít. „Tak fajn, chlapče,“ řekl jen, „něco s tím provedeme, až tahle komedie skončí. Tomu klukovi by možná prospěl pořádný kopanec. Ale teď buď zticha, začíná jízda na mustanzích.“ Už si mě dál nevšímal, protože se zájmem sledoval, co se děje v aréně. Ale nevěnoval tomu celou svou pozornost, tu a tam

se na dřevěné lavici zavrťel a pořád si něco pro sebe mumlal. V jedné chvíli promluvil tak nahlas, že jsem to zaslechl. „Vetešnictví,“ procedil mezi zuby a znovu se zavrťel. Snad o tom ani nevěděl.

V aréně se zatím děla spousta věcí, přesně takových, které se mi vždycky líbily a fascinovaly mě. Jenže ten den mě to právě moc nebavilo. Nervozita v hledišti však náhle stoupla, hlavní brána se otevřela a lidé začali křičet a jásat. Bránou projel muž na krásném statném běloušovi, který při každém kroku péroval, jako by měl v nohách pružiny, a hned bylo jasné, že ten muž je Cal Bennett. Byl vysoký a štíhlý, vzpřímený v sedle, vypadal mladě a zároveň i zdatně. Holínky měl podobné těm tátovým z teletiny, nebyl v nich velký rozdíl, a taky měl široký opasek podobný tomu, který jsem měl na sobě právě já. V pohupujícím se sedle seděl jako přišitý. Byl to nejhezčí chlapík, jakého jsem kdy viděl. V ruce měl svinuté laso, za jízdy na něm udělal smyčku a roztáčel je ve stále větších a větších kruzích. Náhle je vymrštil nahoru, takže se točilo kolem něho a jeho bělouše, a stejně nečekaně je vrhl před sebe. Rychle koně pobídl podpatky, bělouš poskočil kupředu, i s jezdce proskočil smyčkou, která se teď svíjela za nimi a diváci se mohli zbláznit. Křičeli, jásali a dupali. Cal Bennett nechal smyčku spadnout na zem, ukláněl se na všechny strany, smekl klobouk, aby pozdravil přítomné ženy, pak si ho opět nasadil, stočil laso a přešel na druhou stranu arény, kde čekal, až bude moci provádět své kousky s lasem. A diváci pořád ještě křičeli a dupali. Táta seděl vedle mne se vztyčenou hlavou, rozhlížel se po jásajícím davu, obličej mu ztuhl a zrudl, pak se příkrčil na lavici a tiše seděl. Už nebyl nervózní ani si nic nemumlal. Jen se tak klidně díval do arény a sledoval, co se tam děje. Hlasatel pak tlampačem ohlásil, že dalším bodem programu je místní soutěž v krocení býka volným stylem. Táta se ke mně obrátil a popadl mě za ruku. „Chlapče, sundej si ten opasek,“ řekl.

Pracně jsem si ho rozepjal a podal tátovi, on vstal a rovnou tady na tribuně si odepjal vlastní opasek a ten velký začal protahovat těmi zvláštními poutky, která mu máma přišila na kalhoty. Máma viděla, jak se vedle ní vztyčil a co dělá, a to ji vyděsilo. „Harveyi Kendalle,“ zeptala se, „co to máš vlastně za lubem?“

„Nestarej se,“ odsekl táta a tón, jímž to řekl, by každého zaplašil. Zapnul si opasek na přezku a zamířil do arény. Vzal to rovnou a prodral se mezi diváky v řadách před námi. Když došel dolů, obrátil se k matce: „Teď koukej do arény a něco uvidíš,“ houkl na ni.

Prolezl mezi sloupky v ohradě do arény a šel rovnou ke skupince mužů, kteří tu dělali na rodeu rozhodčí. Přitom sáhl pro peněženku a vytáhl dvě dolarové bankovky. „Já se hlásím,“ oznámil těm chlapíkům, „tohle je moje vložné.“

Všichni se otočili a zírali na něj. „Hele, Harve,“ ozval se jeden z nich, „chceš nám předvést, jak jsi to dělával, a to je fajn. Je to bezvadný. Jsme pyšní, že tě tu máme, ale neměl bys to zkoušet, když jde o závod na čas.“

„Sklapni, Same,“ odsekl otec, „já vím, co dělám. Vezmi si ty prachy.“ Bankovky vtiskl mužovi do ruky, odkvačil a za chvíli byl zpátky i se starým Lysákem a lasem, které si od někoho vypůjčil. Postavil se do řady zájemců a soudcové vhodili do klobouku lístky s jejich jmény. Pak jeden po druhém vytahovali, aby sestavili pořadí, a tátovo jméno bylo jedno z posledních. Stál tu mezi těmi mladšími chlapíky a jejich koňmi se svým starým Lysákem klidný a trpělivý, bedlivě prohmatával laso, jestli není zauzlené, a pak je pečlivě a pozorně svinul. Moje vzrušení celou tu dobu vzrůstalo, zatímco máma seděla na lavici tiše a klidně s rukama sepjatýma v klíně.

Závodníci se jeden po druhém střídali v krocení býků tak, aby každý toho svého svázal, a používali při tom různé metody. Jeden mu šel po předních nohách rovnou proti němu a rychle ho otočil, někdo riskoval a házel lasem na dálku, aby získal čas, jiný zase byl opatrnější a snažil se býka unavit. Někteří byli dobří, jiní lepší než dobří, ale můžu vám klidně říct, že ani jeden z nich nebyl skutečná třída. A pak přišel na řadu můj táta. Vyvedl Lysáka, obešel jeho starou hlavu, poškrábal ho za ušima a pošeptal mu cosi, co nikdo nemohl slyšet. Pak ho znovu obešel a vyhoupl se do sedla. Když jsem ho tam viděl, pevného a vzpřímeného v sedle, už jsem to nevydržel. Vyskočil jsem na lavici a křičel: „Táto! Táto! Ukaž jim to! Ukaž to celé té bandě!“ Máma mě rychle stáhla dolů, ale byla strašně rozčilená, protože se jí ruce trásly. Táta dole v aréně už

kolem sebe nic nevnímal. Klidně nasedl na starého Lysáka a znovu si zkontroloval laso. Po celém prostranství se rozhostilo ticho. Cal Bennett pobídl bělouše a popojel, aby mohl táta sledovat zblízka, ale to už můj táta vydal válečný pokřik. „Pusťte toho chcípáka!“ zvolal. Pomocníci otevřeli vrata a do arény se vehnal mohutný býk. A když přeběhl startovací čáru, časoměřič mávl kloboukem a Lysák vyrazil kupředu. Neudělal ani tři skoky, a každý, kdo ho sledoval, si uvědomil, že ten starý kůň ví, co dělá. Možná byl o kapánek pomalejší než mladí koně, kteří se tu předváděli před ním, jenže on byl zkušený závodník a věděl jak na to. Býk byl mazaný a začal uhýbat, jenže Lysák šel po něm jako ohař po horké stopě přesně v té správné vzdálenosti a neustále ji zmenšoval. Táta stál ve třmenech a pravicí formoval smyčku. Jel ještě za býkem, ale smyčka vyletěla rychle kupředu jako útočící had a roztáhla se býkovi nad hlavou, dotkla se špičky jednoho rohu, zachytila se o druhý a laso se napjalo. Býk se však otočil a smyčka sklouzla.

„Krucinál!“ Tátův hlas se rozlehl po celé aréně. „Dej se do něj, Lysáku!“ Kůň se při každém obratu držel býkovi u oháňky, táta vrhl další smyčku, která býkovi spadla přes rohy a hlavu, táta ji stáhl a s Lysákovou pomocí strhl býka na zem. Táta se chystal seskočit, ale nohou se zachytl o rozsochu sedla a padl tváří do prachu arény. Rychle se vyhrabal, v rozvířeném prachu chňapl po laně, aby je napjal, příliš však chvátal, a tak upadl znovu. Tentokrát se zvedl celý rudý v obličejí, supěl a vrhl se býkovi po nohách. Podařilo se mu zachytit lanem jeho tři nohy, rychle ho stáhl a skočil mu k hlavě. Starý Lysák trochu povolil a znovu napjal smyčku. Na časoměřiče se táta nepodíval, vůbec se nerozhlížel kolem sebe, díval se k zemi a pomalu zamířil k Lysákovi. A zatímco tak pomalu a těžce kráčel, stala se ta nejhorší věc, která se mohla stát, i když měl velice dobrý čas. Býk znovu popadl dech, a protože uzel byl stažen v takovém chvatu, že povolil, uvolnil si nohy. Celý rozzuřený a vzteklý vyskočil a rozběhl se za tátou. Snad otce varovaly výkřiky, a možná to byl starý Lysák, který se začal plašit a frkat, ale táta se rozhodně otočil, rychle uskočil a dal se na útěk. Býk už byl těsně za ním, když tu odkudsi přilétlo laso, jeho smyčka zachytila býka za zadní nohy a

laso se napjalo. Býk padl k zemi, až to zadunělo, a na druhém konci toho lasa byl Cal Bennett na svém běloušovi.

Lidé vyváděli jako diví, a docela právem, protože to byla tak rychlá a rafinovaná práce s lasem, jakou dosud neviděli. A nebyla to žádná hra, šlo o vážnou věc. Táta si však křiku ani Cala Bennetta nevšímal. Jen se zastavil, znovu se rozhlédl a vydal se pomalu a těžkým krokem ve svých zaprášených teletinových holínkách k starému Lysákovi. Došel k němu, vzal ho za uzdu a šel dál. Kůň ho následoval. Otec si pak vzpomněl na laso, uchycené za sedlo, uvolnil je a stočil. Odcházel a Lysák za ním. Došli až k venkovním vratům, někdo jim je pootevřel, aby mohli projít, táta pověsil laso na sloupek a pak oba vyšli ven, jen sami dva, a podél plotu zamířili k silnici. Táta šel jako stařec a zpocený Lysák šlapal se svěšenou hlavou. Hrozně jsem se styděl, za sebe i za to, že jsem kluk, jehož táta se tak znemožnil. Chtěl jsem zmizet a někde se schovat, ale nešlo to, protože máma vstala, přikázala mi, abych šel s ní, a pak před očima všech těch lidí odcházela z tribuny. Hlavu měla hrdě vztyčenou a pohledem varovala každého, kdo by se jí odvážil cokoli říct. Pochodovala přímo podél tribuny a pak zahrula směrem k silnici, a já jsem ji musel následovat, přičemž jsem se snažil na nikoho se nepodívat. Přidala do kroku, aby dohnala tátu, který pořád ještě zarytě koukal k zemi, takže se zdálo, že nic nevnímá. Věděl však, že je máma u něho, protože natáhl ruku, ona se jí chopila, a takhle spolu šli po silnici směrem k našemu domu, aniž by někdo z nich promluvil.

Nálada u nás doma byla po celý zbytek odpoledne chmurná až pohřební. Táta mlčel, jako by zapomněl mluvit. Když se postaral o Lysáka, přišel dovnitř, stáhl si teletinové holínky a hodil je do skříňe k druhému páru, nazul si pantofle a posadil se venku na schody. Také máma mlčela. Pobíhala po kuchyni, zdálo se, že něco peče, ale to mi tentokrát bylo dočista jedno. Neměl jsem nejmenší chuť být blízko táty, a tak jsem si šel sednout na přední schody, něco jsem vyřezával, hryzal si kotníky a bylo mi bídě. Vztekal jsem se kvůli tomu, co mi udělal. Měl jsem mu za zlé, jak mě zahanbil, že se mi ostatní kluci budou posmívat a ten nový kluk nikdy neuvěří tomu, co jsem o tátovi

vykládal. Snad se tolik nestalo, říkal jsem si, zkrátka je vyřízený, to je všechno.

Pak jsme večeřeli a mlčeli stejně jako předtím. Máma přichystala jídlo, které měl táta nejraději, což bylo zcela zbytečné, protože on si jenom zobl, nakonec se na ni podíval, bolestně se usmál a začal točit hrnkem od kávy. „Říkal jsem vám, že v aréně něco uvidíte,“ promluvil konečně. „No a taky jste viděli.“

„Jo,“ máma na to, „to jsem teda viděla.“ Chvíli váhala a pak ji napadlo, co na to říct. „Už jsem zažila moc takovejch podívaných, ale nikdy jsem neviděla, že by sebou býk žuchl tak důkladně a s takovým rachotem jako tenhle.“

„To jsem nebyl já, to Lysák,“ namítl otec, vstal, rychle se otočil a zase vyšel na zadní schody.

Jen o chvíli později jsem já seděl jsem zase na předních schodech, když jsem uviděl něco, co mě přinutilo vyskočit a co mi rozbušilo srdce. To, co jsem zahlédl, byl velký bělouš. Šlapal po silnici a pak zahnul na cestu k nám, a v jeho sedle trůnil sám Cal Bennett.

„Ahoj, chlapče,“ řekl. „Je tvůj táta po ruce?“

„Je vzadu,“ odpověděl jsem. On pobídl bělouše a vydal se podél domu. Do mne najednou cosi vjelo, a tak jsem na něj křikl: „Snad si z něj nechcete utahovat! On byl kdysi lepší než vy! Udělal rekord, který nikdo nepřekonal!“

Cal Bennett přitáhl uzdu a sklonil se ke mně. Oči měl jasné a zářivé. „Já to vím,“ řekl. „Nebyl jsem o moc větší než jsi teď ty, když jsem ho viděl. Proto jsem taky začal trénovat.“ Opět se vzpřímil v sedle a pokračoval okolo domu. Chvíli jsem stál, překvapený jeho slovy, a pak jsem se vydal za ním. Zahnul jsem za roh, a tam seděl táta na schodech a vzhlížel nahoru, zatímco Cal Bennett na běloušovi k němu shlížel dolů. Dost dlouho mezi nimi vládlo ticho.

Otec na schodech trochu poposedl. „To je od vás pěkné, že jste zašel,“ promluvil konečně. V hlase mu zaznívala jakási opatrnost a napětí. „Zapomněl jsem vám poděkovat, že jste dnes odpoledne toho býka zadržel.“

„Ale hloupost!“ ohradil se Cal Bennett. „To nic nebylo. Vy jste to sám udělal mockrát. Mezi chlapy, co pracují s dobytkem, to jen málokdo někdy pro někoho jiného na pastvě neudělal.“

Stále se na sebe dívali, a z tátovy tváře začal mizet ten tvrdý výraz, jak vypadal poslední hodiny. Promluvil klidně a přátelsky jako obvykle. „Myslím, že jsem to dnes pěkně zvorál, co?“

„To tedy jo,“ přiznal Cal Bennett, „ztropil jste pěkný povyk.“

Tlumeně se zasmál, táta se najednou taky rozesmál, a oba se na sebe šklebili jako dva kluci.

„Jak jsem slyšel, jste prý dobrý,“ prohodil táta. „Proklatě dobrý.“

„Jo,“ přitakal Cal Bennett samozřejmě a přirozeně, vůbec to neznělo jako vychloubání. „Jo, to jsem. Jsem tak dobrý, jako býval před pár lety muž jménem Harvey Kendall. Možná ještě o fous lepší.“

„Myslím, že jste,“ řekl táta. „Řekl bych že jo.“ Opřel se dozadu o lokty. „Ale vy jste sem nepřišel, abyste přezvykoval zrovna tohle – to, i když by to mohla být zábava.“

„Ne,“ přiznal Cal Bennett, „to ne. Jen jsem se předváděl. Tenhle kšeft s rodeem je dobrý pro kluka, dokud je mladý, ale nemá to žádnou budoucnost. Stává se z toho zábavná podívaná pro diváky, ale není to skutečná práce s lasem. Vydělal jsem nějaké peníze. S tím, co jsem dal dohromady před časem ve městě, teď mám tolik, kolik jsem potřeboval. Chtěl bych se tady někde usadit, pořídit si něco šikovného a pěstovat dobrý hovězí dobytek.“

„Povídejte dál,“ pobídl ho táta. „To, co říkáte, je docela rozumná věc.“

„Tak tedy,“ pokračoval Cal Bennett. „Myslel jsem, že bych se vás zeptal, jestli byste mi nepomohl to rozběhnout.“

Otec se na schodech protáhl a naklonil hlavu na stranu, aby se podíval nahoru. „Řekněte mi, Bennete, že v tom je nějaká ženská?“

„Jo, to je,“ přiznal Cal Bennett.

„A ta chce, abyste přestal dávat všanc svůj bláznivěj mladej krk a předvádět se s lasem před hromadou rozeřvanejch lidí.“

„Přesně tak.“

„Má pravdu,“ řekl otec. „A teď mi řekněte ještě něco. Proč jste přišel zrovna za mnou?“

„Na tom nic není,“ řekl Cal Bennett. „Pár měsíců jsem se tady kolem poptával a něco jsem zjistil. Dozvěděl jsem se, že mezi těmi, co přepravují dobytek, je jedno jméno, které má respekt všude, kudy vedou koleje, a to jméno zní Harvey Kendall. Slyšel jsem od lidí tady v okolí, že když chce člověk udělat dobrý kšeft a získat dobrou radu, jak na to, musí zajít právě za tím chlapíkem. Říká se, že ten chlapík nikdy nikomu neprovedl žádnou špinavost a taky neprovede. Říká se...“

Táta vstal a zarazil ho. „Inu,“ řekl, „nemusíte to tak zešíroka rozebírat. Jistě, pomůžu vám, jak budu nejlíp moci. Vy jste to věděl, ještě než jste tohle jednání zahájil. Slezte z toho koně, posaďte se tady a povězte mi, co vlastně máte na srdci.“

A tak ti dva seděli vedle sebe na schodech, klidně a přátelsky spolu rozprávěli, a bělouš poodešel, aby u naší ohrady popásl na pár trsech trávy, přes plot zafrkal na starého Lysáka, a já jsem stál opodál s těmi nejpodivnějšími pocity. Nějak se mi nechtělo ty dva rušit, dokonce jsem se snažil, aby nepostřehli, že tu jsem, a tak jsem se podél stěny tiše vrátil, celý udivený tím, co se to se mnou děje. A pak jsem věděl, co dělat. Předními dveřmi jsem vešel dovnitř, kde si máma klidně prohlížela naše staré album s fotografiemi, a zamířil jsem rovnou ke skříni v předsíni. Na holínky z teletiny jsem se sotva podíval, i když byly pořádně zaprášené a potřebovaly by vyleštit. Vzal jsem ty staré, hrubé, popadl mazadlo na sedla a mokrý hadr, posadil se u zadních dveří, abych mohl poslouchat, co si ti dva povídají, a důkladně jsem se začal věnovat starým holínkám. Chtěl jsem, aby byla jejich stará tvrdá kůže pro tátovy nohy co nejpohodlnější. Aby se ty staré holínky zase jednou pořádně leskly.

JACK SCHAEFER
SHANE A DALŠÍ PŘÍBĚHY

Edice Velká řada číslo 16.
Překlad Michael Žantovský novelu Shane,
Zlata Kufnerová ostatní příběhy.
Ilustrace Gustav Krum.
Obálku navrhl s použitím ilustrace
Gustava Kruma Jan Henke.

V roce 1997 vydalo nakladatelství
Toužimský & Moravec,
Pod lázní 12, Praha 4
jako svou 672. (102.) publikaci.
V tomto souboru vydání první.

Tisk Těšínské papírny, spol. sr. o.,
Český Těšín.

Doporučená cena 126 Kč